

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA DE ZARAGOZA

SIGNATURA: I – 205

*Efrén, San. Sermones (latine), ab
Ambrosio Traversario translati. Florentiae.
23 agosto 1481.*

Tabula super sermones Ephrem diaconi: secundum traductionem Venerabilis patris Ambrosii Camaldulensis.

Sermo primus	De poenitentia.	Charta ii
Sermo secundus	De iudicio: & resurrectione: & charitate: & cōpunctione.	char. xiii
Sermo tertius	De iudicio: & resurrectione.	char. xvii
Sermo quartus	De uita & exercitatione monastica.	char. xviii
Sermo quintus	q̄ non oporteat ridere: sed flere ac lugere.	char. xxxvii
Sermo sextus	Ad animā negligentem.	char. xxxix
Sermo septimus	Ad monachos: de scis quibusdā patribus/ qui tempore illo requieuerant.	char. xxxx
Sermo octauus	De armatura monachi: q̄ oportear monachū ueluti militem in acie semper assistere.	char. xxxxi
Sermo nonus	De cōuersiōe & poenitētia.	char. xxxxx
Sermo decimns	De secūdo dni aduentu.	char. lvi
Sermo undecimus	De timore dei.	char. lv
Sermo duodecimus	De angustia qua præmitur aia: cum ex pugna cōtra se hostis infirmior fit.	char. lvii
Sermo tertiusdecimus	De compunctione.	char. lx
Sermo quartusdecimus	De paſtione domini.	char. lxii
Sermo quintusdecimus	Ad eos qui filii naturam scriunti uolunt.	char. lxv
Sermo sextusdecimus	De antichristo.	char. lxviii
Sermo septimusdecimus	De uirginitate.	char. lxxiii
Sermo octauusdecimus	De laudibus martyrum.	char. lxxvi
Sermo nonusdecimus	De laudibus sancti Ioseph patriarchæ.	char. lxxix

 Epistola fratri Ambrosii in traductione Ephrem.

Ambrosius monachus Cosmo suo uiro clarissimo plurimā salutē.

E regnum nuper offendit Syria ut aiebat prefectum ad nos: aetate longeum: statura procerum: sed iam senio incuruum: uultu placidum atque decorum: aspectu ipso de nique & habitu sanctitatis insignia praesertim ferentem: suffusum oculis lachrymas: sed ita ut ex eo ori & nihil dignitatis detractum: & plurimum auctoritatis & gratiae uideretur adiectum. Sicque ex ea perpetua fere profusione lachrymarum faciei nihil feditatis nihil squaloris insederat: sed euaserat tota serenior: nitidior: cunctior: omniumque intentuum in se prouocabat affectum. Ego cui senectus non ignaua summa semper uenerationi fuit: quique quod tu minime ignoras ex istituto meo iam pridem semibus optimis & obterperare prompte: & libentissime obsequi: seduloque ministrare consueui: natus huiusmodi hominem: captusque tanta oris gratia & dignitate ardebam eum alloqui: eiusque familiari frui contubetum: sperans id quod etiam sane uerissimum: ex eius collocutione me & utilitatis plurimum & uoluptatis perceptum. Posita itaque paulisper uerecundia: accedo proprius: senisque officiosissime saluto. A quo uicissim blandus resalutatus: inter salutationis uerba solemnia: animaduerto gracionis gnatum. Tu uero maiori constatia: in eius applexus effusus: & sancta oscula libans: apprehensa illius dextera: impetravi non multis praecibus haud ab iusto ut cellulam nostram iuoseret: nostroque aliquadiu frueretur hospitio. Secutus est sponte: uotisque meis illanter annuit. Quid multis imorer? Vbi co-sedimus: ab ipso statim sermonis exordio animaduerti senem meum diuinatum rerum peritissimum: flagitatem eximiæ pietatis affectu: ardore diuinæ caritatis licensum: sollicitum: intentum: peruigile: torporum atque desidia omni sermone lacessente compunctionis amicissimum: id quod ille eius adeo illustres lachrymæ haud obscure signabat remissionis: ac noxiæ securitatis inimicum: lenem: placidum: mitem: uitia ubique resecatae: laudatique virtutes: affectus

a i

deniq; nostros ad amorē dei seculiq; contemptū: ad ambiēda aterna præmia: formidādaq; supplicia potētissime mouētem. Deus bone quid gaudii: quid solari: quātūq; emolumēti ex hospitis adeo i signis ore percepti: cū me dies ac noctes plurimas perpetua oratione alloqueretur. Nihil eius uel aspectu gratius: uel doctrina salubris uel consuetudine carius: iocūdius: lātius dici aut fangi potest. Verū iter hāc gaudia nostra: quibus plures dies īcredibili affectus sum: tu quē maxime diligo cuiq; oīa debo: sāpe ī mēntē ueniebas: cupiebāq; te festiuitatis nostræ tantæq; lātitiæ participē fieri: tantiq; hospitis si fieri ulla ratiōe posset gustū aliquē capere. Sed cū perdifficile id uideretur: q; esset ille pānitūs nostri sermōis ignarus: iduxi placidissimū senem: ut cōmodi tui atq; cōsolatiois causa: latine quoq; loqui disceret. Neq; sane abnuit seni or sāctus: ut mihi tibiq; morē gereret: atq; ī primis sanctæ caritati satissaceret est quippe meū tui amantissimus: prāter ætatis consuetudinē se mihi ī disciplinā dare: meq; docēte paucis diebus ita līguā nostrā cōsecutus est: ut meo quidē iudicio: latine melius & eruditius loquatur quā grāce. Hunc ergo tu tantū talemq; hospitē Cosme unicū uirtutis ac nobilitatis decus: nominisq; tui ornamētum: & ex merito suo & ex īstituto tuo & ex comēdatione nostra: grāte reuerenterq; suscipies: habebisq; in honore apud te: omniq; officio ac ueneratione tractabis. Cæterū nullusei abs te honos maior: nullū quod pluris faciat officiū deferi potest: quā si illo fruaris affatī: si omisisquātū licet publicis priuatisq; negotiis: te ad eum sāpius cōferas: hospitiq; tuo remotis arbitriis cōgrediare. Cupit ei ille te liberū expeditūq; secretius alloqui. Quod cū alias semper utiliter faceres: tū hoc sacri solemnisq; ieunii rēpore: necessario tibi faciū dū ēē cēleo . Debet hoc sibi nō īmerito uideare sanctorū reuerētia dierū: ut solitis bonorum operū studiis aliquid adiciamus: nosq; ipsos atq; conscientias nostras diligētius discutiamus. Quod minime implere possumus: nisi mortaliū occupationū paulisper cura & cogitatione postposita. Nam quo pacto huiusmodi curarū puluere turbatum oculum in cordis pānitiora infigere possumus: &

2

subtilius abdita quæq; rimari: cū ne ea quidem quæ sunt ante oculos plane discernere ac diiudicare ualeamus? Ad hoc nēpe hospitē nostrum ut ad te matrūs proficisceretur oraui: q; omnis eius sermo totaq; doctrina aptissime rēpori congutat. Nihil enī ille humile: nil abiectū: nil mole: nil ifsum: aut sentit aut loquitur: sed omnis eius oratio de deo ē: rebusq; diuinis: de pānitētia: de iudicio futuro: de ætēma uita: gaudioq; iustorum: de reprobōrū pānis: de acquirendis consumandisq; uirtutibus: de uellendis radicitus uitii. Iā uero laudatissimā illā platonis sententiā: quā summā philosophiā meditationē mortis esse diffiniuit ita probasse deprehenditur: ut omnis ferme eius sermo: ī ea tuēda uersari uideatur. Terner: refouet: blanditur: hortatur. Ac per uaria disputationū genera nūs quā fere nisi lāta ac renidēti facie cernitur: ēt dū uitia obiurgat: lenitatis in ore gratiā seruat: seipsum deicit semper: nunquā insolenter attollit. Sed quid ego de hospite nostro tam multa? Facies ipse peticulū: ipseq; integrēme iudicabis: ac de eo quid sentiendū sit statues. Qui si uidebitur interdum horridiore genere dicēdi uti: omnemq; fere cultum orationis omittere: parti ætati concedendū est: senex quippe prīscam illā dictionem imitatur: partim materiæ imputādū: quæ profecto ea est ut nō capiat orationis omatum: partim īmodicæ festinationi meæ acceptū referendum. Dum enī illum ad te mittere tuisq; uotis morem gerere prāpropere studeo: minus fortasse limatus euaserit quā si plusculum temporis fuisset apud me. Magnam tamen ubiq; copiam licet admirari: mirumq; īmodum illa ipsa negligentia orationis ut de industria assumpta plus placet. Sed ne ego nimiū imprudens sum: qui ultra te protractam sermone nostro: cum ī presentiarum sit hospes ille noster: ad quem tota intentione audiendum prāparare te studui. Habenda illi reuerētia: neq; cōmitendū ut diutius uacet apud te. En adest: illum amplectere: illiq; potius aures atq; animum applica. Iā eim tecum illum relinquo . Vale.

Sermo sancti Efrem de penitentia.

Ilectissimi nihil sanctae caritati preferamus. Multa enim negligendo peccamus diebus singulis: horis & momentis. Atq; ideo caritatem possidere studeamus. Hæc enim operit multitudinem peccatorum. Quid prodest fratres: si habeamus omnia: sola autem nos saluante caritate careamus? Ut autem ex exemplo aliquo utamur: si quis instructo conuiuio: & habunde paratis epulis: regem & principes iuitet ad prandium: magnificeq; excipiat omnes: ita ut nihil apparatui desit: preter sal: nunquid prandium illud sine sale gratum esse uel mādi poterit? Minime. Immo & iniuriam sibi & cōtumeliam ab iuitatis homo ille per imprudentiam referet. Ita & hic fieri fratres mei dilectissimi. In uentū enim laboramus nisi caritatē habeamus. Nā sine caritate opus omne īmundū est. Siue enī quis piā bonā uoluntatē habeat: siue ieiuniis se aut uigiliis macerer: si ue orationi insistat: siue suscipiat pauperes: siue dona offerat deo siue ecclesiā cōstruat: siue aliud aliquid faciat: nisi caritatē habeat: in nihil omnia apud deū extimabuntur: neq; beneplacitū erit in illis domino. Noli igitur dilectissime sine caritate aliquid agere. Nā si dixeris quia fratrē meum odi sed deū diligo: inuenieris mendax. Arguet ei te iohānes sanctus dicēs. Qui non diligit fratrē suum quē uidet: deum quē non uidet quomodo potest diligere? Manifestū ē igitur dilectissimi: eū qui seruat odiū aduersus fratrē suum: etiā si uideatur deū diligere: mendacē esse: ac se ipsum penitus fallere. Dicit ei rursus iohānes idē theologus mysteriorū cœlestiū cognitor. Quoniā hoc mandatū habemus a deo ut qui diligit deū: diligat & frēm suū. Et iterū dominus dicit. In his duobus mādatis uniuersa lex pēdet & prophete. O miraculū igēs ac stupēdū. Qui hēt caritatē totā legē ipler. Plenitudo ei legis ē caritas. O inextimābilis uirtus caritatis. O uis dilectionis immensa. Dilectissimi nihil caritate excellentius: nihil præciosius: neq; in cælo sursum: neq; ī terra deorsum. Caritas enim ē omniū caput & summa

uirtutum. Caritas est bonorū omniū causa. Caritas est uirtutū sal. Caritas est finis legis atq; cōsumatio. Hæc i corde habitauit abel: hæc patriarchis opitulata est. Ista seruauit moysen: & ut ad deum pro populo loqueretur iduxit. Siquidem dimittis peccata eorum dimitte: sin autem dele & me de libro quē scripsisti. Hæc habitauit in prophetis: hæc dauid spiritus sancti domicilium fecit. Ista confortauit ioseph: ista iob pīū solidauit. Longe his maiora dicturus sum. Hæc dei unigenitum filium: de cælis ad nos usque deduxit. Per caritatē bona nobis oīa manifestata sunt. Mors per eam mortua est: infernus captiuatus: adam reuocatus ad gratiā. Per caritatem paradisus reseratur: cælorumq; regnum repromittitur. Hæc pīscatores theologos fecit. Hæc montes ac speluncas psalmorū uocibus replet. Ista corroborauit martyres: neq; uiros rātum sed & mulieres & pueros ad tollerantia passionis animauit. Per hanc sancti omnes agustam & artam uiam tenuerunt. Sed quandiu loqui de caritate persistam: quasi illam pro merito laudare sufficiam? Quis erit ille fratres mei: qui oīa caritatis merita digne enarrare possit? Ne ipsi quidem angeli ea pro sua dignitate explicare ualebunt. O sancta caritas: eternorū bonorū omniū idultrix. Beatus & uere beatissimus qui relictis omnibus caritatem ueram & minime fictam sibi acquirere & cōparare studuit: quā dominus difiniuit dicens. Maiorem hac dilectionē nemo haber: ut animā suam ponat quis pro amicis suis. Hac profecto flagrabat beatus paulus: cum diceret. Caritas proximo malū non operatur. Caritas longanimis est: benigna est. Caritas non emulatur: non agit perperā: non inflatur: non querit quāe sua sunt: non irritatur: nō cogitat malum: nō gaudet super iniquitare: congaudet autem ueritati. Omnia sperat: omnia credit: omnia substinet: non reddit malum pro malo: nec male dictum pro maledicto. Ideo qui hanc possidere meruit: non superbit: non inuidet: non irascitur: non murmurat: non odit fratrē suū aliquādo. Qui hanc adeptus ē: nō modo diligētes se diligere: uenū etiā affligerentes. Hac fretus protomartyr stephanus pro se lapidatis dominum præcabatur dicens. Domine ne statuas illis hoc

peccatū. Beatus homo qui contemptis omnibus: uerā caritatē asse-
cutus ē. huius merces quotidie crescit ac floret: huius corona præ-
parata ē: hūc angeli oēs beatū prædicāt. Ab hoc nūquā deus sepa-
ratur. Deus cīm caritas ē: & qui manet i caritate i deo manet: & de
us in eo. Multi & præclari sunt caritatis fructus fratres mei: sed il-
le præcipuus est: q aduersus neminē inimicitias habere permittit.
Non occidat inquit sol super iracūdiam uestrā. Si enim remiseritis
hominibus peccata eorum: ait dominus: & pater uester cælestis re-
mitteret uobis peccata uestra. Ista quidem hactenus de sancta cari-
tate. Nos uero ad id quod iſtituimus redeamus. Loquamurq; de
poenitētia: et de iudicio futuro. Hæc enim iugiter die noctuq; me-
ditari multum confert dilectissimi: extremaq; horā semper habere
ante oculos: & inextinguibilis flāmæ nunquā obliuisci. Psalmus
nunquam de tuo ore deficiat. Deus enim cū nominatur demones
fugat. Vbi psalmus illic & deus est. Vbi uero personā diaboli cā-
tica: illuc ira & perpetuum uæ. Vbi diaboli cantica: illuc dæmonum
requies. Vbi sacri codices: sancte q; lectiones: ibi iustorum lætitia:
salusq; peccatorum: & āgelorū frequens solepnitas est. Porro ubi
cythare choiq; perstrepūt: ibi uitorū ac mulierū obfuscatio: diabo-
liq; celebritas ē. Quid prodest dilectissimi ad momētū tēporis hic
choreas agere: festaq; celebrare: illuc uero in æternū cruciari? Neq;
enim possibile est & impresenti seculo gaudere temporaliter: & in
futuro regnare cum domino: āgelorūq; iteresse lætitiae. Ceterū his
quidem qui se hic iocis & plauſibus addicunt: illa domini sen-
tia congruet: qua dicit. Væ uobis qui ridetis nunc: quoniam luge-
bitis illuc & flebitis. Eis uero qui modo poenitendo lachrymas fū-
dunt: uerax ille domini sermo cōueniet: quo ait. Beati qui lugetis
nunc: quoiam illuc ridebitis. Consideremus fratres quia nihil pro-
derunt nobis orbis fines i illa hora. Pensemus dilectissimi mei: q
nullus cuiquam auxiliari poterit: nō fratri frater: non pater filio:
non filiæ mater: non amici amicis: non parentibus filii: sed unus
quisq; onus suum portans adfister: expectans cum tremore sentē-
tiā contra se ferendam: siue uenite benedicti patris mei: siue disce-

4

dite maledicti. Hæc alto corde cogitātes: o christi amatores: sobrie
& iuste & pie uiuamus i hoc sæculo: sicut nos docuit beatissimus
paulus dicens. Emundemus nos ipsos ab omni inquinatione car-
nis & spiritus. Deponamus igitur opera tenebrarum: neq; iam gē-
tiū titu abulemus. Cum sanctorum memorias celebramus: memo-
res simus omnium debilium: uiduarum: pupillorū: peregrinorum
ac pauperum. Præcipue autem colūnis illis quæ in solitudine mō-
tibus q; & speluncis & cauernis terræ delitescūt: dominicas solem-
nitates honoremus: epulantes non celebritate sæculari: sed diui-
na exultatione: non mundane sed spiritualiter: non gentiliter sed
christiana pietate. Non ianuarum coronemus frontes: nō choreas
statuamus: nō tibiis & cytharis auditū effeminemus: nō mollibus
indumentis utamur: nō auro non gēmis ornemur: non cōmessatio-
nibus: & ebrietatibus operā demus: nō cubilibus & ipudicitiis ua-
cenuis: uerū hæc oīa gētilibus iudæisq; relinquētes: qui spē salutis
nullā habent: nos oēs pusilli atq; magni christiana dignitate festi-
uitates nostras honoremus: i psalmis & hymnis: & cāticis spiritu
alibus. Angelicis cātibus domorum nostrorum frontes: nō lauro-
rosisq; coronemus: nō suave olentium florum spiramenta mulcē-
dis naribus admoueamus. Ista enim gētilium ac iudeorum sunt.
Nos aurem fratres ab eis declinemus: postesq; nostros præciosa
ac uiuifica cruce coronemus: dicentes cum apostolo paulo. Mihi
absit gloriari nisi in cruce domini nostri iesu christi. Pingamus in
ianuis atq; i frōtibus nostris: & in ore & i pectore: atq; in mēbris
omnibus uiuificū signum. Armemur iſuperabili hac christianorū
armatura. Ea enim uitrix est mortis: fidelium spes: lux orbis terræ:
paradisi reseratrix: profligatrix hæresum: dæmonū expultrix: mo-
nachorum adminiculum: firmamentū fidei: magna salutarisq; cu-
stodia & gloria perpetua orthodosorum in æternum. Hanc o chri-
stiane armaturam: diebus singulis: & noctibus: horis atq; momē-
tis: in omni loco circūferre non desinas: nihilq; sine ipsa perficias:
sed siue dormias: siue euigiles: siue operi insistas: siue manduces:
siue bibas: siue iter agas: siue maria nauiges: siue trāsmittas flumi-

notanda de
coru /
anna +:

a iiiii

na: hacte lorica circutege: membraq; tua omnia salutari signo exorna atq; circumsepi: neq; accedet ad te mala. Hoc eni signo conspecto aduersariæ potestates conterritæ trementesq; recedunt. Crux eni christi ueraciter sacrificauit orbem: fugauit tenebras: lucēq; reuexit. Hæc eluminauit errores: uiāq; monstrauit. Hæc ab ortu solis & occasu: septentrione & meridie collegit g̃etes: atq; in unā ecclesiā: in una fide sub uno capite i caritate connexuit. Hæc orthodosorum inex pugnabilis murus ē. Quod os: quæ labia: quæ lingua digne pro merito laudare poterit uictoria arma æterni iperatoris nostri christi? Crux caluariae loco defixa: mox uitæ nostræ foelicissimum botrum sine opere humano pullulauit. Hoc deniq; præciosissimo ligno christus deus noster inferni uoracissimum disruptu uētrem: nimisq; patulū diaboli obstruxit os. Eo cōspecto cōntremuit mors: oēsq; quos a primo homine usq; ad id temporis: sub te ditione sua tenuerat uincos dimisit. Crucis armis accicti sancti apostoli: omnem inimici calcauere uirtutē. Hac se thoracis uice munientes milites christi beatissimi martyres: omnes artes & iuentiones atrocitatesq; tyrannorum superarunt. Hanc baulantes sancti monachi: sæculo uale facientes. Cummo cū gaudio & alacritate: in solitudinibus & montibus & speluncis cauernisq; terræ sibi sedes elegerunt. O ineffabilem inmensamq; bonitatem benignissimi dei. Qui tam magna tāq; præclara munera: humano generi per crucis indulxit uexillum. Hæc autem sancta crux rursus in consumatione sæculi: cum secundus illuxerit domini salvatoris aduentus: prima cum gloria ingenti & angelicoru exercitu infinita multitudine apparabit in cælo: inimicos quidem terrens ac uexans: fideles autē illuminas atq; lætificas: aduētumq; cælestis imperatoris adnuntias. De præciosissima & uiuifica diuinaq; cruce hactenus diximus: & si plura his dici poterant ac fortasse debuerat. Quæ uero post hæc futura sunt: cū illa radiare in cælis caperit: putas qualia erunt? At ista fratres fortassis omnem sermonē: omnē mentē omnemq; cogitationem superant. Trascendunt quippe omnis narrationis seriem auditūq; oēm exterrēt. Heu mihi fratres mei dilectissimi. Memora

no^r de Jnras /
d^r p^r dominica ad vē

tus sū horæ illius atq; contremui: & hic præ pauoris magnitudine dicēdi finē facere pene instituerā: cum uersarē animo quænam sint illa quæ post crucem reuelāda sunt. Quis eni audeat ista narrare? quis præsumat exponere? Quod os enītiare sufficiat: quæ lingua eloqui? quæ uox explicare: quæ auris possit audire: illa quæ nec cæli ferre tūc preualēt? Tanta eni & tā ingentia tāq; horrenda mirabilia: neq; facta sunt i omnibus a sæculo generationibus: neq; futura sunt. Et modo quidē sāpe cū fit coruscus aut tonitus uastior: oēs sui formidine terret: cunctiq; horrore percussi solo procūbunt quomodo ergo sustiēbimus: cū audierimus tubæ uocē de cælo nūmio cū metu resonatē: oēs q; a sæculo defunctos: iustos & iustos bonos & malos: pios atq; ipios excitatē? Tūcoia ex tumulis humanæ cōditionis ossa: ai uox tubæ isonuerit exiliēt: atq; discurret: artus suos: iūcturasq; cū festinatione requirētia. Cū uiderimus oē hominū genus exurgere: quēlibet ex loco suo: congregariq; ad iudiciū. Cælestis nempe regis iussu: terra suos mortuos reddet: mare itidē suos. Quicquid itē humanorū corporū uel bestia rapuit: uel uorauit pīscis: auis ue discerpit: i priorē statū remeabit: omnesq; i ictu oculi resurgēt: & ante tribunal adstabūt: ita ut ne unus quidē capillus capitī desit. Cum uiderimus ignēū fluuiū ab ortu solis usq; ad occasum emanantē: ac ueluti seuīes fluctibus mare: mōres ac ualles deuoratē: terrāq; oēm & quæq; sunt i illa exurentē. Tunc dilectissimi mei ab illo igne deficiēt fontes: uanescēt flumina: mare siccabitur: agitatbit aer: sidera ut folia de cælo cadent: deficiet sol: luna ueretur in sanguinem: cælumq; ut liber complicabitur. Cū uiderimus angelos missos hinc inde cū festinatione discurrere: electrosq; dei seruos ab ortu solis. usq; ad occasum i unum cogere. Cum uiderimus cælum nouum & terram nouam: in quibus iusticia inhabitat. Cum uiderimus terribile solium sedentemq; super ilud omnium deum: infinitaq; angelorum milia: cum tremore circū strātia. Cum uiderimus signum filii hominis præciosam scilicet ac uiuificā crucem in cælo lucentem: omnesq; fines orbis terræ ultra solis claritatē illustratē. Vbi uero uiderint omnes regium istud

ac tremendum sceptrū in cælo reuelari: iam tunc agnoscēt singuli
cōtinuo ipsum quoq; regē reuelandum: qui i illo clavis affixus ē.
In illa hora quisq; pauidus tractabit: quomodo iturus sit obuiā
christo: quā rationē redditurus. Ac siquidē peccatorum cōscientia
præmatur: stabit tristis mætēs: afflictus: atq; áxius: expectans sen-
tentiā contra se ferendā. Vnusquisq; enim cernet āre faciē suam ex-
posita opera sua: siue bona illa siue mala præmisit. Tunc hi qui ā
gustum & artam uiā perrexerūt: omnes q; qui ex corde egerūt poe-
nitentiam: misericordesq; ac peregrinorū susceptores: præcipue au-
tem qui insolitudinibus: in móribus & in speluncis: professionem
suam usq; ad finē caste seruauerunt ac iuste: quiq; sub obædientia
iugo in sancta humilitate perfecta ad finem usq; persistiterunt: qui
secundum sententiā domini: dei & saluatoris nostri seruierūt spiri-
talibus patribus cum metu & alacritate: ac fratribus reliquis: seni-
busq; & ibecillibus: & i infirmitate cōstitutis. Ecce enī huiusmodi
qui profesiones suas rite seruauerūt: adstabunt ilares: magno cū
gaudio: & ineffabili lætitia expectātes beatā spē & aduentū gloriæ
magni dei & saluatoris nostri iefu christi. Venit enī ut eos qui i ui-
gilii: ieconiis: lachrymis: oratiōibus: ac psalmodiis: se exercuerūt
laboresq; pertulerūt uarios: sua illustratiōe lætificet. Venit ut mi-
sericordes: peregrinorūq; susceptores: ac pupillorū nutritores: pro-
impensa miseratione coronet. Veniet ut uariis uexationibus affli-
ctos beatificet. Veniet ut cōsoletur eos: qui super peccatis suis iu-
gēluctū habuerunt. Veniet ut eos glorificet qui pro noīe suo pau-
peres esse delegerūt: qui nō dilexerūt mundū: neq; ea quæ i mūdo
sūt: sed oīa reliquerūt: ut tollētes crucē suam nudi illū expediti q;
sequerentur. Veniet enī iam de terra sed de cælo: ueluti fulgut hor-
rendum: cum ingēti potentia & maiestate. Tunc e cælis īgens cla-
mor personabit. Ecce spōsus uenit: ecce procedit iudex: ecce appa-
ret rex: ecce sūmus iudicium iudex reuelatur. Ecce aduenit omni-
um deus ut iudicet orbem terratum & reddat unicuiq; secundum
opera sua. Tunc dilectissimi fratres mei: a uoce clamoris illius cō-
tremiscer mare atq; terra: & omnia quæ in eis sunt. Tunc timor &

tremor ac stupor irruet i omnē hominem a clangore tubæ: & a me-
tu expectationis eorū quæ superuentura sunt uniuerso orbi. Tūc
uirtutes cælorum mouebuntur: præcedent coruscationes: astra ca-
dent: ägelorum exercitus præibunt: arcangelorū chori adstabunt
parati: cherubī & seraphin multis oculis clara: & sex alis insignia:
in uirtute ac metu proclamabunt. Sanctus: sanctus: sanctus domi-
nus deus sabaoth: qui uenit omnipotēs. Tunc creatura oīs i cælo
& i terra & subtrū terrā ualide cum horrore clamabit. Benedictus
qui uenit rex i nomine domini. Tunc scidētur cæli: & reuelabitur
tex regum: & principum prīceps: ueluti fulgur terribile cū potesta-
te multa & maiestate: uidebuntq; eum: qui illū pupugerunt: uide-
bunt ipsi & omnes tribus terræ. Tunc cælū & terra uertentur in fu-
gam: sicuti ioannes præsignauit dicens. Vidi solium candidū &
magnum: sedentemq; super illud: et a facie illius fugit cælū atq;
terra. Tunc sedebit christus in solio gloriæ suæ: sicut ipse dixit:
& congregabuntur ante eum omnes gentes. Væ mihi fratres mei
dilectissimi: quo in statu inuenienda est anima in hora illa: cum
throni positi fuerunt: & iudicium sederit: & aperiuntur libri. Tunc
intuebimur inumerabiles ägelorum exercitus circumstantes thro-
num glorie cum metu ac tremore. Tunc enim uniuscuiusq; opera
coram angelis & hominibus recitabuntur: quæ in occulto & in te-
nebris admissa plurimos latebant. Tunc laus erit unicuiq; a deo
Tunc implebitur daniellis prophetia dicentis. Ego daniel aspicie-
bam donec throni positi sunt: & antiquus dierum sedit. Vestimē-
tū eius candidū ut nix: capillus capitis eius ut lana mūda. Sedes
eius ut flamma ignis: rotæ eius ignis ardens: fluuius ignis transi-
bat coram illo. Milia milium assisrebāt ei: & centies millena milia
ministrabāt. Iudiciū sedit: & libri aperti sūt. Magnus i hora illa pa-
uer erit fratres mei: grandis tremor: cū libri illi formidabiles aperi-
ētur: i quibus scriptra sunt opera nostra: & actus & uerba: & quæq;
egimus i hac uita: putantes latere deum qui scrutatur renes & cor-
da. Illic enim non solum actus uerum & cogitationes & in tentio-
nes cordis scripte erunt. O quā multis lachrymis nobis opus ē: ut

euadamus horū illius pauroē: & negligimus . Per lachrymas eīm
& elemosinas possibile cuiq; est inscripta i libris illis diluere crimi-
na. O quītus erit gemitus:quā miserabiles lachrymæ: cum oculis
nostris intuebimur hinc ineffabile calorū regnū : inde rursus æter-
na supplicia:pauēdosq; cruciarus reuelari:mediū uero assistere œ
mortaliū genus:a primo adam usq; ad ultimū hominum:oēsq; ca-
dentes ifaciē atq; adorantes. Tunc ipsebitur sermo qui scriptus ē.
Viuo ego dicit dominus quia mihi curuabitur omne genu:& con-
fitebitur oīs lingua . Et quod rursus beatus paulus apostolus di-
cit. In nomine iesu christi omne genu flectetur:cælestiū:terrestriū:&
infernōrū:& oīs lingua cōfitebitur:quia dominus iesus christus i
gloria est dei patris . Tūc omne humanū genus iter cælestre regnū
æternumq; cruciatū:inter gaudium & mestitū: omnes demissis in
humū uultibus adstabunt:metu & expectatione solliciti. Interdū
tamen modice attollēt capita: uidebūtq; proximos quosq; prope
tribunal assistere:& actiter examinan: & eos maxime qui i negligē
tia uixerūt . Ac denuo humi defigēt obtutus:recogitātes & ipsi o
pera sua. Cement autē singuli opera quā p̄miserunt coram se ex
posita siue bona siue mala. Tūc hi qui mala gesserunt:neq; poeni-
tētiā egerūt:eiulantes dicturi sunt. O quare nō laborauimus mi-
seri:o quantū tempus negligēter amisimus:illusi atq; illudētes:io
cisq; resoluti. O quare nō ieunauimus:o quare non uigilauimus:
o cur elemosinas nō dedimus:ut ipsi misericordiā consequeremur
dum tempus esset poenitentiæ: sed risui ac delitiis dediti:& elata
ceruice incedentes:annos nostros frustra trāsegimus. O quare nō
fleuimus:ut remitteretur nobis quod peccauimus . Videbit enim
quilibet illic pauperes pro se deprecantes: quos hic modo misera-
tus est. Tunc hi qui pauperū miseri non sunt:amaris se conficiēt
singultibus & lachrymis frustra ista repetētes. O quā utilis quāq;
salutaris ē miseratio pauperū:quā exercere negleximus.O quāras
opes frustra consumplimus i perniciē nostrā. Nūc quid faciemus
miseri:quādo uēit hora quam sāpe nobis scripture diuia protesta-
batur:nos at nō applicabamus animum ? Quid modo faciemus

deemina magna qd

miserabiles: quia libros aperiti cerīmus:ex quibus omnes iudicā-
di sunt ? Hæc autem illis cogitātibus secumq; uoluentibus:repē-
te audient iudicis uocem cum tetro clamantis ac dicentis : ostē
dite opera:& mercedem accipite. In illa hora pauēbūt omnes chri-
stianorū ordines: pontifices:sacerdotes:diaconi:& ordo ecclesia-
sticus reliquus. Vnusquisq; enim iuscitabitur i suo ordine:ut deo
rationem reddat . Tunc metu agitatūtur & reges quondam potē-
tissimi: & principes: & sapientes:& diuites ac pauperes:quoniā ad-
uenit hora quando cuiusq; opera coram angelis & hominibus re-
cenſebūt: & unusquisq; quod seminauit hoc metet. Heu mihi fra-
tres mei dilectissimi: uolo quā postea futura sunt dicere:uerū præ-
timoris magnitudine:uocem mihi itercipi sentio atq; deficere pro-
fluūt lachrymæ: totusq; axiātate cōfundor . Est eīm quod narrare
iterendo plenum terroris atq; formidinis. Ad hæc hi qui aderant stu-
diosi auditores ac fideles christi dixerunt. Dic nobis & reliqua ut
audientes p̄nitentiā agamus . Ad quos ille. Intente queso accipi-
te fratres mei dilectissimi. Tunc enim requiretur i singulis christia-
nis baptismatis sigillum illibatū: exigeturq; ab unoquoq; fides i
tegra:& nulla heretica colluione maculata. Tunc o fratres mei &
christi amatores omnis humanitatis effigies media iter iudicium
& regnum:uitam ac mortem:gaudiumq; ac mārorem statuetur. Et
requiretur aquolibet regiū signum: ex qua die catholicā & ortho-
doxā ecclesiam ac fidē nostram per baptisma suscepit: exigeturq;
a singulis fides in pace illibata: sigillūq; in fractū:& tunica inco-
quinata secundū pulchram illam cōfessionem:quam corā multis
testibus professi sunt dicētes . Abrenuntio tibi satana & omnibus
operibus tuis: huiusmodi præclara abrenuntiatio requiretur a no-
bis i illa hora. Quam uero beatus erit: qui illā ut pollicitus ē dili-
gēter iegrecq; seruauit. Paucis enī uerbis ōibus iniquitatibus renū-
tiare consensit: ōibusq; omnino quā odit deus abrenūtiavit:non
duobus aut tribus aut decē:sed ōibus quā mala nominantur. Pu-
ta. Abrenūtiō satanæ & ōibus operibus ipsius. Quibus operibus?
Audi:fornicationi;adulterio;imūditiax:mendacio:furto:inuidia:

7
*qd regnaret deo ab horib
mōis iudicij*

ueneficio: diuinationi: i cantationibus: indignationi: ire: blasphemia: inimicitia: fraterno odio: contentioni: æmulationi: ebrietati: stultiloquio: superbia: lasciuia: odio: risibus: dæmonum canticis: homicidiis: puerorum corruptionibus: auspicationibus: iterrogationibus spirituum: laminatum inscriptionibus: renuntio cupiditati & rapinis: idolothytis & sanguini & morticinis. Et quid plura loquor atq; modo intempestive commemoro? Multa perstringenda sunt breuiter: & ea uerba tantum reperenda. Abrenuntio omnibus operibus: quæ i sole fiūt: & luna: & stellis: & terra: arboribus: coloribus: calicibus: triuīs: aliis q; plurimis iiquis & funestis operibus: quæ turpe est etiam dicere. His omnibus atq; horum simili bus abrenūtiauimus: i sanctificatiōe baptismatis: i sacra piscina: quæ omnes scimus opera esse tenebrātū: dæmonumq; doctrinas. Hæc igitur omnia qui faciūt: sub ditione diaboli sunt: quæ prius didicimus quā ueniremus ad lucē: cum essemus sub peccato uenūdati. Cū uero placuit benignissimo ac misericordissimo domino: ex huiusmodi nos errore liberare: uisitauit nos oriens ex alto: ap partuitq; gratia dei salutatis: & dedit seipsum commutationē pro nobis: & redemit nos proprio sanguine: ac remouit ab errore idonū: dignatusq; est regenerare nos per aquā & spiritum. Hæc oīa abnegauimus: & exuimus ueterē hominem cum acribus suis: atq; induimus nouum adam. Hæc igitur omnia quæ p̄fati sumus ne quam opera qui post gratiam sancti baptismatis facit: a gratia ex cedit: nihilq; illi prodent christus permanēt i peccato. Audite ob secro quiq; fideles estis: quam magnæ malorum multitudini pau cis abrenunciauimus uerbis. Hæc igitur abrenūtiationē angeli in hora baptismatis scribūt. Hæc a nobis omnibus christianis cōfesio exigitur iudicii tēpore. Scriptū enī est: quia ex uerbis tuis iustificaberis: & ex uerbis tuis cōdēpnaberis. Et rursū dominus dicit. Ex ore tuo te iudico serue nequā. Liquet igitur fratres: q; uerba nostra in hora illa: aut condēpnāt nos aut iustificāt. Interrogat illi Quomodo? Respōdet. Examinātur pastores iquit: episcopi sci licet de cōuersatione sua: efflagitāturq; a singulis rationales oues

quas a pastore summo christo pascēdas acceperāt. Ac siquidē per pastoris negligētiā: ouem deesse cōtigerit: sanguis eius de manu illius requiretur. Similiter & abbas pro se ipso & pro grege suo rationē reddet. Pari ratione & presbyter pro sibi credit̄ ecclesie populo rationē redditurus est. Diaconi itē ac lectores: fideles q; omnes rationē pro aiabus quæ sunt idomo sua reddēt: pro uxore: pro filiis: pro seruis & acillis. An illos enutrierit in timore & disciplina & correctiōe domini: sicut admonet apostolus paulus. Tunc & reges & principes & diuites & pauperes: pusilli ac magni iterrogantur de operibus propriis. Scriptum enim est: quia omnes sistemur ante tribunal christi ut recipiat unusquisq; secūdū opera sua quæ per corpus gessit: siue bona siue mala. Item alio i loco scriptum ē. Quia non est qui eruat de manibus meis. Rogamus te inquit ut dicas nobis quid postea futurū sit. Loquar iquit in dolore loquar in luctu quia audire non potestis quæ postmodū fiet. Sed omittamus ista queso carissimi. Nū inquiunt illi formido losiora sunt quæ restat his quæ abste audiuimus nūc? Er magister rursus illachrymās. Et formidabiliora iquit sunt: & tristiora: & miserabiliora: perpetuisq; & lachrymis & singultibus digna: quæ si i medium proferam: tremor apprehendet audientes. Rursus illi ad eum dixerunt. Enarrā nobis illa o amice christi: si possibile est: ut eis admoniti maiore cum studio p̄nitentiam agamus. Ad hæc ille iterum lachrymās dixit. Dicam uobis cum lachrymis: exponamq; narratiōem illam prorsus miserabile: quoniam extremū id restat. Verum quia nobis ab apostolo mandatum est: hæc fidelibus apponere: uobis qui fideles estis ea modo apponam: uos autem etiam aliōs docete. Quoniam uero cor meum in huiusmodi narratione cruciatur: compatimini mihi benedicti fratres mei: planctumq; meum benigne suscipite. Cum discussi omnes & examinati fuerint: & coram angelis & hominibus opera cunctorum patefacta: & inimici omnes subiecti fuerint pedibus illius: atq; euacuata fuerit potestas omnis uirtusq; terrena: & sicut scriptum ē curuatu fuent deo omne genu: tūc iam sicut prædictit dominus

segregabit eos ab iuicē: sicut pastor seperat oves ab hedis. Qui ēi
bonis operibus bonisq; fructibus ornati sūt: separātur ab iſtuctu
os & peccatoribus. Tunc ueraciter lucebūt qui mādata domini
custodierūt: misericordes pupillorum: peregrinorūq; susceptores:
qui nudos uestierūt: qui carceri iclusos uisitatūt: uiduanū defenso
res: oppressorū adiutores: qui ut ait dominus lugēt nunc: qui mo
do pauperes sunt: propter opes repositas in caelo cōquirēdas: qui
nihil mūdanū ſentierūt: neq; ea quæ sunt i mundo dilexerūt: sed re
lictis oībus christū dominū ſecuti ſunt: qui fratribus delicta remi
ferunt: qui signaculū fidei integrū: atq; ab omni heretis labē ima
culatū ſetuauerunt. Tunc igitur ſtatuet oves quidē a dextris ſuis
bonorū operū fructibus plenaſ. Oves inquā quæ patorē bonum
agnouerūt. Oves quæ domini ſui signaculum custodierūt. Oves
quæ ueri patoris uestigia ſecutæ ſunt. Huiusmodi oves ſtatuet a
dextris ſuis: hedos at a ſinistris. Hedi at illi ſunt: qui bonis fructi
bus carent: qui patorē bonū irittaueſtūt: qui cōtaminauerūt fidē:
qui ſine metu laſciuierunt: choris ſe addixerunt: mala ſēper malis
accumularūt: ſuperbi: elati: idiclinati: qui cōgruū pānitentiæ tē
pus amiferūt: ac ueluti laſciuētes hedi indelitiis uixerūt: qui uitæ
ſuæ tēpus oīne in crapula: & ebrietate: iclemētiaq; consūperunt
ſicut diues ille qui nunquā miferatus eſt pauperē lazaru. Idcirco
ēt iter adſtātes ad ſinistrā: ut imiſericordes: ut pietatis uſcetibus
carētes: ut inimici fratru: christumq; odiētes: nullosq; habētes pā
nitentiæ fructus: neq; i uafis ſuis oleū ferētes cōdēnatū ſunt. Idcirco
ex hac uita exierūt oī opere bono deſtituti ac deſerti: omniq; ſcele
re & iniquitate pleni. Qui uero ſibi oleū pauperibus emenūt: & ua
ſa ſua ipleuerūt: ad dextris regis adſtabūt: illuſtres glotia & hilares
lucidas lápades ſuas tenētes in manib; audientq; uocem illam
beatissimā dicentem ſibi. Venite benedicti patris mei: uenite lucis
filii: uenite heredes regni mei: uenite qui propter me pauperes eſſe
eti: eſuristiſ & ſitistiſ: qui nō dilexiſtis mundū neq; ea quæ i mun
do ſunt. Venite qui propter me tēporale ac momētanū gaudium
mūdi reſpuistiſ: parētes q; & filios: cognatos & amicos: agros &

poſſeſſiones ac domos reliquiſſis. Venite qui in ſolitudinibus &
montibus & ſpelūcīs & caueris terræ: quiq; cum beſtiis iſpīſ quā
doq; habitastiſ: modo cum āgelis i cæleſtibus perpeſuq; regniſ
habitare. Venite omnes qui āgustum & artā uiam abulaſtiſ. Veni
te omnes miſericordes: hoſpitūq; ſuceptores. Venite omnes bene
dicti patris mei: percipte præparatum uobis regnum a conſtituti
one ſæculi. Porro ab hiſ qui a ſinistris erunt in illa hora: ubi eos a
ſpexerit faciē ſuam dominus auerter: dicetq; illis. Discedite a me
maledicti in ignē æternū: qui paratus ē diabolo & angelis eius. Si
curi miſericordes non fuistiſ: ita nec modo miſericordiā conſequi
mini. Sicut iſpi uocē meā non audistiſ: ita & ego ueltriſ nō exau
diā gemitus. Mihi enim nō minifraſtiſ: neq; pauilliſ me eſuriē
tem: ſitientemq; non potastiſ: peregrinūq; non collegiſtiſ: neq; in
firmū uifitastiſ: neq; ad me i carcerem uenistiſ. Non audistiſ euā
gelia mea: neq; ego ueltriſ audiā præces. Illic diebus ſingulis per
ſanctos prophetas meos ad uos clamabā: uosq; audientes irride
bariſ. Et nunc uobis dico nō noui uos. Alterius domini fuistiſ o
perari ac miniftri: diaboli ſclicet. Idcirco discedite a me operarii
iniquitatiſ. Et tūc ibunt iſti in ſuppliciū æternū: iuſti uero in uitā
æternam. Beatus autē & uere beatissimus: qui beatam illam & de
ſiderabilem uocē audire merebitur: quam iſpi urinā audire merea
muſ: quiq; legimns & qui audimus: gratia christi amē. Interroga
tio. In unum omnes ſuppliciū abibunt: an uarii cruciatus ſunt?
Responsio. Varia ſunt tormentorū loca: ſicut in euangelio audi
uimus. Sūt enī tenebræ exterioreſ: haud dubiū quin & aliæ interi
ores ſit. Gehēna ignis locus alius: ſtridori dēriū proprius locus ē:
uermis itē imortalis alio in loco eſt. Stagnū ignis locus eſt propri
us: ſuoq; itidē loco ignis i extinguibilis eſt. Inferi: atq; perditio ſu
is terminis conſtant: & in feriora terræ alius locus. Infernus quo
mituntur peccatores: & inferni profundū atrocior locus. Inter hæc
ſuppliciorū loca diſtribuūtūr i foelicifſimi: unusquisq; pro pecca
torum ſuorū modo ſiuemitiuſ ſiuue uehementiuſ ſicut ſcriptū eſt:
quoniam ſpinis peccatorū ſuorum unusquisq; conſtrigitur. Hoc
b i

autem est & id quod dicitur: uapulabit multis & paucis. Sicut autem sunt peccatorū differentiæ: ita sunt & cruciatum uarietates. Dic inquiunt nobis præcamur: quæ sit cruciatus differentia. Et ille: aliter inquit cruciatur adulter: aliter fornicator: aliter homicida: aliter fur: aliter ebriosus: aliter mendax & aliter periurus. Qui autem odit fratrē suum cum uenefico & homicida iudicatur. Qui hæresibus inquinatur: audituri sunt. Tollatur ipius ne uideat gloriam domini. Qui autē cōtra se inuicē inimicitias seruant: si sic ex uita migrauerit: inexorabilē sententiā in die iudicii excipiēt: & ueluti exosi deo mittetur in tenebras exteriores: ut pote qui contempsent leue illud mandatum domini dicētis. Diligite inuicem: & remittite usq; septuages septies. Omnis uero qui peccasse se meminit: securus & absq; sollicitudine esse nō debet: neq; rursus desperare. Aduocatū eīm habemus apud patrem iesum christū. Idcirco & ipse est propitiatio pro peccatis nostris: nō negligentū: neq; iaceū atq; sterrentiū: non cauonas ingredientiū: neq; delitiis ac nūsui uacantiū: sed lugentium atq; poenitentiū: & ad eū die noctuq; clamantiū. Huiusmodi sane a paraclito cōsolabuntur. Cæterū qui peccauit: oblitus q; peccatorum suorum ita migrauit a corpore: super hunc ira descēdet: quā indicauit manasses cum diceret. Intolerabilis ē domine ira cōminatiōis tuæ super peccatores. Væ scortatori: uæ adultero: uæ ebrioso: atq; maledico. Væ his qui ad sonitū tympani & cytharæ & tibiæ uinū bibunt: opera autē domini nō attendūt: neq; uerborū eius meminerūt. Væ his qui scripturas sacras cōtumeliis afficiunt: uæ his qui amittunt poenitentiæ tēpus: illud iocis risibus q; ipendentes. Querēt enim tēpus quod male cōsumpsent & non inuenient. Væ his qui aleis ludūt: quoniā seipsoſ a corpore & sanguine christi dei nostri alienos reddūt: quēadmodū & spiritus sanctus per sanctos apostolos hortatur. Væ his qui uenificos ac uates adeūt: atq; in spiritu erroris interrogant: intenders doctrinæ dæmoniorū. Cum ipsis enī in futuro sēculo condempnabuntur. Væ his qui scribunt iūsticiā. Væ his qui curiosa sectātur: magias atq; infantū cædes & his similia. Væ his qui mercede

mercenariū priuant: quia his qui mercedē tollit sic est ut qui effundit sanguinem. Væ iūste iudicantibus: qui iustificat impium promuneribus: siue ut hominibus placeat: & iusti ius tollunt. Væ his qui fidem sanctā heresibus polluunt: hæreticis q; consentiunt. Væ insanabili morbo laboratibus: iuidia scilicet & zelo ac liuore. Væ his qui aliena diripiunt. Væ thesaurizāti super terrā neq; miserēti. Et quid multa dico: & non potius summati perstrigo omnia? Væ omnibus qui ad sinistrā statuerunt in hora illa terribili: quoniam obtenebrabūtur & trement: & amaras lachrymas fundēt: dentes q; collident: cū audierit dolendā illam moestissimāq; sententiā. Discedite a me maledicti in ignē æternū. Alii uocem illā tristissimā audiēnt. Conuertantur peccatores in infernū. Alii audient: inuidi scilicet. Tolle quod tuum est & uade. Graue quippe est quod dicit uade. Quo nā quæso? Non dubiū quin eo quo ibunt qui audiēt. Ite a me maledicti in ignē æternum. Alii audient. Amen dico uobis: nescio uos. Discedite a me iniquitatis operarii. Alii rursus: ligatis illorū manibus & pedibus mittite i tenebras exteriores. Alii sicuti zizania colligabūtur exurendi in camino ignis. Sicut autē muli salutis modi sunt: ita & multæ mansiones in regno cælonū. Et sicut plurima sunt peccatorū ac delictorū genera: ira & plurimi cruciatū modi. Quicunq; lachrymas compunctionis habetis fleteq; meū quæso. Ego eīm fratres mei dilectissimi memoratus sum tristis illius & miserādæ separatiōis: nec ferre possum: cū iam auferūtur atq; expelūtur a faciæ iudicis: ingenti cū iracundia: tradūturq; poenalibus locis & acerbissimis poenis. Ad hæc fideles qui adestant dixerunt. Præcamur te famule christi: ut perfecte istruas nos & certiores reddas quonāmodo miseri ad cruciatus trāseunt. Et ille rursus lachrymās ait. O fratres mei dilectissimi: quā tristē & dolendā narrationē audire oratis. Hei mihi fratres: quis narrare presumet: aut quis substinebit audire: quæ dampnati patiūt? Quæ nā autem erit cordis tanta duritia: quæ hæc audiēs non continuo soluatur i lachrymas? At nūc quibus adsunt lachrymæ: uenite audiamus quid nos maneat: plāgamusq; amariter: neq; nostrā salu-

recte dicitur etiam rem negligamus. Iam quippe peruenit i nos dies illa horrēda atq; formidabilis in foelicissimae illius separationis. Tunc enī segregātur ab inuicē : iterq; conficiunt: omni spe reuersionis destitutum . Quis adeo lapideo corde sit: qui iam hinc diē illam non amans me fleat? Tunc separātur episcopi a coepiscopis: diaconi a condiaconis: subdiaconiq; atq; lectores a sociis suis. Tunc separabūtur hi qui aliquādo reges fuere: plorabūtq; uelut ifantes: atq; ut mancipia pellētur. Tunc ī gemiscēt p̄cipes: & diuites: & ī misericordes pergetq; nudi atq; desolati: huc illucq; intuentes. Angustiabuntur quārētes adiutorū: & nullus erit adiutor. Neq; enī diuītiā hora illa parebūt: neq; assentatores adſistēt: qui illorū latera stipare solebat. Et quia miserti nō sūt: nullā iueniēt misericordiā. Neq; enī illā ante se prāmisērūt ut illic reperire possint. Sicut etiā propheta ait . Dormierunt sompnū suum & nihil inuenerūt. Tunc separantur & monachi qui in negligētia uixerunt: qui mundi desiderio deuicti sunt: & mundana ſenſerunt: neq; cor ad ſupera tranſtulerūt. Tūc separantur a parentibus filii: a fratribus fratres: amici ab amicis: & a propīquis propinquī. Tunc diſeparātur & iſoelices mulierculæ: quæ uiris fidē non ſeruauerunt: connubiiq; maculauerūt torū . Tunc itē ſegregantur qui corpore quidē uirginitatem obſeruarūt: ſed moribus inclementes inmitesq; perſtiterunt. Iudiciū enī ab ſq; misericordia erit his qui nō fecerunt misericordiā. Sed omittā multa dicere: quia cōtinet me timor ac tremor: iſta narrantē. Ut autem breuiter dixerī: tunc iam impellūtur miseri ab angelis terribilibus acti: cæſi atq; flagelati: pergūtq; mugientes ac ſtridentes dētritus: crebriusq; post tergū aſpicientes: ſi quo pacto iuſtos: & illud gaudium unde ipsi ſeparati ſunt intueri queant. Vident autē lucē illā ineffabilē. Aſpiciunt amenitates paradiſi: uidēt magna illa & præclara munera: quæ perceperūt a rege gloriæ qui legitime certarūt . Intuētur notos dudū ac familiares ſuos æternis illis gaudiis fruētes: quæ ipsi ſpercipere non meruerūt: & lamentantur ingemiscūtq; grauiter. Deinde paulatī ſequentur a sanctis omnibus & notis ſuis: atq; a deo ipſo abſcūdūtur; ita ut iā retro aſpicere nō poſſint.

11
neq; intueri gaudiū illud īmensum & meracissimā lucem: cum iam loco illi moeroris ac doloris appropinquauerint: ubi reponiti ſunt illis æterni cruciatus. Illic autē rursus diſeminantur arq; diſpergunt dirimunturq; ab inuicē miseri: uariisq; deputanē cruciatibus: quiſq; ſcilicet iuxta operum ſuorū merita. Tunc intuentes ſe pēnitus eſſe derelictos: omnēq; ſibi ſalutis ſpēm ademptam: ut eis iam nullus opem ferre poſſit: aut pro illis orare. Id quippe exigit iuſtū dei / te meratiq; iudicium: tunc inter amarissimas lachrymas / dantes mu gitus & gemitus dicent. O quomodo tempus noſtrum i negligētia perdidimus . O quomodo ſeduxit noſ uanitas ſaculi . O quomodo illiſi ſumus: qui ſcripturas diuinas audiētes irridebamus. Cur aliis āte oculos noſtros certatibus: ipsi ſalutare certamē detractauimus? diuinaſq; ſcripturas recitari audientes riſimus: & qui illas recitabant maledictis laceſſiuimus? Illic nobis per illas litteras deus loquebatur: & non aduertebamus. Nunc autem hic exclama mus ad eū: & ille faciem ſuam auertit a nobis . Quid nobis torus profuit mūdus? Vbi nam est pater qui genuit? Vbi quæ peperit ma ter? Vbi filii? Vbi amici? Vbi diuītiā? Vbi poffeſſiones? ubi theſauri inexhausti? Vbi tumultus illi gloriæ? Vbi prandia? Vbi longus & intempestiuus cursus? Vbi reges & p̄cipes: atq; potentes? Quomodo nihil huiusmodi modo habemus infelices: neq; noſipſos iu uare poſſumus? Inſuper a deo & a sanctis eius proſrus derelici ſumus. Quid igitur facimus: quando iam tempus poenitentiā non eſt. Nihil iam ualet deprecatio: nil proſunt lachrymæ: neq; iam ad ſunt qui oleum uendant/pauperes & inopes . Eſt enim ſoluta celebritas . Quando tempus ac uires habebamus: & uenditores olei clamabāt: emite: obturatis auribus emere noluiſus. Modo quārimus/nec inuenimus. Iam nulla ſuperēſt nobis redemprio peccatoribus: non iam conſequemur misericordiam. Neq; enī meremur. Iuſtū profecto eſt iudiciū dei . Nō iam uidebimus lēra illa ſcōrum agmina: non iam lucem ueram intuebimus. Pupilli ac deſtituti ab omnibus effecti ſumus. Et ultra quid dicamus? Tunc exclamātes cum gemitibus / & amarissimis lachrymis / & uoce miserabili iuoca-

bunt ac dicent. Saluete omnes sancti & iusti: saluete apostoli/ prophetæ/ac martyres . Salue patriarcharū cætus. Salue monachorum agmen. Salue & tu domina dei genitrix virgo. Tu quidē multū laborasti p nobis deprecans: ut conuersi salui essemus . Verum nos poenitere/saluariq; noluimus : sed poenitentiæ tempus i negligéria uiuēdo perdidimus. Salue & tu præcursor ioannes. Et tu enī exesa uoce prædicasti dicens. Penitentiam agite: sed nos audire renimus. Salue præciosa crux atq; uiuifica. Salue cælorum regnū. Salue superna hierusalem/ptimituorū mater. Salue uoluptatis paradise. Saluete patres ac matres. Saluete amici & propinqui. Saluete oēs a quibus discreti & sepati sumus. Non enī aliquē ex uobis ultra itubimur. Namq; ad supplicia rendimus/finem nō habentia/ neq; ullā requiem. Tunc iam perget unusquisq; in præparatū supplici locū: quem sibimet præparauit/poenitere nolens: atq; ex illa necessitate liberari: ubi uermis eorum non moritur: nec ignis extinguit. Ecce audistis fratres mei/amatores christi: tristē illā moestāq; sententiā? Audistis quid patiunē negligētes? Audistis de die illo/ & hora terribili? En impleui postulationē uestram: & morem gessi uestro desiderio. En agnouistis q; sollicite mala cauere debeatis. Ecce audistis quid lucentur negligentes/ ac desides/ & penitentiam agere nolentes? Audistis quomodo illi irridentur/ qui dei mandata irrulerunt? Audistis ut multos fallat atq; decipiat/ ad aiarum pnicem/sæculū nequam? Audistis quomodo illuduntur/diuinariū scripturarū illufores? Nullus obserret corde fratres mei benedicti: nec dicat quispiam uerba tantum esse simplicia/ quæ de iudicio extremo dicuntur: sed omnes diligenter ac plenissime credamus christo prædicati/esse mortuorū resurrectionē/ & iudicium: ac retributōnē bonis & malis pro meritis pararam : secundum diuinas & sacras litteras . Et spretis atq; contemptis temporalibus omnibus: sola de reddenda illicitatione cogitemus: & quæ defensioni nostræ expediūt/sollicita intentione tractemus: cum assistemus terribili superni iudicis folio: diēq; illam horrendā/ & expauescendā horam/ uoluamus animo iugiter. Hæc enim hora illa est nimiū ingemiscenda/plena doloribus

quæ totū discutit sæculū . De hora ista formidabili prophetæ oēs & apostoli prædicauerūt. De die ista scriptura diuina a finibus ad fines orbis terrarū i ecclesiis & locis oībus clamat: testatur atq; ad monet dicēs. Videte ne quis in hora illa cōfundatur. De hac hora dicebat propheta dauid. Quoniā tu reddes unicuiq; secundū opera sua. De hac hora uociferatur apostolus dicens. Videte quomo do ambuleris. Terrible est enī incidere i manus dei uiuentis . De hac dicebat dominus christus. Contēdite intrare per angustā portam. Videte: uigilate: & orate ut sitis parati: quia nescitis diē neq; horam: i qua dominus ueniet. Omnes igitur ut prædicti deo pleni ac deiferi patres cū dolore cordis exclamāt: prænūtiantes diei illius necessitatē . De die hac dicebat propheta isaias. Ecce dominus ueniet disperdere terrā: & perdere peccatores ex ea. Et idem rursus propheta ait. Ecce dominus ueniet: & merces eius coram illo: & opus eius manifestabitur. Alius itē propheta clamat dicēs. Ecce dominus ueniet: & quis substinebit diē ingressus eius ? Aut quis stabit ad uidendū eum? Irē aliis exclamat dicēs. Domine audiui auditum tuū & timui: & ingressus est tremor i ossa mea. Propheta rurus aliis clamat: quasi ex persona domini dogmata statuens . In die ultionis reddā ultionē hostibus meis : & his qui oderūt me retribuam. Et nō est qui eruat de manibus meis. Dauid iterū qui pater dei appellari meruit dicit. Deus manifeste ueretur: deus noster & non filebit. Ignis i cōspectu eius ardebit: & i circuitu eius tēpestas ualida. De hac iterum paulus loquitur dicēs. Inde qua iudicabit deus occulta hominū: secundū euāgeliū meum. Clamat & petrus summus apostolorū dicens. Dies domini sicut fur i nocte ita ueniet in qua cæli soluētur igne: & elemēta cōbusta liquefiant. Et quid ego de prophetis & apostolis dicā? Ipse rursus omnium dominus dixit. Videte ne grauerūt corda uestra in crapula & ebrietate & curis secularibus: & repēte superueniat i uos dies illa. Quasi musipula & enim superueniet omnibus habitatibus super faciē uniuersæ terræ. Hanc horā alto corde repetētes sancti oēs: omnia mundi iocūda reliquerūt: opes: delicias: parētes: liberos: fratres propinquos

& amicos: spretisq; omnibus ad deserta fugerūt: & in mōribus: & speluncis & cauernis terra sedes habuerūt: egentes: agustiati: affliti: ne in illa hora cōfundantur. Non modo autem uiri: sed etiam feminæ: pergentes artam & angustam uiam: regnum caleste rapuerunt. In christo enī ieu non est masculus & femina: sed unus quisq; propriam mercedē recipiet secūdum suum laborē: sicut scrip̄tū est. Beati perfecti: beati qui bonis operibus student: beati qui lugent: beati qui uigilāt in orationib;: beati qui elemosinis inuigilant: beati qui diebus singulis suam salutē omni ad nisu operātur: beati qui ad ianuā christi lōganimiter pulsant: beatus homo qui attendit sibi ipsi: neq; facta aliena curiose rimatur: beatus homo qui peccatorū suorum sarcinā dissipat: dum tempus poenitentiæ est: beatus qui emit oleum ante quam soluatur ista celebritas: beatus seruus ille quem cum uenerit dominus ī uenerit sic faciem. Beati sumus & nos fratres: nisi pulsando fatiscimus: prorsus nanq; aperietur nobis. Verax est enī ille qui dixit. Pulsate & aperiatur uobis: quærите & ī uenientis: petite & dabitur uobis. Confugamus ad eūm: procidamus illi ī poenitentia dicentes. Qui creasti nos: ne perdas nos. Ipse enim ait. Conuertimini ad me & cōuertar ad uos. Et rursus. Eum qui uenit ad me nō eiciā foras. Ipse nempe deus noster est: ipse fecit nos cum nō essemus. Idcirco fratres mei dilectissimi uigilate quia qua hora non putatis dominus ueniet. Propterea cōtendite intrare per angustam portam: quæ dicit ad uitam æternā. Per hanc ergo fratres incedamus uiā: ut uitam æternam consequamur: ī christo ieu domino nostro: quem decet oīs gloria: honor & imperium cum patre sine principio: & cum sancto ac uiuifico spiritu: nunc & semper & insæcula sæculotum Amen.

Explicit Sermo sancti Ephrem de
poenitentia & de hora no
uissima & iudicij
die & retribu
tione.

Incipit eiusdē de iudicio: & resurrectione: & caritate: & cōpūctiōe.

Enite fratres mei omnes: audite consilium peccatoris & minimi omnium Ephrem. Iam enim peruenit ī nos o amantissimi fratres dies horribilis & expauescenda & magna: & tamen nos dilectissimi attollimur: intelligere nolentes quā sit hoc breuissimum tempus: idq; melioribus rebus occupare negligimus: & omni studio deum nobis propitium facere. Ecce enim dies: menses: anni: ut umbra ut sompnium transiunt: celeriterq; ueniet magnus & pauendus domini aduentus. Profecto enim terribilis peccatoribus dies ille iminebit: & his qui uoluntatē domini opere exercere noluerunt: ut salui fierent. Quæ so itaq; carissimi fratres uenire: abiciamus a nobis curam sæcularium rerum: & mens nostra nulla ratione obligetur ī terra. Cuncta quippe pertransiunt: euaneunt omnia ac defluunt. Nihil nobis ī illa hora prodesse poterit nisi bona opera. Tunc eūm unusquisq; secū portabit actus suos ac locutiones āte tremendi iudicis tribunal. Contremiscet enim cor & expauesceret: solueretur renes: cum fiet illic manifestatio operum: cogitatiōnum: locutionumq; discussio. Magnus tunc metus erit fratres mei: tremor ingens o amici. Quis oro non timeat? quis non contremiscat? lamenteturq; ac defleat: cum illa etiam manifestanda sint: quæ in occulto nullo hominum teste patrauimus. Intelligite fratres ista quæ uobis exempli gratia uestro affectu deuictus enuntio. Fructiferæ arbores ex intimis suis cum tempestiuum furent fructus ac folia proferunt. Non ex trinsecus unquam induuntur arbores decorem suum: sed ex se intrinsecus ex præcepto dei: singulæ producunt naturaliter fructum. Ita & in die illa formidabili: proferent singula hominum corpora: quæ gesserunt omnia & bona & mala: & portabit unus quisq; ante horrendum tribunal christi: actus suos uelut fructus: locutionesq; ueluti folia. Ferēt iusti fructum bonum ac iocundū: sancti item fructum præclarum ac uirentem præferent. Portabunt martyres tormentorum ac uerberum indicia: insigne tolerantiæ.

vngdā portabāt opa fons

Monachi spiritualē exercitationem: cōtinentiā: uigilias: oratioēs q̄
perpetuas ferēt. Porro peccatores homines profani atq; ipi secū
illuc deferēt fructū turpē ac putridū: plenum confusionis: gemitu
ūq; ac singultiū: uermē imortalē in igne inextinguibili. Terrible
nimis est frates iudiciū illud: ubi sine testibus patebūt oīa: actus:
uerba: cogitationes: & intentioēs cordis. Quando aderūt mille mi
lia & milies millena milia agelotū: archāgelotū: cherubī & seraphī:
iustorū atq; sanctorū: prophetarum & apostolorū. Quid igitur ne
gligimus fratres mei dilectissimi? Tēpus ecce iā uenit: apropīqua
uit dies: cum occulta nostra oīa tremēdus iudex in lucē adducet.
*Si sciremus fratres quānā sint deposita nobis: die noctuq; sine iter
missione lugeremus: præcātes clemētiā domini: ut nos eximeret a
cōfusionē illa: sempiternisq; tenebris.* Obstretur enim peccatoris
os āre tribunal illud horréendum. Cōtremiscet quippe creatura oīs:
ip̄i quoq; sanctorū āgelotū ordines: a maiestate gloriōsi aduētus
ip̄ius. Quid igitur dicturi illi sumus in die iudicii: si modo indul
ctum nobis tempus negligenter amittimus? Ip̄se quippe longani
mis est: nosq; omnes quantum in se est attrahit in regnum suum.
Sed ratio nobis de negligētia breuissimi istius temporis ponenda
erit: ip̄seq; dicturus est nobis: propter uos ic̄matus sum: propter
uos manifeste ī terra ābulauī: propter uos flagellis cæsus: propter
uos expalmatus: propter uos crucifixus: propter uos ligno affi
xus: acetōq; potatus sum: ut uos sāctos ac cælibes facerē. Regnū
meum donaui uobis. Vos omnes ad me ipsum īuitaui: patriq; ob
tuli: uobis sanctum spiritum misi. Quid plus his omnibus facere
potui & non feci: ut uos salui essetis? Solam uoluntatem uestram
cogere nolo: ne uobis salus ex necessitate proueiat. Dicite modo
peccatores: & natura mortales: quid nā uos propter me dominū
perpessi es̄is qui propter uos passus suum? Ecce ergo regnū & ui
ta præparata sunt: requies & gaudium in sempiterno lumine. Ecō
tra paratus est ātemus cruciatus in extētiorib⁹ tenebris. Quo
quisq; uult ex se ip̄so uadat arbitrio suo. Venite ī id ipsum adore
mus eum: ploremusq; omnes corā domino qui fecit nos dicētes.

14
Prævio h̄ominē dicitur

O domine h̄ec omnia pp̄ter nos ut deus passus es: nos aut̄ pecca
tores beneficia tua semp̄ irrita facimus. Tu domine sine principio
deus: natura incōprehēsibilis/impassibilis/nullius rei idigens:gra
tuito dignatus es/per passionē crucis peccatores saluos facere/qui
te non agnoscebāt:donans eis illuminationē scientiæ. Quid ergo
retribuet tibi peccatorū genus/deo incōprehensibili/benignissimo
misericordissimo: qui nō natura sed p̄posito malæ uolūtatis impii
erant? Prius ergo q̄ salutem assequetur:impium etat omne genus
nostrum: & post h̄ec rursus uoluntate nostra peccatores fuimus.
Tu autē domine semp̄ idem es: misericors/terribilis/& glriosus:
sæculorū opifex: portasq; ab initio improbitatē nostrā: pp̄ter mul
tas miseratōes tuas:quas late in nos effudiſti filios hominū. Deui
ctus es domine charitate tua/sanctisq; miserationibus:ut p̄ totius
orbis salutē/crucem sponte subires. Hoc ego ut dicere ante oculos
tuæ maiestatis auderem: tua me gratia docuit. Nam nisi uictus es
ses tuis miserationibus christe: te ipsum pro peccatoribus sacrificiū
& oblationē pfecto nō dedisses. Impleta ē domine serui tui mens:
dulcedine/& gratia/& charitate tua. Dulcescit semper/semperq; illu
stratur/& assidue roboratur. Sicq; tamen semp̄ te irritat: ac se ipsum
in amaritudinē cōmutat:dulcedinē domini sui unigeniti filii semp̄
habere nō sustinens. O splendor patris/lucē habitans inaccessibile
lux incōprehēsibilis: quæ gratia tua illuminasti orbē terræ: illumia
obscuratum in me oculum. Latet enī in me obtenebratus oculus:
illustra illū quælo iugiter/gratia & miserationibus tuis: ne a corrū
ptore obscureſ. Similis enī est domine infirma mens nostra/ligno
nup plantato: quod semp̄ auræ flatu leni/& aquæ irriguo indiget.
Ita & ifirmus animus noster:opus h̄et iugiter a gratia tua roborari
atq; illustrari. Sermo tuus domine aperuit oculos:quos natura ne
gauerat. Grande miraculū domie in siloa cōtigit: cū cecus receptis
corporeis oculis: ītrinsecus quoq; patefactis mētis oculis/melius
illuminatus ē:ut iā sine timore prædicaret/medicū suū deū ac salua
torē esse. Illumina & cordis nostri oculos:ut diligamus te domine
& uolūtates tuas omni tempore/desiderabiliter īplere satagamus.

Quoniā uero siloa lōgissime a nobis abest: ecce calix uenerandi & sacri sanguinis tui: uita plenus & lumine. Hoc nobis calice intelligentiā/illustrationēq; largire: ut ad illū cū fide & deuotione/ac sanctificatione accedamus: siq; nobis ad peccatorū remissionem: & nō ad cōdemnationē in die iudicii. Nā qui idigne accedit ad sacrosancta mysteria: dānat aīam suā: dū nō seipsum prius studiose purificat: suscepturus in suo thalamo regē. Anima nostra sponsa scā est īmortalis sponsi: nuptiæ diuina sacramēta sunt: p que sancta aīa iungitur sponso: dum digna mētis deuotione sumuntur. Attende ergo tibi ipsi: ut thalamū tuū integrū seimp ab omni labē/īmacularūq; custodiās: & regē christū cōlestē spōsum excipe/tora intētione desidera: ut ī die aduētus sui mālitionē apud te faciat cū patre suo: & corā sanctis angelis atq; archangelis sit tibi laus: & paradīsum cū gloria: & gaudio ingenti ingrediaris. Quid enī abstē inquīnit deus o homo prāter salutē tuam: Cāterum tu si negligas: & saluari nolis: rectasq; dei semitas nō pergas: & eius mādata seruare contēnas: tu te iterfici: ac temetipsum cōlestī thalamo excludis: Deus sanctus/solus absq; peccato/impassibilis/nullius egens: unigenito suo nō peperit propter te: & tu infelix tui ipsius non misereris? Euigila igitur paulisper eōmōno: aperi os tuum: deprecare illum: abice abs te peccatorum sarcinam: miserere tuimet: ora iugiter: lachrymas indeficierter effunde: fuge segnitiem: execrare torporem: ne quiciam odi: mansuerudinem dilige: desidera continentiam: exercere ad quietē: assuefcē silentio: meditare psalmodiam. Studiose dum tempus est frater/bonis te actibus occupa. Dilige deum ex tota anima: sicut ille dilexit te. Esto templum dei: inhabiterq; in te altissimus deus. Anima enī quā in seipsa habet deū: dei templū est sanctū atq; reuertendū: diuinaq; mysteria in ea ministrant: eamq; sancti angeli semp obūbrare festināt. Nam si dominus sedē habeat in aīa: eam iccirco sancti āgeli omni studio honorāt: quoniā templum est illorum domini & regis. Beatus qui te ex tota aīa dilexit domine: mundūq; & quā sunt in ipso/ omnia propter te odit: ut te solum habeat dominū/praeclarā margaritā/thesaurum uitæ: req; audiſſime fruatur.

caritas dei

Qui sic diligat dominū sincere atq; ītregre: illius ī terra animus nō ē: sed ī cālis semper: ei quē dilexit inherens iugiter: quē tota cōcū piuit aīa: tota mēte sitiuit. Indeq; illustratur īeffabili luce. Illīc dulcedine caritatis dei saturatur: gaudioq; perfūditur: & suauitate caritatis . Est enī reuera plenissima bonisq; cōlestib⁹ referta caritas dei: beatusq; est qui illa gustata satiari nequit. Sed quis de illa dignē loqui poterit? Paulus apostolus qui hāc degustauerat: & ex illa saginatus erat clamat & dicit. Neq; supra sublimitas: neq; ifra profunditas: neq; uita ipsa: neq; futura mors: neq; āgeli oēs: neq; p̄cipatus: neq; potestares: neq; creatura alia: si oēs in unū coeāt: separare poterūt a caritate dei animā: quā foelicissimo dulcedinis ipsius gustu saginata ē. Immortalis ignis est caritas dei: mirabiliterq; ī aīa quā ipsius desiderio tāgitur operatur: limpidiſſimos illius efficit sensus. Eleuatur a terra: oditq; terrena: ut ipsū solū quem toto affectu dilexit solū contēpletur. Documento nobis sunt martyres sancti: qui percepto illius gustu: atq; ea satiati: fortissime cū cta tolerarūt. Lene ac mole uiculū est caritas dei: nec illā ualeat an cepis gladius scindere. Concidēbant enim tyranni martyrum membra: sed flagrantem in eius caritatem: nulla ratione cōscindere poterant. O prædarum ac dulce uinculum diuinæ caritatis: sublime atq; mirabile: & quod nec scindi queat neq; dissolui. Hāc ī sanctis neq; ferrum rupit: nec ignis exsoluit. Concidēbantur frustatim mēbra: sed caritas inuiolabilis durans non poterat rumpi: ardebant membra: nec tamen tam forte uinculum soluebatur. Submergebātur sanctorū corpora: uerum caritas in ipsis mergi non norat. Viciebantur iustorum membra: cāterum in illis caritas pānitus uinciri non poterat. Quis ergo non miretur tenerum istud ac lene caritatis uinculum: quod nunquā scindit: neque iterum soluitur. Si quis ītregre sinceroq; affectu diligit deum: huiusmodi caritare beatus est. Hāc eīm dilectionis gratiam dedit dominus ecclesiæ suæ: ut ipsa caritate semper ornetur. Hāc eīm sancta caritas dei pīgnus in anima est. Caritas in anima sancta colūna & firmamentū est. Hāc item caritas unigenitū filiū eīnu patris deduxit ad nos.

Per ipsam caritatē uisus ē inuisibilis. Per caritatē paradisi claustra patuerūt: per ipsam ligatus ē fortis: per ipsā caritatē: aia imortalis spōsi efficitur sponsa: ut eius i ipsa aia specie ueluti per speculū cernere libeat. Hac iductus cantate passus ē ipassibilis spōsus. Extra caritatē huiusmodi si fuerit aia: cœlesti domino grata & placida es se nō porest. Verū ipsius arbitrii libertarē deus cogere nequaquam uult. Quo circa permisit illā arbitrio suo pro ut sibi placitū fuerit cōuersari. Quis igitur possit: quis ue sufficiat laudare & glorifica re deū ac saluatorē nostrū: pro tāto & tā egregio munere: quod sola dignationis suæ gratia imeritis contulit? Gloria & diuinus honor sit ipsius bonæ uolūtati. Audite fratres fidele cōsiliū mæ par uitatis: studeamus qdū tēpus habemns: caste séper ac deo digne corā illo cōuersari: ut spiritus sāctus i nobis ihabiter: habūdetq; i nobis caritas dei: ut ipsius uoluntatē iugiter perficiamus. Nulla igitur fratres præter hanc nos occupet cura: quo pacto scilicet aia nostra iueniatur i lumine. Nullis oro hāc uiculis cōpediamus ter renarū rerū: nullis curis opū ac possessionū deprimamus. Cæterū uigiliis & orōnibus: ieuniisq; & lachrymis: omare eā satagamus ut aliquātulū fiduciā iueniat aia corā tribunali seuerissimi iudicis cū adstabūt oēs aia cū meru ac pauore: quādo fiet illic discretio & separatio electorū a peccatoribus. Cū afflīstēt oues ad exbris & a si nistris hedi. Certissime tenete fratres mei quoniā prope ē aduētus domini: ut reddat unicuiq; secūdū opus suū & scōs quidem & ele ctos suos accūbere faciat i sempiterno lumine: peccatores autē & qui illū irritauerunt: æternis tradat cruciabūs. Beatus homo qui i hora illa fiduciā iueniet: audierq; beatissimā uocē illā dicētis. Venite benedicti patris mei: possidete oēs regnū meū. Tūc se ipsum quisq; cernet i lumine: atq; gloria i extimabili uidebit amictū. Admirās q; secū ita reputabit. Putas ipse ego sum? Et uide hoc mihi: qui bus ue meis meritī cōtigit? Tūc procedēt aīgeli: cū gaudio ingēti: scōs q; laudabūt & beatos prædicabūt: enarrātes singulorū conuersationē: exercitationē: cōtinētiā: uigilias: oratiōes: uoluntatiā pau petratē: perfectā oīum retū nuditatē: toleratiā i simi: patiētiā i fame:

perseuerantiā in orationibus: gaudiū in nuditate: perfecte in christo caritatis causa suscepta. Hæc omnia cū ineffabili gaudio de iustis prædicabūt. Respondebūt ad hæc iusti dicentes. Nullum prorsus toto uitæ nostræ tēpore uirtutis idicium dedimus: nullumq; i nobis recte factū pænitutē iuentum est. Rursus autē illos admonebunt sancti angeli: locum ac tēpus denotātes: admirationeq; ilorum protūpent in laudes dei: dātes illi gloriam: qdī cælis uideant sanctorū corpora: fulgētia ad istar clarissimi luminis: quia se super terrā sponte a biecerūt. Inuenerūt eim i agro thesaurū absconditum: uēdiris q; oībus quæ hēbant i terra: illum sibi uindicarūt: ac per toleratiā i seipsis occulrarūt præciosam margaritā: & imaculatā uestē. Modicus est fratres exercitatiōis labor: & magna illius cōsolatio. Paruuus ē & ad modicū tēporis cōtinētiā horror: & i sācula sāculorum erit i paradise uoluptratis requies ipsius. Si quis sibi cōscius ē se peccasse deo: & intentiōe laxata: propositoq; rigidiore molito spōte deliquisse: ploret idesinēter: ut per lachrymas diuinam cordi suo cōcaliet gratiā. Compunctionē sibi uidicet: corpus q; ōe lachrymis & singultibus lauet. Grādis ē lachrymarū uirtus fratres: multū apud deū lachryme possunt: quādo quispiā orās speculatur deum: cordi illius deus iugiter præsider. Volo dilectissimi enarrare uobis quāta sit lachrymarū uis. Anna profusis lachrymis samuel prophetā a deo accipere meruit. Quāta i illius corde sublimitas: quātaq; ierat gloria. Porro peccatrix mulier i domo simonis: flēs & sanctos pedes lachrymis rigās: accepit adeo remissionē peccatorū oīum. Cōpūctio fratres aia medicina ē. cōpūctio dilectissimi scelerū diluit sordes: remissionēq; culparum nobis iugiter exhibet. Cōpūctio carissimi iesum unigenitū dei: quando ipsius flagramus desiderio: ihabitare facit i nobis. Cōpūctio fratres ad se ipsā attrahit spūm sanctū. Certi estote fratres mei: quia nihil i terra dulcius ē gaudio quod ex cōpūctiōe prouenit. Putas habetis fratres experimenta lachrymarum? Num aliquis ex uobis illustratus est gaudio illo lachrymarum: quæ secundum deum sunt? Si quis uestrum lachrymarum dulcedinem expertus est cū oraret ex intimo

*pro religio si i mandu
linguit*

lachrymæ vii

ſi lin; a/n bɔzimn

agni iom iabett beatos

f. 11v

affectu cordis: is profecto eleuatus a terra orationis illius tempore: extra corpus prorsus effectus est. Et quid extra corpus dico? Extra mundum omnem eleuatur: neque iam huiusmodi in terris est. Cum deo loquitur illustratur a christo: sanctificatur a spiritu. Grande miraculum fratres: homo terrenus ac luteus sanctae ac mundae orationis suae tempore cum deo loquitur. Lachrymæ quae secundum deum sunt: anima ab omni semper peccatorum labo purificant: eaque iugiter a peccatis emundant. Copunctionis lachrymæ: dei semper confidentia praestant. Non praevalent cogitationes sordidae illi unquam anime appropinquare quae copunctiois metuit gratiam. Beatus qui secundum deum semper & ubique copungitur. Quid oro hac dulcedine celsius? Quid tam puritate sublimius? Quid suauissimæ ac beatissimæ copunctioni conferri poterit. Speculatur deum ipsum aia tam foelici ditata munere: atque ad eum confidenter accedit. Anima quae deum ueraciter considerat fratribus: in oratione sua illum semper intuetur. Illud die nocturna perpetua meditatio complectitur. Thesaurus est uiolabilis sacra copunctionis: gaudioque ineffabili tripudiat aia: quae copunctioe laetatur. Copunctione uero non momentanea dico: neque diei unius: sed quae die ac nocte anima implet. Copunction fratribus in anima est ueluti purissimus fons: rigas aie fructiferas arbores. Eas uero arbores: uirtutes ac recte facta intellige: quibus adhibetur semper lachrymarum atque orationum salubris irrigatio. Huiusmodi nobiles atque fructiferas uirientes arbores in anima tua iugiter platiare contende. Riga illas lachrymas orans. Arbores quae orationibus lachrymisque irrigantur: fructus amenissimos ac perutiles fertur. Neque foliis tuis pulchritudo & utilitas o anima deerit. Riga frater id est in te arbores tuas. Lachrymas profunde dum oras: ut irrigare succescant: fructusque uerbes in dies ferat. Noli esse remissus: neque temporum peccatoris imiteris: qui dicit semper: & nunquam facit. Huius torpet intentio: laxaturque propositum: quia puritatem orationis: & gratiam copunctionis caret. Qui se semper agnoscit peccatore: futurumque iudicium iugiter trepidat: quippe excusatione omni destituitur: nihilque pro negligientiae suae purgatione quod afferat habet. Precor itaque uos sancti fratres mei:

qui timetis deum: & quae illi placita sunt opere ipsis: praeces illi pro me misero & peccatore porrigit: ut ueiat super me sancta ipsius gratia: per orationum uestrarum suffragia: salueturque anima mea in hora illa terribili & metuenda: cum uenerit christus reddere cuique secundum actus suos. Gloria unigenito deo: immortalis: sancto & immaculato: glorioso atque terribili: benigno atque misericordi: qui linguam nostram per gratiam suam mouere dignatus est: ut modularetur uerba iudicij: caritatis: & sancte copunctionis: in adificationem aiat: & illustrationem cordium: mentiumque utilitatem: ut ois aia quae ista modularur: repleta dulcedine trahatur in aeternam uitam. Amen.

Eiusdem de Iudicio & resurrectione incipit.

Enite omnes fratres mei: audite me pusillum Ephrem mentemque nostram iudicem constituamus: ut corda nostra diligentius discutientes agnoscamus: an quemadmodum diuinitus inspiratae scripturæ principiunt: ita ambulamus. Non ergo irritemus spiritum scum: quo signati sumus. Ac siquidem aliquis bonorum sibi operum conscientia est: studeat incrementa gratiae promereri: quam accepit per humilitatem ab amatore hominum deo. Sin uero peccatorum conscientia inordemur: cur quae negligimus carissimi fratres? Ecce enim peruenit in nos fratres dies illa horribilis: in qua obscuratur solis radix: & astra decidunt: in qua celum ut liber complicatur: in qua tuba ingentem atque terribile emit sonum: omnes qui ab initio saeculi mortui erant exsuscitantes. In qua euacuantur abditissima inferni loca ad iudicis uocem: in qua aduenit christus in nubibus cum sanctis angelis iudicare uiuos & mortuos: & reddere omnibus iuxta operum merita. Formidabilis profecto est christi gloriosus aduentus. Pauendisque miraculum est o amici: cernere celos repente disrupti: agitari terram: atque exurgere mortuos. Restituet & enim terra corpus hominis quale suscepit: siue id a fera disceptum: siue ab aue comedens: siue a quo quis animante deuoratum fuerit: ne unus quidem capillus hominis in conspectu iudi-

dies iudicij pfectio
mortuorum
c i

cis deerit. Nāq; diuinæ voluntatis imperio: in corruptionē mutantur omnes: corpus q; icorruptū recipient singuli. Cæterū iustorum corpora septuplū supra solis fulgebunt radios: peccatorū uero te nebrofa iueniētur & ferore plena. Quippe hominis corpus ipsius opera & actus præferet. Vnusquisq; enī nostrū actus suos ī suo gestabit corpore. Grauis nāq; tunc nostrorum operū ac terribilis agitabitur discussio. Nam siue per uerba quispiā siue per cogitationes peccauit: assistent illi tunc oia. Et siue bona gessit ī corpore seu malā: manifestissime illa ituebitur. Nā quocunq; aciē intēderit: actus suos coram se cemet expositos. Contēdamus itaq; fratres: atq; ōi studio nitamur: euadere obprobiū illud nō ferēdū: horrēdāq; illā confusionē: quæ tunc peccatores omnes una īuoluer deuitare: bonorumq; illonū particeps fieri curemus: quæ præparauit christus ūibus iustis: quæ oculus nō uidit: nec auris audiuit: & ī cor hominis non ascenderūt: in quæ desiderant angeli prospicere. Cum enī e cælis descenderit christus: cōtinuo ignis iextinguibilis ubiq; in cōspectu iudicis currēs operiet omnia. Nā & quod sub noe factū est diluum: huius edacis īcendii figura præcessit. Sicut enī illud omnes operuit mōtiū uertices: ita & ignis ille tunc occupabit uni uersa. Tunc undiq; discurent angeli: & rapient sanctos oēs atq; fidèles in nubibus obuiā christo cū gloria. Festinemus ergo o. amici: & omni studio nitamur digni repertiri: qui sic rapiamur: ut sine quarelā & absq; ullo crimine coram terribili arq; horrēdo tribunali: tunc possimus assistere. Quā beatus enī ille est: qui domino ac regi maiestatis occurrit in nubibus: sicuti contra quā ifoelix est: & omni lachrymarū fonte lugendus: qui rā beato priuatur occursu. Nā qui sic rapti nō fuerint in nubibus cū gloria: se peccatores esse ipiosq; significant. Non ergo negligamus fidelissimi fratres. Ecce enim stadiū omnibus patet. Dum igitur tēpus habemus: elaboremus uicere pernicioſa corporis atq; aīæ uitia. Superemus libidinē sicuti castissimus ioseph: non solum corpore: sed etiā cogitatione: puri integriq; persistētes. Ita enī perfectus uir pudicitiae studere debet. Nam qui mulierē aspicit ad concupiscendū: iam mechatus est

eam ī corde suo. Quippe corporis actus plurimæ sāpe occasiones auerterunt: mentis autem atq; cogitationis opera sīne labore geruntur: & absq; impedimento consumantur: huiusmodi ē quod dico dilectissimi. Sāpe quispiam ex nobis impudicis oculis aspergit mulierem: consensitq; cogitationi suā: statimq; prateriit. Eius modi capræ similis est spiculo uulnerare: quæ cum sāpe uenatorum effugiat manus: sagitam tamen infixam gestat in iecore. Nam siquis ex nobis turpi cogitatione superetur: hic iam propter deum pudicus non est. Nisi enim obsistat hominum metus: continetq; aut periculum aut uerecundia: & corpus profecto cū anima inquinare non metuet. Non igitur iam ille pudicitiae corona donarur: sed ut qui hominibus placere gestierit: humanamq; honestatem: diuino timori prætulerit: nisi agat poenitentiam: semper igne torrebitur. Quod si præuentus quis: ac propria fuōrit cogitatione superatus: inflictum sibi concupiscentiæ uulnus: poenitentiæ remedio curare protinus studeat. Fugiamus itaq; fratres noxiam concupiscentiam. Hæc enim gloria nudauit Euam: ut modici gustus libidine rapereretur. Hæc diluum inuexit sāculo. Viderunt enim filii dei filias hominum: & ad eas delapsi fede inquinati sunt. Ista ægyptiam uesano castissimi ioseph fecit amore flagrare. At uero decorus ille sanctus q; adolescenti diuino timoremunitus: aspidem sibi e uicino insidiantem: imo intra se inclusam superauit. Ista fortissimum ac temibilem cunctis & īsuperabilem nazareum sampsonem illum captiuauit. Et qui quondam crudelium leonē discerpserat: & mille uiros asini maxilla percusserat: postquam libidine superatus cum uiuera habitate cōsensit: continuo crines illi defluxere: oculisq; miserabiliter orbatus: protinus ridiculus cunctis apparuit. Ita & dauid dum concupiscentiæ manus dedit: fidelissimum occidit uniam. Sic naibuthe per illicitam regis concupiscentiam periiit. Hæc & infoelicissimū iudam: ut christum traderet impulit. Beatus ergo ille est qui oēm concupiscentiam fregerit atq; superauerit: auditus scilicet: uisus: olfatus & tactus: coronāq; pudicitiae corā christo portauerit. Gloria deo Amē.

Eiusdem de uita: & exercitatione monastica. incipit

Olor me in uerba compellit: & idignitas mea ut race
am imperat. Cordis mei cruciatus perurgent loqui: &
peccata mea silentium potius tenere suadent. Quo
niam igitur utrinq; angustor: expedit mihi magis lo
qui: ut sic a mærore cordis mei requiescam. Anima mea doloribus
plena est: & oculi mei lachrymas concupiscunt. Quis dabit capiti
meo aquā: & oculis meis fontem lachrymarū: ut plangā iidesinen
ter die noctuq; uulnera animæ meæ: nimiāq; mollitiem institutio
nis monasticæ ætate nostra uigentem? Est enī mille perfossa uulne
ribus: & ignorar. Quippe illius tumor atq; iactantia: uulnera sua
considerare non sinit: ut sanetur. Quam dissimilis ē hæc istitutionis
illi quæ patrum nostrorum memoria floruit: in qua perseverantes
inter spinas & tribulos: hæreticos scilicet atq; ipios homines: ful
xere ut luminaria in mundo: & tanquā præciosi lapides: & marga
ritæ carissimæ enituere: quoru ipsi quoq; inimici & aduersarii: ob
summam illorum castissimamq; cōuersationem imitatores effecti
sunt. Quis enim illorum eximiam inruens humilitatem: compū
ctus non est? Aut quis eorum mansuetudinem ac silentium consi
derans: stupore comprehendens nō est? Quis uero pecuniæ cupidus
illorum altissimam paupertatem & nuditatem rerum omnium pæ
nitus aspexit: & non continuo alto corde mundi odium cōcepit?
Quis rapinis inhians aut superbus uitæ ipsorum honestate mun
ditiaq; perspecta: i aequitatem mutatus non est? Quis ipurus aut
profanus: illos orationi icumbentes uidit: & non protinus pudi
cus & castus euasit? Quis ira uel furore feruidus: ex eorum aspe
ctu atq; colloquio non i mansuetudinē transiit? Hic igitur illi cer
tauerunt: atq; ideo illic exultant: quoniā & deus glorificatus est i
eis: & illorum exemplo homines ædificati sunt. At uero nostra i
stitutionis relictæ rectitudine itineris: per precipitia fertur: & asperas
i cedit uias. Neq; enim est hoc tempore: qui propter deum opes ac
pecunias deserat. Non est qui propter æternā uitā renūiet sæculo

Non ē mitis: non humilis: nō est quietus: nō ē disciplinatus. Non
inquā est qui acceptis iniuriis æquanimititer ferat. Non est qui con
tumeliis & maledictis uicem referre non appetat. Verum oēs con
tentiosi: omnes iracundi atq; furiosi: omnes desides: omnes in in
dignationem proni sunt. Omnes uestium sectantur ornatūs. Oēs
gloriæ inanis cupidi: omnesq; sui amatores sūt. Nā his quidē qui
ut instituatur accedit: instituere alios uult: prius quā se patiatur i
stitui: & ante quam doceatur: docere appetit. Priusquam discat iu
ra leges q; ferre ambit. Ante quam syllabas iūgere nouerit philoso
phatur: & āte quam subdatur: subicere atq; iperare gaudet: prius q;
quam corripi sustineat corripit. Ac siquidē prouectior sit: cū super
bia præcipit: sin autē iunior cōtradicit atq; reluctatur senioribus.
Quod si diues fortassis est: honorari protinus expetit: si aurē pau
per: cōtinuo aspirat ad requiem: sin uero operarius & rusticus: du
ras manus & callis obsitos digitos: in mollitiem statim ac deliti
as soluere nititur. Quis itaq; non ploret dilectissimi summā religi
osi istitutioni cladem? Ecce enī qui sæculo abrenunciauimus: ad huc ter
rena sentimus & sapimus. Agrestes & rusticī despiciunt terram: &
nos qui spiritales esse uidebamur: terrenis compedimur curis. Ne
scimus ad quid uocati sumus fratres? Ignoramus dilectissimi ad
quid uenimus? Ad continentiam uocati sumus: & ciborum uari
as exquisitasq; delicias excogitamus. Nuditatem persequi ueni
mus: & de uestium sumus splendore solliciti. Ad obediētiax tutissi
mum sinū euocati: cōtentiose resistimus. Mansuetudini: & humili
tati atq; silētio dare operā professi: cōtrariā oēs incedimus uiā. Le
gentes non intelligimus. Audientes: quæ dicuntur non ausculta
mus dilectissimi. Si quis forte dum iter agit: iugulatum hominē re
pente conspiciat: pallescit facie: corde terretur. Nos cæsos aposto
los legētes: prophetasq; lapidibus obrutos ridemus. Et quid de
prophetis & apostolis dicam? Ipsum deum nostrum in ligno pen
dentem: occisumq; propter scelera nostra audientes ac legētes: ela
tione tumidi ridemus. Sol non ferens contumeliam domini: subdu
xit radios: splendorēq; suum conuertit in tenebras: nos ex nequi
c iii

tiæ nostræ tenebris conuerti in lucem iusfritiæ nolumus. Velum tē pli cum nihil peccasset: seipsum discidit medium: nos propter pecata nostra: corda compungere nolumus. Terra iugiter metuens a facie domini tremit: atq; ad terrorē nostrū sub pedibus nostris agitatur: nos ne sic quidem pauore concutimur. Vrbes terræ hiati bus absortæ: locaq; desolata sunt plurima a facie iræ domini: nos nulla formido commouit. Sol iam semel & secundo super nos die media tenebris obductus est: nec sic terroræ corripimur. Persarū bella barbarorumq; commota sunt: prouinciāq; nostram uastaue runt: ut nos deum uel per flagella timeamus: quib; opus est magna profecto poenitentia: non dierum aut mensium: sed annorū omnino plutimorum: & ne sic quidē poenitere uoluimus. Resipi scamus igitur ad poenitentiam fratres mei: ut deum pro peccatis nostris placare possimus. Deprecemur illū: quoniam ad iracūdā eum prouocauimus. Humiliemur: ut ab ipso exaltari mereamur. Ploremus ut nos in futura uita laetificet. Lugeamus hic: ut ibi cō solemur. Abiciamus a nobis curam omnem sollicitudinēq; cama lem: & iduamur uirtute sicut uestimēto: nos præcipue qui ad hāc angelicam uitam peruenire meruimus. Ira dilectissimi mei: ita obsecro: modum ac normā quam præclari ac perfecti illi patres nostri tradiderunt ōi studio arripiamus. Ne scilicet hodie abstineamus: cras uero distēdamur epulis. Ne hodie aqua ipsa abstinentes: cras etiam uinum requiramus. Ne nudis hodie pedibus: crastina calce os caligasq; sumamus. Ne hodie cilicio: cras mollibus ac delicas uestibus operiamur. Ne hodie simplicem cultum: cras ornatū expectamus. Ne nūc mites atq; huimiles: post paululum uero elati superbiq; simus. Ne hodie quieti atq; obedientes: cras i disciplinati rebellesq; uideamur. Ne hodie igemitu & eiularu: post modi cū autem i risu ac resolutione simus. Ne hodie humi quiescamus: cras uero plumis mollioribus utamur. Sed unam nobis regulam dilectissimi statuamus: per quā deo grati esse ac placere possimus: nobisq; ipsis ac proximis nostris utiles esse ualeamus. Quod si solitarius per abstinentiam te ipsum conficias atq; mortificas: dū

tibi ministratur a plurimis: offensam caue. Si uero in multitudine uixeris: audi dicentem dominum tuum. Quæcunq; uultis ut uobis faciant homines: & uos facite illis similiter. Quod si tibi semper ministrari necesse sit: ob perpetuam corporis ifirmitatem: uide & attende sollicite ne proximo noceas. Idcirco autem & sancti ac probatissimi patres: iactis firmiter unicæ normæ fundamentis perfecti inuenti sunt. Nam eam regulam quam semel assumpsierant: usq; ad finem uiræ absq; impedimento renuerunt. Alii enim quin quaginta annis: alii pluribus: uno continentiae suæ gradu indefessi cucurrerunt: nunquam imurantes uitæ ordinem: ingentem scilicet: præclaramq; atq; irreprehensibilem ciborum linguaq; continētiā: lecti duritiam: humilitatem: mansuetudinem: fidem: atq; caritatem: perfecti spiritalisq; ædificii culmen: nuditatem præterea: & ab omnibus mortalibus ac fragilibus rebus quietem: ac uitam uirtutibus plenam: uigiliasq; & orationes assiduas: cū lachrymis & salubri compunctione profusas. Risum illi ultra serenitatē uultus progedi nunquam permittebant. Superbia panitus ab eis cōculata est. Ira atq; indignatio: nullum in eis locū habuerunt. Auro & argentum: in nihilum computauerū: seq; ipsos omnino ab omni sorde mundos nitidosq; reddiderunt. Idcirco deus quoq; i illis habitauit: atq; in eis glorificatus est. Quiq; illos aut inspicere aut audire meruerunt: deo gloriam dederunt. Nam nisi quis se ipsum ab omni opere malo: sordidisq; cogitationibus: & nequissimis affectionibus: ira quoq; & indignatione: & inuidia atq; superbia: & uana gloria & odio: contentione: ac detractione: & auaritia omnibusq; ne per singula numerem: quæ odir deus: expurgare contendat: procul ab illo aberit deus. Cæterum si quis ab his omnibus: putum se īmaculatumq; custodiat: in illo ueluti in sede gratissima libenter inhabitat. Dic enim quæso: si quis te in cenum proicere uellet: ut ibi iugiter morareris: num eam iniuriam patienter feres? Quod si tu qui uermis es id non substines perpeti: qua ratione uis illum qui īmaculatus: īcontaminatus: solusq; sanctus est: qui in sanctis requiescit: in te inhabitare: qui fetorem cenulētū
expōlinx m. Tācīn cōdīf
nātētīdāt̄ fācāmēt̄z

spiritus? Emundemus itaq; nos ipsos dilectissimi: ut inhabiter i no
bis deus: ut ea quae promisit adipisci mereamur. Ne quo; nomē
sanctum eius uiolemus: quod inuocatum est super nos: neq; pro
pter nos blasphemetur nomen dei nostri. Pareamus nobis ipsis: in
telligentes nomen nostrū ex ipsius nomine esse deriuatum. Chri
stus eim ipse: nos christiani appellamur. Spiritus est deus noster:
& nos itaq; spiritales sumus. Vbi eim spiritus domini ibi libertas.
Studeamus igitur hac libertate frui. Consideremus quāta nos īge
nuitate donauit: qua cōuerstatione dignos existimauit. Agnosca
mus quoniam ad nuptias suas inuitauit nos: nosq; ipsos ita dili
gamus: quēadmodum ab ipso dilecti sumus. Desideremus illum
ut nos ipse glorificet. Cauemus ne duplex a nobis in die iudicii
poena exigatur: si corpore mūdum deserentes: animo mundi ma
la negotiaq; uersemus: si pecunias despicientes: illarū adhuc cura
implicemur: si carnalia fugientes: rursus quae sunt carnis persequa
mur. Quocirca timeo ne nobis dies illa repente superueniat: inue
niamurq; nudi & miseri atq; imparati: ac postea nos ipsos frustra
cōcidamus. Hoc ipsum quippe passi sunt & i diebus noe. Come
debāt eim & bibeant: nubebātq; & ad nuptias tradebāt: & nego
tiabantur: cū repente diluuium ueniens inuoluit omnes. Erat tūc
prefecto mirabile spectaculū frēs: cernere feras animātes in unum
cogi: elefantes ex india & perside aduenire: leonesq; & pardos mi
sceri ouibus: easq; nō ledere. Serpentes ac pēnatas aues: nemine ī
pellēte accedere: & circum arcā excubare: idq; per dies plurimos
ipsumq; noe studiose fabricari arcā: illosq; magnis uocibus ad
poenitētiā hortari. Neq; sic tamen illi poenitere uoluerunt: neq;
rot mirabilibus inspectis: cōuentuq; multorum animaliū compū
tri sūr: ut saluari mererētur. Metuamus ergo dilectissimi ne & nos
eadem patiamur. Quae fuerāt scripta completa sunt: & quae erant
prædicta miracula finem acceperūt: neq; iam restat nisi ut antichri
stus reueletur: quod breui futurū expectarur. Nāq; cum impletum
fuerit romanorum regnum: omnia consumati necessario oportet.

Igitur qui saluari uult: uirtutes studiose sectetur. Qui cāleste te
gnūm desiderat ingredi: negligentiam a se penitus excusat. Qui
cupit gehennæ ignibus eripi legitime certare contendat. Quiq; i
mortali uermi pabulum esse expauexit uigilet ac sobrius sit: qui
exaltati appetit: se prorsus humiliet. Qui consolari uult fleat:
& qui domini thalamum ingredi parat: lucidam lampadem prefe
rat: & oleum in uasis sumat. Qui ad illas nuptias inuitari expe
ctat: uestem splendidam præparet. Est enim illa regia ciuitas ple
na lātitiae & gaudii: plena decoris & luminis: dulcedinemq; ac
suauitatem æternæ uitæ coniunctam: cunctis in ea habitantibus
manat. Si quis igitur æterni ioperatoris ciuis & familiaris appetit
fieri: celeriter perga. Nā dies iā iclinat i uesperā: nullusq; quid sibi
i uiae mora occursutū sit nouit. Veluti si quis uiator sciens itineris ~~penitentiā~~ sp̄s habem⁹
prolixa spatia: fatiscēs usq; i uesperā dormiat: deinde somno exci
tus iclinata iā die pergere icipiat: atq; i ipso uiae iitio: tonitrua illū
& fulgura: tribulationesq; ac tumultus undiq; exagitent: ut neq;
remeare domum: neq; ad destinatum locum progredi queat. Ita
& nos dum tempus poenitentiæ congruū accipimus: si poenitere
negligimus: supplicia prefecto luemus. Sumus eim hic aduenæ &
peregrini. Studeamus igitur ipatriā & ciuitatē nrām plenī bonorū
operū opibus: cū festinatio remeare. Negotiatores spiritales su
mus frēs mei: quarētes præciosā margaritā quae christus est: salua
tor noster: lātitia & gloriatio nostra: thesaurusq; noster: quē nul
lo furū scelere possimus amittere. Festinemus itaq; acquirere illum
atq; possidere. Foelix prefecto atq; beatissimus qui illum curauit
acquirere: cōposq; illius effectus i ipso glorificatus ē: sicuti cōtra ī
foelix ē atq; miserrimus: qui illū possidere neglexit: qui ē cōditor
oium. Huiusmodi eim seipſū perditioni atq; æternæ exposuit mor
ti: dum noluit eū possidere atq; ab illo possideri. An ignoratis di
lectissimi fratres: quoniam uitis ueræ quae christus est palmites su
mus? Cauemus igitur ne quis infuctuosus inueniatur. Nam pa
ter ueritatis agricola est: qui hanc ueritatis excolit uitem: eosq;

qui fructuosi sunt studiosius colit: ut copiosiorem referat fructum. Qui uero fructum non ferunt: eos excidit atque extra vineam proicit: ut igni exurantur. Idcirco sollicite uobis ipsis attendite: ne infatuosii inueniamini: & excisi igni sempiterno tradamini. Semen sumus bonum dilectissimi: quod seminavit pater familias christus: cæli terraque creator & dominus. Iam tempus messis aduenit: messoresque paratas manibus detinent falces: solumque ipsius expectant nutum. Videte igitur: ne quis uestrum iueniatur esse zizania: & i fasciculos religatus comburatur i secula. Non intelligitis fratres quam terribilis pellagus nobis transfretandum est? Perfecti quoque sapientissimique negotiatores paratas habent merces suas: substinenterque cum gaudio: dum illis cōmodus uentus aspireret: ut transmissio pelago ad uitæ applicetur portum: ego aurem & mei similes: quique torpore & ignauia tabescimus atque deficimus: nullam animo sollicitudinē gerentes: neque aduententes ifestissimum hoc pelagus necessario nobis esse trai ciendum. Quocirca timeo nequādo repente afflauerit uetus: ipsa rati iueniatur & minime instructi: ligatisque manibus ac pedibus in nauim injecti: illic ploramus dies negligentiae nostræ atque socordiæ: dum alios exultantes ouantesque cernemus: nos ipsis autem tribulatione ac dolore ineffabili undique obfessos. Namque portus illius negotiatiū est: in quem unusquisque cum suis opibus intrat: propriisque illic ditatus mercibus exultat atque gloriatur. An ignoraris frēs: quoniā ad nuptias uocati sumus: i quibus rex regū serenus accumbit? Quid ergo negligimus & cur hic non tota intentione curramus parare nobis splendidam uestem: lucentemque lampadem: atque oleum i manibus sumere? Non cogitatis quia illuc nemo nudus ingreditur? Quod si quis temere fuerit ingressus: carens ueste nuptiali: nostis quid patiatur huiusmodi. Lubente enim regi uinctus pedibus ac manibus proicitur in tenebras exteriores: ubi fletus erit: & stridor dentium. Qua propter uigilemus dilectissimi: ac sobrium simus. Timeo equidem: ne nos a thalamo illius uitia nostra passionesque propellant. Non ergo solo exteriori habitu religionem preferamus: intus carnalia uitia circumferentes.

Quāquam & ipse cultus exterior: mentis nostræ sāpe index est. Quippe ornatus uestium: nos sapere terrena significat: uestisque accurate composita: uera illa gloria nudos esse testatur. Amorgloriae uanitatem arguit nostram: ciborumque delitiæ: gulæ ac uētri de ditos clamant. Negligentia nostra: languentis animæ & iertiæ sōpore depresso certum argumentum est. Possidēdi plura quam sat is est studium: q̄ christum non desideremus accusat. Inuidiæ pestis caritate nos uacuos indicat. Manuum nostrarum ac pedum solennis ablutio: passionibus nos seruire declarat. Per linguæ officium quid cor nostrum desideret aperitur. Quod enim appetit animus: hoc lingua proferte consuevit: atque ex motu labiorum mētis promūtur occulta. Vbi enim os nostrum aperimus: amota ianua atque custode: sermo quoque noster passim temereque progreditur: ex uerbis autem: cordis arcana patefiunt. Os enim quod animi secreta non seruat: furatur illi cogitationes suas: & dum in sua se sedē mens continere se putat: oris temeritate uulgatur: & se non uideri existimans: uerbis ostenditur. Blandum detractionis uirus dum libenter hauritur: animæ odio percussæ certum indicium est. Non igitur se quispiam fallat: ut exteriori religiōis habitu esse aliquid putet. Nam qui se per huiusmodi apparētem speriem fallere existimat fratrem: seipsum potius fallit ac decipit. Ecce enim religionis illa peruersa simulario: quam sit falsa protinus idicat. Nēpe enim si intentiones cordis eius addiscere cupis: aurem tuam admoue illius ori: discesque diligēter: utrum caelestia: an terrena ueriset animo: spiritualia an carnalia cogiteret: uoluptates an continentianī ambiat: nuditatis rerum omnium: an appetitus amore teneatur: cantationi an odio seruiat. Nanque de thesauro cordis: os promit escasque ad se accedenribus porrigit. Et officium linguæ: hominisque conuersatio: quid cordi sit insitum aperit: christi ne an saeculi amor. Atque inuisibilis anima: qualis sit peractus proprii corporis cernitur: bona scilicet an mala. Bona quidem per naturam est: cæterū ex uoluntate liberi arbitrii mutatur in malam. At fortassis dixerit quispiam passiones huiusmodi naturales esse: eosque qui illis ser-

uiant sine culpa consistere. Attēde tibi ipsi miser: & caue ne bonū boni dei opificium in crimen uoces. Fecit enim deus omnia bona ualde: naturāq; nostrā bonis ac præclaris ornatuit actionibus. Ex empli gratia . Esunt quisq; per naturā:nō culpatur si moderare cō medat: cæterum si imoderate manducet: reprehēditur. Est eīm na rualis esuries. Sicut quispiā similiter per naturā:nō subditur crimi ni si bibat modeste: sin uero ultra modū biberit: reprehensionibus patet. Et sitis enim naturalis ē. Dormit rursus aliquis per naturā nō erit i criminē si moderare dormiat: q; si mēsuram necessitatis ex cedat culpabitur merito: quippe qui se ipsum negligentie addixit ac somno : naturamq; in modici somni consuetudine captiuari fe cit ac uinci . Porro natura & cōsuetudo: utræq; restes sibi inuicem sunt atq; präcones. Natura seruitum indicat: consuetudo uolun tatis propositum exprimit. Ex utrisq; enim homo consistit. Volū tas autem cum sui iuris ac libera sit: ueluti agricola est: nature enī inserit cōsuetudines malas: optimasq; uirtutes: ut sibi libitum fu erit. Consuetudines malas hac inserit ratione. Esutie. gulam: siti: imodicum potum: somno: negligentiam: & insatiabilem dormien di appetitum : aspectui cogitationē malam : ueritatiq; mendaciū inserit. Virtutes item bonas hoc inserit ordine. Cibo innectit cō tinentiam: siti tolerantiam : somno uigilias : ueritatem mēdacio aspectuiq; pudicitiam inserit. Voluntas enim nostra quæ figuram seruat agricole: in ictu oculi cōsuetudines malas radicitus uellit: atq; ut uoluerit inserit uirtutes bonas . Ipsa quippe naturam etiā uincit. Nam terra quidem actionis nostre natura est. Huius ut di ximus agricola uoluntas est: consiliarii autem atq; magistri diui ne sunt page. Docent enim agricolam nostrum: quas consueru dines malas euellere: quas ue uirtutes bonas plantare atq; excole re debeat . Nam quātūlibet acutus ac uigilans noster agricola fu erit: absq; diuinorum scripturarum magisterio obrusus atq; inua lidus est . Perro diuinorum litterarum eruditio intelligentiam illi uiresq; administrat: ac uirtutes bonas illis de suis surculis pre stat: ut eas nature sue inserat ligno. Puta fidem bonā illi dat: quā

int̄st̄ in aīn ē agricola in capo

deḡ n̄z̄ p̄z̄ misericordie

infidelitati suā: caritatemq; quam odio: scientiam quam ignoran tiā: studiumq; quod negligentia: postremo gloriā & laudem: quā ignobilitati iserat suā. Immortalitatem item mortalitati: diuinita temq; iserit humilitati suā. Ceterum si superbia elatus agricola no ster magistrum atq; cōsiliarium suum deserere uoluerit: scripturas scilicet sacras errabit uagus : cogitationesq; malas & affectiones noxias incider: congerēsq; consuetudines malas atq; peruersas : iseret naturā suā: quæ sunt ab ea remotissima : uidelicet infidelita tem: arrogantiam: odium: inuidiam: superbiam: inanem gloriam: gulā: intemperantiam potus: contentionem: & alia plurima his si milia. Vbi enim eruditorem ac legiferum suum dereliquerit: & ipse ab eo derelinquitur. Quod si poenitentia ductus reprehendar se ipsum: procidensq; legifero dicat: peccauit deserēs te: cōtinuo legi fer ad misericordiā flectitur: eumq; clementissime suscipit: illiq; de nuo uires atq; intelligentiā suggerit: qua possit rursus naturā suā terram operari: euellensq; ex ea consuetudines nequam : uirtutes illi präclaras & optimas illarum uice inserendas tradit: coronisq; illū prätereā & laudibus donat: ut dū naturaliter exurit abstineat sitiēs toleret: cōcupiscētia pulsatus pudicitiā teneat: grauatus sō no: cōtendat ut uigilet: desidia dū a diuinis auertitur laudibus : a periat os suum: ad confitendū & referendū gloriam deo. Sic profe cto coronatur atq; laudatur: alterū quoniā uicit: alterū quia uirtu tes acquisiuit. Sit igitur illius benignitati gloria sit eius bonitati atq; miseratiōi laus atq; adoratio. Quis enī pater ē ita misericors? Quis ita pater diligit filios: quēadmodū dilexit nos seruos suos dominus noster? Ecce nobis oīa summa cū munificētia prästat: di spōitq; cūcta magnifice. Aīarū nostrarū uulnera curat: cōtéptusq; a nobis lōganimiter tolerat. Oēs enī saluari cupid: desiderat sanati uniuersos. Vult nos oēs regni sui heredes fieri: uult itē uolūtarē nostrā atq; propositum a se laudari. Ipse morbos oēs nrōs graues atq; icurabiles sanat: cæterum quæq; sūt leuiora ac faciliora infir mitatis nostrā: ea uult nostra uoluntate curari: ut possit gloriam ab eius benignitate promereri . Et curat quidem desidis uulneras;

ut os suum in gloriā ipsius bonitatis aperiat. Remittit item peccatori peccata sua: ut eum iā lacritatem bona voluntatis exsuscitet. Infirmitū celeriter exaudit ne pusillanimis effectus mātore deprivatur. Porro magnanimis: & eis qui ipsius ianuam summa cōstātia pulsant utrūq; largitur: sanitatem scilicet atq; mercedem. Poterat ille quidem omnia animarum nostrarum sanare uulnera: nosq; in bonitatem ex iniquitate conuertere: sed non uult: ne uoluntas nostra: arbitrii q; libertas ipsius laude priuetur. Nos uero illum inquirere negligimus: otioq; atq; defidia ab illius iuocatione torpe scimus. Ipse dilexit nos: ipse miseratus est: ipse nos eripuit: liberauit atq; suscepit. Ipse illustrauit mētis nostræ oculos: ipse cognitione nos sua dignatus ē. Ipse gustū nobis suæ caritatis idulxit: ut ea degustara: ipsiusq; dulcedine: requiramus illū īdeficiēter. Quā foelix ille quam beatus est: qui accepto dilectionis eius gustu: in eius protinus exarsit desideriū: seq̄ ipsum præparauit: ad eius caritatis plenitudinem suscipiendam. Nam qui illius caritate plenus est: amore alterius cuiuscūq; rei in se ipso nō suscipit. Quis ergo dilectissimi talem non diligit dominum? Quis non confiteatur adoretq; ipsius bonitatē? Quam oro excusationem indie iudicii sumus habituri si neglexerimus? Quid illi dicturi sumus? Quia non didicimus? Quia nō audiuimus? Quia nō nouimus? Quid ille nobis facere potuit & non fecit? Ex immensa illa celsitudine: & ex benedicto sinu patris non descendit ad nos? Qui iuīsibilis erat: nōne uisus est nobis? & qui etat immortalis ignis: nōne propter nos carnis crassitudinem induit? Nonne ut liberaret nos: cesus est alapis? Om̄aculum timoris tremorisq; plenissimum. Manus lutea: formata ex puluere terræ: creatori cæli ac terræ alapam dedit. Nos autem miseri: nos infolices: qui terra sumus & cinis ne usq; ad uerbum quidem portare inuicē possumus. Et deus qui deus noster ac dominus immortalis existens beatus aeternus: probrosā mortē gustauit ex tempore: ut secū nos pariter resuscitaret. Ex inimici nos uiculis soluit: uictūq; illū tradidit nobis: cōculcādum sub pedibus nūs. Inuocauimus illū aliquādo nec exauditi sumus

Pulsauimus ad eius ianuā: & nō aperuit nobis? Quod & si audi re distulit: idcirco extendit moras: ut merces nostra copiosior fieret. Ad quid autē abrenūtiasti sacerculo dilectissime? An rursus sacerli lata persequeris? Ad afflictionē te ille uocauit: & tu requie quēris? Ad uite grauitatē: seueritatemq; propositi: & tu delicias: cultūq; uestiū sequeris? Ad sūtim uocatus: uinum bibis? Ad bellum itidē: sine armis īgredi cupis? Ad uigilias uocatus: præcipitaris in sompnū? Ad luctū euocatus ac gemitu: in risum effunderis? Ad caritatem sectandā: frattis odio tabescis? Ad obediēdum electus: subici renuis? Heredem te ille regni sui fieri uoluit: & sapere terrena non desinis? Ad mansuetudinem humilitatemq; uocaris: & superbia atq; uanitate intumescis? Et quid obsecro in die illa tremenda sibi dicturus es? Num quia propter te humiliatus sum: quia pauper effectus sum: quia propter te nudus incessi: quia exutui propter te: & dilexi te ex tota anima: & proximum meum sicut me ipsum? An ignoras infoelix quia illic cogitationes tue atq; sermones conscripti sunt: & si mentiri uolueris: arguet te conscientia tua. Nescis quoniam creatura omnis cum metu ac tremore ante illius hotrendum tribunal adstabit: & mille milia & centies milles mille na milia angelorum atq; archangelorum uirtutumq; cælestium circundabunt illum: ut tu te fallere eū posse arbitris: dicendo propter eum hæc te omnia peressim: cū nihil omnino substitueris? Vide ergo ne duplē exoluas poenam: pessimorum scilicet operum tuorum atq; mendaci. Sed resipisce: excutere de sompno: & uolue cogitationes tuas: redi in te ipsum: & uide quia iam dies uergit in noctem. Intellige item dilectissime: quod qui heri nobiscum erant fratres nostri: nobisq; loquebantur: hodie nobis cum esse desierunt. Vocati enim sunt ad suum nostrumq; dominum: ut ostendat unusquisq; negotiationem suam. Considera nempe hesternum atq; hodiernum diem: & uide quomodo hesternus quidem pettransiit: ut matutinus flos: hodiernus uero uelut umbra serotina. Inspice item negotiationem tuam: an secū dum deū proficiat. Nam ueluti cursor leuis dies nostri pretererūt;

modo iter iporas inutiles quæ cogitationes mihi tēpus elapsum ē?
 Me miserū qui poenitentia mea tēpus amisī. Et quid proderit nobis hæc mortis hora cogitare: quādo iā ultra ad presens faculū redire nulla rōne permittimur? Imprime igitur animo quæ dicūtur: Ingrediantur aures tuas a domino pronuntiatæ sententiæ: si tamen uel illi credis. Ait eīm ipse: de omni uerbo otioso reddetis rōnem ī die illa metuēda. Sufficit hic sermo nobis icutere terrorem: si tamē mens nostra sobria sit. Nūc uero intelligit quæ scripta sunt: neq; tamē quæ dicūtur auscultat. Est eīm canali similis suscipienti aquā neq; p̄ trāseat per ipsum sentiēti. Quis igitur nō plorēt: quis nō cōtristetur & lugēat: quis nō obſupescat? Ecce orbis terrarum dominus per se ipsum: & per seruos suos prophetas & apostolos prædicat: clamat: nec est qui curet audire. Quenā uero sūt quæ illi prædicat? Nuptiæ parate sunt inquit tauri mei & altilia occisa. Sponsus ihalamo suo cū gloria & magnificēcia residens: cum gaudio suscipit istreūtes. Ianua patet: feruēt ministri: horūtūt & clamāt. Prius quā claudatur ianua: celenter irrare satagite: ne extra maneat: neq; sit iā qui pulsantibus aditū pandat. Nō est qui hæc itel ligat: neq; qui studiū adhibeat. Sed ignauia facili curis admista: catenæ instar uixit animū nostrū: ac scripturas sacras recte quidē scribimus: & recte legimus: ceterum eas rite audire cōtempnimus: quia quod admonēt opere splore nolumus. Quis oro sine uiatico prolixè peregrinatiōis iter unquā atripuit: ut nos facere uolumus qui relicto hic nostro uiatico: nihil nobiscū pergere proficiat ad dominum? Beatus sane qui cum fiducia proficiat ad dominum: indeficientem cōmēatum secū iugiter ferens. Ecce decem uirgines dormiūt: & serui negotiantur ex pectantes dominū suū: quādo ac cepto regno cū uitture ac maiestate iessibili redeat: coronis q; clarissimis donet seruos illos: qui suscepit ab eo pecunia rite prudēterq; negotiatiū sūt: perdatq; inimicos suos: qui ipsū super se regna noluerūt. Nempe eīm ueluti noctis medio: alto sopore depresso mortalium genere: sonus ingens e calo fiet: tonitruaq; ex paueſcē dā fragib⁹ ditis: & cornuſatiōes terrenotibus iūcte: extensis

di

spiritu in negligētis
spiritu ad fidem vītā
ident vītā

Beatus igitur: qui diebus singulis negociationis sua lucra secum sollicire cōputans: ea sibi congregat in sempiternā uitam. Cæterū tu cur dilectissime negligis: quid torpore deprimeris: quid acidia inebriatis ut uino: quid i te ipso tabescis? Mansionē in hoc sæculo facturus es? Quēadmodum uero si viatores duo sibi mei i itinere obuient: pergentq; simul quilibet ad destinatū locū: sero superueniente cōmanent ambo in ea qua se forte illis obtulerit māſione: ac illucescent die dirimūtur ab inuicē: scitq; unusquisq; quid habeat in domō sua: siue copiā siue inopiam: aut tribulationē aut re quiem: ira i hoc sæculo sumus & nos. Quippe uita præsens māſio nī cōgrue cōparatur: ex qua separamu ab inuicē quilibet i locum suum: scientes quisq; quid āte nos habeamos. Nullus enim ignorat ex nobis: quid nā in cælum ante semiserit: uerbi gratia: uel orationē cū lachrymis fusam: aut mūdas sanctasq; uigilias: aut psalmi modiā cōpunctioni coniunctā: aut humiliati ad mixtam contumētiā: aut ab renuntiationē terrenā omnium ac fragiliū rerum: siue caritatē sine simulatione: siue īgens arq; in effabile desideriū christi. Hæc si præmissi: bono aīo esto: quoniā in requie pergis. Sin uero nihil eiusmodi præmittere curasit: infoelix quid i māſio proximū iritas? Mane eīm ab illo separandus es. Quid superbiis quid itumesces: quid metore deicenis? Num quia ab illo separans Quid uero runice cura morderis: uel pallii uel necessarii uictus? Qui dat iumentis escam: iporum: non te paſcer laudibus suis instantem? Qui cælestis: ipsius regni heres fieri expectas: de tunica & pallio cogitas? Qui te ipsum mundo crucifixisti: terrena sentire non desinis? Quid te ipsum fallis? Quid curari renuens medicum prouocas? Cum tēpus curationis adefis: uulnera abscondis tua: me dicumq; te nō curet insimulas? Tempus poenitentia idulcrum tibi ē: & poenitentia tenuis? Quid igitur medicū culpas? An quia tibi dum negligis mortem inuexit: Euigila dilectissime pauli per euigila. Quāsi enī laqueus hora illa superueniet tibi. Tunc uenit tuā stupor ac pauor aprehēder: rūc inter gemitus dices. Vāmibi: uæ mibi. Quomodo mēi superbiā elato transferūt dies mei? Quo

infinitus mundus

cōtinuo exurget qui dormiebat. Tunc unusquisque sua opera recollect: siue illa bona fuerūt siue mala. Qui uero mala gessere: in cubili suo positi ferient pectora sua: quia nullus iā erit: aut euadēti: aut se occultādi: aut poenitendi locus. Nāc agitatitur terra: tonitrua c̄repitu īgenti perturbabunt: fulguraq; perterrebūt: & arta profundaq; nox illos obsidebit. Hora inquā illa ut fulgur horredū reperire index aduenies exterrabit eos. Tuba eīm de celis temibili soni tu cōcrepās excitat bit defuncros: oēsq; qui a sāculo obdormierūt expergetfacit. Celi cū uirutibus suis mouebūt. Terra omīs ut aqua maris tremore fluitabit: a facie maiestatis eius. Ignis ei horribilis ante illius faciē praecurrit: emūdans inquinamēta oīa. Infernus apertet æternas iāuas suas: euacabiturq; ac destruetur mors: puluis: naturæ mortaliū: audita tubæ uoce: spiritū uitāq; recipiēt. Erit eīm tūc profecto mirabile frēs: hora illa ueluti i icru oculi: patētibus inferi iāuis: multitudinē innumerabilē cernēte inſtar pīci um maris agitari: & ossa conditionis humanae circūcurrente ſuas quoq; cōpages iuncturasq; requirerē. Ex pēfecti uero clamabit: ac dicit. Gloria oīportēti deo: qui cōgregauit nos atq; ſuſcitauit per imensam clementiam ſuā. Tūc exultabur iūſi: & qui ueni perfecti q; monachi fuerūt: cōsolabuntur ex labore foelicis exercitatiōis ſuā: atq; ex afflīctiōe quā ſpōre amore christi pertulerūt. Tūc martyres: cōſtantiae ſuā paſſionūq; coronas lāti ouātesq; percipiēt. Apoſtoli itē ac propheſe ineffabili gloria & luce coruſcabūt. Beatus qui horā illā uidere merebitur: quādo: cum gloria obuiā imortali ſponſo rapiētur in nubib;: oēs qui dilexerūt eū oēsq; illius uolūtates implere ūi studio conati sunt. Nā prout quisq; hic perfectioni operā dedit: uelut auis in ſublime uolabit: ac pro ſtudio quod gelit emundandi cordis ſui: eius ituebirūt gloriā: & pro desiderio quo illū quisq; cōcupiuit: ipſius caritate ſatiaabitur. Admirabitur et̄ hora illa primus pater Adam: magna illa & horreda ituens: quōmodo ex ſe ſolo & cōiuge ſua gētes innumerabiles: infinitęq; nationes proceſſere: īgenti q; stupore cōprehēſus: creatori deo gloriā referet: ex uno principio: nec diuerſa natura procreant: alii paradisi atq;

26

regnum: alii ifernū: pro meritis operū ſortiti ſunt. Gloria ſit ſoli ſa piēti deo dilectissimi. Memoratus ſum diei illius atq; cōtremui: cōfiderauit illud iudicū horredū: & totus expau. Paradisi delicias perluſtraui animo: & in gemitū ſletumq; protūpens: tādiu ploraui quādiu defecerūt lachrymæ ex fontibus meis: quoniam in negligēria atq; ſocordia pertrāſi dies meos: & annos meos cōſumpſi i cogitatiōibus ſordidis. Vā mihi: nō intellexi miſer quomodo mihi furtim ſublati ſunt: neq; quo pacto trāſierunt ſenſi. Heu mihi dies mei defecerūt: & iiquitates meæ multiplicatē ſunt. Heu me dilectiſi mi mei quid faciā? Quomodo feram cōfusionē meā: cū i illa hora adſtabunt noti mei per circuitum: qui me i hoc habitu religionis intuētes beatum prædicabāt: cū eſsem intus iniquitate & imunditia plenus: & obliuſcerer illum qui renes ſcrutatur & corda. Introlerabilis erit profecto illa cōfuſio: nihilq; illo iſoelicius: qui ea cōfusionē notabitur. Deus per miserationes tuas te adiuro: ne me a ſinistris tuis ſtatuas in illorum ſorte qui irriauerunt te: neq; dixeris mihi: nescio re: ſed per ineffabilem clementiā tuā: per misericordie uifera: luctū mihi affidūt: cōpunctionēq; largire. Humilia cor meum domine: atq; purifica: ut templum ſanctum gratia tuā eſſe mereatur. Et ſi eīm peccaror: & ſi impius ſum: ſemper tamen pulso ad iāuam tuā. Et ſi piger ac negligens: uā tamen tuā affidue pergo. Fratres mei dilectiſi deprecor unanimitatē urām: omniſtu dio confidēte placere deo. Plorate coram illo die ac nocte: atq; in orōne ac psalmodia uefra postulare: ut nos a ſempiterno illo luctu: a ſtridore dērium: a gehēne ignibus: atq; ab imortali uermē diſcretur eripere: nosq; lātitia impleat in regno ſuo: quo aufugir dolor omnis: tristitia & gemitus: lachrymarum atq; poenitētia. Vbi nec metus nec tremor eſt: unde mors atq; corruptio eliminata eſt. Vbi non eſt aduersarius pugnans. Vbi nec ira eſt: nec indignatio. Vbi locū nō habet odium: nō inimicitia: ſed ſemper adest gaudiū lātitia: & exultatio: & mensa cibis ſpiritualibus perpetuisq; ornata & instructa: quam p̄parauit deus diligentibus ſe. Quam foelix ille eſt qui hac perfui meruit: quam uero infoelix & miſer: qui ab

penitentia in denuo

d ii

illa iejunus abicitur. Obscro uos dilectissimi: effundite super me
uiscera uestra: & itercedite pro me: procidentes benignissimo ama-
toni hominum unigenito filio dei: ut faciat mecum misericordia
suam: & eruat me ab iniuitatum mearum multitudine: & collocet
me incircitu tabernaculorum uestrorum intra septa uarentis aer-
na amaritare paradisi: ut prope uos assistere merear: qui illius pro-
missioes hereditate percipitis. Vos enim estis filii dilecti dei: ego
autem sum canis abiectus & uilis. Utinam uel mēsa uestrae micas
mihi porrigitur. Utinam impleatur in me quod scriptum est: quia
& catelli comedunt de mensa dominorum suorum. Ita sane dilec-
tissimi mei præcor dulcedinem caritatis uestræ: effundite super me
præces uestras: & ueite: simus de nostra uita solliciti. Omnia eim-
ut umbra prætereunt. Odio habeamus mundum: & que i ipso sūt
curamq; carnalem. Nullaq; nobis omnino sit cura: nisi tantum sa-
lutis nostræ: quemadmodum præcipit dominus noster. Quid enī
inquit prodest homini si lucretur uniuersum mūdum: animæ aut
suae detrimentum patiatur? Aut quā dabit cōmunitatiem pro aia
sua? Negotiatores spiritales sumus dilectissimi mei: sacerularibus
negotiatoribus similes. Considerate quod dico dilectissimi. Ne
gotiator saceruli: dāpna & lucra cotidie computat: & siquidem fue-
nit dāpna percessus: ea resarcire sollicite curat. Ita & tu dilectissime
facias. Diebus singulis uespere & mane considera diligentissime
ut se habeat negotiatio tua. Ac uespere quidem igrēsus cubicu-
lum cordis tui: recogita int̄ metipso dicens. Puras ne hodie in a-
liquo iram dei prouocaui? Nunquid uerbum malū locurus sum?
Nūquid iratus sū? Nū i aliquo irritauit fratre meū? Nū alicui detra-
xi? Nū quādo psallebā ore: sacerularia mente uexabā? Nū carnalis
concupiscentiæ téptatus illecebris blādū uirus libēter excepti? Nū
quid a terrenis curis superatus sum? Si te deprehenderis in his de-
trimenta percessum: futuris lucris præterita dāpna resarcire stude
Ingenisce: & amaras lachrymas funde: ne eadē rursus patiaris in
cōmoda. Mane iterū eadē meditare & dic: quomodo putas nox-
ista præterit? Nū sollerter negotiatiōis meæ lucra curauit? Nūquid

27

mens mea cū corpore uigilauit? Nū lachrymas fuderūt oculi mei?
Nunquid cū genua flecterē in somnū præcipitatus sum? Nū super
uenerunt mihi cogitatiōes malæ: atq; illis libenter imoratus sum?
Si te in huiusmodi uictū esse cōspexeris: curari stude sollicite. Cor
dīq; tuo custodes statue: ne ea dē rursus patiaris. Si ista curaueris:
si sollicitus fueris saluare animā tuam: & negotiationē tuam exer-
cere cū lucro: acceptus eris domino atq; gratissimus: tibiq; ipsi ma-
gna emolumēta conquires. Attende autem tibi ipsi diligenter: ne
quādo corpori ac negligētiæ te ipsum tradas. Initium quippe per
ditionis ē negligētiæ violenta dominatio. Imitare apē dilectissime
meus: & īspice mirabile ipsius sacramentū: quō illa ex uariis spar-
sisq; terræ floribus colligit opificiū suū. In hanc itaq; uilem breuissi-
māq; animantē diligēter intende animū. Nam si cōgregentur terre
ni sapiētes orbisq; philosophi: ipsius sapientiā non sufficient elo-
qui. Quō ex floribus illa ueluti monumēta componit: sepelitq; in
eis filios suos. Cumq; illos uiuificauerit: tum demū ducis ī morē
illos excitat uoce. Qua illi audita unanimiter e suis sedibus aut
tumulis euolēt. Vbi uero euolauerit: operatur impletq; monumē-
ta eadē condimento dulcedinis: ac distendit nectare cellas. Ita ut
omnis qui opus eius sapiēter intelligit glorificet opificē deū: su-
pēs ex tam minuto corpusculo quā eximia sapiētia prodeat. Et tu
ergo dilectissime non aliter quā illa facito: atq; ex diuinis librīs &
litteris diuitias tibi thesaurosq; uiolabiles collige: illosq; in cælū
præmittere satage. Nam & terrenos principes id facere uideas. Cū
ex eis quispiam peregrinationē parat longiore cōficeret: præmittit
seruos cū opibus suis: ad parāda que sunt quieti oportuna & ne-
cessaria: ut cum ille uenerit parata inueniat omnia. Ita & tu facito
dilectissime: omni studio diuitias tuas præmittere in cælū conten-
de: ut in sanctoru tabernacula suscipiaris. Noli breue hoc tempus
ī negligētia uiuere: ne postea ī æternū poenitētia ifructuosa crucie-
ris. Nō audisti dicentē dominū nostrū: in mundo præssurā habebi-
tis? Rursusq; in patiētia uestra possidebitis aias uestras? Quod si
tu negligētia ac torpore mollitus: præssuras oderis saceruli: toleran-

d iii

ymnia ad prius

*nigra cotidiane debemus
nisi ceterum*

maioris in nocte

apum imitari debemus

*ex quā nā mitudinē in cælū
qua bona*

niam fugias: uoluptatesq; carnales apperas: quid iugū christi leue
 atq; suauissimū propter tuā mollitiē insectatis maledictis? an quia
 durū & graue ē portariq; nō potest? Væ tibi miser. Quid fecisti? Te
 ipsum in perditionē p̄cipitas: quis tui miserebitur? Si teipsū occi-
 das: quis te miseretur? Sumptis enim armis christi cū debellare ho-
 stē debueris: gladiū in cor tuū infixisti. Euigila quæso dilecte mi:
 neq; hic negligas ne illic postmodū te frustra poeniteat. Nulla enī
 ibi iam poenitētiae utilitas ē. Infoelix si in uita ista glorians: uana
 ē prorsus oratio tua & spes tua: inanisq; expectatio tua. Quid os
 tuū orat deū? & quænam sūt quæ ab illo postulas? Sæculi istius re-
 quiē: an imortalē uitā? Si istam iquiris temporalē atq; labentē: me
 h̄or ē fornicarius quā tu: melior itē fut. Illi enī ut saluētur orant: ac
 te quia fallaciter licer sanctā hanc & angelicā cōuersationē tenent
 beatificāt. Odisti enī lucē: tenebrasq; dilexisti. Dereliquisti cælorū
 regnū: & terrena ac temporalia corrupta affectōe cōcupisti. Timuisti
 miser ne forte clemēs & amator hominū deus irritos faceret labo-
 res tuos? At ipsius certe gratia: ut ad hoc stadiū accurreres p̄st̄i-
 tit. Cor tuū ipse cōpunxit. Mercedē tuam ipse tibi redditurus est.
 Oia ab illo accepisti: & tu superbia inflatus de illius bonitate diffi-
 dis? Mercedē mercenarii exquirēt ab his qui fraudāt illū: & lachry-
 manū tuarū laborūq; mercede te priuat? Absit qui dicit: quærit &
 inuenietis: pulsate & aperietur uobis: ille mendax efficitur? Quis
 hoc dixerit? Quis te captiuauit infoelix? Quis tibi miser inuidit?
 Aduersarius profecto: honorūq; oium hostis diabolus. Illius enī
 hoc proprie studiū: illius hoc opus est: ut si fieri possit nemo salue-
 tur. Redi igitur ad teipsū: neq; oderis aiām tuam: aperi oculos mē-
 tis: & uide eos qui tecū sunt: quārto studio certāt: quā sollicite stāt
 super custodiā suā. Lampadesq; suas ardētes manibus p̄ferunt.
 Os illorum imortalē deum laudat atq; glorificat: oculiq; ipsorum
 illius contēplantur pulchritudinē: & anima eorū uirescit: lætatur:
 exultat. Cōsidera & illud dilectissime: quia appropīquat dies do-
 mini: neq; uenire tardabit. Profecto enī uenier mature: ut eos qui
 se uigilāter expectāt lætitia impleat: audieturq; repēte uox dicēs.

Ecce sponsus uenit: exite obuiā ei. Tum hi qui tecū sunt cum gau-
 dio occurrent: habētes lampades suas claras atq; lucētes: uel tēq;
 splendidā ac nuptrialē: audientq; uocē dicētis ad eos sponsi imor-
 talis. Venite benedicti patris mei: hereditate possidete p̄paratū
 uobis regnū a cōstitutione mundi. Proorsus ubi uox illa clamoris
 isonuerit: dicturus es eis. Fratres mei date mihi modicū olei: ecce
 enī extingui cernitis lampadem meam: audiesq; respondētes. Ne
 forte non sufficiat nobis & tibi. Sed uade potius ad uendentes &
 eme tibi. Perges itaq; poenitentia ductus: & afflictus dolore: neq;
 ubi emere oleū possis inuenies. Omnis enī tūc terra tremore quatū
 etur uelut aqua maris: a facie maiestatis eius. Tunc moerens atq;
 eiulans in humilitate tua dices: uadam & pulsabo ianuā: & quis
 nouit si aperiāt mihi? Rediensq; pulsabis: & respōdebit tibi intrin-
 secus dicēs: amē dico tibi: nescio te quis sis: discede a me iniquita-
 tis operie. Te autē illuc persistente: pulsabit aures tuas uox læti-
 tiae & exultationis: dinoscēsq; uniuscuiusq; cōtubernaliū tuorum
 uocē: & amare ingemiscēs dices. Væ mibi misero & peccator: quo
 modo huiusmodi gloria priuatus sum: & a sodalibus meis separa-
 tus? Totū uitæ meæ tempus cū illis exegi: nūc autē ab eis segrega-
 tus sum. Merito sane id patior. Illi enim continēter uixere: ego ue-
 re negligenter. Illi cōpuncti corde psallebant: ego racebam. Illi fie-
 cientes genua suspirādo flebant: ego alto sopore deprimebar. Illi
 orabāt: ego elatus incedebā. Illi se humiliabāt: ego superbia tume-
 bam. Illi seipso despiciebant: ego exteriori cultu ornatuq; gaude-
 bam. Iccirco illi modo lætātur: ego pro dolore cordis imugio. Ex-
 ultāt illi: & ego defleo. Illi cōsolantur: & ego nūc lugeo. Resipisce
 igitur paululū miser: & domini tui considerans infinitā clementiā
 largitatē: ad eū tota intentione cōuertere. Noli quæso negligere sa-
 lutē tuam. Inquire illum toto corde: & cito fiet tibi in salutē. Inuo-
 ca illū: & proteget te. Da illi: ut tibi centuplū reddat. Si carta iani-
 mata per litteras clamans reddit debita sua: quanto magis beni-
 gnissimus deus gratiā p̄st̄at quærētibus se? Atq; carta quidē insi-
 gnita litteris: foenus foenore cumulat: dei aut̄ thesaurus multipli-
 dū

cabit in christo mercedem deprecationis nostrae. Noli ergo neglige: nec terrenarum rerum cura te opprimat: neque te ipsum in deflationis delicias baratum. Deus enim pietatis uiceribus affluens expectat: suscipit: ac protegit te: omnesque qui illum ex toto corde requirunt. Accede igitur ad eum securus: procide: plora: suspira. Dic ei. Domine salvator meus: ut quid dereliquisti me. Misericordia mei: quoniam tu solus clemens ac misericors es: & salua me peccatores: quoniam tu solus sine peccato es. Educ me de caeno iniuitatum meatum: ne infigaris in secula seculorum. Eripe me de ore inimici. Ecce enim sicut leo rugit: me deuotare cupiens. Excita potentiam tuam & ueni: ut saluum me facias domine. Fulgora constructionem tuam: & dissipata uitatem eius. Terreatur atque dissipatur a facie tua. Infirmus enim eris: neque uim habet obistendi tibi: ne his quidem qui diligunt te. Intuetur enim signum gratiae tuae: & territus fugit: confususque discedit ab eis. Et nunc dominator domine: saluum me fac: quoniam ad te confugi. Si sic accedas ad christum: & inuoces eum ex toto corde tuo: continuo tanquam indulgentissimus ac pius pater: emittere gratiam suam in auxilium tuum: implebitque omnes uoluntates tuas. Respira dilecte mihi: accede ad illum: ne negligas: neque emuleris quemlibet infoletum: atque negligenter forde squalentium. Mihil enim sufficit confusio faciei meae: qui dico & non facio: corripio & non intelligo. Sed imitator esto probatissimorum ac spiritualium patrum. Forum regulam se quare: illorumque decretis acquiesce. Neque supra modum coneris: excelsa: ne forte perficere nequaes. Neque rursus nimium secteris: humilia: ut multiplicetur merces tua. Neque delitiis foueas corpus: tuum: ne forte oppugnet te. Neque te ipsum uoluptatibus carnis addixeris: ne illarum poteris mergatur aia tua: & in infima terra deducatur. Nam si illius concupiscentias ipse uolueris: dereliquisti iter rectum & per precipitia male uagus icedis: cogitationes oes sordidas libenter admittes: bellumque iustum pudicitiae in tua penitentie indices. Quod si te rursus ultra discretos norma laboribus maceras: ita quoque nihil.

29

minus opprimitur onere aia tua: dum moestitiae subditur: & a labore uictima detinetur. Itac uictia temptatur: ad laudes deo referendas: atque ad orandum obtenerandumque maioribus segnis efficitur. Te ipsum igitur sub discreta patrum norma custodi: & nequid nimis ut perfectus in omnibus fias. Nunquam ne oro te circi spectator fuisti? Num scapham in pelago non aspexit? Nempe enim equos si quis immoderatus agiter: solo post modum crepitum terrentur. Cotta si quis eos nimium remitterat ac laxer habemas: aurigam etiam deiciunt ac pertrahunt. Nauis item si supra tabulara pondus imponitur: facile fluctibus quatitur: atque demergitur. Sin uero leuis ac sine onere nauiger: uentorum ui cito dissoluitur. Non simil ratiōe & anima & corpus: si eis ultra vires imponatur onus cito succumbunt: & ea qua prædiximus incident. Iccircus igitur præclarum est bonum inchoare: atque perficere: & gratum deo esse: & utilem proximo: ipsique summo ac dulcissimo rectori nostro christo iesu placere: qui ait. Vos estis sal terra & columna celorum. Vos estis profecto uerti consumatisque monachi: qui angelicam conuersationem diligentes: in terris angelorum uita uiuitis. Humani enim corporis fragilitate circidati: opus ministeriumque impletis angelorum. Dilectissimi certamen quidem uestrum temporale est: sed retributio & laus in aeternum manet. Brevis est exercitatio uestræ laboris: uerum merces laboris infinita & immortalis. Quanto uos promptius exercetis & gratius: uitaremque ex charitate conqueritis: tanto aduersarius uester diabolus irritatur amplus: maioremque contra uos nequeria exagitatur. Laqueos occulite in uestram perniciem tendit: ut illaqueatos a recto calle detorqueat. Observate ergo uos dilectissimi a laqueis eius. Absque certamine quippe nemo coronatur. Et grana diuina nunquam aliquem deserit: si prompte & alacriter pugnet. Quod si quis ignavia deditus os suum aperire neglexerit: & ipsius gratiam inuocare in auxilium suum: non culpam in gratiam referat: si ab ipsa defetur. Velut enim si quis manibus ac pedibus integer: protpositis

sibi estis plurimi: ori suo eas admouere: marcens tempore recuserit:
 ut sumpto cibo recreet animam suam: necis sua sibi auctor est: ita &
 monachus qui praelatos gratiae cibos expertus est: dum ipsam suam
 care negligit: ipsius suavitatem refici nequit: sed consumptus fama:
 ac destitutus ope tabescit. Quis igitur illius miserebitur: qui cum
 gratiae celestis pabulum si manus extenderet gustare posset: sponte
 se illius suavitatis epulis per segnitie abdicatur? Aut unde miseri
 cordiam speret monachus: qui salutis sua negligens: sola quaer ter
 rena sunt curat? Comparatur enim monachus militi proficisciendi ad
 bellum. Qui corpus suum armis undique munit: armatusque perficit:
 uigilat: cauet: anxius est: donec belli finis adueniat: ne forte dum
 male securus est: aduersarius in eum irruat: nihilque sollicitum occu
 per & comprehendat. Nam si somno atque desidia seipsum miles hu
 iusmodi tradat: facillime capit: ita & monachus si somno se &
 inertia tradat: ab inimico dyabolo summa facilitate deicitur. Im
 mittit ille in corde cogitationes sordidas ac turpes: quas hic libe
 ter admittit: uidelicet superbia: cenodoxia: inuidiam: detractionem
 gulam: somnique inexplicabile auditatem. Et post haec omnia in despera
 tionem precipitatur infoelix. Carterum si sollicitus uigiles: semperque
 diuinam gratiam: in sui adjutorium imploret: protegitur ab illa ut
 gitter atque edocetur quomodo placeat deo: fitque in eo gratia ipsa laus
 atque laudator. Nam quemadmodum qui se intuetur in speculo ipse &
 qui inspicit est & qui inspicitur: ita & gratia diuina: cui inuenient
 cordis hospicio requiescit: & imoratur illuc: & sicut dixi laus atque lau
 dor efficitur. Neque enim sine ipso auxilio: praeualeat cor placere
 illi uiribus suis: carterum ut illi placeat ab ea accipit: atque ex eius in
 ebrietate uino. Verbi gratia. Ex compunctione quae gratiae insigne
 munus est accipit lachrymas: atque de uini ipsius dulcedine: fane
 tam elicit humilitatem. Ipsius quoque uirtute psallit ei. Sine fa
 cie speculum inuaidum & inefficax est. Eam uero si accipiat redi
 dit: & si ornata illi facies admoueat: rade nihilominus ornamen
 ta in se habere conspicitur. Ita & homo sine gratiae diuinae adminicu
 lo pauper egenusque. Sin autem ipsam promoveret gratia: illius ope

uirtutes exercet ac perficit. Quod si illa rursus per negligentiam ab
 se fugauerit: desertus ac desitutus efficitur: inhabitansque in eo co
 gitationes sordidae ac nequam: ueluti noctis tota in domicilio.
 Hominis igitur est inuocare gratiam: eamque oī studio ac labore re
 quitere. Gratiae uero est ubi inuocata fuerit: in eius continuo auxili
 liū uenire. Sine gratia enī illuminari nonnequit. Et quæso fratres ^{longiora et ad copiam}
 inspicere uariū oīno futuri saeculi decorem. Nisi pura arcta casta sit
 mens: non descēdit in hominē gratiae largitas. Ea si illustretur a gra
 tia: præclaras homo uirtutes assequetur. Qui si recte facta: sibi im
 putare coepit: seipsum fallit ac decipit ne sciat infirmitatē suā. Hu
 iusmodi dum in seipso gloriantur: & sibi plus iusto de arbitrii liberta
 te blāditur: a gratia diuina deseritur. Carterum si postquam uitrum
 adeptus est merita: cuncta ad gratiae auxilium referat: cuius ope ro
 boratus oīa perficit: deo gloria referat dices. Gloria tibi benignis
 simus domine qui me indignus atque peccatorem gratia tua dignum
 fecisti: & ea ut uoluit domine quæ sibi sunt placita in me operata
 est. Qui sic ueraciter nouit infirmitatē suā: seipsum oī adnisi diui
 nae gratiae præparat templū: fitque in eo gratia sacerdos & oblato: ho
 stia: & offerens spirituales epulae & comedes: rexque & regnum: ædi
 ficatio & faber: ciuitas ac murus firmissimus: custoditque illū a ma
 lis omnibus: donec a præsenti ad futurum saeculum transferat. In
 clinata ergo aurem tuam mihi dilectissime: & suscipe consilium meum.
 Si æternam uitam cōsequi cupis: desiderasque beatitudinem domi
 ni tui. Dic mihi frater quid lauas aqua faciē tuā? Ut placeas pro
 ximo tuo? Non ergo respuisti uitia carnis tuae: sed eis hactenus ser
 uis. Quod si faciem tuam lauare uis: eam lachrymis ablue: illam
 cum gemitu laua: ut coram deo cum gloria luceat: & coram ange
 lis eius. Facies enī quæ abluitur lachrymis: immarcescibili specie
 niter. Sed forte dicturus es mihi. Quid enim si sorores detergam
 uultus mei? Sorores illæ uultus tui pedumque tuorum: si adsit casti
 tas cordis: sole ipso illustriores sunt: rutilantque inter angelos dei.
 Quid autem temere ac passim rides? Nonne flere atque lugere ex do
 mini mandato iubens? Omissis his quæ tibi ille facienda præcepit

risui seruis? Vnde tanta penitentia? Nonne quia beatitudinem quam ille pollicetur non appetis: neque metuis supplicium quod ille minatur? Qui temptaciones uarias expertus est: corripere imperitos potest: et qui in latronum incidit manus: uiatoribus munimento esse ualeat. Quoniam igitur per mea uecordia atque mollicie ex parte temptatus: deique miseratione protectus sum: et si ex negligencia atque pigritia saepe in eadem relabor: cupio tibi dilectissime praebere consilium. Obscuro uos electe grex christi: et heredes dei: cauete diligenter: ac uigilanter attendite: ne propter carnales passiones saeculariterque uoluptate gloria illa excidatis: et a thalamo illo pleno exultationis et laetitiae ei amini: Labor afflictionis tuae dilectissime tanquam somnus est: porro laboris requies inenarrabilis atque inestimabilis. Attende ergo tibi ipsi sollicite: ne utrumque patiter amittas: dum neutrū plene persequeris: presentem. scilicet sempiternamque latitudinem. Stude potius perfectam uirtutem consequi: ornatam atque insignitam omnibus quae diligit deus. Hanc si assequaris nunquam irritabis deum: neque proximum tuum uolabis. Porro uirtus ista unica unusquisque speciei dicitur uariarum uitatum in se ipsa habens pulchritudinem. Dyadema regium absque prætiosis lapidibus cudentibusque margaritis connecti texique non potest: ita et haec unica uirtus: sine uariarum fulgore uitatum constare nequit. Est enim profecto similitima dyademati regio. Nam ut illi si lapis unus aut margarita defuerit: in regio capite lucere pleniter nequit: ita et haec unica uirtus: nisi uitatum certarum honore consentitur perfecta uirtus non appellatur. Similis item est prætiosissimis epulis exquisitissimis codimentis preparatis: sed sale parentibus. Sicut enim prætiosi illi cibi sine sale comedи nequeunt: ita et ista uirtus uniformis si uariarum uitatum gloria et honore decoretur. Absit autem dei proximi que dilectio: uilis prorsus atque coteptibilis est. Similis rursum est perfecto formosoque corpori: cui si membrum aliquod illustre tollatur: inutile prorsus deformeque uidetur. Ita et huic uirtuti unicæ: quælibet ex certis desit: plena perfectaque non erit. Alphabeto item uenuste suis insignito litteris ista similis est. Ut enim si ex illo uel una tollitur littera totum protinus macrum atque inutile redditur.

gracie
in multa alia peneq; dicitur
maria

yest in ventu gracie

31

Ita huic si uel una defuerit uirtus: inanis et abiecta reperitur. Aquila item ualide magnificis penes se in sublime attollenti similis est. Quæ escam intuens laqueo teneri alligata: ex alto magno se alari impetu demittens: ad illam repente deuicta est. Duxque auem inde extahere nititur: unguium illius summitas. Laqueo detenta captiuatur. Atque ex hoc: uirtus eius omnis et gloria humiliatur. Cum rostrum corpus ipsius extra laqueum sit: uirtus tamen eius omnis eo uincta detinetur. Pari ratione uirtus ista unica: si uel una terrena rerum obligetur: uincta captiuaque constringitur. Et corpus quidem ipsius omne: extra uincula est: certum omnis ipsius uis in humum humiliata demergitur. Ac sicut aquila: compeditis unguibus: in aeris altitudinem uolando se nequit attollere: ita quisquis terrenis negotiis quamvis illa leuia et nulla esse uideantur: se expedire et eripere neglit: perfecte huius uirtutis copos esse non poterit. Quis est qui lachrymas non habet? Accedat: ploret: atque suspiriet. Cui deest compunctio salutaris: hoc ipsum considerans gemat. Non ignoret: quia qui uirtutem istam consecuti sunt: hac ipsa duce calos penetrarunt. Sunt qui cum ea clari essent: atque ad calum usque peruenissent: celestes tamen ianuas sunt irare prohibiti. Ita duce uirtute ad regnum usque perueneti: ingredi illud nequieuerunt. Est autem huiusmodi quod dico dilectissimi. Adeoti sunt quidam huiusmodi uirtutem: ipsamque ueluti regium diadema conserentes: multum ex ea ornameni caperunt. Postmodum uero uilissimæ rei cuiuslibet gratia: uirtutem adeo illumine deduxerunt ad nihilum. Alligata enim est illorum mens terrenarum rerum curis: atque uinculis huiusmodi præpedita uirtus: calum irare non potuit. Vigilanter itaque caue dilecte mihi: ne te ipsum his nexibus uinciens: inimico ad prædam pateas: neque mirabilem illam clarissimamque uirtutem amittas: quam tanto labore quesisti neque illam prohibeas celestis ingeri ianuas: neque rubore confusam ante thalamum statuas: neque capillo uno humi affigi permittas. Ceterum da illi liberam fiduciæ: uocemque excellam: ut exultas itroeat thalamum: ac sublimi uoce sua præmia repeatat. Omni miraculum ingens ac stupendum leo uastus atque fortissimus capillo unico uictus humiliatusque est.

propter genitivum cogitare

Leonis enim profecto uirtus ista comparatur: instructa et omata oī
 opere bono honesto atq; perfecto: que terrena qualibet cura uelu
 ti capillo uno religatur. Quocirca euigila dilectissime: admoue
 manus: capillumq; uilissimum icide: ne ridiculus efficiaris. Sicut
 enim sanson ille fortissimus: qui uno momēto maxilla tantū asini
 armatus mille occiderat uiros: qui septenos ualidissimos funes:
 ac si totidem capillos abruperat: seq; ipsū uiculis eripuerat: perem
 ptisq; hostibus uictoriā dicauerat deo: cuius precibus maxilla
 in fontem conuersa fuerat: cum tantus tamen esset ac talis: totq;
 uirtutum titulis clarus: uinctum sese hostibus tradidit: ablatisq;
 crinibus humiliatus ē: terribilesq; illas atq; mirabiles amisit uires
 ita et tu solerter caue: ne ulla ratione admirandam hanc saluberrimā
 māq; uirtutem: uilibus quibusq; rebus uinciens humilies. Sed exi
 me illam ex necessitatibus omnibus: atq; ab his quæ illam irretire
 atq; uiolare possunt rebus: ornatāq; & compositam in cælum præ
 mitte. Sic autem illam libera quemadmodum natator aliquis qui
 ut margaritam prætiosam reperiat: sese in profundum pelagi nan
 do demittit: eamq; ubi inuenierit: mox ad sublimia concendit: to
 rtiq; ipsius corpus ab aquis eripitur. Aqua enim suo mansit loco:
 ipse uero diuitis fretus ascendit: aridamq; occupauit. Eodem er
 go & tu modo terrenis omnibus rebus festina liber euadere: uirtu
 teq; perfecte illustratus: idue te illa sicut uestimēto: & nocte ac die
 sobrius uigila: ne ipsa punto téporis exuas. Hæc enim unica de
 qua loquimur uirtus: instructa omni cæterarum uirtutum pulchri
 tudine: nullis terrenis rebus uiolari potest aut lædi. Tribulatio ei
 patientiam illi operatur: paupertas atq; ignominia terra est exerci
 tii illius: ex ipsis enim fructus iustitiæ letissimos colligit. Ne mor
 borum quidem molestia: ipsam lædere præualet: ex ipsis enim ui
 res adipiscitur: & apud deum gloriā. Distractiones item illā minu
 ere nequeūt. Ex eis quippe laudes sibi claritatēq; cōquint in ater
 nā uitā. Persecutiōes illā terrere nō præualēt. Ex his enī coronā per
 fecti decoris inectit: & domino maiestatis cū gaudio offert. Ne nu
 ditas quidē: ipsā uel leuiter afficit. Ex ea nāq; stolam glorie texit.

Fames itidem illā pusillanimē efficere nequit: ipsius enī gratia mē
 sa sibi in cælesti regno paratur aeterna. Sed neq; sitis nocere illi po
 test: ex ipsa quippe paradisi lætitia sibi præparatur. Necq; ulla pau
 pertatis iiuria: illicere eā ad appetēdas diuitias præualet. Per ipsā
 enim beatitudinem domini uoce promissam promeretur. Vigiliæ &
 fletus: corona sibi perfectiōis existunt ipsiusq; mūditiæ fons. Hu
 militas atq; māsuetudo: fundamēta ipsius edificiū sunt. Mors illā
 mortificare nequit: neq; sepulchrū icludere pōt: neq; cōtinere aer.
 Ipsiq; cæli corā anima uirtutibus clara portas claudere nequeunt:
 sed uidentes eam: cum gaudio & exultatione pāduntur. Milia mi
 lium āgelorum: & archangelorū: thronorū atq; dominationū: pri
 cipatuumq; ac pōrestatum: illā reprehēdere nequeūt: sed cū gestu
 uultuq; lætitiae suscipiunt eam: tollentesq; i manibus offerūt thro
 no gloriæ patris. Exultatq; in ea pater quoniā dilexit eum: & præ
 ter illū aliū diligere noluit. Exultat super ipsam unigenitus filius:
 quia semper cōcupiuit illū: & præter eū nihil dignabatur aspicere.
 Exultat super eā & sp̄itus sanctus: quoniā templū illius sanctū
 fuit: & ihabitauit ī ea. Exultant super illā cæli cum uirtutibus suis
 unaniimiter procidentes: glorificant patrem & filium & spiritum
 sanctum: ituentes eam āgelica uirtute cōpositam: & omni iustitiæ
 splendore corruscant. Exultat in ea paradisus: q; ipsum hereditate
 sortita ē. Gloria & magnificētia soli bono: & amatori boium deo
 qui per grām suam regnū imortalitatis suæ præstisit nobis. Sana
 me domine & sanabor: qui solus sapiēs es ac misericōis medicus.
 Suppliciter oro clementiā tuā: ut sanes uulnera animæ meæ: ut itel
 ligam dispensationem tuam: in me iugiter fieri. Et quoniā infatura
 ra est mens mea: gratia tua sale ueritatis condit eam. Et quid di
 cam tibi qui cuncta prānoscis: qui corda scrutaris & renes? Solus
 quippe nosti: quoniā ueluti terra sine aqua sitit te anima mea fon
 tem uitæ: & cor meum desiderat te. Eum uero qui diligit te: gratia
 tua semper exsatiat. Sicut ergo semper mi domine audisti seruum
 tuum ita nunc quoq; ne despicias depræcationem meā. Ecce enim
 ueluti captiuā est domine mens mea te solum saluatorē quārens.

*postulacio ad denarii
gratiae praeterea*

Mitte igitur celeriter gratiā tuam : ut ueniat ī adiutorium meum : meāq; esuriē satiet: & refrigeret sitim. Te eīm desidero īsatiabiliter domine. Quis eīm satiani ex te possit: qui te ueraciter diligat : teq; sītia lucem ueritatis: lucisq; idulctorem ? Da mihi quæ postulo : & dona mihi obsecrationē meā. Instilla ī cor meum uel unā gutta cantatis tuæ: quæ sicut ignis in silua cōsumat spinas & tribulos : cogitationes malas . Da mihi affatim atq; īmensē tāquā deus homini: & dona mihi gratiæ tuæ multiplica: ut rex regū : ut pius pii patris unicus filius . Quod si te ut terrenus ac terreni filius irrita ui & irrito: tu qui implesti hydrias benedictiōe tua: īple sitim meā ac restinguē gratia tua. Et qui satiasti quiq; hoīum mīlia ex quiq; panibus: meā quoq; exuniem satia īmensis diuitiis bonitatis tuæ Clemētissime: benignissime: fāno: floribus: cunctisq; uitētibus rei: profunditur affatim gratia tua cūctis tēporibus anni: quanto locupletius seruis tuis supplicātibus tibi: quæ petierit largietur . Ecce eīm arridet uerna temperies nitet aer: auesq; dulcisonis uocib; perfīrepūt: pro gloria sapientiæ tuæ. Ecce & tota humi facies: uaniorū florū amēnitate uestitur : cōtexta ueluti absq; opere hūano diploide. Exultat autē & duas celebrat solemnitates : alteram quidē filio suo primogenito adā congratulās: quoniā uiuificatus est . Alterā domino suo grās referēs : quia descendēs e cēlis īcessit super eā. En mare quoq; secundatur gratia tua: dītarq; opibus ī se nauigātes. Mi domine domine: mihi quoq; fiduciā dat gratia tua alloquendi te: desideriūq; in te meū poenaliter urget. Quod si serpens ille homicida: hoc anni tēpore accedens ad hominem aperuit os suum: quāto magis aperies tu os serui tui desiderāris te ī gloriam & laudem gratiæ tuæ ? Qui duo minuta pauperculæ uiduæ suscepisti atq; laudasti: suscipe deprecationē serui tui : & exaudi orationē meā istā: & dona mihi postulatiōes meas: ut tēplūm sanctū efficiat gratiæ tuæ ihabitētq; ī me: & ipsa me doceat quomodo placē sibi. Pulset ipsa cytharā meā: & eliciat melos cōpunctionis plenum atq; lātitiae. Aperiāt mentē meā: eāq; freno contineat: ne seductus peccem tibi : eliciātq; ex illo perperuo thalamo . Exaudi me

33
domine exaudi me: & p̄x̄sta ut uocari merear in regnum tuū: uagus & redux: imundus atq; mūdatus: inutilisq; & insipiēs: & casti gatus effectus atq; eruditus. Mi domine domine: te ḡrex tuus electus monachorū : omniūq; qui placuerunt tibi: quiq; in paradiſo exultant pro me deprēcantur: & orant te solū bonū atq; benignis simū. Exaudias quāso ipsorum preces: meq; ipsorum oratiōbus salua. Ego autē semper tibi gloriam referam: quia p̄x̄catiōes illorum exaudisti: misertus mei: neq; ipsorum oratiōes despexisti: quas tibi pro me fuderunt. Tu domine per prophetam dixisti: aperi os tuū & implebo illud. Ecce igitur apertū ē mi domine cor serui tui: atq; os. Imple illud gratia tua: ut semper benedicā te christe saluator meus. Infunde in cor meū benignissime amator hominū: rem gratiæ tuæ. Nam sicuti nō ualeat humus sata absq; uisitatione bonitatis tuæ: fouere gremio suo germina: ita neq; cor meū loqui ualeat opera quæ accepta sunt tibi: neq; fructū fertē iustitiæ sine auxilio gratiæ tuæ. Ecce namq; pluua germina nutrit: & uariis floribus coronātur arbusa. Et ros igitur gratiæ tuæ: mentē meā splendore suæ lucis irradiet: eāq; compunctionis & humilitatis: charitatisq; & patientiæ floribus omer . Et quid dicā domine meus ? Ecce enim oratio mea ibecilla & infirma ē: & iniquitates meæ grandes ac ualidæ. Vae mihi: peccata mea deprimūt me: & iniquitates meæ ad ima demergunt. Vincat ipsas gratia tua. Qui ceci nati oculos aperuisti: aperi mētis meæ oculos: ut semper cōsiderem pulchritudinē tuam. Et qui iumenti ora in uerba laxasti: aperi os meum in gloriam & laudem gratiæ tuæ. Qui posuisti mari terminū uerbo p̄cepti tui : pone & cordi meo terminū per gratiā tuam : ne declinet ad dexterā: aut ad sinistrā a pulchritudine tua . Qui dedisti aquā in heremo populo rebelli & incredulo: da mihi obsecro cōpunctionem: & oculis meis gratissimos imbrēs: ut die noctuq; fundant lachrymas oibus diebus uitæ meæ: cū humilitate: suspiriis: & mūdo corde. Appropinquet deprēcatiō mea in cōspectu tuo domine: & dona mihi tāillū de sancto tuo semie: ut offerā tibi manipulos confessiōis dicēs . Glona tibi domine qui dedisti mihi uitutem istos

offerendi tibi: adorādiq; illum qui mihi hos cōtulit. Exaudi domi
ne orationē serui tui precibus sanctorū tuorū: qui es super omnia
deus benedictus in sēcula amen.

Enite dilectissimi mei: uēite patres ac fratres mei: gressuato
ris electe: ueuite negotiemur: quādiu subsistit nūdinā: & cele
britas cōstat. Venite iplete oculos lachrymis: & protinus aperien
tur cordis urī oculi. Loquimini uitæ uerba: & cōtinuo cōpugetur
cor uestrū. Assumite p̄rēclarā & perutilē cælestis regni ac paradisi
meditationē: statiq; negotia terrena contēnitis. Nullus negligētia
torpeat: nullus languescat ignauia. Nullus pusillanimitate lassē
tur: nullus pallonibus trepidet: nemo dormitet iertia: sed oēs uno
ore: paribus uotis iuocemus deū nostrū: & p̄op̄te seruiamus sal
uatori nostro. Sollicite castificemus corda nostra per sanctū spiri
tū suū. Colligamus iuicē: cōsolemū mutuo atq; roboremur. Igno
scamus inuicē ex toto corde. Setui quippe sumus ueri dei: qui ait.
Amen amē dico uobis: quoniā n̄isi remiseritis hōibus ex toto cor
de peccata eorum: nec pater uester cælestis remitter uobis peccata
ueltra. Et rursus per sāctos apostolos eidētius expressit: quotiēs
fratri idulgendū sit. Nam cū dixisset petrus. Domine: quotiēs pec
cauerit i me frater meus: dimittā ei usq; septies: ait ad illum domi
nus. Nō dico tibi usq; septies: sed usq; septuagies septies. Nos aut̄
fortassis nec ter i die ignoscimus iuicē. Obscro igitur uos fratres
mei dilectissimi: & procidēs deprecor amici mei: uigilate breui hoc
tēpore: & itra hāc undecimā horā certare satagite. Iam enī uespera
appropīquauit: & mercedis redditor ch̄ristus cum gloria uenit: ut
reddat unicuiq; secundū opera sua. Attrēdite igitur uobis ipsiſis fra
tres: ne quis de bono opere p̄aſummat: aut i caute eleuetur: ne quis
imēſa illa p̄rēmia per negligētiā perdat. Est enī monachus ruri cul
to ac sato ſimillimus: quod īter rorē ac pluuiā germinat: affertq; læ
titiae frugē. Cū uero fructuū tēpus aduenerit: tūc maiori cura exer
cetur agricola. Est enī magis magisq; ſollicitus: uigilat: metuit ne
grādo repēte: ſiue ferē beluæ ipſius ſegetē ualēt. Ita & monachus
quādiu uiuit i corpore: ſit necesse ē die noctuq; ſollicitus: curamq;

3 +

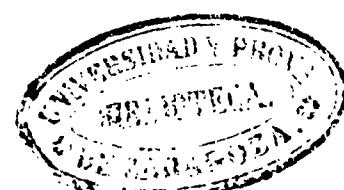
peruigilē gerat imortalis uitæ: laborūq; exercitatiōis suæ: ne si ne
glexerit: iuacū iueniarur cucurrisse. Totū gaudiū plenaq; lætitia
agricolæ ē: cū messē cōgregarit i horrea: laborūq; ſuorū captauerit
prēmia. Idē fere i monachis fieri uideas. Gaudēt & lætātur i cælis
angeli dei: cū is qui metuit deū: uitæ huius peregerit cursū. Cū hor
rea ipleuit agricola: tūc ſecurus ē iāq; delitiis ac lætitia fruitur. Mo
nachus quoq; cū horreo. i. ſepulchro cōditus fuerit: cōtinuo opes
illius i cælū ascendūr. Tūc in tuto erit: bonisq; dei perfuerit. Vigi
lemus ergo dilectissimi: ſobriiq; ſimus i bello aduersarii nr̄i. Nam
bellū quidē eius ſemper p̄aſto ē: ipſe aut̄ iſfirmus atq; ibecillis eſt.
Porro dominus & agonithera noſter rex regū: his qui alacriter pu
gnāt ſuggerit uires: & coronā imarcescibile ſexit. Ac ſicuti puluis
a ualidissimo uento raptus agitat: ita & aduersarius noſter dia
bolus: a uoce laudantiū deū effugarur. Nullus igitur negligat: ne
mo formidet. Cæterū qui uiribus pollet: ſuſtēt iſfirmos: qui prōp
tus atq; alacer ē: pusillanimē cōſoletur: qui uigil & excitus ſomno
lētū exuſcitet. Qui cōſtantē corrīpiat: & qui cōtinētiae
ſtudet: incōtinētē coarguat. Sic enī muſuo horrātes: unanimiterq;
uicentes: aduersariū noſtrū cōfundemus: & cælētē deū noſtrū glo
rificabimus: ſciq; angeli ſuper nos lætabūtur: & qui de nobis audi
ent ædificabūtur. Paradisus ē plenus lætitiae fructibus: uanisq; uit
utibus: multitudo unanimis mōachorū: charitatis ornamēto lu
cetiū. Fons decorus & aquis affluēs: & multitudinē arborū rigās:
cōuētus mōachorū ē in unū coactus: qui psalmodiā ſuā lachrymis
rigāt. Vrbs moenibus ſepta & mūita: mōachorū multitudo ē in id
ipsū cōgregata: i ſe iuicē diuinæ charitatis excitatiū flāmas. Diade
ma p̄aetiosum ē lucētibus gēmis: & cādētibus margaritis itextū:
mōachorū cætus i unū cōnexus: ac diuina charitate plēus. Nauis
ē referta opibus regiis: monachorū cohors i unū diuini amoris ar
doribus eſtuās. Olea ē ſpeciosa atq; fructifera: mōachorū chorus
ſimul diuina charitate ſolidatus. Caſtra ſunt ſcōrum āgelorū mo
nachi unanimiter uiuētes: quorū ſemper aius ſedit i deū. Imago re
gia ē: oigenis: electis: floridisq; coloribus omata: mōachorū adu

35
Vita monachorum

nata multitudo: i structa uarietate uirtutū. Sicuti fagus mellis in ore: ita respōsio fratrī ad proximū suū: hūliter & cū charitate pro lata. Sicut aqua sitiētī i estu nimio: ita cōsolatiōis & admonitiōis sermo fratri in præssura sua. Quasi qui manū portigēs lapsō erigit eū: ita uitæ cōsolatiōisq; sermo: pigritia torpentē animū excitat. Si cut semē bonū & electū i terra bona & culta: sic cogitatōes bona ī aia mōachi. Quēadmodū lāpas fulgida i loco tenebroso lucet: ita & mōachus mēte uigil & corde rēpore psalmodiæ suæ. Quod aqui lā nexus & carhena: id mōacho ē sēculi cura. Sicuti spinæ ac tribu li i semētē bona: ita cogitatōes sordidæ ac turpes in mōachi aia. Quēadmodū gutta quæ spargitur atq; mūdatur: neq; finē ullū ac cipit: ita & iniuriarū memoria in aia mōachi. Ut uermis corrūpit lignū: ita inimicitia perimit aiam mōachi. Sicut tinea demolitur uēstimentū: sic detractio cōsumit mōachi aiam. Quēadmodū fructus extrisecus pulcher atq; delectabilis: i trisecus putridus: ita monachus iuidia & liuore corruptus. Veluti si quis i lucidū fontē lapidē iaciat: cōturbar eū: ita respōsio monachi cū ira prolata turbat proximi mentē. Velut cū quis euulsa radicitus arbore fructibus plenā i alio loco trāsferre & plātare cōtēdit: arescit fructus: foliaq; marcescūt: ita & monachus patitur: si relictā sede propria: loca alia circuīes lustrat. Sicut ædificiū absq; fundamēto firmissimo: ita & monachus qui i præfūris suis patiētia caret. Quēadmodū quispiā regi assistēs & cū eo colloquēs: si uocāte se alio regem deserere: & cū seruo cōgredi superbus audeat: ita & mōachus qui i psalmodiā sua mentē uagari: nugasq; meditari permittit. Cōsideremus ergo dilectissimi cui psallētes adstamus. Sicut āgeli cū metu & tremore laudat dēū: ita & nos debemus dilectissimi mei: casto corde cū timore stare dū psallimus: orōnis nostræ rēpore: neq; solis corporibus i orōne procūbere: mētesq; terrenis occupare negotiis. Sicut aut̄ naūicula quæ maris fluctibus fertur: ita mens mōachi quæ sēculi negotiis curisq; distēditur. Colligamus cogitatōes nrās: eleuemusq; a terrenis negotiis fratres: ut gloriā hēamus apud dēū nostriū. Toleremus aduersarii temptatōes: ut cū āgelis glorificati mereamur.

Gloria etenī mōachi est patientia i tribulatiōibus suis. Gloria monachi nuditas ē: & uacatio a sēculi curis. Gloria monachi lōganitas ē cōiuncta charitati. Gloria monachi & corā āgeli & hōibus laus ē: hūilitas ac simplicitas cordis. Gloria monachi ē uigiliū iſi ſtere: & flere i orōnibus suis. Gloria monachi māsuetudo & quies ē atq; silētū. Gloria monachi ē: ſi dēū diligat ex toto corde: & proximū ſicut ſeipſū. Gloria monachi ē: cōtinētia uērris & liguæ. Gloria monachi ē: ſi cōpatitur proximo ſuo. Gloria monachi ē: cū ab ope rībus eius uerba nō diſcrepāt. Gloria monachi ē: cū perſiſtit i cella ſua: neq; huc illucq; uagatur: i morē ſtipulæ a uēto raprata. Vx mihi dilectissimi: quia factus ſū uelut ararī machina: quæ ipleretur & euacuatur: nihilq; ex uero quo diſtēditur retinet. Ita & ego gregis christi uirtutes explicui: cū ab his oibus longiſſime remotus ſim. Gloria & diuinus honor illius maiestati ſit: qui nos idignos gratia ſua dignos effecit. Dilectissimi mei ſi quis ueſtrū ſordidis cogitatiōibus quaritur: nō desidia torpeat: neq; ſeipſū in desperationē präcipitet: ſed effundat preces ſuas i cōſpectu dei: dicatq; cū gemitu. Exurge & itēde iudicio tuo deus meus & dominus meus i cauſam meā. Iudica me domie ſecūdū iuſtitiā meā: opus manū tuanū ſum: ut quid me deſpexiſti? Cur faciē tuam auertis? & obliuisceris hūilitatis meæ? Quia perſecutus ē inimicus aiam meā: & hūilauit i terra uitā meā. Infixus ſum i limo profundi: & nō ē ſubſtātia. Aprehēdat me manus tua domie ne pereā. Si ita perſtiteris i orōe: & uocaueris dominū: continuo pius ac misericors dominus mitter auxiliū ſuū i cor tuū: quod te cōſoletur & recreet: ab oī fatigatiōe belli tui. Cū ergo talē hēamus dominū: tā piū rāq; benignissimū: nō deſperemus tenētesq; ſaluatorē rātæ pietatis: nō negligamus. Quādiu enim hic ſumus: miſeretur: ſaluat & reficit nos: & delicta noſtra clemēter idulget: parciq; iniquitatibus nr̄is ſi uelimus noſ idq; ex toto corde quaeramus. Quis igitur non obſtupescat? Ecce enī propter lachrymas huius breuiffimi temporis: inumera ſcelera noſtra cōdonat nobis: per horæ undecimæ lachrymas uulnerū noſſtorū milia curat. Neq; hoc beneficio cōrētus: präbet iſuper merce

e iii

dem lachrymis nřis. Id quippe gratiæ ipsius cōsuetū munus ē. Sā
nat & præmia sanitatis exoluit. Nō ergo negligamus fratres: sed
curari studeamus: ut dixi: hic enī miseretur deus: & misericordiis suā
grām præstet. Illic autē nō ita futurū ē dilectissimi mei: iustū quippe
iudiciū & ultio deseuierit: & factorū nrōrum retributio. Illic misericors
& mitis ille abrahā: imitis imisericorsq; repenit. Et qui dudu pro
sodomis deprecatus ē ut saluarētur: illic uel pro uno peccatore nō
supplicat ut misericordiā cōsequatur. Nō ergo mentē nrām oblige
mus terrenis mortalibusq; negotiis: sed scōrum oīum cōsortes esse
studeamus: beatissimorūq; patrū nrōrum coheredes. Ne quæso il
lorū istituta moresq; deseramus: ne quod absit priuemur gloria eo
rū. Nitamur oī studio: oīq; idustria elaboremus: ut inter perfectos
uiros coronemur. Sin minus saltē iter extremos: qui illi placuerūt
laudari mereamur. Beatus profecto ille ē qui cū perfectis contēdit
coronari. Sicuti contra infelix atq; miserrimus: qui neglexit uel in
nouissimorū sorte laudari. Beatus qui ipſorū promeruit gloriā. Be
atus qui illorū gaudio frui dignus ē hitus. Beatus qui ipſorū me
ruit coronā. Beatus qui in illorū numerū trāsire promeruit. Beatus
qui illorū hereditatē possidere dignus effectus ē. Beatus qui i illo
rū mēsa accūbere meruit. Beatus qui delitiis illorū fruiturus ē. Bea
tus qui uocē illā audire merebitur dicentē. Venite benedicti patris
mei: possidete paratū uobis regnū a cōstitutōe mūdi. Quā illic ex
cusationē hīturi simus nos: si modo negligimus? Nā sacerdotalis qui
dē rationē aliquā fortassis qua suā negligētiā purgare possit iue
niat: qđ. s. sacerdotalis nexibus uictus. Nos quid dicturi simus: aut quæ
uicula proferre poterimus? Væ mihi dilectissimi mei: metuo & tre
pido: ne hi qui mō nos laudāt: illic tūc irrideāt nos: & qui beatos
hic prædicāt: illic idipsum exprobēt nobis. Ne quæso dilectissimi
mei dulcescat nobis negligētiā: neq; suauis sit sacerdotalis cura: ne post
ea nobis atermus ignis amarescat: & uermis imortalis ac dētium
stridor. Ploremus hic modicū: ut sempiternū illū fletū euadamus.
Vigilemus paululū dilectissimi: dū adhuc rēpus hēmus. An nō cre
dimus saluatoris uerbo præmonētis: quoniā ut repēte fulgur emi

35¹

cat: sic aduētus ipsius erit? Nō intelligimus quia fama nō p̄ait: ec
ce hic ecce illic. Nō metuimus qđ unusquisq; hora illa recipit secūdū
opus suū! Attēdamus oro nobisipsis: ne subito nos extrema illa
necessitas occupet: icipiamusq; tūc nosipsos arguere: quādo nihil
proderit nobis: ac dicere. Væ mihi peccatori. Væ mihi misero: qui
amisi uitā meā. Væ mihi quid cōtigit misero? Væ mihi quare negle
xi? Væ mihi ifelici quare cōtempsi? Væ mihi: quia his quæ diceban
tur nō credidi. Hęc autē & plura his i afflictionē sua tūc quisq; dictu
rus ē: sine aliqua utilitate. Credite mihi fratres: quia undecia hora
ē: credite quoniā cōsumatio sacerdoti istius appropiat. Sed nisi ui
deatis oculis uris: fortasse nō creditis. Videte ne forte i pleatur in
uobis prophetæ sermo dicentis. Væ his qui desiderāt diē domini.
Enitamur itaq; & uiribus oīibus elaboremus: ne inueniamur ut ser
uus ille: quē ueniēs dominus eius iuenit delitis negligētiāq; reso
luti. Iccirco obsecro euigilemus paululū: ne ita iueniamur. Sed ua
lēter potius glorificemus deū: atq; deprecemur: ut nos a tenebris
illis & a stridore dētium eripiāt: collocetq; i regno suo. Obsecro te
saluator mundi christe: respice in me & miserere mei: & erue me de
multitudine iniquitatū mearū. Irritaui enī oīa bona quæ fecisti me
cū a iuuētute mea: domie deus meus. Irritaui & irrito. Me enī sim
plicē & i prudentē: fecisti uas plenū scientiæ & sapiētiæ: multiplica
taq; ē super me gratia tua: & i pleuit humilitatē meā: & refrigerauit
sūtim meā: mentēq; plenā tenebris illumiauit: reuocauitq; ab errore
cogitationes meas. Et nūc domie deus meus adoro: depræcor: pro
cido: obsecro: cōfiteorq; i firmatā meā: propter imensam clemētiā
tuā: remitte paululū undas gratiæ tuæ: mihiq; illā serua i thesaurū
tuū: ut rursus ipsa mihi sit lux i die illa tremēda. Nō ergo irascaris
mihi amator hominū domie. Nāq; illius undas ferre nō sustinēs:
iccirco temere postulo. Quoniā supra modū multiplicata ē super
me. Infirmita ē enī lingua mea: illā eloqui & explicare nō ualens.
Cor meū i stupore uersum ē: iundariōis illius copiā nō ferēs. Figu
ra & splēdor gloriæ benedicti pris: remitte mihi mō aliquid ex iun
datōe eius. Quasi enī ignis uirtutes meos & cor meum. Da uero

e iii

illic mihi eā rursus: & salua me ī regno tuo:nec reminiscaris iniqui
ratū meanū . Verū quia postulare audeo: præsta mihi petitiōes me
as:& fac mālitionē apud me:una cū benedicto patre tuo: i die reue
latōis tuae. Et dona mihi christe postulatōne meā:quoniā tu solus
uitā meā saluator es. Operi iniqūitates meas a cūctis notis meis:
& suscipe lachrymas meas. Appropiq̄etq; ad te fletus meus. Me
mor esto lachrymarū quas effudi corā sc̄is martyribus tuis: ut i il
la hora misericordiā cōsequar: & protegar sub alīs gratiæ tuæ. Nā
si uolueris meū facere secūdū merita iniqūitatū meanū:nō sustine
bo:heu quid fiet mihi ifelici? Clemētissime: misericordissime:petuit
abs te & sine lachrymis demonū legio porcorū gregē:& dedisti ei.
Ego cū lachrymis & fletu & gemitu deprecor misericordiā tuā. Enī
pe me ab iiquitatis meis:& præsta mihi regnū tuū domie. Ostē
de igitur ī me peccatorē: ieffabiles diuitias clemētiæ tuæ: & fac me
latrōis illius sociū: qui per unū uerbū paradisi amoena uirētia feli
ci sorte cōsecutus est: idq; perceptit quod perfectis quibusq; repro
missū ē. Illuc oro me iducas benignitate tua:& abscōdar iter arbo
res ipsius: uideāq; adā ī eo loco ubi se abscōdit: cū gloria atq; lāti
tia. Vbi dictū sibi ē: ubi es adā? Illic tibi gloriā & diuinū honorem
offerā: quoniā tu exaudisti preces meas: & despexisti iniqūitates
meas. Ponā ī cōspectu tuo lachrymas meas: ut cōsoler ī re promissi
one tua. Vt auertatur iimicus meus retrofū: territusq; turbetur: cū
me ī loco uiderit quē præparauerunt miseratiōes tuæ. Cōfundatur
uero iimicus qui me uidere expectarat ī loco iudicii:cōturbatusq;
diffugiat: quoniā uolūtas eius ī me nō fuit: necq; iquinata illius &
impura cogitatio perfecta ē. Ita obsecro piissime: misericordissime
qui solus sine peccato es īmaculatus & īcoquinatus: effunde su
per me ieffabile misericordiā tuā: & præsta ut & ego & oēs diligen
tes te: heredes effecti regni tui: uidentesq; gloriā tuā adoremns bo
nitatē tuā: dicāusq; unanimitate oēs qui ieffabile pulchritudinē tuā
uidere meruerimus. Gloria pri qui fecit nos: gloria filio qui salua
uit nos: gloria spūi sc̄o qui renouauit nos: i sācula sāculorū Amē.

Explicit de uita monastica sancti Ephrem .

Incipit sermo eiusdē q; nō oporteat ridere sed flere ac lugere.

Nitiū peruersiōis aīæ mōachi:risus ē atq; fiducia. Cū i his te ip
sū ui denī mōache: sc̄ito te ī profūda malorū lapsū eē. Neq; desī
stas deo preces offerre: ut ille te ex hac morte dignetur eripere. Ri
sus atq; cōfidētia monachi perimit fructus . Risus atq; cōfidentia
monachum in turpes perturbationes facit incidere: non solum iu
uenes uerum ēt senes: risus & confidētia præcipitat monachū. Di
xit quidā sc̄onū cū de cōfidētia loqueretur. Cōfidētia uetus ē cornū
pēs monachi fructus. De risu nūc audi . Risus eicit bītitudinem lu
crus. Risus nō ædificat: neq; custodit: sed potius perimit: atq; ædi
ficiū diruit. Risus cōtristat spiritū sāctū . Nocet aie corpusq; corrū
pit. Risus uirtutes effugat: nō habet memoriā mortis: meditatiōe
cruciatiū caret. Aufer a me domie risū: & dona mihi luctū ac gemi
tū: quē a me ipse requiris deus meus. Initiū luctus ē quēpiā sc̄ire se
ipsum. Sit aut luctus noster : nec secūdū hominē: neq; ut uideatur
ab hoibus: sed secūdum deū: qui nouit etiā abdīta cordis . Simus
igitur serena facie: & leta exultantes in spiritu sancto: super bonis
domini donis : flentes animo atq; lugentes deoq; supplicātes ut
custodiat nos ab omni specie mala: ne pnuemur ipsius regno: sem
piternisq; bonis qux præparauit his qui placuerunt ei. Luctus ædi
ficat atq; custodit. Luctus animam per lachrymas tergit: & eā mū
dam nitidamq; restituit. Luctus pudicitia gignit : abcidit uolup
tates: perficitq; uirtutes. Et quid dicā? Luctus a deo beatus prædi
catur: ab āgelis cōsolationē promeretur. Vnde & quidā ex discipu
lis domini dixit: Risus uester ī luctū cōuerteret & gaudiū ī moe
rorē. Hūliamini sub potēti manu dei: & exaltabit uos. Quid ego
peccator faciā: qui nec lugeo neq; meipsū cū cōpūctiōe defleo? Di
co.n. & nō facio. Vx mihi uæ mihi: quā sum negligēs salutis meā.
Vx mihi uæ mihi: quoniā ī sc̄ia pecco sc̄io cū malū facio: nec tamē
ab ipso declino. Vx mihi uæ mihi quia iexcusabilis sū. Nā uerbis
quidē apud quosdā a dextris futurus existimor: operibus āt a si
nistris cōfisco : Sed tibi domie soli bono malorūq; nrōrū imemori
confiteor peccatū meū . Et me.n. facete tu domie oia nosti nihilq;

a facie tua & ab oculis tuis occultū esse pōt. Cātenī tu domīe per prophetā dixisti: dic tu primū peccata tua ut iustificeris . Peccauī domīne peccauī: nec sum dignus intendere & uidere altitudinem cāeli p̄tē multitudine iniquitatum mearum. Nā breuis uoluptatis irretitus illecebra cōtempsi sempiternum ignē: regnūq; cāeleste nō sum adeptus. Quid igitur faciā ifelicissimus oīum? Flebo me ipsū donec superest acceptabile tempus: quo suscipi possint lachrymæ mæ. Largire mihi compunctionis lachrymas: qui solus bonus es atq; misericors: ut cū eis supplicē tibi: ac per eas extergātur & emū dentur sordes cordis mei. Væ mihi quid faciā? Quomō effugiā gehennā ignis & exteriores tenebras: ubi est fletus ac stridor dentiū Væ mihi quid faciā quomō euadā tartarum: cruciatumq; infinitū & imortale uermē? Væ mihi quid faciā? quomō minas malorū āgerorū qui cruciatibus p̄fūnt effugere potero? Sunt. n. imites atq; terribiles. Quis det capiti meo aquā: & oculis meis fōtē lachrima rum: ut fleam die ac nocte idesinenter: deūq; lachrymis flectā quē irritui miser. Peccasti aīa mea: poenitētiā age. Ecce. n. dies nostri ut umbra trāscunt. Adhuc pusillū & modicū: & ex hac luce migrabis. Terribilia loca peragratura es aīa mea. Ne differas de die i diem conuerti ad dominū. Væ mihi aīa uæ mihi. Expulisti abste sanctos angelos per opera sordida. Nō des requiem tibi: neq; raseat pupilla oculi tui: sed procide benignissimo amatori hominū deo: ut de excelsō mittat tibi adiutoriū. Terribilia & horrēda post pavulum trāsitura es: unde & sancti prēs nō ignorātes malignitates eorū cōtra nos: nequaquā negligebāt: neq; leuirati operā dabant sed sibi ipsis īrente uocabāt: sibiq; intēdētes: ac placētes deo suo. Qualis fuit scūs ātonius: scūsq; arthanasius: ut ipse meminit in eo quē de uita ipsius cōscripsit libro. Nāq; abstinentia magna intētissimaq; exercitatiōe utebatur. Séper. n. ieunabat uestimētūq; illi itri securus quidē cilicinū erat: extrinsecus uero pellicia utebatur ueste: idq; ad mortē usq; seruauit: ut neq; corpus sordiū grā aquis ablueret: neq; penitus lauaret pedes: neq; aqua illos ūquā oīo tīgeret: nūi necessitate cogente. Nec nudatū illū unquā aliquis uidit: neq;

penitus antonii corpusculum: p̄raterquā cū sepeliretur: cuiquā pātuit nudum. Rursusq; ait. Et si parua ista ad uirtutē illius uidean̄ tur: sed ex eis tamē estimari pōt qualis dei famulus antonius fue rit. Qui a iuuētute usq; ad extremā senectutē æquā semper tenuit abstinentiam: alacritatēq; propositi: neq; senectutis gratia cibis lau tionibus utens: neq; ob imbecillitatem corpusculi: imutans corpo ris habittū. Nūquā. n. ut diximus faciem: nūquā pedes aqua lauit. Et tamē in oībus perstītit integer: uiuā seruans oculorū aciē. Et ne per singula dicamus: cunctis qui cibis delicioribus: & lauacris uanis uestibusq; prātiosis utuntur: illustrior uidebatur & clarior: atq; ad fortitudinē p̄optior. At nos quæ corpus molliter foueant nobis ipsis inquirimus: & elati incedimus ignorantes miseri: quā acres habeamus aduersarios. Vnde & ipsi hostes nostri intuentes tantā socordiā nostrā: p̄optius audatiūq; insurgūt cōtra nos: trāfigentes nos ipudicitiæ iaculis. Attendamus ergo nobis ipsis ut dominus illorū astutias insidiāq; cōtra nos destruat. Hęc aut̄ dico fratres: non quasi uitæ puritate cōspicuus. Nā si reuelet dominus peccata mea: prius quā in suppliciū mittar: confusio operum meorum: non minima mihi pars cruciatus erit: sed per gratiam domini ut dum uos salubris consiliū coimoda capit: & ego uilissimus optimi cōsiliū mei: profectusq; uestri mercedem sumam. Sicut enī qui malis peruersisq; cōsiliis: aīas in pemiciē trahit: perditōis illarū ac necis particeps erit: ita & qui ad emēdationē morū ac per fectionē uitæ suis cōsiliis prouocat mercedē boni operis: integrimi maq; uolūtatis cōsequātur a domino. Si habeas cū fratre amicitiā arguatq; te cōscientia tua: quasi ex ea coniūctiōe detrimētū aīe su stinēs: huiusmodi amicitiā scinde. Dixit. n. quidā scōrū. Cū oībus charitatē serua: ab oībus abstine. Hęc aut̄ dico dilectissime nō ut hoīes oderis: sed ut peccatū declines. Scriptū quippe ē. Quoniam si cor nostrū nō reprehēdit nos: fidutiā hēmus ad deum: & quod cunq; petierimus accipimus ab eo: quoniā mādata eius facimus: Si autē cor nostrum reprehēdit nos: maior est deus corde nostro & nouit oīa: frater fratrē hortabatur ad ea quæ dei sunt. Trāseun

re autem altero: dixit is qui hortabatur ad eum. Ecce fratrem hunc moneo:& audire me non uult. Qui respondit. Audire oino te deberet: ignoscere. Abste enim & audire & facere quae admones illi gaudiū est. Et ille. Non sic inquit. Nisi n. probauerit quia secundū deū est: non mō me: sed ne prophetā quidē audiet si præter uolūtatem dei cōsu luerit. Dicit n. apostolus. Et si nos aut āgelus de cālo euangeliza uerit uobis præter id quod accepistis anathema sit. Qui nā. n. fure re qui in babylone contra susannā insurixerunt? Nōne seniores? Neq; mō seniores: uerum & iudices populi atq; preceptores. Qui quoniā sibi ipsis nō attenderūt: per quā miserabili fine uitā clause runt: neq; illis sane profuit dignitas. Curam ergo ueritatis habea mis fratres: ut ueritas nos circūdet & protegat. Et in hoc. n. sācu lo si quis perperā aliquid gessisse diffametur principiū innotescat ad alia loca se fugiens cōferet: ut periculū euadat: nos autem a facie dei quo fugere possimus? Nam iuxta psalmistā uocē: quo ibo a spiritu tuo:& quo a facie tua fugiā? Si ascendero in cālū tu illic es si descendero in infernū ades. Si sum psero pennas meas diluculo & habitauero in extremis maris. Eteni illuc manus tua deducet me:& tenebit me dextera tua. Diligamus quietem ac silentiū fratre: ut distractiōes declinare possimus. Diligamus abstinentiā: diuini amoris sale cōditam. Diligamus castitatem:& humilitatem. Si mus humiles:& affabiles paruis ac magnis: ut ianē gloriā effugiamus: oēsq; diaboli laqueos. Execremur ebrietatē: risuinq; detestemur:& inutilia uerba malignantiū hominū. Oia. n. agunt cuncta molliūtur: ut intentione sua potiantur. Tu uero fuge ista dilectissime:& ut qui deo placere professus es: omnia secundū deum operare: iuxta sermonē apostoli dicētis. Quod. n. seminat quis: hoc & metet. Nam qui seminat in carne: de carne metet corruptionem:& qui se in spiritu de spiritu metet uitā aeternā. Noli sordidis cogitationibus imorari: nequādo te deducat in actū turpitudis: Sed eas execrare & abste repelle: ut serena ac tranquila sit aia tua. Ora dominū itētius ut cordis tui cogitationes illuierit. Quae. n. sūt apud homines impossibilia: apud deum possibilia sunt. Cū stas ad orōnem

noli superbia cogitationis attrolli: ne quasi cōtemnens inueniaris Attende tibi ipsi dilectissime: ne forte dum uides huius sāculi di uites affluētes deliciis: carnesq; suas nutrientes ueluti in die occisionis: eos propter huiusmodi fluxā rerum copiā beatifices. Neq; enim diuites: neq; delitiis deditos: neq; potētes beatos dixit sp̄ritus sanctus: sed eos qui timent dominū. Ducē te cōstituerūt: esto pacificus: ut pandantur tibi regni cālestis portæ: simulq; introeas cū his qui faciūt pacē. Dicit n. sp̄iritus sanctus. Aperi portas in grediatūr populus seruans iustitiā: custodiēs ueritatē: suscipiens & custodiens pacem. Vnde dicebat quidā sanctorum. Fiat pax & iustitia in diebus meis. Audi & sanctū iacobum dicentē. Quis sapiens & eruditus est inter uos? Ostendat ex bona cōuersatiōe opera sua: i sapientiā māsuetudine. Si autē aēmulationē amaram habetis & cōtentioē in corde uestro: nolite gloriari neq; mētiri cōtra ueritatem: Nō est ista sapientia de cālo descendēs: sed terrena: anima lis: diabolica. Vbi. n. zelus est atq; cōtentio: ibi incōstātia disciplinæ: & ōe opus malū. Quae uero desurū est sapientia: primū quidē pudica est: deinde pacifica māsuetuta: facile obtrēperans: plena misericordiæ: ac bonorum fructuū: nihil discernēs: absq; similitatiōe. Fru ctus uero iustitiæ in pace seminatur: his qui faciunt pacem. Deus autem de uobis cōcordiam secundum uoluntatem suam. Orate autē & pro me misero quāso: ut reuelet dominus oculos meos: & opertos tenebris luce suā ueritatis illuminet: quoniā ipsi ē gloria in sācula. Amen. Explicit sermo de uitādo risu: fletuq; appetēdo

Incipit eiusdēsem Sermo ad animam negligentem.

Nima quāso ne cōcidas: neq; affligaris: & si multitu dine peccatorum opprimaris: noli ad te ipsam atternum ignem attrahere. Ne dixeris: proiecit me dominus a facie sua. Neque enim placet deo huiusmodi sermo. Namq; ipse ad te clamat & dicit. Popule meus quid feci tibi: aut i quo contristauī te: aut quid molestus fui tibi?

et in eis nō in peccatis
exāptū ḡ p̄tērītātē penitēcē
cozēnacē ad p̄tērē

Nōne qui cecidit: resurgit? Aut qui auersus est non conuertetur?
Audi anima domini benigitatem. Nū enim sub manu principis
aut ducis uenditus es quasi damnatus? Noli affligi: quoniā exi-
nanisti diuitias tuas. Noli cōuersionē erubescere: sed potius dici-
to. Surgens ibo ad patrē meum. Surge: proficisci. Suscipier te: ne
q̄ exprobrabit tibi: immo gaudebit potius in conuersione tua.
Expectat te paratus ulnis ieffabilis suā pietatis amplecti. Tu tan-
tū noli erubescere sicut adā: neq; abscondaris a facie dei. Propter te
crucifixus ē christus: & te abiicere poterit? Absit. Nouit enim qui
sit qui tribulat nos: & nemo est qui adiuuet nisi solus ipse. Nouit
christus hominem q̄ in erumna sit. Non ergo pusillanimes aut de-
sides simus: quasi iam igni sempiterno deputati. Nō opus habet
christus te ignibus tradere. Non sibi luctū cōputat: si nos in sup-
plicium mittat. Vis discere ut se habeat cruciatū ratio? Cum ex
agitabitur peccator a facie dei: clamorē fletus eius nō sustinebūt
fundamenta orbis. Scriptū quippe est. Dies illa dies tenebrarum
& caliginis: dies nubis & nebulæ: dies tubæ & clamoris. Nā si hō
reus a principe dānetur exilio: duobus aut quinq; annis: aut de-
cem: quem luctū: quā cōfusionē: quē gemitū putas hominē illum
habituru? Sed tamē ille cōsolatione recreatur. finē præstituti tēpo-
ris expectās. An uero cupimus peccatorū quoq; exultantiū: a fa-
cie dei tempus agnoscere? Putamus ne exiliū illud uiginti ānis
siue quinquaginta: aut centū: aut etiā ducētis uel mille protendi?
Quis numerare sufficiat ānorū numerū qui ifinitus est: nec termi-
no ullo cōcluditur? Heu heu: insperatū est huiusmodi tēpus: neq;
substineri potest ira cōminationis super peccatores. Audisti peccā-
tum angustias interminabiles? Noli ergo cōfusionē noxia uitare
poenitentiæ remedia: neq; differas ab illa necessitate liberari. Non
enim subsistere poteris ante furorē rātæ cōminatiōis. Mulritudi-
ne peccatorū prægrauatus es? Non iō uerearī clamare ad domi-
nū. Accede noli erubescere. Stadiū propīquū ē. Exurge: excute om-
nē materiā sāculi. Imitare luxuriosum filiū: qui cōsumptis oibus
confidenter uenit ad patrem. Pater aut̄ ita captiuum pluris fecit

exāptū filij p̄tēgī
40

quā cōsmptas ab eo prodige diuitias. Ita qui cōfidēter accesserat
ingenuæ ingressus est: & qui nudus aduenerat: apparuit priorē sto-
la uestitus qui se mercenarium dixerat: in domini restitutus ē or-
dinem. Nos hac parabola respicit. Audis nempe aia filii cōfiden-
tia secura quanta peregit. Animaduertis ineffabilem clementiam
patris: qui longe adhuc positū reuertentē ad se filiū cernēs: latuſ
atq; ouās ī eius pergit occursum: āplexib; fouet: excipit osculo:
cōuiuiū exultās celebrat: quia receperat filiū: accelerari stolam pri-
mā: & dari ānulū ī manibus iubet. Et tu igitur aia nihil uerita: pul-
sa cōstāter: necessitatē cōfitere. Perfīste ad ianuā: & prorsus accipi-
es quātū opus hēs: iuxta scripturæ sententiā dicētis. Propter iprobi-
tatē aut̄ eius surget & dabit illi quātū idiguerit. nō te abicit: nō ex-
probrat tibi male cōsumptas opes o hō. Sūt: n. apud illū thesauri
īdeficiētes. Oibus prōpte libēterq; largitur: iuxta apliū uocē: po-
stulari a deo iubēte: qui dat oibus affluēter: & nō iproperat. In por-
tu resides: montes fluctuum respice: ne repente procella superue-
niens in maris te profunda corripiat: tuncq; cum dolore ac gemi-
tu incipias dicere. Veni in profundum maris: & tēpestas demersit
me. Laborai clamās: raucæ factæ sunt fauces meæ. Re enim uera
abyssus maris infernus est: iuxta sententiā domini dicētis: chaos
magnum inter iustos ac peccatores firmatū esse. Noli igitur teip-
sum in īmane illud chaos īmergere. Imitare luxuriosum filiū. Re-
linque regionē famæ tabescentem. Discede a porcorū erūna. deli-
ne siliquas edere: quibus exfaciat nō poteras. Veni ergo cū preci-
bus: cōsolare: comedē indeficiēs māna: angelorum. s. cibū. Accede
ut uideas gloriam dei: & illustretur ab ea facies tua. Veni & in pa-
radiso deliciarum commorare. Linque paucissimos annos: ut ater-
num tempus acquiras. Non te perturbet sāculi istius uita prolixī
or: nā breuis omnino & nulla fere est. Ab adam usq; in præsens tē-
pus: omne interpolitum æuum: quasi umbra pertransit. Paratus
esto atq; ad iter expeditus. Noli te ipsum onerare superfluis curis
Hyems prope est: occupare festina tectū illud: quod nos quoq;
persequimur per gratiam christi Amen.

Incipit eiusdem sermo ad monachos : de sanctis quibusdam patribus: qui tempore illo requieuerant.

Or meū doleo. Comparimini mihi fratres mei: fidelissi miq; cōserui. Venite: audite. Anima mea doloribus angitur: dolēt pedes: deficiunt renes. Vbi sunt lachrymæ? ubi sacra compunctione? ut corpus meū gemitibus & lachrymis abluam? Quis me trāstulit in locū inhabitabilem: ubi nō erat omnino lux: aut uox filiorū hominū? Vbi serenitas erat atq; tranquillitas: ubi tumultus aberat intercipiēs lachrymas: cōfusioq; impediens luctum. Exaltransq; uocē fleui ad deū: amaras lachrymas fundēs: atq; inter gemitus dixi. Sana me domine & sanabor: nimis enī angitur cor meū: & gemitus eius non sinunt me: uel ad momentum requiem capere. Video enim domine: quoniam sanctos tuos ueluti aurū electū: assumis ex huius sēculi uanitate in æternū uitę foelicissimā requiem: & rāquā sapiens & peritus agricola plenos prudentia & honorū operum fructibus colligis iuste & in orrea uite recondis. Nempe enī fructus noster lachrymis caret quibus irroretur. compunctionemq; nō habet: ut ex afflato lachrymarum uitidis fiat. Sed neq; humilitatē haberet ut estum uehem: amena obumbratiōe coerceat. Nuditate itidē caret quæ illū ab aduersariis opprimi nequaquam permittat. Non habet charitatē dei radicē. s. ualidā quæ subſtinet fructū. Non cōrēptū terrena rū terū atq; curarum: quæ sunt profecto uermis corrodens atq; cōsumens acriter fructus. Non uigilias: neq; per uigilē ſenſum: ac ſi ne imaginibus uariis in orōne perſiſtentē. Sed harū uice uirtutum optimarum cōtraria oino habere conuicitur. Irā acrem atq; furorē fructus perimeſtem: ut ad nihilū iam utiles ſint. Rerum in modica poffeffio illū deorsum icuriat. Angor animi & huiusmodi cætera fructum non ſinunt maturēcere: ut domino ſuo in uolum eſſe poſſit: cæleſti. s. agricolæ. Væ mihi aia uæ mihi: dolore perſtrigere: & lachrymas funde: quæ patribus sanctis & probatissimis monachis repente orbata es. Vbi mō ſunt patres? Vbi ſunt mō perfecti? Vbi

41
Fib
rephicis in vi sete

sunt sancti? Vbi ſunt iuſtri? Vbi ſunt uigiles? Vbi ſunt sobrii? Vbi ſunt humiles? Vbi ſunt mites? Vbi quieti? Vbi cōtinētes? Vbi ex vīta pediti ac nudi? Vbi religiōis ornamēta? Vbi illi nulla fictōe fucati. Vbi cōpūctionis gratia ornat? deoq; grati atq; cariſſimi: qui cum deo in oratione allisterēt: madefaciebat tentā imbribus dulciū lachrymarū: quas profundebat ſacra cōpunctio. Vbi ſunt amici dei diuina charitate pleni: qui nihil oino corruptibile in terra poſſidēt: crucēq; ſuam tollentes iugiter ſecuti ſunt ſaluatorē: caute incedentes per anguſtam uiā: ſollerterq; prouidētes ne in präcipitia iſciderent: neq; oberraret in dēſerto inuio & iaquoso atq; tenebroſo ſed uiā rectā ueritatis pergeret: uiā mādatorū dei: pleni lumine diuinorum präceptorū: prompti atq; alacres ambulātes iter rectum: famuli dei uoluntarie afflicti in hoc ſēculo pleno uanitatis. Iccirco deus ualde eos diligēs: collegit eos in portū æterne uitę gaudiūq; ſempiternū: quo illi exultat illic atq; triūphant iter paradisi delicias: in cæleſti thalamo imortali ſponſo cōiūcti. Nam cū gaudio ingenti hinc illa grauerunt profecti ad deum ſuū habentes ſecū patatas lāpades ſuas. Non ē mō nobis cōtinētia: nō eſt in nobis nunc ifatigabilis illorū iſtitutio & labor. Nō eſt mō inter nos illorū religio. Abuolauit nunc a nobis eorum präcipua māſuetudo. Reſellit a nobis nunc illorū nuditas. Deſeruerūt nos modo uigiliæ illorū: nō eſt in nobis nunc charitas dei. Nō ē modo in nobis miserationē christi: nō eſt in nobis mō iſfirmorum ac negligentium cōpassio. Sed omnes ſerū ſumus tristes: imites: nec pati protius iuicē poſſumus. Sagittæ igneæ ſunt linguæ noſtræ: in alterutru horis ſingulis intentæ. Omnes honorem quærimus. Oēs requiem noxiā lequimur. Oēs inanē captamus gloriā: oēs multa poſſidēdi deſiderio tenemur ac ſtudio. Oēs girouagi ſumus. Oēs inertiam ſequimur. Omnes präcipitamur in ſomnū. Omnes itacundi. Omnes deſides ſumus: ad ſculptilates prompti ac robusti: ad fundendas orationes pigni. Ad ſimulādum alacres: ad quietem ſilentii ſeruandam imbecilles. Ad delicias prompti. Ad uigilias ante lucanas tristes. Ad charitatem

f

frigidū. Ad iracundiam feruidi. Ad bona inertes : in mala præcipites. Quis igitur non lamentetur & lugeat : quis non omni lachrimarum fonte deploret institutionē nostrām: negligentia plenam. Patres illi nostri qui præcesserunt nos: uniles domino fuerunt: seq̄ ipsos & alios exemplo suo seruauerūt. Non illi erant desides. Nō duplēcē habebant: sed simplicē & unicam curam & cogitationē: quo pacto scilicet deo placere possent. Præclarū speculum cunctis intuentibus propositi erant. Vnus ex eis deum pro multis hominibus præcari & placare poterat. Duo rursus ex ipsis corā deo assistere ualebant in orationibus sanctis: & exorare cōfidenter amatorēm hominū deum: etiā pro multis debitorum milibus. Heu mihi fratres: heu mihi: ad quæ tempora uenimus? Heu mihi dilectissimi: i quæ malitiæ prærupta deuicti sumus? Ignoratiæ caligine spōte cecamur. Quia. n. non uigilat cordis nostri oculus: per nimiam cogitationum nostrān uanitatē: iccirco sumus inualidi: neq; propositam nobis uexationē inspicere possumus. En modo sancti & iusti: in uitæ trāquillissimum sīnū ex hac tempestate colliguntur: ne uideāt pressuras & scandala: quæ propter peccata nostra superueniunt nobis. Illi eliguntur: & nos dormitamus. Illi colliguntur & nos obdormimus. Rapiuntur illi: & nos ad inania mūdi pertrahimur. Illi ad deum suum cōfidenter uadunt: & nos in terra intumesceimus. Aduentus domini in ianuis appropinquauit: & nos cogitationes uersamus ambiguas. Cælestis tuba sonitum dare para ta est ad imperiū domini: ut terrore uocis suæ uniuersa concutiat: ut excite mortuos: ut recipiat unusquisq; secundum opus suum. Virtutesq; cælorū paratæ assistrunt in custodiis suis: ut præcedant ante faciem sponsi uenientis in gloria in nubibus cæli: ad iudicados uiuos & mortuos: & nos increduli sumus. Quid ergo fieri in illa hora tremēda fratres mei? Quomodo illic rationē deo pro salutis nostræ negligentia reddituri sumus? nisi mō solliciti simus: cōstatercq; defleamus: poenitentiā agētes idoneā: in humilitate cor dis: & māsuetudine aie? Alioquin expectat nos illa tribulatio extremae ultiois: cū quisq; nostrū iter agustias poenitēs lamētabitur

& flēs amarissime dicer. Vx mihi peccatori: quid repēre cōtigit mihi? Quomodo pertīsūt uitæ meæ tēpus: i negligētia & torpore cōsumptū? Ignoraui miser quō clam subductū ē mihi uitæ spaciū. Dū uanitati & leuitati operā darē: nō itellexi ifelix. Vbi sunt dies illi quiēti deputati: quos ego i leuitate cōsumpsi: ut agā poenitentiā in cilicio & cinere? Sed nihil ista uerba tūc proderūt. Cum itē ui debimus scōs oēs in gloria: uestitos luce aduolātes i aera i occursum christi regis gloriæ: nosq; in tribulatōe ingēti cememus: quid putas facturi sumus? Quis oro cōfusionē illā: dirāq; exprobationem perfette poterit? Relipiscamus fratres: uigilemus dilectissimi: euigilemus aici dei: expurgiscamus serui christi: filii dilecti a deo saluatorē nostro. Redeamus ad nosipso: colligamus parūper cogitatiōes nostras a sāculi istius uanitate: procidamus deo fundētes imbrēs lachrymarū. Deprecemur eum cū affectu & gemitibus cordis: ut nos eripiāt a sempiternis ignibus: amarissimisq; suppli ciis. Ne quæso separemūr a dulcissimo domio: qui dilexit nos: & dedit semetipsum pro nobis i mortē. Vos oēs deprecor: oēs obtestor: ac supplex oro ego peccator: ego indignus: ut & pro me misero ac deside fundatis lachrymas: i orōibus uestris ac precibus mūdis: ut ego quoq; uobiscū cōpungi cū lachrymis merear: illumine turq; uel pusillū excecatū cor meū: & iquirā deū saluatorē sanctū: ut mihi modicū alacritatis largiarur: quo possim studiose poenitēre: quādiu tempus ē acceptabilis poenitentiā: ac uobiscū fratres saluus sim ego uita idignus. Ita obsecro dilectissimi: suscipite precē. Ita quæso filii dei: suscipite admonitionē. Ita oro mēbra christi: suscipite depreciationē peccatoris ephrem: fratris uestri negligentis. Curemusq; oēs pariter dū tēpus hēmus: deum sanctū placare: nobisq; propitiū facere. Ecce enī adest i ianuis dominus: ut faciat cōsummationē huius uanissimi sāculi Amien.

Explicit.

Incipit Sermo eiusdem de armatura monachi. q; oporteat monachum ueluti militem in acie semper adūstere.

Alē armaturā sibi debet acquirere: qui pro christo certare instituit: ut possit per eā & diabolo resistere: & placere in

f ii

onē. Hanc spem tibi mi frater iugiter āte oculos pone: ut illius affectus:nihil te labentū renū aliquid existimare permittat. Neq; id solū:uerū prōptiorē ad omne opus bonū assurgere faciat . Carterū baltheti uice accīgere perfecta charitate:i deū atq; i proximū . Hæc enī te absq; ullo ipedimēto currere faciet. Nā qui baltheo accictus est:oia facile & absq; ullo ipedimēto trāsiliet. Quāto magis qui se diuia charitate præcixit:cūcta sūma facilitate superabit?Charitas enī oia tolerat.oia sustinet. Ideo plēitudo legis ē charitas: hāc enī possedit profecto br̄issimus paulus:qui ait. Quis ifirmatur & ego nō ifirmor?quis scādalizatur:& ego nō uror?Vidisti cōpassionem charitatis?Vidisti miseratōis affectū? O beate paule:cur quæso ita proper me āgeris?Nūquid tu pro me supplicia passurus es?Tu se mel peregisti cursū: fidē seruasti: & tibi reposita ē iustitiæ corona. Quid āplius queris?cur teipsū affligis:& ifirmaris propter me?Ita sane iquit:urget me charitas. Vidisti charitatis eminētiā? Is qui per eā ipleuerat legē:mortali adhuc & corruptibili corpore idutus usq; ad tertū cælū ascēdere meruit & audire uerba quæ nō licet homini loqui. Pro calciamēto sume tibi hūilitatē:sicut enī calciamen tū calcatur iugiter : ita & quē hūilitas scā repleuerit: studet ab omnibus cōculcari. Et tu itaq; frater hūilitatē posside: hæc nāq; calciamētū ē nō carnale sed spiritale:custodietq; te ne unquā offendas ad lapidē pedē tuū:lapis.n.christus ē:hūilitas tua custodiet te ne offendas christū. Nēpe enī & beatus dauid hāc possederat:cū dicebat. Ego sū uermis & nō hō. Vides regis ac prophetæ:regiā profecto hūilitatē? Aspiciebat corā se dominū semper:quoniā a dextris eius erat custodiēs eū ne cōmoueretur: hoc est ne i peccatū labetur. Vides dīcīssime quātū deus diligit humilitatē? qui sic appropiquat possidēti illā:sēperq; i illā aspicit: sicut scriptū ē. Qui i altis hitat:& humilia respicit. Et rursus. Oculi eius i pauperē respiciūt. Pauperē dum audis dilectissime: noli pecuniis pauperē itelligere: nā reges plurimi placuerunt deo:& multi pauperes perierunt. Sed inopē dicit spiritu pauperē:secundū quod scriptū est. Beati pauperes spiritu:quoniā ipsorū est regnū cælorū. Ita dilecīssime hūiliare

ima christina fides

cōspectu dei saluatoris nostri. Quānā uero sit eiusmodi armatura ausculta monache . Assume pro thorace fidē ut granū sinapis: credēs in cōsubstantialē atq; idiuīdū trinitatē. Nā sinapis granū leue prorsus ac rotundū ē: nullā habet scissurā: nullū angulū: sed ut diximus oio rotundū ē:cōtritūq; feruorē hēt i signē . Hac fretus princeps apostolici ordinis petrus: cū filiū dei uiui eē christū i esum cōfēlūs esset: claves regni celestis accepit: potestatēq; celestiū ac terrenorū oīum adeptus ē. Hanc igitur perfectā armaturā posside frater:ut & tu accipias a deo grām. Qui enī eiusmodi fidē perfectam cōsummatāq; charitatē hēt: prorsus aliquā promerebitur gratiam. Quod iſinuās dominus aiebat. Si habuentis fidē sicut granū sinapis: diceris mōti huic:tollere & mittere i mare:& fiet uobis . Vides quoniā meretur grām fides? Datur ei spūs itelligētiā: munus profecto singulare. Cū enī quis credit:tūc etiā itelligit. Datur ei ut nō iudicet proximū: deinde sermo sapiētiā: deinceps gratia curationū. Curat enī ifirmos fide:& erigit lapsos corde: hæc enī oia operatur unus atq; idē spūs. Verū sunt pleriq; fidē hēntes:operibus destituti. Sed ista fides nō ē: mortua ē enī:fides enī sine operibus mortua ē. Qui ergo fidē habet:& operatur opera ipsius:ipse fidē habet: ut granū sinapis feruentē. Hanc tu posside mi frater: & esto sanus & i tege fide: feruēsq; proposito ad mādata saluatoris nr̄i exequenda:ut & tu ab illo audire merearis. Euge serue bone & fidelis: ita i gaudiū domini tui. Bonū enī proper opera:fidelē propter fidem dominus appellat . Assume itē pro galea: futuronū bonorū spem: quæ oculus nō uidit:nec auris audiuit: nec i cor homis ascēdit: in quæ desiderat āgeli prospicere. Hæc enī spes potētissima cōsolatio animæ iter afflictionū ac uexationū suarū aculeos ē: eiusq; memoria te lātitia iplebit. Huic itenti beatissimi martyres christi:iter aculeos & horrēda uariaq; supplicia: iter igniū globos: prōpte oia ac libētissime tolerabāt:sūma spei uirtute roborati. Hæc moyses remuneratōnē sibi ante oculos ponēs: renuit se reginæ filiū dici: thesau rūs illā ægyptiorū oībus præferēs:& præstātorē esse decernēs. Iccit co affligi maluit cū populo dei:quā temporalē hēre peccati perfructi

sub potēti manu dei: ut te exalte i regno cælorū: quod re promisit
saluator noster humili bus. Cæterū scuti uice: crucis signo te ipsum
muni: signas ex eo mēbra oia & cor tuū. Neq; sola manu te signes
uerum etiā aio: & studia tua: & igrēsum tuū: & exitum tuū: i omni
rēpore: sessionē tuā: & resurrectionē tuā: & lectulū tuū: & oia quæq;
per trāsis signa primū in noīe pris & filii & spiritus sci. Validissima
quippe huiusmodi armatura ē: nullusq; tibi unquā nocere poterit
si hac fuens septus. Nā si qui terreni regis signaculū fert: eum lede
re nullus audebit: quāto magis nos qui tale cælestis iperatoris fe
rimus signū: neminē metuere possumus? His ergo armis mi frater
affatū utere: sunt enī uehemēter aduersa telis inimici: imo & ipsius
gladio amatissimæ. s. grauissimæq; iracūdīæ. Huiusmōi quippe ue
luti anceps gladius uno momēto perimit eū quē pulsat: sicut scri
ptū ē. Momētum enī furoris ruina illius. Iccirco mi frater nunquā
signari negligas: & destrues laqueos quos tibi diabolus tendit.
Scriptū quippe ē. In uia hac qua ābulabā abscondetūt laqueū mihi.
Hoc igitur signo te iugiter muni: & malū nō appropiquabit spīri
tui tuo. Pro arcu extēde ad orōnem manus tuas: sicut scriptum ē.
Et posuisti arcū æreum brachia mea. Vere enī arcus æreus est cōtra
inimicos: expāsei orōne manus i scientia orātis: ueluti etiā sagitta
directe emissā ab eo qui uibrat arcū. Nā si dum oras permittas ua
gari animū: eris tanquā qui tenet quidē arcū: uerum sagittā cōtra
aduersariū dirigere. nequit: illā i uacuū nulla certa itentioē mittēs.
Atq; iterdum quidē terret hostē huiusmodi uulneris metus: dū te
arcum uibrare cōsiderat. Cæterū sagitta nō aduersus eū sed in ifini
tum emittitur. Huiusmodi ē quod dico fratres: cum quis i sciētia
orat: nec sinit uagari cogitatōes suas: sed itelligit quis quē iterpel
let: quē alloquatur: tunc orō illius deo appropiatur. Tūc uehemē
ter dolet inimicus: ueluti acerrimo spiculo percussus i corde. Nam
quāto aia per grām āplius proficit: rāto ipse tāquā puluis ante fa
ciē uenti effectus magis aufugit. Persequitur enī illum āgelus dei.
Ecce qua i re illū acriter uulnerat: quia. s. orat i sciētia: roboraturq;
quia cogitatōē captiuat: nec sinit euagan. Et tu ergo mi frater in

47

sciētia ora. Quod si dum oras mens tua distrahatur: siue per ocu
los: siue per aures: siue per cogitationes aur per aliā quālibet cām:
scito hoc ipsius inimici esse opus: neq; festines iplere orōnem tuā:
cæterū te ipsum paululū argue: collige rursus animū tuum: atq; ita
demū i scientia ora: ut scias pro quibus postulas deū: & cur eū po
stulas: ne iprobe superflua & multa effūdas uerba. Et hoc n. opus
ē sathanē: ut cogitationē i infinita iaculetur: nec permittat hominē
persistere i ea postulatiōe quam ipetrare festinat. Nouit enim quo
niā si permaneat hō deprecās: exaudiet eū qui fecit illū: etiā si inu
mera peccata cōmisericē. Propter hoc igitur multiloquiū uerbaq; su
perflua suggerit: ut mens ab itentioē repulsa per infinita uagetur.
Tunc enī iam alia i spicimus atq; cogitamus: & loquimur i mente
nostra ex pāsis māibus carnis. Iccirco mi frater: quod urget magis
& quæ i omni rēpore tibi magis necessaria sunt: ea a deo postula.
Cōsidera enī duos illos cecos accedētes ad eū: & clamantes. Mis
tere nostri fili dauid. Et quid ad illos domius? Quid uultis iquit
ut faciā uobis? At illi secundū dolorē & affectū cordis sui petierūt
ut aperiātur oculi eorū. Nū dixerūt: da nobis aliquid etiā earū re
rū: quibus reuera idigebāt? Nūquid dixerūt: da nobis uestimentū:
quoniā pauperes sumus? Minime: sed illud petierūt potius quod
magisurgebat. Aspice & chananeā post illū clamātē ac dicētē: mis
tere mei domie: filia mea male a dāmōio uexatur. Nihil aliud pro
tulit quā dolorē cordis sui. Similiter & oēs quiq; ad eum accessere:
quid aliud quā sui cordis angores exponebāt ei? Ea itē quæ fluxū
sanguinis patiebatur: nōne sistendi maxime fluxs ipsius cā illum
adiit? Quis oro i firmus accedit ad medicū: & nō uulnus suū ape
rit illi? Et tu mi frater offer illi dolorē animæ tuae: ituere illū fidei in
tellectualibus oculis: secundū quod scriptū ē. Sedentē super soliū
excelsum & eleuatū: exercitusq; angelorū & archāgelorū illi assistē
res: & proiciēs te ipsum ante cōspectum bōitatis eius: effunde corā
illo precē tuam: primū cōfites peccata tua: & sic iā in cōspectu eius
uerba tua enuntiās: siue tribulationē tuam: ut i bonitate sua mis
teatur tui: & effundat super te miseratōes suas dicēs. O aia magna:
f. iii

est fides tua: fiat tibi sicut uis. Audi frater. Etiā si tardauerit dare
tibi petitionē tuam:noli desistere clamare ad eum: neq; quasi non
exauditus torpore deficias. Memēto chananæ:imitare perseuerā
tiā illius. Et ipsa enī dilata ē:ne cito potiretur petitione sua: ita
ut discipuli ad dominū accederent: & pro illa rogantes dicerent.
Dimitte illā:quia clamat post nos. Nūquid abiecit eam in finem?
Nonne paululū distulit eam:& dedit ei petitiones suas?Eius nos
exēplo discamus:niſi cito accipiamus i prece persistere. Eſi enim
peccatores ſumus:prorsus tamē accipiemus. Et hæc enī mulier ali
enigena chananea erat. Sic & dominus mādauit dicens.. Quis ex
uobis habebit amicū:& ibit ad eū media nocte:& dicet illi. Amice
cōmoda mihi tres panes:quoniā amicus meus uēit ex uia ad me:
& nō habebo quid ponā ante illū:& ille interius respondēs dicat.
Noli mibi moleſtus eſſe:iam enī hostiū clausum ē:& pueni mecum
ſunt i cubili:nō poffum ſurgere & dare tibi.Dico uobis & ſi nō da
bit ei ſurgēs:eo q; amicus eius ſit:propter iprobitatē tamē eius ſur
ger & dabit ei quorquot hēt neſſarioſ. Et ego dico uobis:petite
& dabitur uobis. Ita & i psalmo dicitur. Expectās expectauit domi
nū:& intēdit mihi. Et exaudiuit preces meas . Quocirca mi frater
noli laſſescere:expecta:poſtula:pulſa:& accipies quantū opus ha
bes. Audi mi frater:& ſuſcipe consiliū meum. Si poſtulauenſ a do
mino aliquid:noli abrupte ac diffinīte ut accipias petere:ſed totū
illi relinque: atq; ipſius uoluntati . Verbi gratia . Sæpe uexant te
turpes cogitationes : contristarisp; propter hoc . Pergis deprecarī
deum:ut huiusmodi eximaris pugna. Sæpe uero mi frater id expe
dit tibi . Sæpe tibi hoc accidit: ne extollans: ſed humilia ſentias.
Aſpice colūnam apostolorum adeo inſignem : quomodo pro uti
litate ſua datus eſt illi ſtimulus carni : angelus ſathanæ qui eum
colaphis cederet: ut nō extolleretur. Si ergo qui huiusmodi polle
bat meritis:accepit eā diſciplinā ne extolleretur:quāto magis nos
ibecilles: qui eē noſmetipſos aliquid existimamus necelle hēmus
colaphizari ne extollamur? Si autē rursus ē tribulatō ſuperuenerit
tibi & anguſtia:ne ab hiſ quidē præcise liberari petas. Sæpe enī &

45

hoc mi frater expedit tibi : nā fit ſæpe dū oras ut contēnas ſalutē
tuā:sicut & iſrael paſſus ē. Comedit enī iquit iſrael & ſatiatus ē:&
recalcitrauit dilectus:icrassatus ē:ipinguatus ē:dilatatus ē:& dere
liquit deū factorē luū . Sin uero rursus ut rē aliquā accipias oraue
ris:ne hāc quidē præcise accipere poſtules. Fit enī plerūq; ut tu hō
cū ſiſ aliquid tibi expedire putes quod ſæpe nō expedit. Quod ſi
relicta uolūtare tua:uolūtati ipſius obtēperare malueris: ac ſecun
dū eī pergere:ſecurus eris. Ipſe enī qui praefciuit oia antequā fierēt
iuxta māſuetudinē ſuā diſponit nos. Nō enī ſcimus nos an expe
diat nobis quod poſtulamus:nā ſæpe plurimi cū adepti eēnt quæ
cōcupierāt:poſtea poenituerūt:crebroq; i clades plurimas & mala
iſidenit: cū nō quellſſet diligēter an ſecūdū uolūtatē dei eēt quod
petebāt:ſed id bonū eſſe existimātes:frequēter a diabolo illū ſūt
ſub iuſtitiæ cuiuſdā ſpecie ſeducti & i pericula igentia præcipitati.
Atq; huiusmōi plerūq; rebus poenitētia adiūcta ē:dū quiſq; cordiſ
ſui cōcupiſcētia ſequitur. Audi deniq; apostolū dicentē. Nescimus
enī quō oportet orare. Et rursus. Oia mihi licēt:ſed non oia expe
diūt. Oia mihi licēt:ſed nō oia aedificat. Quid igitur expediat no
bis:& unūquēq; noſtrū aedificet:ipſe nouit. Hoc autē iſcirco uolun
tati eius reliquēdū ſtatuo: nō ut te poſtulare prohibeā ab eo quæ
cupias: imo precor atq; cōmoneo:ut a minimis uſq; ad maxia po
ſtules a deo tuo:ſed ut cū oraueris: & corā eo expoſueris quæ ſūt
i corde tuo:dicas ei. Verūtamen nō mea uoluntas: ſed tua fiat. Si
quod peto expedit:fac ſicut noſti. Sic enī ſcriptura nos admonet.
Reuela iquit domio uiā tuā & ſpera i eo:& ipſe faciet. Videte autē
& dominū noſtrū iefum christū:ſub diſpensiſatiōe aſſumptiæ carnis
orantem ac dicentem. Pāter ſi poſſibile eſt tranſeat a me calix iſte.
Verūtamen non ſicut ego uolo: ſed ſicut tu. Iſcirco mi frater ſi ab
eo aliquid poſtules: perſiſte in petiſione tua:reuelans ei ac dicēs.
Domine ſi uoluntas tua eſt ut fiat hæc res : tu fieri eam ac proſpe
rari permitte: ſi autē non eſt uoluntas tua:ne permittas fieri deus
meus . Ne tradas me propriæ concupiſcentiæ meæ . Tu enim ſcis
iſipientiā meā. Sed tu ſicut ſcis:ſub tua me protectiōe cuſtodi:&

cū māfuetudie me rege deus meus. Si aut̄ pro tribulatōe ac pro cogitatiōibus oras: dico. Domine ne ī furore tuo arguas me: neq; in ira tua corripias me. Miserere mei domine quoniā ifirmus sum. Sed respice domine & uide: quia terra & cinis sū: nihilq; sustinere possū. Ne tradas me domine peccatis meis: & ne raseas a me: & assimilabor descendētibus ī lacū. Sed da gloriā nomini tuo: ī memor malorum: & ne memineris p̄cōrum meorū: sed memor esto miserationū tuarū & exaudi me. Ac si possibile ē: trāseat a me ista tribulatō. Verū tamē nō sicut ego uolo: sed sicut tu. Tantūmodo cōfirma aiam meā arq; custodi: ut sustinere possim: & iueniā grām corā te & ī præsenti & ī futuro sēculo. Et iacta super eum curā tuā: & ipse faciet quod expedit tibi. Hoc. n. scito quia bonus benignusq; cū sit: oīa uult quæ sunt salutis nostræ. Ideo quippe aiam suā posuit pastor bonus: ipsi gloria ī sēcula amē. Pro gladio sane sume timorē dei: est enī uelut āceps gladius: cōcidēs oēm cōcupiscētiā malā. Sume igitur ī aio iugiter timorē dei: recolens extremū illū ac terribilē diē quādo cāli liqueſcēt igni atq; soluētur: elemēta ardēria deficien: terra & quæ sunt ī ipsa oīa icendio cōflagrabit: cum astra tanquā folia decidēt: sol & luna obscurabūt: neq; dabunt lumē suū. Cū māfestatus fuent filius homis: & de cālis ī terrā descēdent: uirtutesq; cālorū mot̄e fuerit. Quādo discurrēt angeli: tubæ terribili sonitu cōcrepabūt: ignisq; ī cōspectu eius ardebit: discurrensq; exuret orbē. In circuitu eius tēpestas ualida: terrāmotus horribiles: & fulgura qualia nunquā usq; ad eā diē facta fuerant: ita ut ipsæ quoq; uirtutes cālorum magno tremore cōprehēdātur. Quo nos aio rūc futuros existimatis fratres? Qualis metus: quis horror apprehendet nos? Considera frater istaeliticā plebem: quomodo in heremo ferre nequiuerunt caliginē & turbinē & tubarum sonitus uocemq; loquentis de medio ignis: sed studebat ultra illius non audire sermonē. Neq; enī profecto ferre poterant: & certe nō cum horrore descederat: neq; cum ira alloquebatur eos: sed cum adhortatione certiores illos reddens se cum eis esse. Attende igitur frater mihi. Si aduētū illius & quidē cōsolatōi potius quā terrori accōmodatum

45
ap. mer. vata. indice

hoīes ferre nequiuiimus: quādo neq; ignoscētes cāli soluti sūt: nō terra cū his quæ in ipsa sunt exusta: nō ita tubæ sonuerūt sicuti tuba illa: ad cuius clamorē oēs a sēculo defuncti excitādi sunt: non ignis iundās orbē: nō alius aliquis ex his qui tūc futuri sūt terribus factus ē. Quid putas faciemus quādo descēderit cū furore & ira itolerabili: sedentq; in solio gloriæ suæ: aduocabitq; terrā ab ortu solis usq; ad occasū: atq; ab oībus termis illius: ut discernat populū suū: & reddat unicuiq; secūdum opera eius? Hei mibi dilectissimi: quales tunc & quo aio futuri sumus: quando adstabimus nudi & aperti? Vbi tūc nequitia: ubi tūc carnis fortitudo? Vbi lax iutilisq; pulchritudo? Heu mibi: quō introducēdi sumus ad tribunal illud horredū? Vbi tūc hūanæ uocis malæ blāda suauitas? Vbi tūc iproba ipudēsq; fiducia? Vbi tūc uoluptas ipura peccati? Vbi tūc qui masculū cōcubitum extimāt uoluptatē? Vbi tūc illi qui cū tympanis & iſtrumētis musicis uinū bibunt? Vbi tūc illorū contēptus qui sine meta uixerūt? Vbi tūc delitiæ & luxus? Trāsierūt illa oīa atq; diffusa sunt ut mollis aer. Vbi tunc imodica cupiditas: & ifinitus possidēdi amor? Vbi tūc superbia īmanis & turgida: quæ cūctos execrāt se solā aliquid eē arbitratur? Vbi tūc uāus & prorsus iānis hūanus successus & gloria? Vbi tunc tyrānus: ubi rex? ubi prīceps? ubi magistratus? Vbi hi qui gloria bātūr ī multitudine diuinitatū suarū: & deū contēnebāt: ubi duces? Tūc profecto uidētes admirati sunt: cōturbati sunt: cōmoti sūt: tremor apprehēdit eos. Ibi dolores ut parturiētis: ī spiritu uehemēti tūc cōtēpetur. Vbi tūc sapiētum sapia? ubi iānes illorū fallaciæ? Vx̄ ux̄ cōturbati sunt: & moti sunt sicut ebrius: & omnis sapiētia eorum deuorata ē. Vbi tūc sapiens? ubi scriba? ubi cōquisitor huius sēculi inanis? Mihi frater recogita quo nos animo tūc fore necesse ē: cum rationē eorum quæ gesimus per sigula reddemus: siue parua illa: siue magna sit. Nā & pro otioso uerbo iustissimo iudici rationē reddituri sumus. Quo aio nos eē oportet ī die illo corā ipso? Quale nos gaudiū excipiet: cū ad dexterā regis separabimur? Quāto exultabimus gaudio cū āplectētur nos iusti oēs: illic suo te āplexu refouebūt abraā

et iacob: moyses: noe: iob & dauid: prophetæ sancti & apostoli & martyres: oes deniq; sci qui deo placuerunt: cū i carne præter caruē uiuerent: oēsq; quos audis: & quorū hic admiraris uitā: quos q; nuper cupiebas aspicere: ad te illuc ueniēt: & aplexabūtur te atq; salutabūt exultātes i salute tua. Quales nos tūc futuros existimamus: quale tūc erit illud ieffabile gaudiū: cū dicet rex his qui erūt ad dexterā: uerba illa lātitiae ac suauitatis plena. Venite iquiēs benedicti p̄t̄s mei: possidete paratū uobis regnū a cōstitutiōe mūdi. Tūc mi frater accipies regnū decons & diadema sp̄ei de manu domini: ut iā cū christo regnes iāternū. Tūc bōa illa possidebis quæ p̄parauit deus his qui diligūt illū. Tūc iā securus eris: nec ullā iā ruinā expauesces. Cogita mi frater quale ē eius sēper faciē cernere: quale ē ipsius perfcti luce. Tūc enī nō iā tibi erit sol lux diei: sicut isaia ait: neq; oriens luna illumiabit tibi noctē: sed erit tibi dominus æterna lux: eritq; deus gloria tua. En frater mi: quale gaudiū repositū est timētibus deū: & custodiētibus mādata eius. Cogita posreā etiā perditionē peccatorū: qualis eos cōfusio apprehendet quādo sistentur tribunali horrēdo: corā iustissimo iudice: nullā habētes excusatōis uiā: quānā illos iuoluet uerecūdia: quis ai dolor cū ad sinistrā regis secernētur: quā illos compiēt tenebræ: cū loqueretur ad eos i ira sua: & in furore suo cōturbabit eos dicens. Ite a me maledicti i ignē æternū: qui paratus est satanæ & āgelis eius. Heu heu: qua tribulatōe: quibus angustiis præmetur tūc illorū spūs: cū subito oīum isonuerit clamor dicētiū. Cōuertātur pcōres i ifernū. Heu heu quō illi eiulabūt: quas uoces iter lamēta & gemitus emit̄t: cū abducētur ut amarissime puniātur i æternū. heu qualis ille locus est ubi fletus & stridor dētium resonat: quem ipse quoq; sathanās horret. Heu qualis est gehēna ignis illius inextingibilis. Heu mihi qualis est uermis ille uenenatus nunquam requiescens. Heu quales sunt tenebræ illæ sempiternæ. Heu mihi quales sunt angeli cruciatibus præpositi: quam immires: quam immanes: ex probrantes iugiter: terribiliterq; cedentes. Tunc cruciati inter poenas uoces emittent: nec erit qui saluet: ad dominum: nec erit qui

47

exaudiat eos. Tunc scient quā uana fuerūt: oīa uitæ iſſius lāta: & quā hic iocūda esse arbitrii sunt: felle ac ueneno amariora iueniētur. Vbi tūc fallax falsoq; appellata peccati uoluptas: alia quippe uoluptas nō ē quā timere deū. Hæc profecto uera uoluptas est: in qua nihil meruatur: quæ ueluti ex adipe & piguedie aīam replet. Tūc seipso reprehendēt: & opera quæ gesserūt. Tūc fatebūtur iūstū esse iudiciū dei dicentes. Audiebamus enī hæc & cōuerti nolui mus a ntis operibus nequā. Neq; tamē ista dicētes proficient quicquā. Heu heu mihi: peccatis maximis p̄grauato. Peccauit enī su per numerū harenæ maris: curuatusq; peccatorū sarcina icedo quā si multo ferri pōdere honestus. Nō enī fiduciā hēo attollendi oculos: & uidēdi altitudinē cæli. Ad quē ego confugiā: nisi ad te piissi me: nisi ad te clemētissime! Miserere mei deus: secūdū magnā misericordiā tuā. Et secūdū multitudinē miserationū tuarū dele iniquitatē meā. Amplius laua me domī ab iniquitate mea: & a peccato meo mūda me. Quoniā iniquitatē meā ego cognosco: & peccatū meū corā me ē sēper. Tibi soli peccaui & malū corā te feci. Ad te cōfugio propter imensā pietatē tuā. Te irritauit. Ad te redeo propter infinitā clemētiā tuā. Te ad iracūdiā prouocauit. Ad te cōfugio propter summā benignitatē atq; bōitatē tuā: & obsecrās clamo. Auertere faciē tuā a peccatis meis: & oēs iniquitates meas dele: propter nomē scūm tuū. Nihil. n. hēo quod offerā tibi: nō opus bonū: non mūdiciā cordis. Sed cōfido i misera tōibus tuis: proicio meipsum i eas: ut crees i me cor mūdū: & spū p̄cipali cōfimnes me: ne denuo facile i peccatū relabar: atq; ex nūc seruā tibi i scītate & iustitia oībus diebus meis: quia tuū ē regnū & iperū i secula sæculorū amē.

Obsecro fratres hac expectatione solliciti curemus integri immaculatiq; inueniri in pace. Cum superuenerit tibi noxia aliqua cōcupiscētia: hunc gladiū arripe: idest recognita timorem dei: & cōfriges omnes uires inimici. Tuba uice sint tibi scripturæ diuinæ. Sicut enim tuba sonans congregat milites: ita & scripturæ diuinæ dū clamāt ad nos: cogitationes nostras colligūt i timorē dei. Sunt enī cogitatōes nostræ ueluti militēs: nāq; resistūt aduersariis regis

Itēq; quē admodū tuba belli tēpore clāgore suo fortiū strēnuorūq;
bellatorū excitat mēres: augerq; alacritatē i aduersarios eundi: ita
& sacrē litterē nostrū propositū i melius excitāt: & cōtra uitia pas-
siōesq; corroborat. Iccirco mi frater quantū p̄r̄ualeſ crebrius illis
assuesce: ut cogitatōes tuas colligāt: quas dispergit inimicus astu-
ria sua: suggerēs ipse importunas cogitatiōes: siue s̄æpe tribulati-
ones iferēs: siue prosperitatē multāq; latitudinē exhibēs. Hæc enī
astutia sua & fraude iccirco molitur: ut hoīem a deo alienū faciat.
Plenūq; enī dū nequiuērit quēpiā cogitatiōbus sternere atq; deico-
re: tūc iam illi pressuras admouet: ut illius obscuret mentē: ac dein
ceps possit seminare quæuelit. Incipitq; snggetere homini: ut ista
secū reputet dicēs cū iureiurādo. Exquo bonū operati coepi: uidi
pessimos dies. Faciā igitur rursus mala: ut ueniāt bona. Tunc nīsi
quis sobrius iueniatur ac uigilās: absorber eū quasi ifernus uiuen-
tē. Quod si neq; his illū delicere quiuerit: tūc adhibet sibi latitudi-
nē: & extollit eū: igentēq; fallaciā admouet ei: malis oibus attiore
oīq; peste imaniōrē. Hæc enī ē quæ superbū & sine timore hominē
efficit: hæc i cælū os ponere per blasphemias facit. Scriptū quippe
ē. Posuerūt i cælū os suū. Hæc hoīem ignorare deū facit: & esse pro-
priæ ibecillitatis ignarū: atq; diei mortis imemorē. Hæc est malorū
oīum uia. Hanc ergo qui diligit: ad ipsa tendit penetralia mortis:
hæc enī uia ē de qua dominus ait. Lata ē uia quæ ducit ad perdi-
onē. Ecce audistis fratres mei: cur aliquādo angustias: aliquando
latitudinē adhibeat. Nā ad quod hoīis animū iōclinationē uidentur:
eo aduersus illum se protinus armat. Scit enī aduersus nos sub
iustitiāe imagine umbraq; pugnare. Iccirco frates mei sollerter uigi-
lemus: studeamusq; iugiter lectioni sanctarum litterarum: ut nos
doceant quomodo laqueos diaboli possimus effugere: xternāq;
adipisci uitam. Coercet enim uagantem animū diuinarum scri-
pturarum lectio: p̄stataq; scientiam dei. Scriptum quippe est. Va-
cate & uidete: quoniam ego sum deus. Attende frater: quoniam
qui corde simplici uacat lectiōi: dei sciētiā accipit. Iccirco frater mi
noli negligere aīam tuā: sed lectiōi torus incūbe & orōibus sāctis

+ 5'

ut illumīetur mēs tua: ut sis perfectus atq; īteger: ī nullo deficiēs.
Alii magnatū principū ac regū familiaritatibus gaudēt: tu coram
rege nō terreno sed cælesti gloriare: in cōspectu sanctorū angelorū
cōloquēs: & cū spiritu scō per sacras litteras. Spūs enī scūs est qui
per illas loquitur. Stude igitur diuinis scripturis familiarissimus
fieri: persiste i orōibus sāctis. Quoties enī per ipsas deū iterellas:
rotiēs scificatur aīa tua & spūs tuus. Hoc ergo prānoscens mi fra-
ter: quoniā gemina te exercitatō ista scificat: stude crebnius utrāq;
exercere. Et si manibus & gesu corporis orare nō uacet: mēte ora.
Nā & beata āna mater prophetæ samuelis orabat: & labia eius nō
mouebātur: sed oratio illius i aures domini sabaoth igressā ē. Da-
ra ē enī sibi petitio sua. Ideo frater mi si sint occupatæ manus tuæ
aīo ora. Nēpe enī & tacētes exaudit deus. Quod si legere fortassis
ignoras: illic assiduus persiste ubi possis audire atq; proficere. Scri-
ptū quippe ē. Si uideris uītū sapientē: de mane uigila ad eū: & gra-
dus ianuæ illius terat pes tuus: hoc enī frater mi nō solū ignoran-
tibus litteras: uerū etiā sciētibus cōferr. Multi enī sunt qui legunt
neq; intelligunt: atq; iccirco nec legūt. Cauē igitur monache: ne do-
num dei quod i te ē negligas: quod tibi christi gratia collatum ē:
sed cura sollicitus: & exquire super aurū & topation: quō placeas
deo: ut beatitudie sanctorū perfruaris. Scriptū ē enī. Beati qui scru-
tātur testimonia eius: in toto corde exquirūt eū. Vide ne cū legere
intēdis: ipediat te inimicus: accidiā suggestēs tibi: & per diuerſa re-
distrahēs studia: ac dīcēs. Fac primū hāc rem: est enī modica: sicq;
postmodū securior leges: iducens te ad opus manū prōpte pera-
gēdū. Hæc enī oīa suggestit ut occupet te: atq; a lectiōe p̄xpeditat:
nihilq; proficias. Cū enī uiderit fratrē sūma intētione legentē: atq;
i profectu cōstitutū: his occasiōibus & aliis plurimis aduersus eū
præliatur: nihil aliud quærens quā ipedire eū: & obtūdere alacrita-
tē eius. Tu ergo noli obtēperare illi: sed esto quasi ceruus sitiēs: &
ad uberes fōtiū latices peruenire desiderans: hoc ē ad scripturā
purissimas & saluberrimas undas: ut ex eis bibas: ac refrigerent
arentem ac sitiētem lingua tuā: quæ te per uitia & passiōes adūnit.

Cum uero te ad sedendū ac legendū: siue etiā ad alium legentē audiendū paras: primū ora dominū dicens. Domine iesu christe aperi aures atq; oculos cordis mei: ut audiam & intelligā: & faciā uolūtā tuam domine: quoniā incola ego sum in terra: nō abscondas a me mādata tua: sed reuela oculos meos: & considerabo mirabilia tua i lege tua. Manifesta mihi icerta & occulta cordis mei & sapiæ tuæ. In te enī spero deus meus: ut tu illumines mētem meā. Ira mi frater: ita obsecro deū ora semper: ut illuminet animū tuum: & appetiat tibi uirtutē sanctarū litterarū. Multi enī errauerūt cōfidentes i sua prudētia: dicētesq; se esse sapiētes: stulti facti sunt: nō intelligētes quæ scripta sunt: inciderūtq; i blasphemias & perierūt. Si igitur inter legendū: sermonē iueneris ad intelligendū difficultem: uide ne te doceat malignus dicēs. Quomodo stat uerbū istud: aut quō eē pōret: sed si credis deo: crede & sermōibus illius: & dic maligno. Vade post me sathanā: ego enī scio quia eloquia domini: eloquia casta sunt: argentū igne examinatū: probatū: purgatū septuplum: nihilq; i ipsis malū: nihil peruersum ē: sed bona sunt his qui intelligunt: & recta his qui iueniunt scientiā. Ego aut̄ sine intellectu sum: & nescio. Scio enī quoniā spiritualiter scripta sunt: dicit enī apostolus. Quoniā lex spālis est. Atq; apicēs in cālum dico. Domine credo sermonibus tuis: nō cōtradico: sed confido in uerbis sancti spūs tui. Tu igitur domine domine saluū me fac: ut iueniam gratiā corā te. Ego enī nihil aliud quāto nisi tantūmodo ut saluer: & tuā misericordiā piissime cōsequar: quia tuū est regnū & iperū i sēcula sēculorū amen. Posside aut̄ silentiū quietē: ueluti murum munitū. Quies enī altiorē te passionib⁹ facit: tu enī desuper pugnas: illæ de ifimis. Posside igitur cū timore quietem: & nulla tibi nocebunt iacula inimici. Quies diuino timori cōiuncta: currus igneus ē: possessorē suū in cālum eleuās. Persuadeat hoc tibi propheta helias: qui dilexit quietē ac timorē dei: assumptusq; i cālū ē. O quies monachorū profectus. O quies scala cālestis. O quies uia regni cālestis. O quies compuncrōis mater. O quies poenitētiæ idultrix. O quies peccatorū speculū: quæ ostēdis homini delicta suā. O quies

Bibe una & illam quam tibi ministrāt utilitatē. Tale aliquid dico cū dominus donauerit tibi: ut scias ex eis uerbum quod tibi unile fuerit: nō te p̄xtereat: sed meditare illud in aio tuo: & inscribe illud in corde tuo: sicut scriptū est. In iustificationibus tuis meditabor: nō obliuiscar sermones tuos. Et rursus. In corde meo abscođi elo quia tua: ut nō peccem tibi. Rursus. In quo corrigit adolescentior uiā suam: in custodiēdo sermones tuos. Vides frater quia i seruando memoria sermones eius: corrigit homo uiā suam? Quis enī est qui seruet i memoria sermones eius: neq; corrigit uiā suam: nisi sit ille penitus reprobus & ifelicissimus? Qui huiusmodi ē: nihil oīo meminit: sed etiā quæ recolere uidetur oblitus ē. Nam huiusmodi homini dicit deus. Quare tu enarras iusticias meas: & assumis te framētum meum per os tuū? Iuber ergo dominus auferri ab eo & quod hēre uidetur qui talis ē. Videtur enī hēre fidem: per quā & se ipsum appellat christianū: sed eam operibus negat: & ifideli deterrē. Ideo auferri ab eo iubet spiritū sanctum: quē acceperat i die redēptionis: & quē hēre uidetur: fitq; huiusmodi homo ueluti hydria fissuris plena: per quas amisit uinum: & quod hēre uidebatur ab ea tollitur: omnesq; qui uidēt illam ignorātes quod factum est plenā esse arbitrātur. Cum aut̄ ultimo iudicii die perquisita fuerint: tunc manifestū oīibus sit inānē fuisse & uacuā. Isti enī sunt qui die illo regi dicturi sunt. Domine nōne in nomine tuo prophetauimus: & i tuo nomine uirtutes multas fecimus? Et respōdebit rex: & dicet eis. Dico uobis: nescio uos. Vides frater quia nihil habet qui eius modi ē? Tu ergo memorare eorū quæ audisti: & corrigē uiam tuā. Cae ne obliuionē tibi permittas obrepere: eaq; dīpere ex corde tuo. Vide ne sinas aues delīdere: & semen filii dei comedere. Ipse enī dixit. Semē ē uerbū quod audistis. Occule igitur semē in terre uiscentibus: ut fructū afferat: hoc ē abscođe uerbū in medio cordis tui: ut domio tuo referas fructū. Cū aut̄ legis: intentissime lege atq; diligēter: cū multa cōstantia: uersum bis terq; pōderās: & penetrās sensum: neq; studeas libri folia euoluere: uerū ut dixi bis terq; ac sēpius eundē repere uersum: ut ipsius intelligentiam consequaris.

mansuetudinis genitrix. O quies hūilitatis cōtubernalis. O quies diuino timori cōiuncta: cogitationū exploratrix: discretionis auctor. O quies perducens hominē ad pacificū statum. O quies sancta bonorū oīum genitrix: ieunii firmamētū: ipedimentūq; gulæ. O quies cogitationū serenitas: & trāquilitatis portus. O quies securitas animæ. O quies suaue iugū: & onus leue: reficiēs & portas portantē te. O quies animæ cordisq; læritia: oculorū & aurū & linguae frenū. O quies malignitatis irereimprix. O quies iprobitatis inimica. O quies religiōis mater. O quies passionū carcer. O quies uirtutū oīum cooperatrix. O quies sanctæ nuditatis ministratrix. O quies ch̄risti ager: fructus optimos proferens. O quies murus atq; munitio: certare uolentiū propter regnū cælotū. Ita frater hāc posside partem optimā quam elegit maria. Hæc enī maria quietis exemplar fuit: sedēs ad pedes domini: ipsiq; soli uacās: & ipsi tantummodo inherēs. Laudauitq; illā dominus dicens. Maria enī optimam partē elegit: quæ non auferetur ab ea. Vides frater qualis est quies: cuius possessorē dominus laudat? Hanc posside mi frater: & delectaberis i deo tuo: sedens ad ipsius pedes: atq; ipsi inherēs soli: ut dicere possis & tu. Adhesit aia mea post te: me suscepit dextera tua. Ideo quasi ex adipē & pinguedine repleta ē anima mea. Obscro mi frater: posside hanc melle dulciorē. Melior ē enī buccella salis cū quiete & securitate: quā instructa præciosis dapibus mēfa: cū distractōibus & curis. Audi dicentē dominū tuū. Venite oēs qui laboratis & onerati estis: & ego uos reficiā. Vult te dominus a curis: ab ira: a tribulatiōibus ac distractionibus huius sæculi ne quam recreare. Vult te ab omni cura sæculi istius iani & iutili secum esse. Vult te ab opere laterū ægypti graui ac molesto reficere: atq; i heremū adducere: id est ad sanctā placidāq; quietem: uulnas tuas illuminet colūna nubis: ut manna te cibet: pane. s. quietis ac securitatis: ut terram bonā hereditate percipiās: supernam scilicet hierusalē. Ita dilecte mi hanc dilige: hāc possidere stude: ut delectaris in ea: sicut i oīibus diuitiis. Ita frater posside quietem cū timore dei: & deus pacis erit recum quem decet gloria & magnificētia

in oīa sæcula sæculorum amen. Obscro igitur fratres dilecti a domino: ut studeamus diebus singulis horū memoriā agere: uidelicet fidei: spei: charitatis: hūilitatis: crucis signaculo nos semper muni endi: orōnis: timoris dei: meditatiōis diuinariū scripturarū: & quietis. Hæc enī si nobis adsint & abunde suppetāt: non ociosos neq; ifructuosos eē sinūt ad agnitionē domini nostri iesu ch̄risti. Ceterum monachus cui ista nō adsunt: sed elatus cogitatōibus fertur: negligitq; salutē suam: cecus ē ubiq; cecutiēs: obliuisciturq; antiqua peccata sua: cōtingitq; illi quod ueraci prouerbio dicitur. Canis reuersus ad uomitū suū: & sus lora in uolatrabro lutus. Si enī fugiētes iquinamēta mundi: propter agnitionē domini nostri iesu ch̄risti: eisdem rursus iplicētur atq; superētur: fiunt illis nouissima peiora priobus. Melius quippe illis fuerat uiā ueritatis non agnoscere: quā ab agnita deflectere: retrorsūq; conuerti. Ita dilectissimi: ita servi christi fideles & electi: ita christi milites mōachi: sumamus obscro armaturā hanc i cordibus nr̄is: eiusq; sine intermissione ulla quotidie memores simus: ut certamē bonū certare ualeamus: & cōculcare oēm uirtutē inimici: ut liberemur a superuētura ira i filios difidētiae: & iueniamus misericordiā & grām i die illa tremēda ante cōspectū iustissimi iudicis: qui reddet unicuiq; secundū opus suū. Cui soli ē gloria & magnificētia & iperū ante omnia sæcula nunc & semper: & in sæcula sæculorum amen.

Explicit de armatura monachi. Li. sancti Ephrem.

Incipit libellus eiusdem de Poenitentia.

Ominus qui de alto parris sinu descēdit ad terras: factusq; ē nobis salutis uia: de poenitētia nos admonet per beatissimā ac uerissimā uocē suā dicēs. Nō ueni uocare iustos: sed pecōres ad poenitētiā. Rursumq;. Non indigent qui sani sunt medico: sed qui male hēnt. Si ego hāc audire me noli. Si autē dominus ipse: quare a spernaris ac uitā tuā negligis? Si tibi conscius es: quia habes intrinsecus uulnera cogi

g ii

ab initio usq; ad finē. Fuge illū homo: ne perimat te. Audi dilectis
 sime beatā illam domini tui uocē quotidie dicentis. Venite ad me
 oēs qui laboratis & onerati estis: & ego reficiā uos . Tollite iugū
 meum super uos: & discite a me: quia quietus sum: mitis atq; man
 suetus: & iuenietis requiē animabus uestris. Requiē tibi promittit
 uitāq; pollicetur diebus singulis. Accede ne timeas: bonus enī est
 nulliusq; idigens dominus. Non querit cautionē oīum tuorū pec
 catorū. Refugium ē a malis oīibus: curat uulnera: & uitam affatim
 donat. Atq; ut plenus clemētiae: procidētes sibi facile suscipit. Est
 quippe deus magnus atq; præcognitor: sciens omnes cōcupisen
 tias nostras. Cū quis accedit ut procidat ac sanetur: ipsius cor iu
 etur: cunctūq; propositū: ac siquidē incōcussam pietatē seruat ani
 mo: qui sic accedit: curatur protinus . Ipse nāq; deus bonus & om
 nipotēs pro sua benignitate iuenitur ab oīibus exquirētibus eum:
 & antequā homo ad eū oculos eleuet: dicit ei: adsum. Et antequā
 illi appropiq; thesaurū suā pietatis querenti se pādit. Priusquā
 lachrymas fundat: ipse in eū uiscera miseratōis effundit. Priusquā
 se deprecet: cum illo i gratiam redit. Antequā orat: misericordia
 ueniaq; potitur. Ita charitas dei cupit & optat eos qui se ad eū ue
 raciter cōferunt. Non tardat audire: nō accedenti ad se ipio expro
 brat dicēs. Cur tanto tēpore seruisti inimico: & me dominū tuum
 spōte cōtempstī? Nō requirit præteriti tēporis quantitatē: solum
 humilitatē querit: lachrymas: gemitus . Mox ut sibi procidētes cō
 spicit dominus: quoniā præcognitor ē fitorq; noster: iniquitates
 omnes remittit: delicta omnia cogitationum atq; operum donat:
 prioremq; stolam sibi iubet afferri: & anulū dexteræ reddi: mādās
 āgelis omnibus gaudium atq; lātitiam pro iuentione peccatricis
 animæ. Quā beati sumus nos omnes homines: qui tam dulcē ha
 bemus dominū: tam malorū nrōrum īmemorem: bonū: misericor
 dem: piūm: lōganimū: ignoscētē semper si uelimus impietatibus
 nostris. Ecce. n. orat: obsecrat: & quanimitet tolerat. Ecce nobis oīa
 sua exhibet bona: & in præsenti sēculo: & in futuro si uelimus. Ve
 nite ergo deprecemurem dū tempus ē. Quādiu i hac uita sumus
 g iii

rationū aut operum: cur occulta tua negligis opera? Quid metuis
 medicū? Non ē durus: nō inclemēs: nō imisericors: nō ferro utitur:
 nō austriore actioreq; remedio: solo dicēs uerbo medetur. Si acce
 dere ad eū uis: plenus bonorū est: plenusq; clemētiae. Propter te de
 scendit de sinu patris: propter te carnē assumpsit: ut ad eū sine he
 sitatione & metu securus accedas. Propter te homo factus ē: ut te
 curaret a diris uulneribus tuis. Cū multa chatitate: cum imensa be
 nignitate te uocat ad se. Accede peccator: curā facile admitte. Abi
 ce abs te peccatorū sarcinā: preces offer: & lachrymas purulētis im
 pone uulneribus. Ipse enī medicus cælestis benignissimus: lachry
 mis & gemitibus uulnera curat. Accede peccator ad clemētissimū
 medicū: offer lachrymas probatissimū medicamētū. Ita enī & cæle
 stis medicus uult: sanari quēq; propriis lachrymis. Nihil molestū
 ē curari lachrymis: hoc enī medicamētū nō diutius tenet: aut aspe
 rat uulnus: sed cōtinuo sanar. Expectat te medicus uidere lachry
 mantē. Accede ne timeas: ostende illi uulnus: offerēs etiam lachry
 manū gemituūq; remediū. Ecce enī aperta ē poenitētiae ianua. Festi
 na peccator illā prius quā claudatut occupare. Non expectat te tē
 pus negligēdo cōsumentē: neq; ianua ipsa desidē intuēs semperq;
 contēnentē: contēptui te īmorantē sustinet. Cur odisti uitā tuam
 frater? Quid uita tua o homo præstātius habes? hanc tu peccator
 contēnis? Nescis dilectissime qua hora iubeat cælestis medicus cu
 ratiōis suā ianuam claudi. Accede quāso: festina curari. Exultare
 fac in tua poenitētia militias uirtutū cælestiū. Sol iam in occasum
 uergit: & tui causa subsistit: ut habitaculū occupies. Quādiu pate
 ris ipurum hostē tuū: uoluntatē illius iprobe faciens? Ille nempe ī
 ignē te coniicere uult. Hæc tota illi cura: hoc studiū est: hoc se dili
 gētibus uice munerum præstat. Ipse cunctis homib; prauas ipu
 rasq; cōcupiscentias male blande studet semper igerere: ut eos igni
 bus tradat. Ipse itē scelestus obrēperantes sibi i desperationē præ
 cipitare molitur. Obdurat cor: exiccat lachrymas: ne peccator uale
 at oīo compungi. Fuge hunc hostem o homo: illiusq; blanda odi:
 atq; execrare. Detestare malignū: caue fraudulētum: homicida est

*coferit deo nostra bona
indicio nostra mala*

deū exorare semper possumus. Facile & in promptu nobis ē ueniā quārere: oportunū ē nobis illius miseratōis pulsare iugiter ianuas fundamus dū tēpus ē lachrymas utiles: ne hinc proficisciētes: illic postmodū iūrilirer defleamus. Illic enī lachrymā i nihilū existimā tur. Quantū nos uolumus: tantū ē ignoscit bonus deus noster. Hic enī audit depræcātes: hic supplicātibus nobis idulget: hic ini quitates nostras delet: si grati simus: hic cōsolatio cōuerſis lugen tibusq; donatur: illic temibile agitatūr examen: hic uenia: illic seue ra discussio: hic longanimitas: illic districtio: hic miseratio: ibi dili gētia: hic arbitrii libertas: illic horréda iudicia: hic in requie: illic in angustia: hic fruitio: ibi cruciatus: hic cupiditas: illic poena: hic ri sus: ibi fletus: hic negligētia: ibi suppliciū: hic contēptus: illic sem pitemus ignis: hic exquisitus ornatus: illic imortalis uermis: hic fastus: illic hūiliatio: hic rapinæ: ibi dentiū stridor: hic auro texta uestis: illic tenebræ atq; caligo: hic desidia: ibi poenalis acerbitas: & nulla ueniae spes. Scientes igitur ista fratres: cur obsecro negligimus salutē nrām? Non hic figatur aimus noster: neq; dulces cat nobis terrenorū amor: ne illic nobis amarescat gemitus noster. Quare contēnimus: neq; dū tēpus ē sanari uolumus: per paucas lachry mas breuis huius uitæ: & per poenitentiā ignoscit benignissimus deus oia delicta nostra. Defle hic modicū: ne illic plores in sæculū sæculi: in exterioribus tenebris. Esto hic gratus: ne illic affligaris igni iextiguibili. Quis nos nō lamētetur: quis nō fleat super nos? odio hēntes uitam nrām: diligimus mortē. Pensa hæc & penitus aniaduerete mi carissime frater: & elige quod melius est & expedit animæ tuæ. Quænā oro difficultas est: hic pro peccatis flere: deūq; depræcari: ut gratus per poenitentiā effectus: ac potitus ueniā: fletū illū ignis æterni nihil utilē fugias. Hic enī si uelis remissiōe potieris: & cōsolatōe omni. Illic aut & inter tormenta lachrymaberis: & decem milia talēta exigeris. Redde quæso quod minimū ē: depræ cans dominū ut animæ tibi debita ignoscat. Quod si hic nolis ex inumeris uel pauca persoluere: oē illic debitum tuū cū suppliciis horredis redditurus es. Hæc autē loquor affectioni uestræ fratres

5 2

dilecti deo: nō q; ipse dignus sim: aut uitæ mūdicia: & sc̄itate pol leā: sed ex multo dolore cordis arq; tristitia: meipsum cōsiderās: & quid nobis si negligamus repositū sit mēte pertractās. Ego at̄ fra tres ipurus sum & ipius ī oī uita mea: i operibus & cogitatōibus: nulliusq; prorsus boni mihi conscius: sed & nūc & hactenus peccator: & proposito & uolūtate repidus ac negligēs sum. Cæterū ista uestræ unanimitatē iō loquor: quia præmit cor meū agor assiduus & metus futuri diuini temibilisq; iudicii: & quia oēs cōtemptores sumus: atq; i hoc sæculo inani ueluti i sæculū sæculi uicturos arbitramur. En mūdus prætent: & quæ i ipso sūr oia: nosq; dilectissimi *ota uito transirent* *gl̄t in mūdo nō liberi* *bit, rō/a in hīc* *artī oī uelint, nō p̄t d̄* *tat̄ minia uelitq; cōfert* *mali p̄h dīligēt t̄p̄alit*

pro his oībus rōnein sumus redditū: ut qui bona nouetimus: & gesserimus mala. Contēnetes hic charitatē dei: & ipsius regnū: ter rā & quæ sunt i ipsa oia pluris estimauimus. Autū & argētū quod multū amauimus: nō nos etipiet ab æterno igne. Prætiosæ uestes atq; delitiæ: ad nrūm tūc iudiciū dānationēq; proficiēt. Non frater fratrē: nō filiū pater: ibi liberare poterit: sed unusquisq; stabit i suo ordine: siue ni uita: siue i igne. Sæcti plurimi & iusti atq; perfecti pro posito bonio: arbitriiq; libertate: & spe retributionis æternæ: ab hu ius sæculi curis atq; negotiis sponte nudati sūr: bonis illis semper fruituros se credētes i paradise delitiarū. Christi enī deside rī accēsi: corruptilibus oībus ipsū prætulerūt. Iōq; iugiter exul tāt̄ i deo: i christo illustrātur: & in spū scō gaudēt i deficiēter. Exul rat i eis trinitas scā: læcātūr super illos ageli: aggaudet paradisus uoluptatis. Iisti reuera laudabiles sūr: glorioli: beatiq; semper. Eos ageli hoīeq; beatificat: quoniā chantatē dei uniuerso mundo præ rulerūt: & deus sc̄ijs: iustrus: uerax: dōauit eis regnū suū: maiorēq; præterea gloriā cōculit: ut eū semper cū agelis uideāt: cū æterna lætitia. Cōplures aut̄ hominū terrā magis dilexerūt: & quæ i ipsa sūt mortalia atq; fragilia: eotūq; animus corruptōi affixus oīno ē: ac ferme uellū pecudes enutriunt corpora sua dapibus uariis: quasi uita hæc ianis imortalis sit. Quid agis hō? Cur ut mutum aīal ac sine intellectu degis? Rationis intelligētiāq; capacē te cōdīdit deus: nōli quæso iūmētis iūpiētibus similis fieri: tuaq; originis amittere

g iii

dignitate. Resipisce paulisper o hō; acq; Ite ipsum redi: & perpēde
sapienter quia properare de celo uerū altissimus: ut te de terris eue
heret ad calū. Ad calestis thalami nuptias vocatus es: ut quid cō
tēnis: cur grauiter & idigne fers? Quō ad eas nuptias profici sceris
oro tē qui neq; uestrē hēs pratiſam & nuptis cōgrua: neq; lāpade
i manibus tenes. Quō poteris igredi: si contēnens irate auſus fu
eris: audies aperte uocē illā terribilē dicentē tibi. Amice quō ad nu
ptias igreſius es: nō hēns ueſtē nuptialē. In contēptū regni mei in
troiſti: ut cōuiuūs meis per tuam nuditatē iniuriā faceres? Dicetq;
rex misericordia ſuis: Ligatis illi māibus & pedibus: iniuste illū i forma
cē ignis: ut crucieturī ſaculū ſaculi. Ego enī ipfē multis retro tēpo
ribus ueni: oēſq; ad nuptias uocau. Hic autē uocantē contēnens: ue
ſtē ſibi nuptialē parare nō ſtuduit. Iccirco iubeo: uobis huiusmodi
cruciare: quia contēpſit regnū meū. Ergone iſta nō metuis: nō iam
erubescis: nō tremis o hō. Prope enī ut appareat ſpōlus. Ignoras
quia iā parata ſunt oīa: tuba: caleſti: nūtūlubētis. expeſtat. Et
quid illa hora facturus es: miſi paratus iueniaris? Ergo dū tēpus ē
para te ipsum acq; copone: i hora illā diuina benedictioſis. Diuina
quippe benedictio hiſ: qui digni ſunt fieri caleſti tuba. De celo enī
canet & dicet. Surgite dilecti chrisi: ecce enī aduēt caleſti rex: ut
uniuersi queſtrū requie & gaudiū donet: in immortali uita: pro labo
re illo cotinētis: ſpiritu alſiſ: exercitiū ūni. Surgite: uidete chriſti regē
imortalē ſpōlum: quē toto animi affectu cocupiſtis. Ipſius quippe
dederio accēſi: peregrini & aduene in terra fuſtis. Surgite: comite
decore eius. Surgite: uidete ipius regnū: quod: uobis parauit. Sur
gite: & iex plebili desiderio & felicituma: contēplatio: domini cert
nire: que dilexitis: properque afflictioſes petruliſis: cuius grana
uofiplos i ſtadio pietatis exercutis: cuius caſi ſupplicia enī imper
peſi eiſis. Venire nūc: & cuſūma fiducia comite que amatis: gau
dere cu illo gaudio: inenarrabili: & gaudiū uirūm nemo tollerat uo
bis. Venire perfumini: bōnis: quā neq; oculus urdiſ: nec auſus au
diuit: neq; i cor hominis ascendit: quādilectus ueſter cōdonat
uobis. Rapiūtur ſancti in nubib⁹ lucidis obuiā ei. Aduolat iuſti

ac deo digni i altitudinē aeris: cu iextimabili gloria: ut uideat ea
leſtē ſponsū acq; imortalē. Quis putas i illa hora dignus iuenietur
i nubib⁹ rapi i occurſum christi: cu ingenti gaudio: & ieffabili lu
mie. Nēpe iuſti oēſ: rapiūtur i gloria. Porro oēſ impii iferius rema
nēr: cōfusi maxime acq; detecti. Beatitudo & gaudium eos qui hic
ſtudueri uitutib⁹ manet: cōfusio uero atq; ſuppliū pecorib⁹
reditur. Beatus qui hic ſtuduit dignus iuenit in illā horā. Sicuti
cōtra ifelix ille ē: qui illius horæ ſe fecit idignū. Nubes rapiūt ſcōs
oēſ: et terris in calū. Ecōtra ipios corripūt angeli: ut i caminū ignis
inextinguibilis mittant. Quis dabit capiti meo affatim aquas: &
oculis fontem manantē iugib⁹ lachrymis: donec tempus ē fuſci
pi lachrymas: ut fleam meipsum die ac nocte depracans dominū:
ne indignus inueniat i hora illā aduētus ſui: neq; audīa uocē illā
terribilē dominiq; ſententiā dicitis. Discede a me iniquitatis ope
rari: nescio te unde ſis. Altissime domine qui ſolus ſine peccato eſ: ſe
largire mihi peccatori in hora illa copioſas miserationes tuas: ne
manifestetur occulta impietas mea: coram ſpectantibus angelis:
archangelis: prophetis: iuſtis: & ſancis: ſed ſaluum fac me: impīu
gratia & pierare tua: & induc me in paradifum uoluptris: cum iu
ſis acq; perfectis. Uſſe precē ſerui tui domine: meritis sancto
rum omnium: qui placuerunt ſibi. Quoniam tua eſt gloria in ſe
cula Amen.

Accedit filii lucis: audite dulcissimam: & beatissimam
ſaluaroris nostri uocem dicentem ad nos: Venite be
nedicti patris mei: poſſidete paratum uobis regnum
a conſtitutione mundi. Videte fratres mei: ut nullus
fruſtre tur uocem ſta beata: & hereditate foelicissima.
Ecce enim: in hanuis eſt. Lux de luce deſcendit ad nos: & praſi
ta participatione lucis: remeauit ad lucem. Deſcendit ad nos:

propter nos factus similis nobis: ut nos sibi similes ficeret: immor talis ad mortales uenire: quos postquam immortales fecit: denuo ascēdit ad patrem: reditus cum gloria benedicti patris sui: ut uiuos & mortuos iudicet. Via uitæ factus est nobis plena lucis & gloria: ut nos pergamus in lumine: in qua domini ostendit nobis: ut cum gaudio perigamus ad ipsius regnum. Sumamus ergo cōmitem accepit in uasis nostris: non enim breuis uia illius longitudo. Accigamus labores nostros in sinceritate & ueritate: quasi domini nostri iugis ex peccatoe suspesi. Accedamus lapades nostras: & non dormitemus ne forre extiguatur. Nam subito clamor ille resonabit: Ecce spousus uenit exite obui amei oes qui diligitis eum: uosque ipsos preparatis ad uidendam gloriam ipsius. Oes enim quorundam illius flagrantem desiderio: perpetua lœtia beatos faciet: in illo thalamo illustri accepit lumen: so iessabili: semper itero. Videamus igitur amici mei: ne cum repente uox illa sonuerit: iuueniat uis quies ex uobis: obscura hens lampadem: neque oleo ornata: siue folidam ac squallidam uestem: dareturque in illis tenebras exteriore: ubi fletus erit: & stridor dentium. Munitamus ergo nos undique dilectissimi fratres: quia nescimus quando dominus ueniet. Sic uer enim in nocte ita uenter: & cur laqueus: sed dies illa in minebit: & sic fulgor uelocissimum: ita erit adventus domini nostri. Caner enim tuba: & terra a fundamentis suis contremisceret. Caeli cum uirtutibus suis mouebitur: mortuique omnes resurgent. Heu heudi lectissimi: quis illa hora confideret: quis præsumeret: ut non eum cor suum reprehēderet? Ignoscere infirmitati mea. Puto enim quod illa hora pauebit omnis spiritus: veru gratia saluatoris: laborat atque latet corda iustorum: & tariantur in milibus obui domino. Mei autem similes de fides: ac negligētes: cum timore inferni remaneant. Allentemus igitur nos ipsos modicum a terra dilectissimi: ut facile in celum accedamus. Quid nobis prudentiū mūdus: quia nos ipsos cuius eius libere necimus: aut quid omnibus uestris cofeter nobis: nullum exigit ignē: aut quid prestat nobis exquisitus ciborum appetitus nisi cruciatu sapientia: scaris quia nisi breui hoc tempore pugnemus: illi ex eterna pena multadi sumus. Quid igitur negligimus fra-

54

tres amabiles: aut cur desides sumus? Quare nosipso non studio se præparamus: En dies domini appropinquauit super nos. Cur non oem saeculi cura a nobis excutimus: nosque sarcina terrenarum reu leuigamus? Nescitis quia uitæ ianua angusta & arcta est: & qui multa possideret: per eam igitur non ualeat. Amat enim deus nihil possidētes: quique seipso spote cotriuerūt uigilis atque ieiuniis: ac præparauerūt se ad uidendum benignissimum & immortale sponsum: ut celorum regnum hereditate perciperet. Ecce dilectissimi iuitat nos ipsa ianua dicēs. Accelerate igitur: uenite ad me. En mater uia hierusalē desiderabiliter alloquitur uos: & sumo affectu admonet dicēs. Venite filii mei carissimi ac desideratissimi: accedite ad me: multiplicetur nuerus uester in me: magnificeturque catus urū in lumine meo: cu scis angelis uideas uos cu gloria & decore: & gaudio & exultatione. Desiderate me filii mei: queadmodū & ipsa desiderauit uos. Nolite quicquam possidere super terrā: nihil solliciti sitis. Ecce enim spousus paratus est ut prodeat in nubibus caeli: cum maiestate benedicti pris sui. Vocabitque nominati singulos: eosque in regione scōrum illotū recubere faciet: qui moratur in luce iessabili: in immortali & isenescibili: semper naque uita: pro modo laborū quibus quisque certauit in terra. Fessime mus igitur staries breui hoc tempore: studeamusque operibus bonis. Nihil hic ducamus negligēdū dilectissimi: ne postmodū per infinita saecula poenitentia agamus: ubi nil prosunt lacrymae aut gemitus ubi nullus est poenitentiae fructus. In huiusmodi studiis uis dilectissimi exultat angelus atque archangelus. Sicuti contra in uia desidia gaudent inimicus. Studete igitur dilectissimi filii mei: studete operibus bonis ut & ego latet in uobis: & uos in me: in saecula saeculorum. Superplex te depræcor domine iesu christe: fili dei uiui: ut dones mihi & omnibus qui diligunt te: ut in regno tuo cum gloria te uideamus: illudque percipere hereditate mereamur: cum his qui te desiderant deus meus. Dilectissimi: si breui hoc tempore desiderat uacemus: nullā in die illa terribili atque horreda excusatōne hituri sumus. Quid enim pro purgatione scelerū nostrorum afferamus iuuenire ne quimus. Nam cu dominus & saluator noster christus iesus ad nos.

ta dormit nobis deg

redimēdos descenderit: oīs nobis excusationis ratio sublata est. Quippe tēporaliter natus uitā æternā donauit nobis . Inimici era mus & recōciliati sumus. terreni:& cælestes euasimus. mortales:& immortales facti sumus . Ex peccatorū tenebris: i filios lucis eua simus. Captiui fuimus:& absolutione potimur. Errātes ac uagi:& reuocati sumus. odibiles:& dilecti sumus. Serui fuimus peci:& eua simus liberi. pauperes:& ditati sumus. perdit: & iuuenti sumus. ini qui:& iustificati sumus. Non antea cōsecuti misericordiā:& miseri cordiā consecuti sumus. peccatores:& saluati sumus. Dispersi era mus:& cōgregati sumus. Terra & cinis:& filii dei facti sumus. nudi:& operati sumus. Facti sumus & coheredes unigeniti filii dei. Ecce hæc oia largitus ē nobis dominus noster . Quid igitur illi retr buere possumus nos dilectissimi fratres ? Vēite abiciamus a nobis oēm curā atq; sollicitudinē sæculi istius:& magno cū studio & ala critate ipsi soli seruiamus. Ecce enī dies domini ueraciter appropi quauit: aduētusq; illius oīno iam īminet. Venite itaq; fratres mei dilectissimi: præparemus nos arq; uigilemus: expectātes dominū nostrum:& īmortalem sponsum. Nam ecce iam emicat: iam oritur iam apparer: iam uenit: nox præcessit: dies autem appropi quauit. Properate filii lucis ad lucem: pergit lāti & ouantes in occursum domini nostri. Ostendite illi bona facta uestra: offerte ei continen tiā uestrā: studia uestra: uigilias: labores: lachrymas: omniūq; rerum nuditatē. Nolite ergo negligere: nolite dormitare: nolite tor pescere. Nullus uestrū retro respiciat: sed iāteriora tātū ac superna mētis uestrā se acies īēdat cōspicerurq; cælestē illā pulchritudinē. Aeterna illa gaudia cælestis spōsi aī urī cernat obtutus: ut cōtēpla tiōe gloriæ: ieffabilisq; claritatis ac decoris eius felicissime exsatie mini. En cælestis regni parata uos mēsa præstolatur: qui sitit expe cter paululū: ecce enī iā sibi patēt paradisi delitiæ. Qui uigilat aut psallit: plorat aut orat: cōfortetur: quia gaudiū thalami domi sui ipsū cōsolabitur. Hæc igitur oīa scientes: nihil i terra possideamus fratres mei dilectissimi . Quilibet nrūm i die illa exigetur ostēdere quā hic uirtutē acquisiuit: quot pertulit labores: quod uigiliarum

55

& cōtinentiæ studiū ostendit. Putatis fratres cum ostendēt sancti martyres uulnera sua : cruciatus ac uerbera : fortissimiq; monachi studiū cōtinētiæ ipsorū: tolerantia: afflictionē: oīumq; terū nuditatem: qui negligētes ac desides fuere: quo i opere gloriabūtur? Nū in segnitie ac socordia sua? Væ illis quia male neglexerūt: uæ illis quia segnes extiterūt. Venite fratres mei: uenite uigilemus: uenite procidamus ante eū: cū fletu ac luctu perseuerāter exoremus eum: ut donet nobis animi lucē: ut ītelligere possimus astutias inimici nostri: & aduersarii bonis oībus īfessi . Nā ante nos lubricū ponit: & scandala: pestēq; imodicæ habēdi cupiditatis: sæculi istius uani tarē: uoluptatē carnis: lōgeuiorē uitæ præsentis expectationē: for midinē aripiēdi spirale studiū: pigritiā in oratione: in psallendo somnū: camalēq; quietē. Verū quanto ille nobis molestior īminer: tanto illū nos āplius contēnamus: sciētes quia dies nostri breuia ti sūt: uenitq; rēpus quādo dominus noster i gloria speciei suæ: & in potētia maiestatis suæ: cū tremēdis regni sui uirtutibus uenier: ut reddat unicūq; iuxta opus suū. Timeo dilectissimi: ne i nobis īpleatur domini sermo dicētis. Veniēt ab oriente & occidente: & se prētrione: & meridie: & recūbent cū abraam: isaac: & iacob i regno cælorum: uos autē eiciemini foras. Obscro te lux ueritatis christe nate benedicti patris: figura & splendor substantiæ ipsius: qui se des ad dexteram maiestatis eius: incomprehensibilis fili: & inuestigabilis christe: gloria & gaudium diligētum te: exultatio & lātitia expectantium te: uita mea christe: deprecor te miserere mei: neque me a te separari permittas dulcissime domine. Qui laborat operarius mercedem laboris abs te præstolatur. Heu heu: laborat lingua mea otiosa loquendo: sed tu domine secundum opus me um ne retrubias mihi: sed saluum me fac per gratiam tuam: & ex nimia pietate tua miserere mei: quoniā benedictus es tu: & glorio sum nomen tuum: patris & filii & sancti spiritus: nūc & semper: & in sæcula sæculorum Amen.

Explicit sermo Ephrem de aduentu saluatoris .

Incipit eiusdem Admonitio de timore dei.

Trēde tibi ipsi dilectissime: nequādo i negligētia & uanitate perdas tēpus tuū. Intendamus ergo animū his quæ dicūtur propter dominū. Plantasti tibi uineā: cū cūda illi machenam: ainoenū & consitum arboribus aquisq; irriguū hortū acquisisti: serua fructus eius: ut lætificant te in nouissimis tuis. Neq; porcos i labores tuos patiaris ingredi: ne ipsos demoliātur. Quid eni prodest fratres: si quidem hodie qui escamus in cellula: cras aut in ciuitate ac uicis remoremur: ea agentes quæ displicēt deo? Quænā utilitas ē: si die uno ædificemus: & duobus destruamus? Si ita militemus: quādo uincemus? aut quō perficietur opus bonū? Quid nobis & sæculo? Quid ad nos negotia sæculi istius: qui mundo iam mortui sumus? Si de quotidiano uictu agitur: sufficiunt manus nostræ ad carnis ministeriū: domino cooperare nobis. Nemo eni inquit militās deo: iplicat se negotiis sæcularibus: ut ei placeat qui se ad militā elegit. Ac rursus. Nocte ac die operātes ne quē uestrū grauaremus. Quid nobis cōfert monache: quotidie circuire uicos & castella: cū enī sedētes in cellula quietem a negotiis agētes: uitiosis perturbationibus & cogitationibus & rerum umbris: nequaquam ut decet fortiter possimus obseruere? Quāto prioniores i uitia: & capi faciliores erimus: si nosmet ultiro ipsis allophylorū sedibus crebro ingeramus? Sed forte dictus es: iterū te ex permissiōe pris necessario adire uicos. Id si qui dē ex permissiōe & cōsensu pris facis: sine crimie es: dūmō cū timore dei quod tibi præcipitur exequaris. Verū eni pleriq; sūt qui sub prætextu obediētiae: propriā quoq; cōcupiscētā secūdū uerterē hominē iple querūt. Cauē ergo solleter ne pro auro & argēto ifera testā & lutū: atq; sub obediētiae nomie: potius iobedientiā icurral. Quid eni profuit his qui cum iesu naue & chaleb missi sūt explorare terrā: ipsa profectio? Quippe sub obediētiae obtentu: inobedientiam exercuere: deserentes ueritatem: & recedentes a domino: atque ab ipso corda peruerentes filiorum israel. Tu igitur

56

cum in ministeriū mitteretis: gere omnia cum timore dei: quasi deo presente & inspectante te iugiter. Si missus ministrare sanctis: ipso ministerio contēpto contraria geras: diuioq; timore calcato uel delicias quæras: uel cōcupiscētias ipreas: minime opus obediētiae iplesti: sed iobediētiae crimē icurristi. Id nolo te lateat: quoniā sicut hi qui te i monasterio quiescentē aspiciunt: & domino christo seruientē i te glorificāt deū: ita scandalizabūtur in te: qui te uiderint i ciuitate aut castello ea facientē quæ displicēt deo: & quænā oro tibi merces debetur: uulnerati cōscientiā proximi? Carterum si cōsilio meo acquiescas: ut timeas deū & quietē agas: glorificabitur i te dominus: eritq; tibi robur ad oēm uirtutē capescendā. Sed subrepit tibi sapientius antiquus hostis & dicit. Interū dū iuuenis es: fruere cōcupisciētis tuis. Quot eni esse putas in sæculo delitiis deditos: neq; tam cælesti regno priuatōs? Et tu ergo dū iunior es: comedē: bibe fruere uoluptatibus sæculi: & cum peruerteris ad senectutem: tunc demū poenitētā ages. Quid eni ab ipso statim ætatis flore te crucias? quid ante tempus corpus tuū per abstinentiā maceras? Vide ne forte egritudinē incurras. Hæc aut & huiusmodi dū suggestit tibi: dic ad illū tora fiducia. Quid si in iuuēture deprehēdar nec perueniā ad senectutē? Quid respōdebo cū æte christi tribunal adstabo? Video eni iuuenes plurimos in ipso iuuentæ flore defungi: senibus itidem ætatis spacia protēdi: sunt enim iuestigabilia opera domini. Et quomodo tu me supplantare moliris: admones ut cū senuero poenitētā agam? Num iudici tunc satisfacere potero dicēs. Iunenis defunctus sum: sed dimitte me modo ut poenitētā agam? Nōne si istud obtendero: mihi quoq; protinus & ipse respō debit dicēs. Tot ānos dimisi te: sapientiusq; peccantem æquanimitate pertuli: neq; te cōtinuo occidi: dās tēpora: loca: & momēta quibus poenitētiae semia iactare posses. Tu uero tēpus quod tibi ad poenitētiae præstisti: in peccatis & uoluptatibus cōsumplisti. Scias igitur frater quia si despicias timorē dei: peccatisq; teipsū tradas: xterna seueritate plecteris. Nā qui uoluptati sua ex posuit mēbra: nō mō i futuro: uetū i presēti quoq; sæculo dolore digno cruciabitur:

nisi cito poenitentiā egerit. Erit enī similis abieco panno: quē ubi in usum oīum ceſſerit: poſtremo igratum habēt atq; cōculcāt pedi bus suis. Sed tu ſi te ab his oīibus tuleris: & christo domio placere uolueris: obſeruās caſtitatem corporis tui i charitate dei: quæ uit tutū oīum culmē ē: regiæ purpuræ ſimilis eris: fulgebiſq; lumiaris i morē in medio frattū: eosq; qui i te iſurgūt auertet dominus atq; proſtemer. Nā timor dei quē dilexisti: pro muro erit tibi: & iuenies grām ante deū & homines. Vigila igitur ſobrius & attēde tibiipſi: ſciens & illud: quia nō ignorat aſtutus inimicus etiā itra clauſtra & uectes lucrari animas: desidiæ torpore languentes. At fortassis dixerit iſipientiū aliquis: nō queo rēſiſtere ſub repētibus uitiiſ: ue- rum protinus affectu paſſiuo deuicior: & in affenſum trahor. Noli in iſto gloriari: nō eſt enī iſta religio: ſed desidia & iſipientia: cum dicat ſapiētia. Ne glorieris: neq; ſuſcipias faciē animæ tuae: ne confundans in ruina tua. Num oro ſi ſenſis latronē ſuffodiētem pa- rietem tuū: iacere ſuſtinebis & rapi quæ intus ſunt? Nōne ſurgens latronē perſequeris? Et quō nō tibi ē curæ caſtitas tua: ſed tēplum domini prodis exponiſq; corruptelæ? Videmus nēpe quāto deus honore dignetur eos qui ſibi a iuuētute uſq; ad ſenectutē ſeruiūt. Dixit enim ad hieremiam prophetam. Memoratus ſum miſericor- diae iuuētutis tuae: & charitatis perfectiōis tuae: ut ſequereris poſt ſcūm iſrael. Porto qui a iuuētute uſq; ad ſenectutē uitia ſecūtur et- toris: eos ita prophetā redarguit. Inueterate dienū malorū: nūc ue- nerūt peccara tua quæ faciebas priu. Iccirco beatificat ſpūs ſcūs eos qui ſuper ſe iugū christi tulere: cum per prophetā iterum dicit. Bonum ē uiro cū tulerit iugum domini ab adolescentia ſua. Euigi- lemus ergo dilectiſſimi: ne forte ſumma diuinæ bonitatis lōgani- mitas: nobis ad iudiciū ſit: dum poenitentiā agere nolumus: ſed diebus ſingulis peccatis noſtris adicimus. Quis putas diē iudicii abſq; horrore aio uersat. Cōſideremus quæ dicūtur dilectiſſimi: cū uenerit eſtas: eſtuſq; icanduerit: dicimus. Duo alii ſupersunt men- ſes: & trāſiet eſtuſ. Quid faciemus dilectiſſimi: ſi æterni ignis icen- diis tremandi dānemur? Rursus cū uenerit hiemps: dicimus. Duo

reſtant aut tres alii menſes: & uis algoris extinguitur. Quid facie-

mus fratres: ſi in iſerioribus terræ poſt mortē dānati religemur? Si quis itē in malā ualitudinē incidat: nocturnoq; deſtituatur ſōno: aſſidue cōtra hostiū domus aciē dirigit: lucem uidere deſiderans.

Nos quid faciemus fratres: ſi i exterioribus dānemur tenebris:

ubi fletuſ ē & dentiū ſtridor? Vbi nulla ſpes uidendæ unquā lucis ſupereſt: in ſæcula ſæculorū? Similiter & qui exilio dānatus ē: dies

aliquot: aut mēſes: aut ános: enumerate quotidie quātū ſibi reſtrat ſpaciuſ temporis i ea relegatiōe faciendū: ac poſt pŕaſtitutū tēpus patriū ſolum uifurū expectās: ea cōſolatione recreatur. Porro qui

in futuro ſæculo dānabitur: neq; dies numerare pŕauelet: neq; no-

ctes: neq; mēſes: neq; annos. Sunt enī infinita & imorralia ſæcula.

In quibus hi qui modo lugēt & deflent cōſolabūtūr: ſicut apos- tro

lus ait. Quæ aūt in delitiis ē uidua uiuens mortua ē. Iterūq; ſalua-

tor. Væ qui ridetis nūc: quoniam flebitis. Reſipiscamus ergo dile-

etiffimi ab huius uitæ uanitate: lugeamus i humilitate: in cellulis

nr̄is: ut aſpiciat dominus humilitatē nr̄am. Scriptum quippe eſt.

Quia in humilitate noſtra memor fuit noſtri dominus. Et rursus.

Quēadmodū miſeretur pater filiorū: miſeritus ē dominus timenti- bus ſe. Ipſe aūt dominus det nobis peragere irrehenſibile uitā:

cui eſt honor & gloria in ſæcula ſæculorum Amen.

Explicit de timore dei Sermo sancti Ephrem.

Incipit Sermo eiusdem: de anguſtia qua pŕaemitur anima: cum ex pugna contra ſe hoſtis infirmior fit.

Nīma anguſtiis pŕeffa: accedit ad te ſancte domīe: &

cū lachrymis iſterpellat te: aduersus corrutorē inimi-

cum: & cū humilitate procidit tibi: aduersus hoſte te

implorās: cōtra uexantē ſe aduersariū: te deprēcatur.

Quoniā igitur cōſtāter accedit: exaudi illā celenter: quæ ad te ſcrā

in probitate cōfugit: imo uero ſūmo deſiderii affectu. Viſita illam

diligēter & protege. Si afflictā deſpicis perit: ſi anguſtiis pŕeffam

In pietate deum
audire differas: deficit. Si illa tuis miserationibus uisites: iuenitur. Si respicias i eam: salua efficitur. Si exaudias: roboratur. Emulare pro illa: quoniā despensa tibi ē. Id quippe sibi paulus apostolus: qui tibi illa despōdit: ait. Immortalis zelator es: ne despicias eam: nequādo arbitretur inimicus te illi libellū repudii dedisse: atq; abs te dimisisse. Erudi me domie propter miseratōes tuas: & ne tradas me i manus corruptoris . Ecce enī intellexi cogitatōes meas de lōge: nec iuenio i me quippiā boni : quod in cōspectu tuo memorari possit: nisi hoc solū: q̄ pr̄ter te aliū ignoro. Pelagus imensum ē cu rationū tuarū: largissima gratia: cūctisq; ad te ueniētibus sanitatē p̄stas. Curātur s̄xpe uulnera mea miseratōibus tuis: & denuo pu t̄escunt propriæ desidiæ uitio. At nūc oblitus sū medici i sanitate mea: & mei oblitus ē medicus in infirmitate mea. Nam q̄ molesta tibi sint peccata mea: & q̄ misericordiā cōsecutus: te ad iracundiā domie prouocem scio: q̄q; castiges me ex imensa pietate tua: non ignoro: tanquā indulgētissima mater: quæ et si irritatur ab infantu lo suo: nō tamē ideo illū spernere sustinet: quoniā pietatis uisceribus uicitur. Si sic illa: quāto magis gratia tua? Ecce domie & auiculae cuiuslibet uiscera super pullis suis affatim effusa sunt: illosq; cū rēpus ē uisitat: & eis alimēta defert: laboratq; ut illos enutriat. Et ipsa quippe superatur a uisceribus suis . Quod si muta quoq; ani malia tāta pietate pollēt: quāto āplius absq; ulla cōparatōe gratia tua pietatis uisceribus affluit: misereturq; oibus: qui ad se ueraci ter ueniūt. En rursus aquarū copia ornatus fons: i deficiente remanās: affati satans accedētes ad se: potūq; ubertim oibus p̄stans humana laude potitur. Non ea laus ē fontis: q̄ gratis potū oibus exhibet: sed q̄ ipsius affluētiæ merito ipse laudaris. Liquer. n. quia per beneficiū gratiæ tuæ: ille potū large ministret. En imensum miserationū tuarū pelagus: fons iste signauit. Nā celestes incorpore asq; uirtutes uberti nutris: hisq; qui i terra sūt: oia prouida dispōsitōe largiris. Cūq; nō egeas laudibus: & creaturæ totius glorifica tiōe cōcordi: gloriosus existis in substantia maiestatis tuæ: & i magnificētia gloriæ tuæ. Charitas tua nostræ salutis auida: seipsam

55

inclinat ad nos: ut dū glorificatur a nobis: i ipsa magnificemur & nos: & laude & gloria per illā potiamur. Certus sum enī: quia charitas gratiæ tuæ expectat ac suscipit accedētē ad se. Tuq; qui cuncta p̄noscis domie: accedētis ad te cōspicis cor: & si pēitus exūt mundū: & te perfecte desiderat: antequā pertingat ad ianuā apertis ei: priusquā procidat: manū illi piissime porrigit: atque lachrymas effundat: miserationū tuarū super illū copiā fundis: priusquā cōfiteatur debita sua: id uigilantia p̄stas. Non illi exprobas dices Vbi cōsumpsisti rēpus tuū? quō ætatem peregisti? Non requiris cū minū quātitatē: nō in mediū profers quā te per suam irritat negligentiā: non iproperas quantū abusus sit beneficiis tuis: sed humilitatē cordis placide suscipis: priorēq; stolā afferri p̄cipis dicens. Induite illū: & mactate uitulū saginatū. Ad requiē atq; lātitiam cōueniat angeli: iungātq; choreas atq; cōgaudeant in iuentione pediti filii: & in cōuerstione prius errātis hereditis . Veluti negotiatorē cū opibus plurimis ad propria reuertentē: ita suscipit gratia tua: redeuntē ad se ex rora aia sua peccatorē. Cupit enī aspicere lachrymas: sititq; poenitētiā cernere: aggaudēs poenitentiū studio. Oste de ergo & in me domine imensam pietatē tuā: & remitte mihi: ut a permitti si seductoris nexibus liberer: qui ubi me uulnerauit: stans cominus irridet me . Ac sicuti perturbati in manu discipuli ad te accesserūt: & per benedictā oris tui uocē sedata ē procella uēti: & fluctuū cōmotio trāquilla facta ē: ita exaudi lachrymas meas: quoniā die ac nocte excitant te. Annos duodeci laborantes qui uidebātur medici: fluxū sanguinis curare nequiuerāt: dolorēq; potius p̄stiterāt quā sanitatē: sed quæ illi nō ualuerāt ipse curasti: remediaq; sine labore ullo cōdonasti . Nam plena fidei mulier latere se putās: clam ad uestimēti tui se cōtulit fimbriā. Nō sanctum attigit corpus: cæterū uestis tuæ lacinia illi contulit sanitatē: euasitq; libera: medicis plurimis ea cura cōfusis. Libera quæso & afflictā aiam meū: ab exprobatione uexātis me inimici: piissime medice. Ostende in mēbris meis ingentem sapientiā tuam: & incōtaminata conserua. Sana anima mea uulnera: eisq; impone uirtutum decorem.

h ii

in agnib[us] p[ro]p[ter] e[st]
orat d[omi]n[us]
mp[er]io[rum] angeli[um] adeo

Predicetur in me gratia tua: quoniam ipsa eripuit me: o agne immaculata: qui pro salute orbis occisus es: & per tuum sanguinem pacificasti celum & terram. Noli me obsecro ad te importune accedere: abicere: neque mihi exprobras dixeris i die illa terribili & metuenda: quid pro me passus sis: quando peccatoribus dices. An ignoratis quid propter uos perpessus sum? Ego cum essem iuvenilis: pro uobis carnem suscepi: sine crimine propter uos alapis caelus sum: atque ita demum crucifixus. Cum irrideret: non maledixi. Ego dominus in quem nullum peccatum cadere poterat: pro uestris noxibus atque sceleribus ista sustinui: uos pro me quid perpessi estis? Ad haec nullus nostrum excusare se poterit. Sed momento domine: quod haec omnia propter nimiam pietatem tuam atque infinitam bonitatem: non propter ulla meita nostra pro nobis pertulisti. Sicut enim pro nobis tunc traditus es: bonus: sanctus: absque peccato: ita nunc quoque idem es domine: neque enim mutari potest summa pietas tua quam habes per naturam. Nos autem & tunc impii: & modo pecores & contumaces sumus. Munus quod nobis per tuam misericordiam donasti: ne quassumus afferas a nobis. Nam si tunc quidem iustitia nostra liberasse nos: nunc autem quoniam peccauimus: iuscum irasciteris & tolleres a nobis gratiam tuam: merito dicerem tunc propter iustitiam nostram liberasti nos: nunc autem quia peccauimus: auersus a nobis es. Verum ut dixi & tunc impii fuimus: & modo peccatores sumus. Hoc ergo munus quod donasti nobis per summam clementiam tuam: usque in fine frumentum in nobis. Evidenter domine afflito & attrito animo: iam annos plurimos clamo ad te: atque aduersus hostem interpellatio: illius undique relis fatigatus. Vide domine & esto mihi refugium: illiusque coerce praepones iereratione tua. Nam horis singulis mihi acriter iminet. Subrepunt mihi: & non intelligo: attollunt inaniter: & non compungor. Impediunt me: neque te interpellare sinunt. Sciunt enim quia si ad te cum gemitu & lachrymis clamaero: subsistere nequeunt ante faciem tuam: tuoque iussu ut fumus euanscent. Heu quid facerem miser: cui cum adesto aduersario idicra collectatio est: nisi tua dulcissime saluator protegeret dextera: qui & certaminum spectator es: &

b[ea]tificij op[er]e et
orat d[omi]n[us] ut demonem inc
pet
mundus neme simili
h[ab]ent vincit et vincitur
q[uod] diligunt et lachrymant

praemia uincetibus paras: qui tam nisi tua ope non uincerent: propter imanissimi hostis artes inumeras: uiresque nostrae infirmitati formidabiles. Basiliscus quidem utrinque noxius est: nam & aspectu nocter: & mortu. At draco iste illo ultraque ex parte perniciosior est: dum & blande fallit: ac deuios errare cogit: & ipsoe atque ipudenter undique perpetuis lacessit telis. Sed tua uirtus domine in draconem uera: dracones aegyptios deuoret. Increpa obsecro draconem istum: qui mihi summa improbitate molitur insidias. Atque huiusmodi afflictio quam infert nobis: dum seducere nititur: thesaurum ingentem: secretissimaque beatitudinem subsistenteribus operetur. Nam istius quidem saeculi gaudiu[m]: merore plenum est. Quae aut secundum deum tristitia est: gaudiu[m] ineffabile: uitaque aeternam administrat. Infirmatus sum domine: & inde sinenter infirmor: sed tua indeficiens gratia me uisitat: curatque infirmitatem meam. Horis item singulis irritam feci & facio: mercedem curationem eius: omnem quippe extimationem precii excellut curationes & remedia gratiae tuae: quae tu gratis indulges: eaque largiris praecio duxat lachrymarum. Da mihi etiam queso per lachrymas remedia animae meae promereri. Nempe enim omnibus perspicuum est saeculum istud harenae esse simillimum: ubi draco terribilis atque fortissimus aduersus oenos pugnat: a quibusdam uincitur atque calcatur: Plurimos item ipse superat atque ceculcat. A plerisque deicitur & irridetur. Atque alii quidem ex collectatione ipsius coronantur: alii per seductionem eius superantur. Et hi quidem per ipsius amaritudinem: aeternae uitae cosecuntur dulcedinem. Alii uero ipsius emolumenti dulcedie blanditiisque deliniti: amaritudinem & atrocitatem aeterni cruciarum incurunt. Alii dum nihil oino possidere in saeculo sustinent: ipsum omni cum facilitate prostrantur. Alios uero terrenis rebus atque occupationibus deuincros: ipse prostravit. His qui deum toto affectu cecupiscunt: ipsius pugna leuis ac nulla est. Eis uero qui mundo affecti affixi sunt: grauis atque intolerabilis. Quae beati sunt: qui deum ex toto corde dilexerunt: atque ex dilectione eius cotempserunt omnia. Beati item qui die ac nocte lachrymas fundunt: ut a uetera ira liberentur. Beati qui seipsoe hic sponte sua humiliauerunt:

60
Beati qui in cœlesti
quoniam illuc exaltabūtur in gloria cœlesti. Beati cōtinentes: quoniam ipsos delitiae paradisi manent. Beati qui corpora sua sponte affixerunt: in uigilis atq; ieiuniis: quoniam cœlestis illis exultatio parata ē. Beati qui tēpla sc̄i spūs sponte facti sunt: quoniam ipsi ad dexterā statuēt. Beati qui nihil sæculare possederunt: solāq; dei charitatē i suis orōibus āplexi sunt: quoniam ipsi amici dei uocabūtur. Beati qui seipso sæculo crucifixerūt: atq; in deo die ac nocte fuit ipsorum meditatio. Beati qui præcinxerūt lumbos suos i ueritate: paratasq; habuerūt lampades suas: expectantes dominū suum quādo reueteretur a nuptiis. Beatus qui mētis oculis speculari in potestate habuit: futura gaudia: perpetuosq; cruciatus: atq; omni studio cōtendit: illa cōsequi: istos euadere. Beatus qui deū iugiter ante oculos habet: extremaq; illam horam plenā horrois atq; formidinis: ac deo dum tempus ē placere studet. Beatus qui in terris uitā angelicā uixit: ut cū angelis in die illo tripludier. Studeamus fratres superna tantū aspicere: superna intelligere: superna uersare animo: superna cogitare: superna memoria uoluere: superna mediari: superna sapere: superna loqui: superna operari: superna moliri per oia prorsus superna æmulari: cœlestibusq; assuescere: & familiares fieri. Dedignemur obtutus ad inferiora cōuertere: ubi uoluptates malæ: blandæ: & noxiæ cōcupiscentiæ: ianis huius sæculi atq; mortiferi: nr̄is prouectibus insidiātur: ac de summis ad ima detrahere: & de gloria cœlesti ad baratrū tartari præcipitare nitūtur. Debemus in oibus cordis oculo sollerter inspicere: semperq; cauere: ne quid pulueris in pupillā oculi incidat: perturbetq; mētis aciem cogitatio aliqua ingrata deo ac domio nostro: & indigna nobis. Audi quæso qui legis: & accipe quid cogitare debeamus: cōsiliorq; meo acquiesce. Versemus in animo iugiter angelos: cogitemus archāgelos: cogitemus uirtutes: lustremus animo dominationū gloriā: cherubin atq; seraphin mēte uoluamus: cogitemus nosmetip̄ sos: cogitemus deū & dominū oium: bonūq; dei nomē. Habemus prophetas: hēmus apostolos: hēmus sc̄a euangelia: diuinosq; sermones domini nostri. Hēmus martyres: hēmus sctōs oēs: hēmus

cōfessores: hēmus sc̄os patres nr̄os: hēmus patriarchas: hēmus sacerdotes: hēmus cœlos: & quæ i eis sunt oia. In istis meditare semper: ista iugiter cogita: hæc prara lætissima mēte perlustra: & eris filius pacis: quietis: a cluminis. Gratia domini & saluatoris nostri iesu christi: cui est gloria & imperium: nunc & semper: & per infinita sæcula sæculorum Amen.

Explicit.

Incipit Sermo eiusdem de compunctione.

Ndultor bonorū oium fonsq; sanitatum: & thesaurus miserationū: tu solus es deus bonus: pius: atq; misericors: qui semper bona quæretibus præstas. Et ego domine benignissima remedia tua & dona optima experior iugiter: quæ mihi diebus singulis ipse largiris. Horū gratia te christe deus meus suppliciter deprecor: atq; cōfidenter: ut me misericordia toleres: uenia atq; super me iugiter gratia tua: quæ cor meū dispersum: mentēq; i plura distractā colligat: & sanet rursus occulta uulnera mea. Ecce enī distractōes & elatiōes: ac timores pleni isolētia ifelicis animæ meæ uulnera sēper istaurāt: eaq; clā renouāt. Sed tu domine clemēs atq; lōganimis: qui curas oia gratia & miserationibus tuis: sana ut piissimus crebras ifirmitates meas: perpetuosq; lāguores. Ego enī domine dignas tuis curatōibus uices atq; mercedes reddere oio nequui. Nā remedia tua atq; somēta oēm extimationē precii excedūt. Non cœlū: nō terra: precia pro merito curatio nū tuarū persoluere possunt. Sunt autē curatōes bonitatis tuæ: multæ misericordiæ tuæ. Precio taxari nequeunt medicamēta cœlestia: immortaliaq; & sc̄a remedia: nullis thesaureis uenire possunt. Cæterū solis ea lachrymis miserator idulges: ac per gemitū & cōpūctionē ea oibus cōdonas. Quis igitur non admittetur: quis non obstupefacit: quis tantā clemētia tuæ bonitatē nō benedicat: saluator animarū nr̄arum: qui pro remediorū tuorū præmio: lachrymas nr̄as dignatis accipere? O lachrymarū uirtus: quo usq; pertingis: quæ cœlū ipsum ingenti cum fiducia: nullo obice retardata: nullis impedita h̄ iiiii

retinaculis penetras. O eximia lachrymarū uis: in cuius cōfidētia
āgeli oēs cælestesq; uirtutes semper exultāt. O uirtus lachrymarū
quæ si uolueris p̄r̄uale: ante sanctū ac sublime soliū domini im-
maculati: cū gaudio cōfidēter assistere. O uis summa lachrymarū
quō i ictu oculi i cælos reuehis: ascēdis p̄p̄etibus sublata pénis:
& a deo quæ postulaueris accipis. Occurrit tibi festinus ilanter:
cūctisq; petitionibus annuit. Largire igitur mihi indigno famulo
tuo domie diebus singulis lachrymas: & illumia cor meū atq; cor
robora: ut lachrymarū fôtes dulciter ac iugiter fundēs: illustretur
in orōne munda: ut ingēs illud scelerū meorū chyrographū: deleat
lachrymis paucis: ac fleru modico ardentis ignis extinguitur
incendiū. Nam si hic defleā: illic iextinguibile euadam ignē. Quia
eni tuā domie lōganimitatē quotidie prouoco: āte oculos habeo
& meā amaritudinē: & tuā miserationē. Vincit aut̄ tuā benignitas
patiētiae: amaritudinē meā. Et aues eni cū grandi pietatis affectu:
enutriūt filios suos: & cū ab eis sāpe irritētur: nunquā tamen illos
deserūt neq; despiciūt: superātur quippe pietatis affectu. Quod si
aues quoq; sic affluūt pietatis uisceribus: quāto magis gratia tua
domine sanctis miserationibus trahitur ad miserēdum: eis oibus
qui te toto affectu cordis inquirunt? Mater itidem si a suo despici-
atur infantulo: non tamen iccirco ut illum negligat inclinare cor
poterit. Superatur enim ac cedit maternis affectibus. Si autem &
mater & nutrix: eodem puipe affectu ac prope pari dilectionē alū
nos amplectitur: charitatis uisceribus sic cedunt: quāto copiosius
gratia pietatis tuā amator hominum domine: quotidie suis mis-
erationibus uincitur: ut misereatur & saluet omnes qui semper desi-
derant te. Quoniam igitur angustor a nequissimo hoste: qui me
semper affligit: clamabo cū lachrymis die noctuq; tuam imploras
clementiā: ut me ab ipsius eripiāt bellis: ac perpetuis relis. Quis
enim possit malignos hostes eorumq; imperus perferre: artesq; di-
noscere: si eum domine gratiā tuā auxilium deserat? Horis singu-
lis:cogitationibus: sermonibus: actibus: affligit animam meam:
sed tua uis christe quæ fluctus maris cohæcuit: ipsa illius rabiem

increpet: ut superetur a me seruo tuo: confususq; diffugiat. Diebus
eni singulis aduersum me renouat p̄r̄elia: nouas molitur arres: fe-
stina t̄q; mentē meam captiuare: eāq; a dulcissima & necessaria me
ditatione mandatorū tuorum amouere. Sed emitte domine celeri
ter gratiā tuam: ut persequatur draconē hunc magnū: cum oibus
sordibus: pessimisq; cogitationibus suis. Inducat te mi domie pa-
rabola tua: qua dixisti iudicem quendā in ciuitate fuisse: qui neq;
deū timebat: neq; hominē reuerebatur omnino. In eadem uero ci-
uitate uiduam fuisse pauperculā: quæ illū adibat diebus singulis
dicens. Vindica me iam de aduersario meo: & cum diu inclemēter
despexisset afflictā mulierē: p̄r̄ualuit tandem uiduā tolerātia: im-
mitem licet atq; imisericordem: ad æquitatē reuocare. Vidua iniu-
riam passa: iniquū & inclementē immanēq; iudicem adit: ut ipsam
de suo aduersario uindicet: ego ad deum ac dominū meū accedo:
pium: longanimē: benignissimū: potestatēq; habētem in calo & in
terra citius exaudiendi. Os diuinū sanctum: mentiriq; non nouit.
Deus bone piissimeq; redēptor: fac oro celeriter vindictam omniū
in te sperantium: & ad te die noctuque clamantium. Ne moram fa-
cias uindicandi me domie. Eripe me de inimico: atq; ad te dirige:
ut illo superato per gratiam tuam: te solum benedicam: te solum
glorificem: piissime ac misericordissime: qui uis omnes homines
saluos fieri. Et quoniam uitæ meæ tempus deficit in uanitate: &
cogitationibus turpibus. Largire mihi potentissimum medicame-
num: ut plenissime curer ab occultis uulneribus meis: & conforta-
me: ut uel unam horam in uinea tua prompte labore. Peruenit
enim iam ferme ad undecimam horam: uitæ meæ uanissimæ tem-
pus. Guberna ipse nauiculam negotiationis meæ: mandatorum
tuorum gubernaculis: & uili abiectoq; negotiatori largire pruden-
tiā: ut peragere prospere ualeat negotiationem suam: donec
tempus haber idoneum. Nam & nauigationis iam finis aduenit:
magnaque imminet hyems. Et tempus me iam desidem aduo-
cat: huc age dicens. Piger ostende lucra negotiationis tuæ: to-
tius retro temporis uitæ. Tertet me miserum & hora mortis.

Aspicio enī opera mea: & trepidat animus meus: exhorrescūtq; os
sa mea: dū intueor desidiā corporis mei. Venit ecce ante oculos se
parationis hora: & ex eius cōsideratione nimiū metuo: & qui gau
dere debuerā: potius timeo: quia digna gracia tua non feci opera.
Est enī ingens paucor mortis tempore: peccatoribus oībus mihi si
milibus: sicuti contra ineffabile gaudiū ē dum anima separatur a
corpo: oībus iustis: oībus sanctis: ac perfectis oībus monachis.
Dolor item ē atq; tristitia illius separationis hora: imparatis atq;
torpētibus: cū suam negligētiā recolunt: qua totum tēpus uitæ
prereritæ in otio & somno uixerūt. Excruciātq; tunc acriter poeni
tētia & cordis dolor: eū qui dum uiueret salutē suam curare negle
xit: adeo ut poenitentia ipsius cruciatus: ipsum timorē mortis ac
separatiōnis excedat. Contra uero iusti: sancti: & integri monachi in
ipsa hora suæ uocationis exultant: expositū oculis cernētes sudo
rem illū ingentē certaminis sui: uigiliarū. f. orationū: ieuiuorum:
lachrymarū: ciliciorū: & eiusmodi cæterorū: triumphatq; illorū ani
ma: gestiens ex laboribus erumnisq; præsentibus: ad requiē cōmi
grare. Tertibilis item ē mortis uicinia: peccatoribus laxeq; uiuen
tibus: quiq; nullum emēdationis uitæ studium habuerūt: in uita
hac inani & plena miseriæ: uehementissimaq; tristitia peccatorē oc
cupabit: cum sibi migrandum erit ex corpore. Neq; enim quicquā
tuuc omnino loqui permittritur: siue deprecari: quippe diffinitum
seuerissimūq; p̄ceptum urget: nec patitur moram. Heu heu ifelix
anima: cuius modo rei gratia: negligis uitam salutēq; tuam? Cut
ælata incedis: & marcescis ocio: breue hoc tempus quod tibi ad
poenitentia remediū indultum est? Nescis quia subito erit uocatio
tua? Quid oro illic actura es: si modo in negligentia uixeris? Ante
tremendi iudicis tribunal: quid pro excusatione tua respondere
poteris? Non intelligis miser: quomodo subrepit tibi inimicus?
Quomodo tibi cælestes diuitias quotidie furatur ignoras? Resi
piscē quæso & euigila o anima: depræcatione intentissima cum la
chrymis: dei opem implora in die belli: clama ad illum cum gemi
tu cordis: & continuo mitter in auxilium tuū angelū misericordē:

qui te ab omni belli periculo liberet: & ab oī confusione inimici.
Sollicite præcaue: ne mortis tēpore in tristitiam & gemitu incidas:
atq; in æternū inutiliter plangas. Tunc redibunt tibi oīa in mentē
hora illa: dicesq; in temetipso: acriter dolens: atq; a fundo cordis
imugiens. Ego ista quotidie reminiscebar: proponebāq; apud me ^{temporis cognoscere negligē} me
ipsum dicēs. Peragā profecto dies meos quibus in terra sum: ut ul
tra nō peccem: neq; a diuinis mādatis iterum excidā: sed cum ala
critate multa: quæ illi placēt perficiā semper. Nunc aut inanis iue
nior: nullūq; prorsus boni operis meriti habeo. Redi ad teipsam
o anima: certa iugiter: assidue time: desidera deū tuū: & obsequere
illi in operibus bonis: ut cum hora mortis & separationis aduene
rit: inueniat te promptā atq; paratam: cū ineffabili gaudio præsto
lantē illam. Considera o anima & diligenter examina conuersatio
nem tuam: uocationēq; dei. Nāq; migrationis hora non afficit aut
angit liberum animū: terrenorum omnium exutum mole: sed affli
git mors ignauum hominem: desidiaq; torpentem cōtristat & pec
catorem: cōtristat remissum: contristat multa ex animi affectu pos
sidentem: qui animā suam curis ac negotiis sæculi deuinxit. Con
tristat & diuitem: quia inuitum a sæculo separat. Contristat & pa
tres: quoniā eos a dulcibus liberis segregat. Contristat & fratres:
quoniam ab inuicem eos cū gemitu separat. Hi omnes mortis ho
ra superueniētē tristantur: quoniā uitæ sæculiq; negotiis ligati cō
strictiq; renētur. Tu uero quare tristatis atq; igemiscis o aia libera
sæculo sæculiq; negotiis exuta? In libertatē uocata: semper libera
permane: & uiā dei igenue perge: quæ sibi sunt placita prompte &
alacriter exequens. Si adhreas deo ex toto corde: nō expauesces
mortis horā: & migratio a corpore erit tibi igens gaudiū: iextima
bilisq; lātitia. Saluū me fac p̄fissime domie: salua me fili dei: qui so
lus sine pecō es xp̄e: & da mihi saluator æterne uitæ iugē meditati
onē: ut nihil unquā i corde hēam præter meditationē istā: ut uolū
ratē tuā faciā semper: cooperante mihi peccatori gratia tua: prom
ptusq; sim ad tua exequēda mādara: ut rite negotiari possim in pe
cunia quam ipse dedisti mihi rex cælestis: peractaq; negotiatione

in tuo agro saluator laudes consequi merear & abs te mi domine:
dicāq; cum fiducia & gaudio:& mundo corde dū ueneris. Beatus
sum: quoniā uenisti domine: ut induas me ueste digna & nuptiis
congrua: sponsi īmortalis: quam acquisiui per gratiam tuā. Accen-
dam & lampadē quam mihi præsttit christe gratia & lōganimitas
tua. Exeam cū gaudio in occursum tuū: laudans:& glorificans:&
benedicēs cælestem sponsum: ut iustorum atq; scōrum qui tibi pla-
cuerūt particeps fieri merear in sæcula sæculorū amē. Explicit.

Incipit Sermo eiusdem de passione domini saluatoris.

Oqui timeo:& narrationē plenam horroris:linguae of-
ficio aggredi . Est enī reuera metus ingens: de passiōe
domini saluatoris uerba facere: & tantæ rei idignitatē
explicare tēp̄tare. Hodie nāq; domiū nos tetraditus
ē in manus peccatorū. Cuius rei gratia ē traditus scūs: īnocens: cæ-
lestis dominus: ac sine peccato. Qui nihil peccauerat: hodie tradi-
tus ē. Venite fratres: discamus quare traditus sit christus saluator
noster: propter nos īpios dominus traditur. Quis non admiretur
quis nō obstupeſcar? Peccātibus seruis dominus traditur: ut libe-
ret a morte proprios seruos qui ante peccauerāt. Perditōis ac tene-
brarum filii: in tenebris exierunt eum comprehendere: qui in ictu
oculi poterat omnes exurere. Vedit illorum audaciā dominus: &
uesanā iracundiā: seq; ipsum cū omni māsuetudine: sponte sua īpi-
orū tradidit manibus. Vinxerūt perditī īmaculatū dominū: illuſe-
rūtq; ei qui alligauerat fortem īsolubilibus nexib;: nosq; a pecca-
torū nostrorū uinculis soluerat. Texuerunt & coronam spinarum
suarū: quas pro fructu tulerat uinea iudeorum. Illuſerunt ei regem
appellātes: cōspuerunt in faciē eius: cuius aspectum oēs cælorum
uirtutes cōtremiscūt. En rutsus āgustia dolor & lachrymæ cor meū
occupant: dum considero dominum contumelias: probra: uerbe-
ra: spura: tanta lenitate tolerantem. Venite discamus miseratiōnū
ipsius magnitudinē. Dulcis dominus setuū inutile & incōtinente

53

habuit ī paradise uoluptatis: hic autē ubi peccauit tortotibus tra-
ditus ē. Vidit pius dominus deficiente inter flagella: & misericor-
dia motus: ut seruū eximeret a poena: semetipsum pro illo flagis
exposuit. Volebā hic finē facere ob nimii stuporis magnitudinē:
sed rursū ueritus sum: ne per meū silentiū irritarem spiritus gratiā.
Paueo tamē fratres nō dissimiliter dū ista pronūcio: tremuntq; oia
ossa mea: cū ea diligentī admota cōsideratiōe discutio. Ipse oium
cōditor deus noster & domiū: ante caiphan hodie sistitur: quasi
unus ex reis: unusq; ministroruī ei alapā dedit. Tremit cor meum
hæc oia cogitās. Seder seruus: dominus stat: & qui plenus erat scæ-
lenbus: cōtra insontē atq; ab omni peccati labe alienū sententiam
dictat. Contremuerūt cæli: fundamēta orbis terræ cōcussa sunt. Ex
pauetūt angeli oēs atq; archangeli: gabriel & michael facies suas
alis cōtexerūt. Cherubin tremēria sub rotis se obdiderūt. Seraphin
illa hora alas ad inuicē collisiſſe uisa sunt: cū daret minister iniqui-
tatis alapā domino maiestatis. Quō igitur tulerūt fundamēta ter-
ræ motum atq; tremorē: cum hora illa cōtumeliis affici creatorem
suū cernerēt: cogito ac tremore cōcutior: rursusq; cōpungor: ituens
lenissimā tolerantiā benignissimi domini. Tremunt ecce renes mei
dū loquor. Creator qui de puluere terræ hominē per gratiam finxe-
rat: a manibus quas ipse formauerat alapam accipit. Cauemus
sollicite fratres: ne ista oia simpliciter audiamus: quæ pro nobis
dominus pertulit: sed ea sollicite ruminemus: & iugi meditatione
ueluamus. Dic minister ifelix: dic serue nequā: cuius rei gratia do-
minū alapis cædis. Serui quidē oēs cū liberi efficiūtur: accipiūt ala-
pam: ut mortali libertate potiātur. At ipse o infelix: cum sit oium
liberator: iniuste alapa ceditur. Quid putas mercedis accipere a
caypha expectas pro huiusmodi alapa? Ergo ne nō audisti: ergo
ne non didicisti: quoniam filius est omniū domini? Alapam qui-
dem dedisti omnium domino: sed seruus seruorum factus es in
āternum: obprobrium & abominatione omnium: ātemno dānatus
incendio: Grande miraculum fratres: stuporis plenissimum est: cer-
nere christi regis ac domini nři māsuetudinē. Palma cæsus a seruo

uigescio in alapa
reph̄atio in cōtēte

rationabiliter prudenterq; respondit: cū omni māsuetudine ac reue
rentia. Seruus fuit: dominus patitur. Irascitur seruus: dominus in
sua benignitate persistit. Indignatōnis aculeos: rixāq; tumultuan
tis animi: irā maxime tēpore quis cōtinet? Domīus nōster hāc oīa
pertulit benignitate sua. Quis tuā o mitissime domīe patiētiā: aut
ferre: aut explicare possit? Huc accedit carissimi dilecti christi: cō
punctione simul & affectu sūmo redemptoris illecti. Venite cōside
remus paniter: quid hodie cōtigit i syon ciuitate dauid: semē abra
he carum atq; electū: quod hodie gessit. Immaculatū nempe domi
nū tradidit morti. Hac die christus saluator nōster per iniquorum
manus: iniustissime ligno crucis affixus ē. Vēite omnes: & corpus
nostrū abluamus lachrymis atq; gemitibus: quia domīus nōster
& rex gloriae: pro nobis impiis morti ē traditus. Siquis forte nrūm
dilectissimi cuiuspiā atq; carissimi: audiat subito mortē: uel ipsum
dilectū mortuū ante oculos suos iacere repente conspiciat: imuta
tur facie: eiusq; serenitas aspectus obnubitur. Ita & lucidus sol ex
alto cæli axe: cōtumeliā domini pendentis in cruce cōspiciens: im
mutatus est facie: contraxit lucis suæ igneos radios: iniuniā domi
ni uidere nō sustinens: merore se uestiuit & tenebris. Ita & spiritus
sanctus ex templo cōsiderans dilectum iesum appensum in ligno
crucis: rupro honesto illo templi uelo a sūmo usq; deorsum: in co
lumbæ speciæ cōtinuo exiuit de templo. Creatura omnis in metu
ac tremore fuit: quando mortuus est saluator nōster: cælestis rex:
dominus maiestatis. Nos autem peccatores etiam contemnimus
semper: propter quos ille traditus est: qui solus sine peccato fuit.
Ridemus quotidie audiētes passiones & contumelias domini &
saluatoris nr̄i: diebusq; singulis delitias quārimus: oīq; studio ue
stis curamus ornatū. Sol ecce propter cōtumeliā domini: splēdorē
lucis suæ cōuertit in tenebras: ut nos uidētes ipsum imitemur. Do
minus tuus o ifelix pro te i cruce cōtumeliis afficitur: & tu uestis
mollitem & ornamenta sectaris. Non tremit cor tuum: non mens
tua exhorrescit hāc audiens? Qui solus sine peccato est: propter
te impiæ traditur morti: iniurias: obprobria: uerbera patitur:

54

ipse uero superbia tumidus audis hāc oīa. At uero congruū ac de
cens ē: ut grex rōnalis uniuersus: pastorē suū iugiter ambiat: eūq;
semper uidere desideret. Ita obsecro reueremini illū. Nolite ianem
cultū ut.ūm iquirere: nolite cibis lauitionibus & delitiis sāculi: cōtra
propositū religiōis assūescere: sed i omni exercitatiōe uestra pasto
rem uestrum semper intendite: ut ab eius uestigiis nusquam aber
retis. Ne quāso imitatores iudeorum simus: ut populus durus:
perfidus: iobediens: & bona dei saluatorisq; beneficia irritās iugi
ter. Altissimus propter abrahā fidelē famulū suum: pronūq; ipsius
deuotiōis affectū: tulit ab initio duntiā ac perfidiā populi. Māna
de cælo ad māducandū dedit eis: uerū ipsi cælesti cibo indigni: al
lia cōcupierūt: cibos plane male olentes. Aquā rursus ex petra: in
deserto eis produxit: sed ipsi horū uice sibi acetum dederūt: suspe
dentes i ligno. Curemus fratres ne iudeorū participes iueniamur:
crucifigentes domīnū creatorē nostrū. Metuamus semper habētes
āte oculos passiōes redēptoris nostri. Meditemur assidue poenas
ipsius atq; supplicia. Propter nos enī passus est impassibilis domi
nus. Pro nobis crucifixus ē: qui solus sine peccato fuit. Quid nos
fratres ei reddere: quid tantis eius beneficiis retribuere unquā po
terimus? Attrēdamus ergo nobis ipsis: ne passiōes eius imitemus.
Huc omnes ecclesiæ filii accedite: qui scō & pretioso sanguine ima
culati agni redēpti estis. Venite meditemur passiones christi: cū ge
mitu & lachrymis: atq; inter meditandū cōtremiscamus: dicentes
ad inuicem. Christus saluator nōster pro nobis peccatoribus mor
ti traditus ē. Perpēde frater quidnā ē quod audisti. Deus sine pecō
altissimi filius: pro te traditus ē. Aperi cor tuū: cōsidera ipsius pas
siōes diligēter: & ista tecū tacitus uolue. Deus i quē peccatū cade
re non pōt hodie traditus ē: hodie illusus: hodie cōsputus: hodie
flagris cæsus: hodie percussus alapis ē: hodie coronā spineā tulit:
hodie crucifixus est cælestis agnus. Contremiscat cor tuum: hor
reat anima tua: in hac iugi meditatione passionum domini tui:
quotidie lachrymas funde. Dulces quippe nimium sunt eiusmo
di lachrymæ: illustraturq; anima passiones christi iugiter uersans.

huiusmodi sit semper meditatio tua . Lachrymare quotidie: grās referēs domino: pro his quāe pro te passus ē: ut i die aduērus eius sint tibi lachrymæ tuæ gloria & exultatio: ante tribunal illud terrible iudicis. Affligere tu quoq; dū intēre cogitas quāe pro te pertulit pius ac mitissimus dominus. Tolera repratōes: grās ex animo referēs. Beatus sane qui semper ante oculos hēt cælestē dominū: & passiones eius: quiq; seipsum crucifixit mūdo: qui oibus uitiis terrenisq; negotiis mortuus ē: qui imitator factus ē domini sui. Hæc sapiētia: hæc prudētia: hic affectus ē fidelū oīno famulorū: cū semper imitatores fiūr domini sui: i operibus bonis. Aspicis o homo imaculatū dominū in cruce pendentē: & audes infelix i delitiis & nīsu peragere cursum quo uiuis i terra? An ignoras miser: q̄is qui crucifixus ē dominus: de his oibus abs te exiger rōem? Tu quidē nūc negligis: & contēnens rides: & passim delitus solueris: sed ueniet profecto dies illa terribilis: dies ultionis: cū sine fine lugebis ac p̄ae doloribus tuis: i igne perpetuo cum eiulatu proclamabis: neq; erit oīo qui respōdeat: & misereatur animæ tuæ. Adoro te domine: benedico te pie: p̄æcor te sâcre: tibi procido amator hominū domine: te imaculare glorifico: quoniā tu unigēitus domius oīum qui solus sine peccato es: pro me indigno & peccatore morti traditus es: & morti crucis: ut pecōris animā liberares: & a peccati nexibus solueres. Quid tibi pro his oibus retribuā domine? Gloria tibi piissime: gloria tibi misericordissime: gloria tibi lōganimis: gloria tibi qui oīa peccata remittis: gloria tibi qui descendisti saluare aias nostras. Gloria tibi qui te i utero uirgis nosrra carne uestisti: gloria tibi qui pro nobis es natus: gloria tibi qui propter nos tenetus es: gloria tibi qui uinctus es: gloria tibi qui flagris cæsus es: gloria tibi qui consputus es: gloria tibi qui crucifixus es: gloria tibi qui sepultus es: gloria tibi qui resurrexisti die tertia: gloria tibi qui p̄ædicatus es: gloria tibi qui creditus es: gloria tibi qui assumptus es i cælū: gloria tibi qui cū gloria igenti sedes ad dexterā patris: gloria tibi qui iterū uēturus es in gloria p̄tis & sanctorū angelorū: ad iudicandā oēm aiam: quāe iūtas fecit scās passiōes tuas:

propterea p̄tis in carnem

65

in hora illa horrenda atq; terribili: quando uirtutes cælonū moue būtur: cum simul ueniēt angeli: archangeli: cherubin: & seraphin: cū tremore magno i cōspectum gloriæ suæ: cū tremefacta quatentur fundamenta terræ: & sp̄itus oīs exhorrebis: p̄æ inextimabili gloria imensæ maiestatis tuæ. In illa hora quāso openat me māus tua sub alis suis: & liberet aiam meam a sempiterno igne: & strido redentum: & exterioribus tenebris: & perpetuo gemitu: ut ego te sanctū dominū & redēptorem nostrū benedicens dicam. Gloria tibi domine: qui me peccatorē per imensas miseratiōes benignissimæ pietatis tuæ saluare dignatus es. Qui cū patre & spiritu sancto uis & regnas per oīa sācula sāculorū amen. Explicit.

Incipit Sermo eiusdē: ad eos qui filii naturā scrutari uolūt.

Ex cælestis: imortalis dominus: filius unigenitus: dilectus patris: qui per gratiā suam potestate diuina hominē finxit ex terra: suæ pietatis miseratiōibus uictus propter ipsum hominē: quē formauerant sanctæ & immaculatæ ipsius manus: descendit de cælis: ut saluaret & curaret oēs: morbis uariis p̄cessos. Cūcros quippe permitiosis morbis ifecerat inimici astus & operatio. Vnde & putredo secura est grauis atq; isanabilis: adeo ut uulnus ipsū nec prophetæ: nec sacerdotes sanare potuerit. Quapropter scūs unigenitus filius: cum uidisset ~~volumante p̄tis in carnem~~ humanum genus in malis iacere infirmū: uolūtare patris de calo descendit: & icamatus in sanctæ uirginis utero: atq; ex ea genitus sua uolūtate processit: ut curaret oēs uariis lāguonbus farigatos: gratia & miseratiōibus suis: utq; morbos oēs uerbo solo sanaret. Eripuit oēs a suorū uulnerū fetido pure. Verum ipsi egroti post beneficiū curatōis acceptæ: dū reddere medico gratias pro cura & sanitare deberēt: ad hoc usq; i gratitudinis processerūt: ut medici naturā incōprehēsibilē: nefara curiositate rimari niterētur. O pauēdū miraculū: o iūtiles reprobosq; & ipios stultorū mortaliū conatus. Quis talia unquā audiuit: aut quis aspexit curata uulnera annis

i

in invito se cōfūtiū ſeuntur tu
neram
plurimis putrida:ipſum uero ſanatū: per ſummā uefaniā i medicū
fuſſe cūtumeliosū? Medici ſubſtantia ſcrutariſ ifelix: quia propter
te aſſumpliſt formā tuā medicus: ut te ſanaret: iſcīrco ipſius naturā
ipia temeritare rimaris? Audi quæ ego tuæ imanitati & ipudentiæ
loquor. Si ſcrutari pergas ſubſtantia medici: curioſitati tuæ nullus
aditus: nullus trāſitus: nullus exitus pater. Quicūq; enī eiusce ueſ
ſrigatōis iter icedere nititur: cōtinuo uia illi ois obcluditur: & aſte
ſe nihil niſi deſerta loca & iuia cōſpicit: nullā prorsus hēntia māſi
onē aut requiē. Cū igitur i inuio māſione & requie careas: quid fa
ciſ miſer: quo ſtulte pergiſ? Cur deſerta horrenda ſectariſ: quibus
nulla ut diximus māſio: nullus finis ē? Quorū ſum iprobe tēdīſ? Pe
lagus imenſum atq; iſinītū ē: unigeniti filii diuina nativitas. Quā
uero ſtolidus ac temerarius es: ſi gleba puſilla ex puluere terræ cō
pacta: tā uastū pelagus huius uerigatōis penetrare poſſe te putas.
Quo euades miſer? Quis unquā hoc uidit: quiſ audiuit: ut puluis
modicus fragilis: i pelagus deſcēdēt: ad perſcrutādum oē maris
profundū: qui leni flatu uentorū ubiq; diſpergitur: ſubſtantia nō
hēns neq; uirtutē uentorū: uel tenuiſſimo flatui reſiſtēdi. Natura
irē ſtipulae uim ignis explorare pergiſ. Eſt enī ignis cōburēs: diuīx
naturæ uerigatio. Cur teipſum ifelix horredis flāmis exurēdū tra
dis. Dic mihi temerarie: quō in mēte tua ipſū effinxisti: creature to
tius auctorē: iſinītū: gloriouſum: atq; terribile: cuius ab aspectu cre
atura ois liqueſcit: ut cera a facie ignis. Creature inquā ois uisibi
lis & iuſibilis: ab aspectu illius in ictu oculi liqueſcit & deficit: &
tu ipudēs atq; iprobe: magnū atq; terribile: gloriouſum & inextima
bilē: i tua demētia & temeritare cōprahēdīſte te putas? Ebrius effe
ctus es miſer: qui teipſum ignoras: & naturā atq; humiliatē tuam
ipſe o puluis uilissime: quo pacto creatuſ fueris nescis. Qui ergo
teipſum ignoras: dominū maieſtatis terribile & gloriouſū: quo ſe
tere ſcrutari audet? Attēde o ifelix magos illos qui de remoſis par
tibus: ad adorandā nuper editi regis infantia aduenērūt. Non illi
regē inuenērūt in purpura iacentē: nō diademate lucētibus gēmis
in exto inſignitum caput: ſed infantem inuolutū uilibus pannis

in p̄ſepio repererūt: & continuo a pertis theſauris ſuis obtulerū
ei muñera: cū gaudio cordis. Vide excellētissimā magorū fidē. Of
fendūt i uili p̄ſepio iacentē regē cāleſtē ſanctū: nuper pro ſalute
totius orbis i carne natū. Inueniūt iquā i p̄ſepio: nec tamē ultra
inquirere pergiſ. Quid enim angusto p̄ſepio uilius? Inter tot ui
lia nullum regis indicum cernētes magi: nihil de illius maiestate
dubitāt: nihil pānorū uilitate mouentur: neq; genitū naturam cu
tioſe rimantur. Ipſe aūt infelix: ad patris dexteram cōſpicis unige
nitū filium: omni ſubnixum maiestate regem: cōſedere patni: atq;
cū ipſo laudari: & audes illum temere ſcrutari? Nō expauſcis mi
ſer: nō ſtulte terroris? Qui teipſum nescis: creatorē explorare p̄ſeu
mis? Quis talē non excretur audaciam? Deus & dominus unige
nitus patris: i excelsis ad patris dexterā reſidet. Angelī: archāgeli:
cherubin & ſeraphin: cū metu & tremore adſtant illi: p̄aſſis deor
sum cū horrore reuerenter obtutib⁹. Cinis autē ac puluis in terra
ſedēs: ſcrutatur opificem. Cherubin prope ſolium gloriae: ſub alis
ſuis contegit faciem: neq; in illam maiestatē infigere lumina ſuſti
net: homo autem terrenus & luteus: qui ſeipſum & mortis ſuā ſe
pus ignorat: dominum omniū conditorem perſcrutatur. Audi mi
ſer: qui ſcrutari dominū tuum: miranda quædam te enūciare pro
mittis: de ipſius deitate: de unigenito dilecto patni. Qui ergo iui
ſibilem deitatē: gloriouſam: incomprehēſibilem: te cemere in illo ſe
creto ſuo procaciter aſſeriſ: pauca nobis prius explica de creature
ratione: & expone in tua ſapientia & intelligentia miniftriſtum
ordines qui coram deo iugiter adſtant. Ostende nobis & exprime
ac profer in lucem angelorū naturam: figuram cherubin: ſeraphin
imaginē propriam: gabrielis faciem: ignem michaelis profecto fla
grantem. Miniftri deitatis & ſpirituſ cum ſint omnes: ignem quō
uident? Lux nempe in circuitu eſt. Quo item ordie ſpirituſ ducit
administrationis ſpirituſ? Flagrantis ignis ubi ſunt oculi? Vbi na
res ad requiem ſpirituſ? Quānā ipſorū ſtaturā ſunt? erectæ i ſpeci
em honestæ procentiariſ: an globosæ atq; rotūdæ? Tractabiles ſūt
an itractabiles? Hæc oia loquere temerarie atq; furioſe: ea expone
cherubin gelat atq; fac
dei

quæ nobis ignota sunt: quenā sint igneortū spirituū alas: qui flam
mantiū pedes. Dic ut illi operiāt suos igneos axes sub igneis alis
Quomodo itē uelent faciem inter igneas alas: nō ferētes intēdere
aciem in illū imortalē ignem gloriæ domini. Si te ista superāt igno
rator ingrate: nec inextimabilis domini creaturas eloqui sufficiſ:
creatore ipsum qua temeritate circuſcribere nitens? Dices enim ife
lix: terū magnitudine superatus. Inuisibilis ē natura cōditiōis āge
licē: in supernis imorātur deitatis ministri. Dic age uel ipsa uisibi
lia: in his quoq; succubēſ. Ignis certe datus ē nobis i uſum atq; mi
nisteriū: hunc igitur in os temere iniiciēſ: carbonem ardētem intre
pidus māde: ut auditores oēſ. ſimul atq; ſpectatores certiores red
das: poſſe te eloqui ipſius quoq; domini naturā opificis ſummi.
Sin hoc nequiueris: abſcede temerarie loquax/defle/luge reipſum.
Deserta enī fide sancti cōditoris: quæ ſaluare oēſ poterit qui per eā
ſaluari cupiūt: in perničiē tuam arma coepiſti: & exacuēſ gladium
ſpōte illū infixiſt i cor tuū. Derelicta item patris gloria: curiosus
āterni opificis ſcrutator effectus eſ. Infelix aut̄ profecto: misera atq;
ipudentiſſimus ē: qui ſcrutari cupit opificē ſuū. Milia miliū: & cen
ties milies millena milia angelorū & archangelorū: cū horrore glo
rificat: tremētes adorant. Et homines lutei pleni peccatis: de diui
nitate irrepide differunt. Non illorū exhorreficit corpus: nō conter
micit aimus: ſed ſecuri & garuli de christo dei filio: qui pro me in
digno pecōre ſpōre paſſus ē: deq; ipſius ultraq; generatiōne loquū
tur. Nec ſalrē q; i lucē cecutiāt ſentiūt. Semper enī ut lux clarissima
& igneū ſolis iubar ex ſuperās micat natuuitas ſaluatoris. Dic mi
hi infelix: ſi uoluerit cecus qui nunquā ſolis radios uident: cū ali
quo clavis ornato lumib⁹: de ſole iſto uisibili eiusq; radius loqui:
dixeritq; cōtendēs cecus ille a natuuitate: ſolē ipsum i ſublimi regi
one cāli: extra ſuos radios: & ſine luce peragere curſum ſuū: quis
fidē ceci uerbis accōmodare pateretur? Nōne porius congruū erat
ut cecus de lumine audiēs ab oculis prædicto: crederet certiſſimaq;
fide teneret: ſoli ſemper ad eſſe ſuos radios: ipſumq; nūquā ſua lu
ce deſtitui: cū haec præſertim ut diximus: ab hiſ qui ceterēt ita eē

67

certa rōne probarētur? Sin uero cecus ille: quæ ſibi dicūtur credere
renuat: figurā ſolis i corde ſuo inumeris cogitatōibus fingit atq;
describit: cū formam ueram inſignire nō ualeat: eo q; lucētem ſolē
cū radius ſuī: corporeis oculis nūquā cernere potuit: neq; hiſ qui
ſolē eſſent intuiti credere uoluit. Ita & nos oēſ niſi sanctis credere
uoluerimus prophetis & apostolis: de filio priſ unigenito loquē
tibus: q; ſcilicet hominē deus aſſumpsit: natuſq; ē ex uirgine de ſcō
ſpiritu: ceco etiā deteiores erimus. Sancti enī illi prophetæ & apo
ſtoli uiderūt eū: illi quidē ſpiritu ſcō: iſti etiā uifione corporea. Nā
alius quidē in ſpiritu ſcō: filii ad homines aduentū prauidit & præ
cinit: alius conceptū partūq; uirginis expreſſit: ipſiusq; nomē aper
te ſignauit: hēmanuel. i. nobiscū deus noſter. Alius cū adhuc ute
ro matris eſſet iclusus: ipſum dominū ad ſe uenientē ſpiritu ſācro
afflatus agnouit: atq; intra matris uiscera magno cū gaudio exul
tauit: ac ueluti in occurſum pergere geſtiēs exliuit in utero. Idem
ipſe denuo imaculatū dominū corporeo aſpexit intuitu: ipſumq;
in iordane flumē baptizauit. Ipſe itē illum intuitus cōfiderer ex
clamauit: & dixit. Ecce agnus dei: ecce qui tollit peccata mūdi per
grām ſuam. Apostoli quoq; uiderūt illum corporalibus oculis: cer
tiſſimeq; tradiderūt nobis: quæq; ſibi ueraciter explorata erant: q;
uere nrūm corpus accepit: & quæq; ſigna fecit atq; prodigia: præ
ſentibus testibusq; diſcipulis. Crucis quoq; patibulū: eiuſq; reſur
rectionē: aſcenſionēq; ad patrem ſuū: cōſeffumq; ad patris dexterā
Hæc oia ſancti euāgelistæ ueraciter i ſcriptis fideliterq; reliquerūt:
ita ut nulla ex eorū dictis dubitatio poſſit emergeſe. Cæterū noſ
niſi hiſ oibus fidem habere uelimus: oculis fidei ceci iuenimur: &
unuſquiq; nrūm prout placitū fuerit: iuxta ſuam inſipientiā uen
tilat conceptionē/natuuitatemq; dominicā. En pararam ac tutam vir ad cognoscendū ſerū
per diuinās litteras hēmus uiam: uenire fideliter iſedamus per eā.
Nā ſine fide ſcire nemo pōt ea oia quæ de domio nrō & redēptore
mūdi ſcripta ſunt. Sed tu ſi me audire uolueris crede: neq; iſta curi
oſe ſcruteris. Audisti dilectiſſime: quia deus pater miſit unigenitū
filū ſuū ad ſalutē tuā: idubitata fide crede. Verax enī ē ſcūs deus.

Ausculta quid ḥ̄geli mulieribus dicūt. Surrexit dominus sicut dixit uobis. Hæc oia prudēter/perfecte/fideliter/idubitāterq; cōsidera cūcta q; uera eē quæ gesta referūtur cōstantissime crede. Nā nīsi fidei oculus haec oia clare cōspicias: nō uales a terra in cælū eleuari: christiq; passiōes spiritualiter cernere. Nā fidei oculus cū in corde cuiuspiā patēter ac liquide lucis iſtar effulserit: dei quoq; agnū sicere ituetur: qui pro nobis occisus ē:& dōauit nobis corpus suū sc̄tūm & imaculatū: ut eo perpetuo uescamur: sitq; nobis ipsius participatio i remissionē pcōrū. Siquis hūc fidei oculū possidet: patēter & luce cōspicit dnūm: atq; certa & plēissima fide agni imaculati unigeniti filii caelestis pris corpus māducatur: & sanguinē bibit: nequaquā diuinā scāmq; fidē curiose perscrutās. Fides enī dei ē: quæ operatur i nobis:& futura prospectat: fidesq; appellatur semper:nō curiositas. Credis dilectissime unigēito filio christo ieu: q; pro te super terrā sit natus i carne? Quid ergo scrutaris iſcrutabilia. Si ista curiose timaris: non iam fidelis uocaberis: sed curiosus. Esto fidelis/atq; inocēs. Participa imaculato corpori domini tui fide plēissima: certus q; agnū ipsum itegre comedis. Ignis imortalis sunt mysteria christi. Noli ea temere scrutari: ne i ipsorū participatiōe cōbūratis. Abrahā patriarcha caelestibus ḥ̄gelis terréos apposuit cibos: illiq; comederūt. Grāde profecto miraculū aspicere icorporeos spiritus: i terra carniū cibos edētes. Sed hoc sane excedit oēm admirationē: oēm mentē: oēmq; sermonē: quod fecit nobis unigēitus filius christus saluator noster. Ignē & spūm māducandū ac bibendū præstitit nobis carne uestitis: corpus. s. ac sanguinē suū. Equidem fratres cū christi sacramēta nō capiā: ulterioris progredi nō audeo: neq; archana illa sacratissimaq; mysteria rursus attigere: neq; si uoluero de his procaciter loqui: dei sacramēta cōprehēdere possum: sed ero temerarius: iprudens:& cū aere irritis conatibus lucrās: aērem quippe ob tenuitatē suā penitus tenere non possum. Illa nēpe scā & reuerēda myſteria: i genii mei uires excedūt. Potius ergo glorifico deū & p̄m: qui per unigenitū ac dilectū filiū suū: me peccatorē idignū: corde simplici i se credentē: saluare dignatus ē: fugiēs

ex iheracio ad oia a dñm
pro nobis opat et q̄nt
illā

Audisti rursus quia unigēitus ipse carnē assumpsit ex sanctæ uirginis utero: cōceptusq; ex ipsa & spū scō: & natus ē. Certissimū id habebas i corde tuo: nihilq; oio ex his quæ quotidie scā de illo euangelia loquūtur: abigas: sed oia plenissima fide suscipias: aspiciens iugiter opera ipsa puris oculis fidei. Intuere dominū oculis cordis eiusq; tota fide cōplectēs: quocūq; perrexerit sequere: & loca sigula cū eo perlustra: magno cordis affectu. Gaudeat aia tua cernēs dominū: per grām suā curantē morbos oēs: pellentē demones uerbo ac potestate diuina. Ad nuptias quoq; chana cū eo idiuīduus comes igredere: bibe de uino benedictionis eius. Immo uero cōtemplare decorē ac speciē domini: & nusquā a speculatione sci uultus atq; ab eius suauissimo aspectu aciē flectas. Præcede illū rursus in desertū locū: intuere magnalia illius dū panes in scis manibus crescent: ad pascendā numerosissimā turbā: perge frater: perge ex affectu aimi: lequere christū quocūq; perrexerit. Si sic illū sequaris atq; comiteris gressibus amoris ac fidei: nō accedet ad te malum: neq; appropinquabit iuxta te malignus. Sequere illū & ad nouissimā cenā: i qua & discipulis suis tradidit scā mysteria. Sapiēterq; cōsidera quō lauat discipulorū pedes: atq; itra temetipsum alta puræ fidei cōsideratione permotus: atq; cū timore admittans dic. Deus oium cōditor: qui finxit ex puluete hominē per grām suam: ipse figmēti sui abluit pedes. Ista tecū cogitans frater: glorifica & adora ipsius infinitam bonitatē. Inspice itē diligēter: quō sumens i manibus panem benedic ac frangit: in figura imaculati corporis sui: calicēq; i figura prætiosi sanguinis sui: benedic & tribuit discipulis suis. Et esto tu quoq; particeps sacramētorū eius: atq; inde descendens igredere iniqui cayphæ atrī cū domino tuo. Persiste cōstanter ut uideas cōtumelias quas pro te passus ē: iueniarisq; perfectus amator domini tui. Sequere illū & ad crucis locū: adīste tāquā seruus domio tuo. Inspice quō ex latere ipsius sanguis manauit & aqua: i redēptionē animæ tuæ frater: ac diligēter attēde: ubinā illū de cruce depositū cōdunt. Mane primo cū mulieribus ad eius tumulum perge: respice reuolutū ab eo lapidē: uide & assistētes illic ḥ̄gelos.

huiusmodi curiositates illicitas: oēm̄q; præsumptionē displicentē deo. Mortalis ego sum: terrenus ex terra: effictus per grām ex humi natura. Agnosco humilitatē cōditōis meā: creatorēq; meū scrutari nolo. Terribilis enī ē: naturaq; icōprehēsibilis. Benedico & adoro ipsius excellētissimā p̄tātem i sācula sāculorū amē. Explicit.

Incipit eiusdem. Li. de Antichristo.

Vomodo peccator ego plenusq; delictis: explicare ea potero quæ meas excedūt uires? Quia tamē saluator noster: pietate sua liguam nrām affatim mouet: ad ea dicenda: quæ & mibi ipsi & auditoribus oibus iuxta uoluntatem suam profutura sint: pro ædificanōe cōmuni. Loquar in doloribus: dicā in gemitibus: de instante mundi termino: & de ipudētissimo/teretimoq; dracone: qui turbaturus ē oēm sub calo regionē: innecturusq; formidinē & contēptum: horrendāq; perfidiā in cordibus hominum: faciēs signa: & prodigia atq; ostenta: ut si fieri potest: in errorem etiā electos inducat: omnesq; seducat fallacibus signis: prodigiorūq; miraculis: quæ ab illo fient secūdū per missionē sancti dei. Accipiet enim p̄tātem fallendi p̄stigiis mundū: quia multiplicata ē iniquitas sāculi: prorsusq; execrāda ubiq; gerūtur. Atq; iccirco immaculatus dominus: temptari mundū erroris spiritu permitter: ipietatis illorū gratia: quoniā sic homines discedere a deo elegerunt: & amare malignū. Magnū certamē fratres erit tēporibus illis: & fidelibus maxime: quādo signa & prodigia draco ipse: magna cū potestate cōsumabit. Cum item se ostenderet quasi deū portētis terribilibus: per aerē uolās: demōesq; oēs i aere sublimes: tanquā angeli tyrānū circūstare cernētur. Clamabit. n. in fortitudie: imutās ēt formas ad extertēdos imenso pauore mortales. Quis putatis fratres rūc iuenietur: armis fidei ita septus atq; mūitus: ut imobilis perstās: certū argumētū ex his colligat: adesse iā scūm unigēiti filii dei & gloriosū aduētū: cū tribulationē illā iefabilē super oēm aīam ubiq; fieri uident: nulla ex parte finē hēntē

aut requiē: neq; in terra: neq; i mari. Cū uiderit oēm mundū perturbā: oēsq; fugiētes i spelūcis abscondi: & montiū occupare cacumina: & alios quidē fame mori: alios uero p̄f sitis ardore ut cerā ab igne liquefcere: neminēq; qui miserearur adesse? Cū uiderit uultus oēs madescere lachrymis: ac p̄f desiderio sāpe rogare homies: an alicubi si uerbū dei super terrā: respōderiq; nūsquā. Quis putas di es illos ferre poterit: quis p̄fūtū illā intolerabilē sustinere: cū ui derit cōfusionē horredā: tumultūq; populorū ueniētiū a terrae finibus: ad iſpiciendā tyrāni faciē: & ex eis plerosq; adorātes corā bestia: clamātesq; cum metu ac tremore. Tu es saluator noster. Mare tūc fluctibus itumescētibus a fundo uersabitur: exaresceret terra: cæli subducēt pluuias: arbusta marcescēt: omnesq; qui oriētis i colūr fines: ad occiduas fugiēt terras p̄f pauore nimio atq; formidine: cunctiq; qui occidētāle inhabitant plagā: ad orientē cū tremore diffūgient. Accepta quippe tūc p̄tāte nequissimus ille: ad omnes fines terrae demones mitter: ut palā ubiq; oibus p̄dicēt: magnū regem apparuisse cū gloria: ad quē ituendū atq; uenerādū oēs properare debeāt. Quis oro rā ualido & adamātino sit pectore: qui tēpratiōnes illas & scādala fortiter toleret: cōstātiq; pietate cōtēnat? Quis putas ita erit fidelis i deū: ut eū nihil eorū quæ p̄diximus moueat? Siquis ille erit: profecto ab āgelis oibus merebitur laudes. Ego enī frēs fidelissimi atq; perfecti: sola ipsius dracōis memoria terre or: i meipso uoluēs p̄fūtū illā: quæ in nouissimis tēporibus cunctos simul mortales iuoluet. Verū draco iste cuiusmōi futurus ē? Scelestus: atrox: ipurus: subdolus: hūani generis tērrima pestis. Sāctis tamē maxime uitis atrocior ifestiorq; iminebit: qui illius artes uincere poterūt: p̄stigias nudare: figmēta detegere. Sunt enī sunt plurimi: qui tunc inueniendi sunt placiti deo: qui in montibus: & collibus: locisque desertis: obsecrationibus perpetuis: ineffabilibusque gemitibus uacantes: saluari poterunt. Nam sanctus deus intuens illos ita perseueranter in fletibus lachrymisque & fidei sinceritate persistere: super eos pietate mouebitur: uelut indulgentissimus pater: eosq; ubi se abdiderant: seruabit illatos.

magna perturbatio in oratione
222
Quippe sceleratissimus ille: requirere nō desinet scōs in terra & i māri: se iam existimās in terris regnaturū: omnesq; ditioni suae subditū. Putabit infelix illi quoq; horae terribili se posse resistere: cū de cælis ueniet dominus: nesciēs miser infirmitatē suā atq; superbiam per quā etiam corrueat. Perturbabit rāmen terrā: cūctaq; simul ipsebit formidine: per fallacia signa & magicas artes. Nō erit illo tempore ulla in terris requies: cū uenerit draco: sed tribulatio magna: turbatio atq; confusio: mortesq; & fames in cunctis finibus terræ. Nā dominus noster diuino ore ita fore prædictum: dicens talia non cōtigisse ab initio creaturæ. Nos ergo peccatores: quā cōparationē afferre possumus imensæ illius ieffabilisq; præssuræ: cū ita deus nos ster de illa prædictum. Cæterū figat quisq; diligēter animū: scis uerbis domini & saluatoris nostri: consideretq; quō propter necessitatē: urgentēq; præssurā dies illos abbreviat: pietate sua nos admones & dicēs. Orate ne fiat fuga uestra hyeme aut sabbato. Et iterū Vigilate semper: assidue orantes: ut digni sitis effugere præssuram illā: & coram filio dei assistere. Tempus enī prope ē. At nos in ntā iniquitare perfidissimus: neq; credere uolumus. Deprecemur assidue in lachrymis & orōnibus: die noctuq; deo procidentes: ut saluari mereamur. Siquis cōpunctionem habet & lachrymas in orōnibus suis: deprecetur dominum ut euadat præssuram illam ingentem: quæ superuentura est orbi. Ne penitus illam bestiam uideat: neq; audiat signa & prodigia per loca fieri: fames/pestilentias/terremotus/ac uarias morres. Nam ualida profecto ac robusta sit necesse ē anima: quæ tunc inter scandala inumerā: mentem colligere possit: & seruare cōstantiam. Siquis uel parum negligat uastabitur facile captiuusq; fieri per draconis ostenta. Carebit népe uenia huiusmōi in die iudicii: qui facie ad faciē tyranno cōspecto credidit: eiq; sua spōte se subdidit. Multis igitur lachrymis: perpetuisq; gemitiibus & orōnibus nobis opus ē dilectissimi: ut quisq; tūc stabilis iter repatōes imobilisq; perdureat. Plura enī fantasmata sūt quæ tūc a bestia fieri. Nā cū dei aduersarius sit: oēs oīno perdere cupit. Audite fidelissimi fratres mei: quidnā fecerit populo in deserto exēuti ex

75

ægypto: quōmodo illos astu suo circuuerit fraudulentus atq; ne quisstissimus: ut oēs simul execrabile illud scelus admitteret. Suggestit balaā ut balac regi madian pessimū cōsiliū daret: ut s. mulieres ciuitatis ormatas i tabernaculis sisteret: populūq; dispergeret: atq; ad fornicationē & sacrificia blandimentis illiceret: ut deus scelere offensus: eos simul ac subito uelut impios perderet: cū oēs ueluti iumenta cū madianitis mulieribus fornicati essent. Statuit ergo mulieres per cōtubernia quæ hortarētur ad scelus: mēs item plenas libaminū & hostiarū āte fores: ut qui cōgredi illis nequiter uelle: prius offerret libamina: deinde crīmē turpitudinemq; perpetrarer: neq; enī aliā a populo mercedē accipiebat mulieres: sed oēs ad se ueniētes imolare cogebant. Statuit autē principibus p̄cipū filias: diuitibus diuitum: cūctoq; populo plebeias mulieres: uolēs illos penitus i mortē p̄cipitare: si neq; diues pauperculā aspernaretur neq; p̄inceps plebei cuiuspiā filiam dedignaretur. Vidiſti iniquitas magnitudinē: inuentionēq; malignam: quō oibus simul foueā fodit in mortē? Vidiſt ne unquā aliquis ex uobis tam ipudens flagitium: fornicationēq; ita anticipitem gladium tenentem? Nam dupli morte utraq; acerbissima: perimebant mulieres eos qui ad se ingrediebantur: sacrificii scilicet: nephariiq; concubitus. Eodē modo & tyranus ille molietur: ut nemo sit immunis a bestiæ sigillo: cum uenerit fallere simul uniuersos: prodigiis & signis tēpore suo idest in consummatione saceruli. Iubebit enī in illo perpetuæ famis incōmodo: ut nulli quicquā escarum emere liceat: nisi signaculum suum prius acceperit. Vbi uero suscepit signum: ita demū emendi cibos habeant facultatem. Constituet autem principes ad fallendum populum: exequendumq; negotium. Attenditē dilectissimi mi p̄ceptum bestiæ: astuq; malignitatem. Accedet quisq; ciborum constrictus inopia: cogeturq; signum illius accipere. Dat autem signum suum impurus ille latro: non simpliciter: neq; passim in quolibet corporis membro: sed dexteræ ac fronti hominis: impiū insignit characterē: ne potestate habeat hō signādi se dextera signo iēsu christi saluatoris nostri: neq; i fronte crucis signaculum

penitus imprimere possit. Scit enī uersutus ille quia ubi crucis christi signaculū impressum fuerit: soluitur continuo utirtus eius oīs. Iccirco signat hominis dexterā: h̄ec enī ē qua mēbra nostra cūcta signamus. Signat & frontē: quia & illa candelabri in morē lucernā idest crucis christi signū i sublimi pr̄fert. Iā uero fidelibus oībus christi amatoribus: grande certamē incūber: ne ulla rōe: ullis terribus: ullis artibus eius fallaciæ cedāt: neq; torpore lāguescant: cū draco signū suū pro cruce: modis oībus molitur imprimere: ut non men domini saluatoris: nulla prorsus rōne nomietur. Metuēs enī ac tremēs scām uirtutē nomis saluatoris: tota id cura nitetur ext̄i guere: ifirmus atq; ibecillus. Nā qui illius signaculū accipere oīno renuetit: illius fantasmatisbus ac dolis non erit obnoxius: neq; huiusmodi deserit dominus: uerū eius cor maiore copia suæ lucis infundit: ipsumq; ad se potētius arrahit. Cōsiderare nos cōuenit fratres & tota intētione cauere: inimici fantasmata iniquitatis plena. Sub sereno dulcedinī & uoluptatis illecebræ: tēptare nos omnes atq; ad corda nostra conatur irrepere. Sed necesse ē ut beluæ astus atq; fallacias: sinceram christi fidem fortissime constanterq; tenentes deiciamus: tyranniq; uires fidei uirtute frangamus: animū p̄rterea immobilem constantiāq; tueamur: cōfususq; & infirmitatem suam uelit nolit agnoscēs: recedet a nobis. Sanctorum cætus fidelissimi fratres: ego minimus omniū cum lachrymis moneo: ne ulla ratione inimici pateamus insidiis: sed freti saluatoris munere atq; uirtute: insuperabiles simus. Ecce iam ineuitabile illud certamen in ianuis est. Sumamus ergo clyppeum fidei: omnesq; affectu ingēti hauriamus ex diuio fonte spem salutis animæ nostræ. Increatā cōsubstancialēq; trinitatē: fontē itelligo dilectissimi semper manatē largissimos diuinorū munera latices. Si huiusmodi armis aia nrā fuerit iſtructa: cōculatus ē draco. Inter hæc aut̄ oīa nobis orandū est: ne ueniamus i tēptationē: neq; hyeme fugiamus. Parati igitur estote: ueluti fideles serui domī nrī studiosi: neminē aliū suscipere ulla rōe sustinētes. Nam ubi primū fur ille imanis / atrox / impurus: suis tēponibus reuelari coepit: uolēs electum gregē ueri æterni q;

7

pastoris furati mactare ac perdere: ut ipse dominetur ouibus gregis: qui aperte uocē sanctā ueri pastoris agnoscunt: cōtinuo uocē seductoris agnoscēt. Neq; enī similis ē sancti pastoris uoci. Nā cū sit uox furis imitis: incomposita: atq; confusa: protinus noscitur. Quonā uero habitu in terrā ueniet ipudentissimus coluber: discamus oī amici. Nempe enī saluator noster humanū genus etipere cupiens: ex uirgine natus ē: atq; sub hominis habitu: sancta uirtute deitatis suæ calcauit inimicū. Mansuerus itē & humilis fuit i terra ut nos de terra sublimaret ad cælum. Profecto enī ueris deus ille qui cōceptus fuerat: idem ipse icarnatus ē: idem natus in carne nostra ex uirgine maria. Idē ipse per crucis patibulū saluauit uniuersa: idem mandata salubria discipulis tradidit: uenturus iterum in nouissimo die iudicare uiuos & mortuos: ac reddere oībus iuxta opera ipsorū: iustis & iniustis: ut iustissimus iudex. Considerās igitur hostis: quia rufus in gloria deitatis suæ uenturus ē dominus: aduentus ipsius habitum sumere excogitauit: ut ita nos falleret. Verum dominus noster i nubibus lucidis descendet ad terras: nō sic autē inimicus i nubibus lucidis in terram ueniet. Apostata etenim est. In hoc autem habitu ueniet impurus latro. Ut enī omnes fallere possit falsus atq; falsiloquus: humilem se simulabit & blā in q; habitu ueniet atq; tunc

ram iustū? Præcipue uero iudeorū homicidarū populus ipsum honorabūt: eiusq; aggaudebūt regno. Vnde & ipse illos i honore cæteris præferēs: ostēdet eis oibus loca sedesq; suas: istaurandi tēpli prouidentiā gerēs. Cū uero regnare coepēt draco: prompte accurrēt populi: ad societatē cū nouo rege ineundā. Edom & moab & filii amon: ut regē suū cū gaudio illū adorabūt: ipsiq; i primis illius socii fient. Erigetur cōtinuo illius regnū atq; prosperabitur: & tres reges magnos i sua idignatione percutiet. Deinde supra modū ifelix ille exaltabitur corde: & euomer draco amaritudinē suā: propinabitq; cū dolo mortiferū uirus. Perturbabit orbē: cōmouebit oia uexabitq; aias multas: neq; iam ut religiosus: nō iam pauperū cultor: nō ilaris: sed cōtrā penitus per oia seuerus: durus: atrox: iracūdus: iquietus: terribilis: asper: odibilis: execrabilis: imitis: nequā: imanis: ipudens: atq; omne mortaliū genus in ipietatis barathrū præcipitare festinās: per insaniā suā. Magnificans signa: terrorsq; multiplicās. Mōtes quoq; nō uere sed fallaciter trāfferet. Hoc autē modo trāffere tyrānus montes falso uidebitur. Adstātibus turbis inumeris: populorum gentiūq; plurimaru: ipsumq; propter signa laudātum: emitte ualidissimam uocem: adeo ut mouearur locus in quo turbæ sibi assistebant: dicerq; palam. Discite omnes populi ingentem uitutem meæ potestatis. En coram omnibus uobis iubeo monri magno qui ē trans fretum: ut emigret de loco ubi nūc est huc ad nos uerbo: dicerq; scelestus. Tibi dico mons: ut huc modo cōtinuo trans mare emigres. Currit autem quasi suspensus in aere ante spectatiū oculos: cū omnino motus nō sit a fundamētis suis. Deus enī altissimus firmauit atq; in sublime extulit montes & colles: nec habet iquinatissimus ille potestarem ea omnino mouendi: sed mundum seducet magicis artibus. Rufus alteri monti qui sit i medio mari locatus: uidelicet i sulæ magnæ iubebit sedē suā deserere: & migrare i aridā ad amoena litora; ad spectatiū oblationē: & cū i sula prorsus nō moueat ex mari: tamē præstigiis magicis: iuētū oculis i arida eē uidebitur. Idē ipse draco expāsis manibus: multitudinē serpentū atq; auiū cōgregabit. Abyssum itē

72
deibulabit ut aridā: certos figens in fluctibus gressus. Qux tamē oia nō ueraciter fient: sed ficta erūt falsa fucata. Plurimiq; mirabūtur: eūq; ut deū fortissimū glorificabūt. Qui uero deū in seipsis iha fidelis duxime cognitūt. Bitantē hēbunt: illuminatis oculis cordis diligēter ac certa fide cōspiciēt: māifesteq; cognoscēt falsa fantasma: q; scilicet neq; mons ex loco suo migrauit in alterā partē: neq; de pelago insula ascēdit in aridā. Cum tamē hæc oia & plura his etiā fecerit: prorsus ad orationē stare nō poterit: neq; i nomie pris & unigeniti filii & sc̄i sp̄itu tus quippiā facere: sed cūcta in suo nomie faciet: simulabit: fallebit: illudet: ē quippe aduersarius dei. Qui uero ex populis i illius laudes personabūt: diebus singulis & horis in deteriora proficiēt. Pestilētiae: terræmotus: mors: fames: sitiis: atq; metus multiplicabitur super terrā: & pauor incredibilis. Nā cæli desuper nō pluent imbræ: tellus itē infima fruges denegabit: deficiēt flumina: fontesq; sicca būt: nō germinabit herba: nō arbores proferēt fructus: mare undiq; fetorē ex alabit: & ifinita pisciū multitudo morietur. Tunc locis oibus iugis erit tribulatio. Tūc lugebit acriter ois aia & igemiscet: cū uiderit præssurā ubiq; seuientē: & se die noctuq; obsidērem. Cibos nusquā reperiēt: quibus famē extinguere possint. Electi ex populo príncipes: adstātūt locis singulis duri & imites: qui eos solos aliquid ciboru qui tunc iueniti poterūt permittāt emere: qui si gnū scelerati latronis i fronte uel dextera præferēt. Deficiēt ifantes oēs in sinibus matru: ipsaq; matres supra ifantes suos expirabūt. Pater itē cū paruulo i plateæ medio mortui corrūt: nec ent qui sepeliat: & i monumēto cōponat. Præ multitudine cadaueri quæ i publicū prōiciēt: fetor acerrimus uiuētes undiq; fortissime uexabit. Mane oēs præ dolore cordis igemiscēt suspirabūt & dicēt. Quādo erit uespera: ut requie potiamur? Rursus cum uespera uenerit: inter amarissimas lachrymas ita loquētur. Quando putas illucescerit: ut fugere possimus? Et fugere uel occultari nusquā dabitur ab urgēte præsura. Cuncta enī simul perturbata erūt: mare atq; arida: Iccircō nos ita præmonuit domius. Vigilate & orate horis singulis: ut effugiatis a tribulatōe illa. Fetor in terra & i mari: pestilētiae ac terræ

motus in arida: pestilētiae itidem & terrāmotus ī mari: cōfusio ac
tertores ī mari: item & in terra. Ingens auri argētiq; copia: & uestis
serica nemini proderūt quicquā: in tribulatione illa magna atq; di
scrimine: sed cūcti mortuos beatos dicent: qui priusquā superueni
ret i terra ranta renū confusio: sepultura potiti fuerāt. Projectum in
plateis iacebit argentū atq; aurum: neq; erit qui cōtingat: cūcta. n.
in abominationē conuertētur: sed quārēt oēs effugere: & nusquā
parebit euadēdi locus. Immo præter famē: sicut peste: metum: alia
quoq; adiicietur iustissimi pauoris causa. Nam feræ: belux: atq; ser
pētes noui generis uorabūt homies: oiaq; plena erunt angustiis.
Intus timor: fons tremor: & nocte ac die iacebūt in plateis mortici
na: in domibus cadauera. Vbiq; fetor ingēs: & domi: & i publico.
Fames & sitiis domi & foris. Vox ululatus & gemitus priuatim ac
publice ubiq; personabit. Intus ac foris tumultus erit. Vnusquisq;
alteri cū fteru & gemitu occurrit. Pater filiū: filius patrē: matrem fi
lia: filiā mater: frater fratrē: amici amicos amplexati moriētur. Mar
cescer flos ois carnis: eruntq; facies hominū tanquā mortuorū. In
odium execrationēq; conuerteretur muliebris forma: tabescerq; pul
chritudo ois carnis: præ inedia alimētorūq; penuria. Tunc hi oēs
qui bestiæ crediderant: eiusq; signaculū acceperant: impiū scilicet
characterem: una pergent ad illū: & cum eiulatu proclamabūt. Da
nobis escas: ut edamus & bibamus: nā cūcti deficimus: & expelle
a nobis uenenatas bestias. Impurus autē ille cū unde illis tribuat
ignoret: eis omnibus magna cū asperitate & duritia loquetur. Vn
de inquiēs o homines cibum uobis potūq; ministrabo: cū cælum
terræ pluuiā deneger: atq; ideo humus oino non proferat germia?
Audientes hæc populi lugebūt ac flebunt: inter tot incōmoda oī
prorsus consolatione destituti: adiicieturq; potius tribulationi tri
bulatio: quia ita tyrāno crediderūt. Ille enī in quē crediderāt: nec si
bi ipsi opē ferre poterit: quāto mius illis? In illis diebus ipsi quoq;
dracōis satellites tabescēt præ tribularōe ingēti: pro pauore & agi
tatiōe terræ: & sonitu maris: & fame: & siti: ac serpētum morsibus.
Quippe oēs qui acceperūt antichristi characterē: ipsūq; ut deū scūm

73
uenerati sunt: nullā in regno christi partē hīturi sunt: sed cum dra
cone ipso in geennā proiciētur: perpetuo igni exurēdi. Beatus qui
cōstātissimus iuentus fuerit atq; fidelissimus: hēns ī deo fixū cor
suū. Nam illū incūctanter & itrepide abs se arcebūt: fantasmata ip
sius cūcta conténens. Verū priusquā ista fiāt: mittet domius heliā postāretq; heliā postāretq;
theībiten/ & enoch: miseratōe permotus: ut ipsi humano generi pi
etatē reserēt. Hi uero dei ueni sciētiā oibus palā prædicabūt: admo
nebūtq; mortales: ne timoris causa credāt aut obtēperēt falsitati.
Seductor iquient ille ē: nemo illi credar: nullus uestrū terreatur. De
us scūs ac dominus ecce iā de cælo uenit: ut iudicet oēs qui credi
derūt signis antichristi. Pauci tūc reperiētur: qui credere aut obtēpe
rare uelint ipsorū prophetarū uerbis. Hæc oia faciet saluator & de
us noster: ut ostēdatur oibus nobis eius bonitas & ifinita clemē
tia: qui nunquā uoluit mortē pecōris atq; ipii: sed oēs saluos fieri
cupit. Cogitemus dilectissimi imensam pietatē domini nr̄i: qui ne
illo quidē nouissimo tépore: humanū genus ueritatis prædicatiōe
destituit: sed tunc quoq; mittit prophetas ad prædicandā ueri dei
notitiā atq; culturā. Oēs prorsus i iudicio iueniētur excusatiōe pri
uati: cū uenerit e caro dominus ī maiestate pris & gloria. Plurimi
itaq; scōrum qui tūc reperiētur: cōperto aduētu antichristi: cōtinuo
& profundēt lachrymarū flumia: cū gemitibus ienarrabilibus: orā
tes deū suū sanctū: ut a dracone liberētur: & cū summo studio ad
deserta cōfugient: & timore perterriti: ī móribus & uallibus occul
tabūt: puluere ac cinere capita sua aspergētes: & orabūt dominū
die noctuq; cū summa hūilitate. Præstabiturq; illis a deo scō quod
petierit: & deducet eos gratia illius ad destinata loca: ibiq; salua
būt in spelūcis & cauernis terræ: ne uideāt antichristi signa atq;
portēta. Cūctis enī quibus ienit diuīa sciētia atq; intelligētia: tyrāni
noscertur aduētus. His uero qui mētē iplicauere sœcularibus rebus
& terrena tantū appetēt cōmoda: nequaquam cōstrabit. Qui enī sem
per sœcularibus negotiis seruit: et si audierit credere nolet: asperna
biturq; dicitē. Huius rei gratia effugere scī præualebūt: quia sœculi
huius oēm curā abiecerūt. Tūc ois terra lugebit: & mare: & aer: cū
k

oibus feris/aialibus/& uolatilibus: lucru oia perstrepit. Lugebit
motes & colles & ligna siluanū: lugebit & cæli lumiaria cū stellis
oibus: propter hominū genus: quia oēs declinauerū simul iutiles
facti sūt: a facie dei scī creatoris oium: & plano crediderūt: pro cru
ce saluatoris characterē aduersarii & ipuri hostis suscipiētes. Luge
bit mare & arida: quia uox fluctuū & orō de ore hominū repente
cessauit. Lugebit ecclesiæ dei uniuersæ luctu ineffabili: quia ultra
nō offertur oblatio diuina & scificatio. Postquā igitur ipleti fuerit
tres semis āni scelestis illius iperii: & operatōis ātichristi: cū scāda
la oia totius terræ cōsumata fuerit: sicuti diuino ore dei & saluato
ris nri p̄dictū ē: ueniet iā ut fulgor de calo corruscās: imaculatus
scūs/terribilis & gloriosus deus noster & dnūs: spōsūsq; imortalis
in nubibus cæli: cū iextimabili gloria: præcurrētibus āte illius faciē
legiōibus āgelorū: & archāgelorū: instar flāmæ ignis & ignei fulmi
nis: cū fragore igenti resultatis. Aderūt cherubi quoq; præ horrore
uulnu deorsum iclinata: & statia seraphi: & alis quattuor facies pe
desq; uelātia: & cū horrore clamātia: atq; ad alterutū dicētia. Scūs
scūs: scūs: dnūs deus sabaoth: plēa ē ois terra gloria eius. Vox itē
tubæ p̄dicabit horredū clamās ac dicens. Surgite qui dormitis: ec
ce uēit sponsus. Tūc uero monumēta reserātur: & audiet putridus
puluis magnū atq; terribile saluatoris aduētū. Atq; i ictu oculi oē
hominū genus exurget: i spiciētq; imēsam spōsi maiestatē: & mille
milia: & cēties milies millena milia scōrum āgelonū & archāgelonū
ifiniti exercitus throno gloriæ adstare. Tunc iusti oēs gaudebūt
gaudio ienarrabili: qui dracōis ifesti signaculū super se nō accepe
rūt: & cū ifinita fiducia spōsum adorabūt: atq; ouātes cælesti ige
diētū regnū. Adducetur aut & tyrānus ab āgelis uictus: una cum
demōibus oibus: āte cōspectū domini. Adducetur simul & pecca
tores oēs atq; ipii qui signaculū ipsius acceperūt reuicti. Feretq; cō
tra eos rex sniam dānatōis xterne: & i extiguibili igni tradētū crū
ciādi. Quicūq; uero scelerati ātichristi signū nō receperūt: quiq; in
spelūcis & cauernis abscondi sūt: exultabūt cū spōlo i séptero tha
lamo cū scis oibus: ienarrabili gaudio i sēcula sēculorū Amen.

Explicit Li. sancti Ephrem de Antichristo.
Incipit eiusdem Sermo de Virginitate.

E virginitate & scificatione animæ: paulus apostolus
ut cōsiliarius optimus nos admonet oēs: uirgitatisq;
gradū cūctis hūanis meritis arbitratur excellere: ac su
periorē mūdo ē. Qui enī uxorē hēt iquir: hāc hēt curā
quō placeat uxori. Qui uero i uirginitate perdurat: hāc hēt curam
quō placeat domio. Cura illa dicit ad poenā: hāc aut dicit ad ui
tā. Beatus qui sollicite curat placere domio: corpusq; suū itegrū im
maculatūq; seruare: ut téplū scūm & imaculatū chris̄ti regis nri esse
mereatur. Téplū dei spōte factus es hō? Tibi ergo ipsi die noctuq;
uigilāter attēde: ne corrūpatur téplū: quod pro arbitrio uolūtatis
tuæ cōdidisti. Ipse sponte tua & uolūtate propria dei téplū factus
es: nō ui coactus: sed iductus arbitrii libertate. Nihil ergo dubites
excelsi dei effectū re eē domiciliū: hitat enī altissimi spūs i templo
suo: siquidē iueniat mundū: ipsūq; scifar: ut sit idoneū atq; utile
domio suo. Audi mi frater carissime quæ loquor ad te: & scribe uer
ba mea i corde tuo: ne effluāt. Circūda tibi fidē itegrā: spem & cha
ritatē: hisq; armis potētissimis fretus: téplū dei ab imūdis ac fōrdi
dis cogitatōibus uindica: ac uigilātissime purū ab oī labe custodi
Esto oculus totus: iugiter obseruās: assidueq; prospectās: nequissi
mi illius p̄dones ifestos. Vigilāt huiusmodi pirate i perniciē no
strā: ac si quē iuenerit mollē: desidē: leuē: clam protinus irrepunt: il
liusq; ifelicis téplū: corpus. s. iquināt: ut iā nō sit utile domio: & se
di maiestatis idoneū. Attēde ergo tibi ipsi: & sollerter caue: ne ma
ligni piratas dū negligis itus accipias. Aniaduertis frater quinā
sint illius nequā & homicidæ pirate! Cogitatōes fōrdidæ: cōcupi
scētiae malæ: noxiæ affectiōes: idignatiōes: ira: cōtentiones: passio
num uitiorūq; famulatus. Hi piratæ sunt ipudentes: malignissimi:
nūquā p̄dari desinētes: nullāq; maliciæ saturitatē capiētes. Victi
quoq; semper ifurgūt: semperq; oberrāt aditum cordis. Est quippe
iuerecūda cōcupiscētiae radix: & nisi abscidatur quotidie pullulat.

k ii

Q. D. L. O. P. B.

Cxterū stude mi frater huiusmodi radicē ex corde tuo horis singu
lis uellere:ne iugiter pullulans germinet. Nam quantūlibet sāpe il
lam abscideris: nisi eam penitus ac radicitus uellas:nouū semper
erūpet in germen. Templū igitur dei sanctū & immaculatū omni stu
dio eē cōtende. Si sic templū tuum præpares deo: si digne sedē tuæ
mentis exornes: deus ipse scūs tui te laboris mercede non priuat:
sed eius domiciliū uice quod sibi i pectore tuo præparasti: iocundit
atē tibi sempiterne uirētis paradisi: amoenaſq; delicias reddit: ad
pro perturbatōibus & sordidis cogitationib; uictis: ætermæ feli
citatis corona te donat. Enitere igitur uitibus oībus: ut templū
tuū castum immaculatūq; custodias: ut sit candidū: nitidum: deoq;
gratissimū. Attende tibi quæſo: ne pro scō & immaculato domino:
spurcū imanemq; hostem iducas in templū tuū: corrūpaturq; san
critas tēpli: per ipudentiā scelerati hostis. Est enī profecto ipudēs:
iprobus: per uicax. Quantūlibet enim illū abiicias atq; corripias:
ipse ipudentius obseruat aditum: & uiolēter quærit irrūpere. Hunc
si introducas in tēplū corporis tui: nihil ē cur in deum referas cul
pam. Non enī sponte te ipse deseruit: sed tu illū de sua sede detur
basti: ut in eam ipurum iduces hostem: introducto in tēplū spur
co uexatore: placidū pacatūq; regem effugasti. Odisti scūm: tyran
nū dilexiſti. Relicto uitæ fonte: ceno imoraris: & separatus a luce:
cōmunicas tenebris. Cur id? Quia propter desidiā tuam: teipsum
inquinādum inimico tradidisti. Deus enī scūs tēplū tuū quod i
se erat: incolere semper uoluisset. Verū ipse benignissimū dominū:
& cupientissimū tui: regnūq; suum tibi dare gestientē: per tuā igna
uiam: mortifetiūq; soporem cōtristasti. Deus enī in illorum habitat
corpo: qui se puros immaculatosq; custodiunt. Quod si tu quoq;
deū ipsum inhibitare cupias in tēplo corporis tui: cūctis diebus qui
bus super tertā uitā: ipse deus scūs in paradiſo suo: in luce ineffa
bili: & imortali uita te in æternū cū gaudio & honore diuino loca
bit. Audisti illud profecto ac legisti: qd dies una in illa caleſtis re
gni luce: mille annos iſtius ſæculi excedit. Aperi quæſo cor tuū fra
ter: & quæ dicātur tota animi intētiōe cōplete. Fac desideres deū

75
oībus diebus uitæ tuæ. Dulcedo æterna & lux ac lātitia perēnis ē
deū semper iquirere: ſēper abire. Si illū desideres iugiter: deus zela
tor ē imaculatus & scūs: inhibitatq; i aia timentiū eū: & uolūratē fa
cit diligētiū ſe. Vis eē templū dei caſtū: scūm: & imaculatū? Fac ha
beas illius imaginē i corde tuo iugiter. Dei uero imaginē dico: nō
colorū uarietate i ligno aut alia materia deformata: ſed illā intelli
go imaginē dei: quæ per bona opera: uidelicet ieunia: cōtinētiā:
recte facta: uigilias: orōnesq; pure ac iugiter pigitur. Porro colores
imaginis caleſtis domini: uitutes ſunt: & cogitatōes mūdæ: nudis
taſcq; terrenarū oīum rerū. Nemo quippe ſine certamie coronatur i
ſæculo. Pari rōne & i uita monaſtīca: ſine colluctatōe nullus im
aſcibili corona & æterna uita potietur. Harenæ enī cōparatur hoc
ſæculū dilectissimi frēs: i qua perfecti quiq; pugnatores: quātū ha
beat alacritatis: quantū uitibus polleat: iterriti ſemper ostendunt
cū nūquā fortes remittit manus: exerūtq; lacertos: parati quibus
libet uolētibus cōgredi. Timidi cōtra: molles /ignau/ per ſegnitē
ſuā ex certamie fugiūt. Perfecti pugnatores & cōtinētissimi mona
chi: paradisi amoenitatē ante oculos hēnt: expectātq; bōis ipsius
oībus perfui: i luce æterna & imortali uita. Vis in certamine perfe
ctus oſtēdi: Indue uitutes ſicut uestimērū: eas ubi idueris uide
exuas: ſed his fretus affidue certa. Vinū metue: ne forte de te tri
umphet: nudensq; uitutibus: ſicut antiquus ille iuſtus nudatus ē
uestibus. Vidisti porētiā uini? Sin aut & admonitōe tibi opus ē: eā
tibi historiā paucis recēſebo. Noe uir iuſtus: scūs: atq; perfectus in
generatōe illa: quæ ſibi ipſi pemicies fuit: qui & a deo præconium
ſuā laudis emeruit: cū ei dixit. Te ſolū uidi iuſtū i hac generatōe
corrupta. Hic igitur iuſtus: qui diluuii tēpore aquarū rumētes gur
gites uicerat: a modico uino ſuperatus ē dormiēs. Id aut unlissimū
uinū: iuſti uiri corpus i ſōno nudauit: qui poſtmodū pater ac prin
ceps generationū fuit. Vinū itē lot iuſto ſubripuit: nā furatus ē ei
per filias illicitū nephariūq; cōcubitū. Si uinū iuſtis ac ſcis minime
pepercit: te qui nullius menti es: quāta puras facilitate ſuperabit?
Cauēdū prorsus ac iuuēibus maxie timēdū uinū. Nūquā enī uinū
k iii

parcit corpori ignēq; flagrātis noxæ cōcupiscētiæ i eo séper accēdit
Ne quæso corpus tuū per remissiore uitā: illius icēdiis pateat: ne oc
cupatus a cogitatōibus pessimis: & meditatōe nequissima: quāuis
nefanū opus i actū per cōiunctionē corporis mīme prodeat: reus ta
mē operis meditatōi nequā imorādo: per umbrā & peci ipsius ima
ginē fias. Sin uero huiusmodi umbra ac meditatiōe præoccupetur
corpus tuū: quicquid loquaris: quicquid agas: poenitētiæ semper
dolore cōpūgere: atq; ita peci purgabis imaginē: hoc enī peci simu
lacrū adūlit sēper: mētisq; oculis fātasmata obicit: cōrēplarōnē in
plura diuidit: colloquia dulcescere facit: qui illud abigere sollicite
negligit: meditatōe mollitur: iuisibilitet uicitur: clā peccat i itumis.
Cūctis quidē cernētibus faciē plenā religiosæ grauitatis ostendit:
ipse uero propria cōsciētia cōfusus torquetur itrisecus: sēper poeni
tēs ac iugiter moerēs. Redarguitur. n. a cōsciētia propria. Hēt hoc
propriū cōcupiscētia mala: ut simul atq; in corde cōsumata fuent:
eisdē uestigiis quibus fuerat igeria: moerorē ac pecūm itroducat.
Atq; extenus quidē uultu religiōis speciē præfert: iterius uero con
fidit: nullā penitus hēns fiduciā ad deū. Quis ergo nō lugeat:
quis nō lamētis oībus prosequatur: tātā necitatē: tā imane pericu
lū. In uno momēto téporis flectitur aius ad peci cōsensum: ac deo
spōte deliquēs: eius cālestē abs se abdicat donū: scificationē. s. ac
uirginitatē. Quāto. n. tépore corporis téplū scūm purūq; perdurat
deus excelsus ipsū icolit téplū. Quod si iquinetur & corrūpatur tē
plū: cōtinuo scūs imaculatūq; dnūs desert illud: ac pro scō & cā
lestī lumie: igreditur atq; illic imoratur spurcus inimicus: & cū eo
una igreditur cōcupiscētia mala sēper iſaniēs. Quisputas hēc oia
cogitās: atq; secū diligēti discussiōe pertractās: lachrymatū cōtine
at ibres? Deus scūs repulit téplū: ac pro eo cōcupiscētia mala illud
occupauit. Si hoc itelligit: cogitet quisnā ē qui repulit: unde: quo
excidit: a quo recessit: & nūquā satiari lachrymis ac gemibus po
terit. Siquis dū certat mollitie uicitur: hic dū aliū cōspicit i eodē cer
tamie uictoria potitū: uictorēq; coronis ac præmiis: & oīum adīstā
tuū laudib; donatū: tūc illū fugæ suæ dira poenitētia incessit: seq;

78

ipsū pre graui merore cruciat dicēs apud se. Cur uno téporis momē
to superatus cogitarōe certamē fugi? En̄ alios cerno uictores mag
na cū gloria sūmīq; laudib; peregisse certamē: & ipse ut certamis
desertor cōfusus delitescā. Sic & i die retributōis erit. Cū. n. illuc de
sides quiq; ac pecōres: iustos & scōs alios quidē i paradiso: alios i
regno uiderit: alios itē i nubib; uolātes luce circūdatos: se uero
ut ipios æternō igni & exteriorib; tenebris additos: tūc illos acer
tima pnia subit: & inutilis ploratus excruciat. Quocirca mi frater
amabilis quæso: ut sēper imitari satagas scōs illos prēs nrōs atq;
perfecros: qui profecto uitae cordisq; mūdicia: scā puraq; tēpla ima
culati domi fuere. Perge scōtū iter: eorūq; ihere uestigiis qui punta
re uirginea & iregerima castitate singulari abstinentia: orōibus: ieu
niisq; floruerē. Ama cōtinētā: stude lectiōi: desidera orōem: famili
are cū deo colloquiū. Qui ppe orō scā & pura cū deo loquitur. Orō
perfecta querētiū deū: & eū toto cordis affectu abigentiū: sūma cū
alacritate & facilitate atq; cōfidētia: ipsum quoq; penetrat cālū. In
ipſa scī āgeli & archāgeli perpetuo trūphāt: eāq; corā scō solio sub
limis oīum domi sistūt. Tūc enī illi maxie gaudēt: quādo iustorū
uota ac preces diligētiū deū: āte illius oculos offerūt. Stude frater
imitari scōtū patrū mores: instituta: uirtutes: perge illorū cōuersati
onis uīā: exercere ad illorū normā. Fac sis cōtinēs aio: uigil spū: ab
stinēs corpore: cōtinēs hitu: cōtinēs spū: abstinenēs cibo: abstinenēs ri
su: cogitationū quoq; cōtinētā seruās: ut per oīa ueluti perfectus
athleta inotescas. Attēde igitur tibi: nequādo i orōe leuis & elatus
iueniaris. Cū uero deo adīstis orās: cū meru & tremore adīsta. Cir
cūcide ex corde tuo cogitatōes oēs: ac terrenorū oīum curā. Esto
orōis tépore ueluti cālestis āgelus: atq; ita decerta: ut scā & mūda
sit orō tua: pura atq; imaculata: ut dū illā sibi propīquare uiderint
cālestes ianuāe: gaudētes illi cōtinuo ultro pādātur: ut ipsā iruētes
āgeli atq; archāgeli: oēs illi gestiētes occurrāt: & āte scūm ac subli
me solū imaculati domi offerāt eā. Ita esto sēper orōis hora: quasi
cherubi & seraphi: deo felicissia bīssimaq; sorte cōiuncta. Meditare
mi frater hēc uerba: eaq; cū metu ac tremore dulciter cāta. Largiun
k iii

tur enī aīt alimēta cælestia: amaritudinē ei præsētis uāissimi saceruli
i dulcedinē uertūt: leuēq; illā & expeditā a terrenarū rerum sarcina
reddūt. Oia quæcūq; audisti seruare festina: deo i aia tua perpetuā
sedē & placidū recubitū para. Ita demū in die illo temibili sūma fre
tus cōfidētia adstabis throno gloriæ: cū uenerit dnūs reddere uni
cuiq; secūdū opus suū. Ipsi iustissimo iudici deo & domio nrō iesu
christo sit gloria i secula seculorū amē. Explicit de uirgitate.

Incipit eiusdem Sermo de laudibus martyrum.

Nsipiēs: iperitus: rūdis pictor & horridus: pulcherrimā
spectatoribus proponere imaginē cupit: eāq; lucētē ac
splēdidā cūctis ostēdere. i. scōrum martyrū pugnā. Sed
cū dignis ea imagie coloribus careat: nec adsit mauus
quæ i ea effigie liniamēta perfecta iſignire queat: quo pacto præſu
met iners atq; rūdis: excedētē uiriū suarū modū imaginē uel orna
re coloribus: uel spectatibus ad iruēdū proponere? Quoniā igitur
suā nō ignorat iertiā: neq; suæ hūilitatis oblitus ē huiusmōi opifex
i orōe prostermitur: deprecās dnūm oium regē christū: ut qui marty
ribus suis iter cerramia dōauit uires: atq; iter præſuras tolerantiā
cōculit: ut uarias astuti inimici artes & callidū igeniū uicerēt: coro
nāq; imortalē & imarcescibilē raperēt: ipse deus bonus: pius: scūs:
rudi artifici & iperito sapiam: itelligētiā: ac uirtutē præſter: quibus
imaginē maximā atq; dignissimā possit erigere: scōrumq; martyrū
gloriosa certamia: spectāda oibus post hac generatōibus: atq; ad
mirāda proponere: ut postenī addiscāt præclarā patiētiā: eximiaq;
cōſtatiā scōrū bellatorū. Fuerūt enī profecto nobilissimi cōſtantissi
miq; propoſiti: nimiūq; laudabileſ. Nā cū persecutōis ſeuifſimā fer
uor: christiani gregis strages plurimas daret: oēsq; timidi ac fide i
becilles certare renuerēt: christūq; dei filium cōfiteri poenarū metu
detractarēt: fortissimi iſti milites christi instaurarūt aciē: & cōſerto
bello ſumis uinbus fuderūt hostē: uictoriaq; potiti ſūt. Accīcti enī
lūbos ſuos fide iſegra atq; perfecta: iterūt christū dnūm: igentiq;
cōſtantia cōfitebāt. Qui uero formidie ac pauore ſuperati terga
hosti dederāt: cæleſti regno ſeipſos abdicarūt. Miseri profecto atq;

miserabiles quos tepor atq; ſocordia tāta gloria fecit idignos. Sta
bāt igitur certamis tépore fortissimi bellatores dei: tornēta oia ſū
ma ai alacritate tolerātes: pro nōie ūigēti filii dei ac ſaluatoris nrī
xpī. Quā uero ſtrēni: quātaq; laude fortitudis præditi fuere: qui
ſubiecta oculis horréda ſupplicia cōtra ſe parata: nō mō nihil timu
erūt: uerū maion quoq; cōſtatiā pugnātes cūcta tolerādo ſuperarūt
Cemebat ardētē rogū: ignitas ſartagies: ollaſq; feruētes quæ feruo
re nimio guttas picis & adipis lōgius iaculabāt. Aſpiciebat itē *martyria ſparantur*
ferratas & aculeatas rotas iter igniū globos nimia celeritate uerſa
ri. Intuebātur ferreas ūigues lamiasq; cādētes: fuſtes: uectes: acule
os: terebra: cōpedes atq; catheanas: oēmq; prorsus attē quā iimicuſ
ueritatis aduersus cōfessores dni ſaluatoris iuenit: oia poenarū ge
nera i cōſpectū martyribus hostis callidus dedit: ut in formidinē
uerteret ſcōs: & aspectu ipſo ac terrore poenani: ligua nō iā cōfire
ri dnūm iesu metu ipedita præſumeret. Quid at fideliſſimi prōptiſ
ſimiq; bellatores xpī: iter huiusmōi āte oculos exposita horréda i
auditaq; ſupplicia? Prōptiores effecti: maiore fiducia atq; cōſtatiā
idubitāter: irrepide āte tribūalia iudicū ac præfectonū xpūm dnūm
cōfitebāt. Nō ſtridēs flāma: nō ignitæ ſartagies: nō ollæ feruētes
nō rotarū horréda uertigies: nō ardētes lamiae: nō ūgiū dētes: nō
cærera tornēta: nō cōpedes: nō cathēatū pōdus imēſū: nō tyrānonū
minæ: nō p̄cipū fremitus: nō ars tota diaboli mīſtrorūq; eius: ex
tentuit fortissios milites xpī: nō ipulit abnegare pietatē: nō a chari
tate dei & ſaluatoris abduxit: ſed præcicti fide cōculcarūt machias
oēs iimici: neq; illos oio formido tépravit. Vidisti ſeruorū fideliū
robur: uidisti gloriā pugilū xpī atq; cōſtatiā? Vidisti alacritatē in
gētē cæleſte regnū tota fide quārētiū: xpūm q; regē ſuū oī affū ūbi
entū? Vidisti fidē perfectā ueraciter perfōrū? Vidisti charitatē fla
gratē i br̄iſſimis pectoribus martyrū: pro qua terrena cūcta ſpreue
rūt: ut deū ſuū cernerēt quēdilexerūt? Vidisti affectū xpī: quō a ter
ra ſublimat exaltari cupiētes? Vidisti exultatē paradisū ūplecti ac
fouere ſui condā uidos milites xpī: in æterna luce ac pace gauden
tes? Accede mi frater cariſſie pertracta: cōſidera martyrū gloriosos

triūphos: aspice oculis cordis: cælestiū pugilū eximiā fidē: iuiolabi
lēq; pietatis affectū. Nō ualuit uis imēsa poenarū: iustorū aios fle
ctere: tā itrepidæ charitatis ardore nec mors ipsa quiuit extiguere.
Cesi magno cū gaudio: flagronū ictus ut summas delitias suſcipie
bār: serenaq; ac renitēti facie grās deo referefāt: quia meruerāt pro
ipſius noie pati. Quibus ego uos laudib; prædicē o perfecti mi
lites christi. Aut quō appellē uos incliti atq; br̄fissimi uiri? Quis ue
stræ fidei laudes explicare sufficiat? Obſtupuit népe oratorū facū
dia: philosophorūq; sapia: dū cernerēt mirabilia i xpi famulis fie
n. Iudicib; ac tyranis uerba defecerāt: scōrū martyriū cōſtantī &
ala critatē: imēsaq; athletarū xpi toleratiā aspiciētibus. Nā dū licto
rū māus eorū mēbra torquerēt: uisceraq; nudarēt: nō moerētes aspe
xere: nō tristes: nec solū iter cruciatus gemitū nō edētes: uerū lætio
re facie gaudia iterna testātes. Quippe illis ea erāt tormēta pro re
quie: carnifices obſequi potius quā ſeuire uidebātur. Nos aut frēs
quā obſecro apud deū i die iudicii excusationē hituri sumus: qui
ſine persecutionis atrocitate & cruciatib; uariis: charitatē dei ui
tāq; nrām ita negleximus: tantoq; torporis ſōno demersi sumus?
Martyres ecce uexati/afflicti/tēptati/exquisitiq; tormētis cruciati:
deū ex toto corde totaq; mēte dilexerūt. Nullis tēptatiōibus: nul
lis grauissimis licet acerimisq; ſuppliciis: flecti potuit rāra cōſtan
tia: nullis persequētiū terroribus: diuiæ charitatis ardor i ſacris pe
ctoribus quiuit obtūdi. Nos i requie atq; delitiis: bēignissimū deū
ac dnūm nrūm diligere nolumus. Quid igitur acturi quid dicturi
sumus i die illa temibili: cū br̄fissimi martyres prope ſoliū gloriæ ma
gna cū gloria & cōfidētia adſtātes: ostēdēr cicatrices uulnerū atro
ciūq; poenarū: i ſuis corporibus lucētes: fulgorēq; ſolis ſua clarita
te uincētes! Nos quidnam ibi frēs oſtentur ſumus? quas uirtutes
præferemus? Num charitatē dei? num inuiolabilem fidem? num
terrenorum omnium nuditatē? An forte tranquillitatē? an qui
etem? Nū elemosynas? nū miferatōis affectū? An māſuetudinē? an
orōes mūdas? an cōpūctionē ſalutarē? an uigilias? an lachrymas?
Beatus ſane felixq; ē quē illīc iſta comitātur. Nā erit profecto tunc

78
Praxis ad martyres
martyriū ſocius: neq; a cæleſti & plēo lumīs thalamo abicitur: ſed
eandē hēbit cōfidentiā corā christo domio & āgelis eius: his operi
bus fretus: gloriāq; nihil martyribus inferiorē. Precamur br̄fissimi
martyres: qui pro domio ſaluatorē: proq; illius charitate ſpōte & i
pigre tormēta ſubiftis: atq; iō familiarius domio cōiūcti eſtis: ut
pro nobis miferis & pecōribus & negligētāe ſqualore ſordētibus:
dnūm itpellare dignemini: ut ſuperuēiat i nos gratia christi: quæ
corda nrā radio ſacræ charitatis illuſtret: ut ipſū toto corde dilige
re poſſimus. Vos népe uere beati atq; gloriosi eſtis: quos angelī &
hoies pari cōſensu beatos prædicāt. Nā preffurā tēpore cū poenarū
dolor augeretur: uos ātē mētis oculos paradiseū hēbatis: uobisq;
iſta reputātēſ. Multiplicētur hic ſupplicia corporis: ut illic i paradi
ſo uoluptatis propagetur & requief. Cūq; i altū ſe attollerēt fluctu
um mōtes & moles undarū: per ſupplicia paſſionū: br̄tudo uobis
a deo reprobomma iugiter uerſabatur ātē oculos: perfecte credētibus
mērī nō poſſe deū: qui iſta promiserat. Quoniam igitur futura illa
& ſempiterna bōa iugiter ituebamini: certi uos eis ſine fine fruitu
ros. Iccirco br̄fissimi flecti molliriq; nō poſtuit urā cōſtātia. Læra &
exultāt futurorū expectatio: fortes uos ac robustiſſimos fecit: ita
horis ſigulis noua uobis admoueri acrioraq; ſupplicia cupiebatis
neq; ſatiari poenis poteratis. Vidiſ uos truculētus arbiter ſecuros
fidētes: itrepidos i agōe perſiſtete: nullāq; poenarū acerbitatē: nul
los uerberū ictus: nullas carnificū manus oio formidare. Fractasq;
ſuæ nequiciā uires obſtupuit ac doluit. Vbi uero cruciatus oēs o
fortiſſimi athletæ dei imēſa uirtute uicistis: arbitrabatur iſanus iu
dex per ferri metū: robur uestræ cōſtrātæ i formidinē poſſe cōuerte
re: negaturosq; christū putauit: quē toto animi affectu cōcupiſtis:
quiq; i cordibus ueltris: ut i puriſſimo gratiſſimoq; domicilio iha
bitabat. Ignorabat amens fore ut ipſius gladius: qui imēſos ſan
guis riuos: ſtrictus in ſcōrum iugulū fuderat: ſibi i primis pararet
necem: ut ipſis pii cruoris undis ſuffocaretur infelix. Aiebat au
tem militib; ſuis uictus atq; confuſus. Timeo ac trepidō uehe
menter hunc ſanguinem: qui de cæſorū pro iefu nazarenī nomine

ceruicibus manat. Se enī iuicē hortātur ad mortē: pro ipsius confessione subeūdam . Terret me tanti ipsorum cruoris effusio : neq; ad momentū ante tantum discipulorū christi cōsensuū: tantāq; cōcordiam fidei cōsistere possum. Poenitet me iam facti mei: malleq; aduersus eos nō concitasse principū animos. Ecce enī illorum sanguis me undiq; exagitat. En sanguinis odor meas exsoluit uires: nequeo penitus illuc irendere aciem: ubi discipulorū iesu ossa ihu mata iacent . Hæc sunt o fortissimi milites christi iſignia uestræ uictoriæ: ista o athletæ probatissimi : perfecti q; diuini prælui bellatores: uestræ fidei ac fortitudis præmia. Iſtæ uestræ uictoriæ: hæc gloriatio uestra. Mors urā: perennē uobis peperit uitā. Cōspexere sapientes stragem urām: in stuporeq; cōuersa ē illorum sapientia: attonitiq; ad alterutru dicebāt. Vere magnus ē christianorū deus: in quā illius discipuli ita crediderunt: ut ab eius fide nullis suppliciis amoueri possint. Sæpe aut & tortores ipsi: beatorū tanta permoti cōstāta: christū uenerabiliter adorauerūt: facti q; i timore dei ac fide perfecti: tolerātia maxie martyrum: & exhortatiōibus quibus se mutuo i ipso ardore certamis ad passiōes tolerādas aiabār prouocati. Vidistis frēs diuini cōfēsus eminētiā? Vidistis dilectissimi charitatē dei: mēbra sua iter labores passionesq; roborārē? Nā sci illi se iuicē i ipso certamis feroore: ad perferēdos pro fide christi cruciatus hortabātur: pusillanimesq; cōsolabātur: ut ipsi quoq; illorum serui una cū domī: i scō certamie martyrii corona donarētut. Nos contra mali atq; peruersi: iuicē iuidentur: iuicē comedimus: iuicē mordemus: ob imanitatē nequitiae nostræ. Age ergo scōrū martyrum esto discipulus. Si te illis in disciplinā tradas: erūt tibi & ipsi præceptores optimi: discesq; ab illis nulla rōne passiōibus cedere: disces ab eis perfectā fidē: charitatē dei: igerēq; miseratōis affectū: ac futuro nū desiderū. Hi enī ardētē rogū uirtute dei & fide perfecta uicerūt. Vince igitur & tu semper ardentes noxiæ concupiscentiæ flāmas. Varios illi cruciatus tolerando superarunt: spe quæ est in christo subnixi. Tu quoque turpes omnes passiones: pudicitia & cogitatiōe pieratis admota superare contendē. Vicerunt illi tyrannos

79

per modestiā & lōganimitatē. Vince tu quoq; iracundiæ tyrānidē eisdē armis instructus. Illi aperte martyres fuere: tu in occulto marty esto perfectus. Illi palam cōsumauere certamen: perfice & tu in occulto certamē: ut in die retributionis cū ipsis coroneris: atq; i cælesti regno illorū gloriæ socius iueniaris: atq; una sempiterno gaudio fruaris. Nunc igitur o beatissimi uiri: o gloriosissimi martyres dei: me miserū uestris iuuare præcibus: ut in illa hora misericordiā cōsequar: quando manifesta erunt occulta hominū . Ut pincerna iutilis ac rudis uobis effectus sum o sc̄issimi martyres. De uino urī certaminis incliti: filii ac fr̄ibus fidei uestræ poculum tradidi. De præclara mensa uestræ uictoriæ: omnigenis iſtructa epulis: patres ac fratres propinquosq; uestris: quotidie mēsam ipsam adeūtes: totto aimi affectu recreare cōtendi. Nam ecce psallūt: deūq; cū exultatione glorificāt: qui uittutis uestræ sacratissima capita cælestibus coronis honorauit: summoq; cū gaudio circūstant sc̄as certaminis uestri reliquias: benedici cupiētes: ac secū referte sancta animæ corporisq; remedia . Oēs ergo benedicte: ut boni discipuli benignissimi domini & saluaroris nostri. Ego item ibecillus accepto uestris meritis ac precibus robore: cecini tota deuotione animi ante sc̄as reliquias uestras: hymnū uestræ laudis & gloriæ. Pro me igitur misero ante thronū maiestatis assilite: ut uestris precibus saluari me rear: ac uobis cum æterna beatitudine perfui. Grata & misericordia domini nostri iesu christi: cui est cum patre & spiritu sancto honor & gloria in sæcula sæculorum Amen .

Explicit Sermo sancti Ephrem de laudibus martyrum.
Laudatio sci Joseph patriarchæ: a beato Ephrē syro edita.

Eus abrahā: deus isaac: deus iacob: deus magne atq; mirabilis: qui ēr elegisti semē scōrū seruorū tuorū dilingentiu te: largire clemētissime ut fluāt i me gratiæ tuæ fluēta largissia: quo digne ualeā præclarū ac maximū cōmēdare spectaculū pulcherrimi atq; castissimi ioseph: qui sēper

baculus fuit: cui in itererur patriarchæ iacob profunda & ueneranda senectus. Hic enī prefecto: hic scūs puer a prima statū ætate chri sti & primū quo ad nos ex uirgine prodigit: & secundū quo sūmo pauore cōcuriet omnia signauit aduentū. Itaq; carissimi mei a chri stro dilecti fratres: cōstantes & alacres animo simus: ut honestissimi pueri facta tam grādia suspensis mētibus ispicere: atq; audire pos simus. Evidē fratres mei: hūc adolescentulū nō modo honestissimū dixerim: sed omni dignissimū admiratōne: pudicitiae fontē: uictorēq; libidinū: tropheūq; mirabile de hoste referentē. Vnde & futuri illius saluatoris aduētus figura præcessit. Quisq; igitur abiiciat ex animo: oēm terrenarū terū curā: & cū desiderio suscipite dulcia catmina (Sūt enī spiritualia cantica: quæ lātificat aiam). Sicut enī dominus noster de sinu pris ut nos oēs redimeret missus est: ita & puer ioseph a patre directus est: ut suos reuiseret fratres. Et quēad modū illi simul atq; inspicerūt propinquantē ioseph: cooperunt aduersus eū cogitare nequitiā: & quidē cū illis pacē a patre perferret: ita & iudæi duro semper corde: mox ut saluatorē uiderūt: dixerūt. Hic ē heres: uenite occidamus eū: & nostra erunt oia. Et sicut frēs ioseph dicebāt: occidamus eū: & euademus sōnia ipsius: ita & iudæi uenite iquiūt occidamus eū: & obtineamus ipsius hereditatē. Ioseph frēs comedētes uēdiderūt: quē proposito & uolūtate necauerāt: eodē mō iudei execrables: pascha māducātes / saluatorē occiderūt. Descēsus i ægyptū ioseph: saluatoris signat ad nrā descensum. Sicut āt ioseph itra thalamū iclusus: oēm peccati uim magno uigore calcauit: atq; aduersus ægyptiā dnām suā: corōas uictoriæ clarissimas retulit. Ita & dnūs ac saluator aiarum nrārum: ad iferni claustra descēdēs: dexterā sua oēm illic atrocissimā mortis: & eare nūs iuicti tyrāni potētiā stravit atq; destruxit. Quoniā uero pecūm superauerat ioseph: i carcere seruādus icluditur: donec tēpus corona percipiēdā uēiret: ita & dnūs ut peccata mūdi oia tolleret: i monumento reponitur. Ioseph biennii tempus egit in carcere: magna ibi cum requie ac libertate uersatus: & dominus noster triduum i iferno permālit: ut potēs & corruptione réptatus. Iussu pharaonis

ioseph placide ex carcere: ut uerissimus typus educitur: ac sōniorū fidelis interpres: futurā frugum ubertatē facile signat. At uero dō minus noster ex mortuis propria uirtute surrexit: iferni spoliis captis: recōciliationē nrām patri offerēs suo: resurrectionēq; prædicat & æternā uitā. Ioseph accepta super oēm ægyptū potestate: i curru pharaonis sedit: rex aut noster ante sācula atq; saluator: ascendēs i nube lucida in cālū ad dexterā patris cū gloria fēder: urpote unigenitus filius. Cū uero in ægypto regnaret ioseph: accepta cōtra inimicos suos potestate: adducūtur i ponte fratres eius ante eius solū: quē addixerāt neci: igrediunturq; cū metu ac tremore: ut adorent i cōspectu eius qui ab illis in mortē uēditus fuerat: & cū timore procedūt corā ioseph: quē super se regnare noluerāt. Agnitis uero ille fratribus suis: uno uerbo ostendit homicidas. Quod illi audiētes: attoniti & pauore perterriti steterūt obtutibus humili depres sis: cōfusione pleni: & loqui minime audentes: neq; oīno quicquā hēntes: quod i excusationē sui sceleris proferre possēt: recognoscētq; aperte pecūm suū. Putarāt ifelices qua illū hora uēdiderāt: eū eē iam mortuū: dū repente is qui fuerat ab eis perēptus: magna frētus potestate super illos regnare deprehensus ē. Ita & i die illa terribili: cū uenerit dominus i nubibus aēns: sedebit super sedē regni sui: adducēturq; uincit corā illo ab agelis terribilibus: oēs inimici eius: qui eum super se regnare noluerūt. Arbitrati enī tunc sunt impii iudei illū si crucifixus ēēt: quasi hoīem esse moriturū: nō intelligētes miseri deū illum esse: qui ut saluaret aias nostras aduenerat. Ac sicuti ioseph palā dicebat fratribus suis: terrēs eos ac pudore suf fundēs. Ego sū ioseph quē uos uēdidistis: ecce nūc regno ēt nolentibus uobis. Ita & dnūs crucē ostēdet lucentē ipsiis crucifixoribus suis. Recognoscētq; ipsam crucē: & filiū dei a se crucifixū. Vidistis ut ioseph i carne figura certa fuetit domī sui? Quoniā uero a pue ro effloruit ipsius uirtus: age hic iā initiū sumētes ipsius gesta enarrare pergamus. Hic nēpe beatissimus. xvii. anotū tēpus i domo patris gratia sublimis uirtutis enituit: proficiens quotidie in timore dei: i honestate propositi: & honore parentū. Cū uero i fratribus suis

t. 1. ab i. i. dicitur a ioseph
deprehenderet iniquitatē: modice illā annūciauit patri. Re enī uera
uirtus semper ab iniquitate dissentit: neq; illi cōgruere pōt. Huius
rei gratia illum oderāt fratres: q; ab eorū scelere alienus esset: uirtu
tiq; puer operā daret. Habēs aut̄ hitantē in se deum scūm: cemebar
i somniis quæ sibi ex dispositōe summi dei euētura erant. At pater
iacob: cum ignoraret fratum odium clandestinum aduersum io
seph: simplici animo diligebat ioseph: uirtutum flore ab ipsa pri
ma ætate uermanem. Pascentibus autem illis oues in sichen: con
tingit ioseph esse cum patre domi. Pater autem iacob: absentium
filiōrum affectu patrio curā gerebat. Dixit ergo ad ioseph dilectissi
mū filium suū. Veni fili: perge ad fratres tuos: & diligēter addisce
an recte ualeāt ip̄si & greges: citoq; rediens renūcia mihi. Accepto
pris mādato ioseph: pergebat gaudēs ad fratres suos: deferēs pa
cē ex persona pris: nullaq; eū de illis mordebat suspicio. Profectus
igitur oberrabat i solitudine: fratibus suis eorūq; pastoribus mini
me iuentis. Cum uero moerēs ac tristis icederet: occurrit illi homo
uiāq; mōstrauit quæ ducebat ad fratres. Vbi autē eos procul aspe
xit ioseph: lētior aduolat amplecti oēs nimio amore desiderans.
Illi aut̄ postquā eum propinquare uiderūt: quasi feroce bestiæ de
occidendo eo tractare cooperūt. Ibat igitur ioseph ueluti inocens
agnus: manibus atrocū luporū discerpēdus. At ubi ad eos perue
nit: placide illos ac blande salutauit: ut sese hērent ex persona pa
tris interrogās. Verū illi insurgentes cōtinuo: tunica illū qua indu
tus erat exuerūt: & singuli stridebāt dētibus in eū: uiuū absorbere
cupientes: trucesq; & imites ut odio suo satisfacerēt: honestissimū
illum ac sanctū puerum uaria cede affligebāt. Cernens aut̄ ioseph
seipsum tot malis expositū: nullus enim prorsus erat qui miserere
tur: ad preces se & lachrymas gemitusq; cōuertit: & extollēs uocē
obsecrabat eos dicēs. Ut quid fratres mei ita irascimini? Deprecor
uos omnes: sustinete modicum dum loquar. Mater mea defuncta
est: & pater iacob eam nunc usq; quotidie luget. Et uultis luctum
alium afferre parri nostro: priore adhuc uigēte: & necdum sedato?
Obsecro uos oēs: ne me a iacob patre meo separatis: ne descendant

senectus eius cū moerore ad ifernū. Adiuro uos per deū abrahā isa
ac & iacob: qui ab initio uocauit abraham & dixit ei. Exi de terra
tua: & de cognatōe tua: & de domo pris tui: & ueni i terrā bonam
quā ego ostēdā tibi: & multiplicabo semen tuū sicut stellas cœli: &
sicut arenā maris quae ē inumerabilis: per deū excelsum qui dedit
abrahe toleratiā prōpte offerēdi i sacrificiū filiū suū unigēitū isaac
ut reputaretur abrahe i gloriā: per deū qui eruit isaac de morte: dās
pro illo arietē i holocaustū acceptabile: per deū scūm qui dedit be
nedictōē iacob ex ore pris sui isaac: per deū qui descendit cum ia
cob i charrā i mesopotamiā: unde exierat abrahā: per deū qui libe
rauit iacob ex oī angustia: & dixit se daturum ei benedictionē: ne
quæso destituar p̄r iacob: ne ita me lugeat sicut luxit rachel: neq;
rursus cōtenebrētur oculi iacob: qui horis singulis operitur redditū
meū: & igredi ad se expectat. Remittite me ad iacob p̄m meum.
Nolite obsecro spemere lachrymas meas: sed me pri restituite: hæc
illo per deū patrū adiurāte: feræ illæ beluæ cōtinuo i lacū eū iniece
rūt: neq; deum metuētes: neq; eius adiuratōe ad reuerētiā moti. Et
quidē cū ille singulorū uestigia strigeret māibus: & fratrū pedes ni
garet affatī lachrymis: clamās ac dicēs. Fratres mei misereimini mei
In iecto at ioseph i lacū solitudinis: amarissimis lachrymis: miserabi
libusq; lamētis atq; gemitibus: seipſū una & iacob p̄m deflebat:
lachrymāsq; & trahēs ex alto corde longa suspitia dicebat. Inspice
pater iacob quæ filio tuo cōtigere. Ecce. n. i lacū missus sum ueluti
mortuus. En ipse p̄stolatis meū ad te redditū pater: & nūc ego i la
cu rāceo tanquā homicida. Dixisti mihi pater. Perge ad uisirādos
frēs tuos cū pastoribus: & ad me cum celeritate reuertere. Sed ecce
istī uelut imanissimi lupi effecti sunt: & me abs te separari: hone
stissime atq; amabilis pater. Non iam aspicis faciē meā: neq; uocē
audis: neq; ultra super me inititur tua sancta & uenerāda senectus
Nō iam ego uicissim itueor sacrā dulcēq; canitiē tuā: quoniā sepul
to mortuo melior non ē cōditio mea. Defle pater filium tuū: & te
filius uicissim deploret: quia ita a puero separatus sum a facie tua
Quis dabit mihi loquētem columbam: ut profecta hinc annūciet

1
lēnectuti tuæ gemitū meū . Defecerūt dulcis pater & lachrymæ &
gemitus: uoxq; ipsa penitus elanguit: nec ē qui adiuuet. O terra / o
terra quæ clamasti ad deū sanctū pro abel iusto iniuste perempto:
sicut trādiderūt nobis aui ac parētes: q.f. terra clamauerit propter
sanguinē iusti: ipsa nūc quoq; clama ad iacob patrem meū: aperē
illi indicās quæ mīhi a fratribus acciderūt. Vt aut̄ iniecerūt ioseph
in lacū funestī illi: sederunt ut comederēt ouantes ac biberent. Ac
ueluti exultant uictores fugatis hostibus & capta præda : ita illi
nimio cū gaudio discubuere. Cum uero lāti arq; gestientes mādu
carēt: ac biberēt: leuantes oculos uiderūt negociatores ismaelitas
ueniētes: qui pergebant in ægyptū: camelos ducētes qui aromata
ferrēt: dixerūtq; ad inuicē. Multo nobis melius ē uenūdare ioseph
peregrinis negociatoribus istis: ut profectus hinc i aliena regione
mortiatur: nec sit manus nostra super fratrē nostrū. Eduxerūtq; io
seph de lacu fratrē suū: tanquā feræ beluæ: acceptoq; precio uendi
derūt mercatoribus: nō patris sui memores: cui curā ingentē angō
réq; inciebat. Illis uero iter agentibus: cōtigit ut deuenirēt in locū
hippodromi: ubi sepulta ē rachel. Illic enī defuncta erat cū rediret
iacob de mesopotamia. Vbi aut̄ uidit ioseph sepulchrū rachel ma
tris suæ: accurrēs cecidit supra monumentū: extollēsq; uocē suam
igemuit lachrymās: & clamauit i amaritudine animæ suæ dicens.
Rachel rachel mater mea: exurge de puluere & inspice ioseph filiū
tuū quem dilexisti: quid illi contigit. En ipse captiuus in ægyptū
abducitur: traditus quasi maleficus i alienorū manus. Fratres mei
omnino nudatū uēdiderunt in seruū: & pater iacob ignorat quō
proditus sum. Aperi mīhi mater mea: & suscipe me i sepulchro tuo
Fiat tumulus tuus: unus mīhi ac tibi lectulus. Suscipe mater filiū
tuū: ne uiolenta pereat nece. Accipe me mater: qui subito iacob
patre destitutus sum: sicuti & tuo mater conrubernio a puero pri
uatus sum. Audi mater dulcis gemitum cordis mei: grauemq; eiū
latum: & me in tuo monumento suscipe. Non enim iam sustinēt
oculi mei lachrymarū imbrēs: neq; anima mea gemitibus sufficit.
Rachel rachel: non audis uocem ioseph filii tui? En uī abducor: &

2
beat mīhi rachel

me suscipere nō uis. Jacob uocauit: nec audiuit uocē meā. Ecce rur
sus & te uoco: & ne tu quidē audis me. Hic hic supra tuū tumulū
moriar: ne in alienam regionē quasi malefactor aliquis ducat. Vbi
uero oēs simul aspererūt ismaelitæ qui emerant ioseph: illū ita cu
currisse: ac sup tumulum rachel matris suæ i faciem corruisse: dixe
runt ad inuicē. Adulescens iste præstigias artis magicæ i nos exer
cere uult: ut manus nrās possit effugere: nobisq; ignorāribus eua
nescere. Cōprehendamus eū igitur: & fortibus nexib⁹ cōstringa
mus: ne nobis magis suis auferat uisum. Accedētes itaq; ad illū:
frementesq; dixerunt. Surge iam/ atq; magiçā exercere desiste: ne te
supra tumulū hunc percutientes: auri quod pro te dedimus iactu
ram patiamur. Postq; uero surrexit: uiderunt omnes illius faciem
lachrymis ac gemitibus nimiis adustam: coepérūtq; singuli mode
ste illū togare dicentes. Cur fles? Quid lachrymis manas? Magno
n. merore detieris: exquo sepulchrū istud uidisti: cū eēs i huius hip
podromi uia. Itaq; abiecto metu cōfidenter nobis eloquere quod
sit opus tuū: cur item uēditus sis. Pastores enī illi cum te uēderent
nobis ita dixerūt. Caute illū obseruate: ne forte in uia diffugiat a
uobis. Insontes sumus nos. Ecce enī prædiximus uobis. Itaq; dili
genter expone cuiusnā sis seruus: pastorū ne illorum: an liberi ali
cuius. Causamq; edicito cur ita flebiliter: tantoq; cū affectu ac stu
dio supra tumulū istum cecidisti. Nos nēpe te emimus: dominiq; tū
tui sumus. Vt seruus igitur noster: tua oia nobis edissere. Nam cui
ea magis pandere debes? Nostri iuris cū sis: effugere uis negligē
ribus nobis: ut pastores illi prædixerunt. Verum dic nobis aperē
oramus quisnā sis: quod sit opus tuū: bonoq; esto animo? Videris
enī liber. Nō te utemur ut seruo: sed tanquā fratre: aut carissimo
filio. Nāq; cernimus in te maximā libertatē: atq; in statu honesto
ingentē disciplinam: dignusq; profecto es etiam regi adstante: & cū
magnatibus honorari o iuuenis. Quippe hic decor tuus te & nūc
honestissimū reddit: & paulo post liberum/ ac tui iuris faciet esse.
Enīq; noster aīcus & i primis familiaris i terra ad quā abducimus
te: ut lāteris & gaudeas. Quis enī huiusmodi nō cupiat puerum:

1 ii

Tolomei ioseph ab ismael.

oculorū specie insignē: & īgenuitate sapiētiaq; prāstantē? Respon
dēs autē ioseph inter suspitia & gemitus dixit eis. Neq; seruus un
quā fui neq; fur neq; magus: ne ullo quidē scelere meo i manibus
uestris uenūdatus sum: sed filius unice dilectus pri meo fui . Por
ro pastores illi fratres mei sunt. Misitq; me pater uidere eos/ut sese
haberēt: quippe idulgētissimus pater illorū cura macerabatur. Ali
quāto enī diutius illic inter mōtes morati erāt. Cuius rei gratia me
ad uidendū illos miserat pater . At illi zelo magno/iuidiaq; cōtra
me cōcitat: me uobis in seruū uēdiderūt: auullum a sinib; ac ui
sceribus pris: minime ferētes tanta in me paternæ dilectionis indi
cia. Sepulchrū uero istud matris meæ ē. Nam cū ex charrā migraret
pater meus: ut abiret in locū ubi nūc habitat: hinc transitū habuit
atq; in eo itinere mortua ē mater mea: & i hoc tumulo quē cernitis
sepulta. Ista cū illi audissēt: lachrymati sunt uicē illius miserātes: di
xeruntq; ei. Noli tunere adulescens: ad summū enī honoris proue
hendus modo proficisceris: ægyptūq; igredieris. Nempe enī effi
gies tua: tuæ īgenuitatis index ē. Immo nūc meliore esto aio: frūm
infidus atq; iuidia liber: qui te uendiderunt nobis. At uero frēs io
seph ubi illū uendiderūt: allato hirco ac mactato: ioseph sancti tu
nicā eius fedātes sanguine: miserūt patri dicētes. Hanc in mōtibus
iacentē iuenimus: cōtinuoq; cognouimus ioseph fris nostri esse ue
stem: oēsq; in merore sumus illius gratia. Quābrē hanc ad te m. t
timus tunicā ioseph uariā pater: cū fratrem nostrū minime iueneri
mus. Agnosce igitur & ipse si filii tui est. Oibus qui bus uisū ē hāc
esse ioseph. Cum uidisset at̄ iacob tunicā ioseph: amaro cū gemitū
& eiulatu exclamauit dicēs. Tunica ioseph filii mei ē. Fera pessima
deuorauit filiū meum. Amaroq; aio inter luctus intolerabilesq; ge
mitus dicebat. Cur ego pro te fili magis deuoratus nō sū? Vtquid
mibi non continuo occurrit belua: ut latiata carib; meis: te fili
dulcissime reliquisset illesum? Quare me magis nō discerpit & di
laniavit: cibusq; illi factus nō sum miser? Vx̄ mibi uæ mibi: disruim
pūtur uiscera mea propter ioseph. Deficite plorātes oculi mei: & ca
liginē obducite séper. Ecce enī tunica tua in aliū me ipellit gemitū

p̄ / 200 iacob sup maritū
egypt

53

fili: ē enī integra. Itaq; nō te fera puto deuorauit dulcis fili: sed hu
manis profecto māibus & exutus & occisus es . Nam si ut fratres
tui aiunt cōsumptus a bestia fuissē: tunica utiq; tua per partes di
scissa eēt. Neq; enī fera prius exuere sustinuisse: ac tunc demū exsa
ciari carib; tuis fili . Rursum si prius exuisset ac demū deuoraſ
set: tunica tua sanguine īfecta nō esset. Non scissuræ unguīū i tuni
ca: nō dentium sunt ulla uestigia. Vnde igitur sanguis? Si aut̄ fera
quæ comedit ioseph ita sola fuit: quo pacto hāc oia perpetrare po
tuit? Hic igitur mihi deserto ac destituto: luctus hic gemitus ē. Io
seph lugeo: & tunicā defleo. Duo hi luctus: duo gemitus acerbissi
miq; ploratus: ioseph/ atq; tunicā. Quomodo enī ille exutus est?
Moriar ecce ioseph fili mi: mea lux: meūq; firmamētū: & tunica tua
mecū descendet in ifernum. Nolo enī iam solis radios absq; te cer
nere fili mi ioseph. Deficiat aīa mea cū anima tua ioseph lux mea.
Porro ismaelitæ sumētes ioseph: magno studio illum in ægyptum
deduxerūt: existimantes ob eximiā adulescentis formā: pecunias
plurimas a quo quis ex principib; sibi cōferēdas. Ipsis aut̄ per me
diū ciuitatis præterētibus: ecce pētefres illis cōtinuo occurrit: itu
itusq; ioseph/ percōtatus ē dicens. Dicite negotiatores: unde ē hic
adulescēs? Non enī uobis similis ē. Oēs nāq; uos ismaelitæ estis:
hic aut̄ formæ honestate præcellit. Qui responderūt. Nobilissimus
oio/ plenusq; prudētia ē. Dato igitur precio quantū illi postulaue
rant: sūmo affectu emit ab eis ioseph: & cum introduxisset domū sci
scitabatur quānā fuisset eius educatio. At uero ille a scō semine iu
sti abraham/ & isaac/ & iacob nihil degenerās: proficiebat uirtute:
magnaq; cōstantia in domo domini sui : ac de die in diem pudici
tia: uirtutē aspectu ac uerbo magis magisq; rubeatur. Habēs ante
oculos iugiter deum sanctū: cūcta superne inspectantē: deū patrū
suorum: qui illum ex lacu & morte/ atq; ex frattrum eripuerat scelē
re. Verum ipsius cor iugiter cōtristabatur ac merebat/ pro scō patre
suo iacob. Aniaduertēs autē dominus ipsius cōstantiam iuuenis
atq; grauitatem: summāq; disciplinam & gratitudinē: omnia quæ
possidebat: manibus ioseph pulcherrimo tradidit: tanq; carissimo
l iii

propositio non satis
scriptio ioseph

filio. Prorsusq; ignorabat quid faceret ioseph: ne minimū quidem nisi panē solūmodo quo uescebatur i hora mensæ suæ. Nouerat. n. ioseph eē fidelissimū: expertusq; erat rem suā/omnēq; substantiam sub manibus illius in dies augeri. Porto domia ipsius cū uidisset ioseph singulari pulchritudine præditum: uulnerata ē acri amoris iaculo uesaniaq; diabolica: uehementiq; cupidine dormire cū illo cupiebat: honestissimūq; adulescentē/ac pudicitia fontē: in foueā turpitudinis ardebat ipellere: inumeras artes/uariosq; ornatus ex cogitās: nullisq; oīo sumptibus parcēs. Nam horis singulis mutabat āmictum: faciēq; stibio ac fucis uariis pingēs: crinibusq; aurū iserens: ipudicisq; nutibus lasciuiae subridēs: castissimos tēptabat iuuenis oculos . Putabat nimirū infelix hisce illecebris sci animū facile illaqueare posse. At uero ioseph timore dei undiq; septus: ne simplici quidē aspectu i illā ituebatur. Postq; uero illa aniaduerit artes suas & ornatus insignes nibil iusto præualere: maiore flagrabit cupiditatis ardore: ac sollicitudine anxia quid ageret ignorabat. Cogitabat procacibus uerbis illū ad ignominiae opus horri: obseruans tēpus quo illi uelut aspis insaniēs/ ipudicitiae uitus ifunderet: impudētiq; facie dicebat ad ioseph. Dormi mecū/nihil omnino formidās. Audacter mecū cōgredere: ut & ego specie tua affatim fruar: & tu uicissim mea satieris pulchritudie. Cubilia multa nobis ad hoc opitulantur. Habes tu liberā totius domus potestate. Nullus oīo ingredi p̄fauinit ad nos: neq; nostrū impedire secretū. Itaq; accede ad me: meūq; imple desideriū . Valde eni uror cōcupiscentia tui . Ad hæc lapis ille adamātinus & aimo & corpore iuiolabilis p̄stitit: atq; in tanta procella imobilis māsit. Cæterū timore dei cūcta repellens ignea libidinis iacula: decora cōgruaq; sibi honestate: abs se illam diuinis uerbis arcebant: ita illi dicēs. O mulier/istud quidē scelus implere minime cōuenit tecū: quæ domina mea es. Deum enim quidē timeo . Ecce eni dominus meus oia tradidit mihi: quæ sibi & domi & foris sunt: neq; est aliquid quod sub manu mea nō sit. Quā igitur iniquū esset tantā uim dilectionis talis domini prodere: qui me ita dilexit? Quomodo possum corā

87

deo qui scrutatur corda & renes/huiusmodi facinus exequi? Hæc scā uerba dicebat ioseph horis singulis ad dominā suā/corripiens admonēs/ icrepas/ culpās. Verū nihil diuinū mulieris autis admittebat: maioreq; turpitudinis flagrabat ardore: & insita magis urebatur obscenitate libidinis : obseruabatq; p momēta tēpus reperire idoneū: quo castissimū iuuē ipudice uiolare posset. Vidēs at ioseph mulierē adeo ipudēter atq; imaniter ceu ferā sup se irruere: ut aiū suū corpusq; corrūperet: leuauit oculos suos ad deū patrum suorū: assidueq; orabat altissimū dicens ita . Deus abrahā/isaac/ & *ostendit ioseph* iacob: deus magne atq; terribilis/ erue me ex hac fera pessima. Ecce eni ipse aspicis domie mulieris insanī: quō me i occulto occidere per flagitiū cupid: ut una secū moriar i peccatis: & prorsus separer a iacob patre meo. Liberasti me domie de morte: & ab iniustis fratribus meis. Libera me nūc quoq; ab isaniēte fera ista: ne operibus nequā alienus efficiar a pribus meis : qui uehemēter ac pie dilexe rūt te domie. Atq; ex alto corde trahens lōga suspina: iacob iterū appellabat cū lachrymis dicēs. Ora pater ipse pro filio tuo ioseph quoniā uehemēs aduersum me cōcitarur bellū : quod me a deo se parare possit. Istud mulieris bellū longe atrocius est: q; quod mihi fratres mei iferre uoluerūt. Illud necabat corpus: hoc separata deo animā. Scio equidē dulcissime mi pater: quoniā orōes tuā pro me ad deū sanctū ascenderunt: atq; ideo ex lacu mortis ereptus sum. Et nūc rursus exora altissimū: ut me ab hac eruat fera: quæ filiū tuū perdere nititur. Cui neq; i oculis uerecūdia: neq; i corde timor dei est. Ne sicuti sinibus tuis destitutus corporaliter sum: ita & ab animo alienus efficiar. Profectus sum ad frēs meos: factiq; sunt ut beluae: & ut grauissimi lupi/abs te auulserūt pater sancte: & in ægy p̄tū deductus sum in manibus alienorū: & ecce rursus fera alia occurrit mihi. Fratres quidē i deserto iterimere me uoluerūt: hæc autē in cubiculo me discerpere i quirit. Ora pater dulcissime pro me filio tuo: ne corā deo & pribus meis moriar. Cum autē uerbis dominæ suā parere noluisset: quæ illū sigulis horis urgebat: ac ueluti aspis imitus illi oīi pudore abiecto iminebat: obseruauit tēpus quo illū i

l iii

thalamo solū iuēiret: sicq; pecūm cōsumaret. Vbi uero illū i lectulo suo ut cupiebat deprehēdit: accedēs ipudēter ipsū ad se cōabatur attrahere/nequiciāq; ppetrare. Ille āt admiratus mulieris ipudētiā singularē:cōtinuo extra domū cursu exiliit: ac sicuti aquila cū aucu pes uiderit: alis cæli celstitudinē pēetrat: ita & ioseph ex his retibus fugit: ne uel dicto uel fcō uulnus excipet: inq; illius māibus palliū liquēs: diaboli laqueos fugit. Vidēs āt mulier illū ita effugisse: magno i moerore erat: iāq; plectere iustū cogitabat: accusare illū turpi tūdis apud uirū suū uolēs: ut eo cōperito uir eius zelotypio furore succēsus/iterimetet ioseph. Illud simul secum reputās. Multo mihi melius ē: ut ioseph moriatur: ut uel sic requie fruar. Nō.n. fero tātū pulchrirudis i domo mea p momēta cōspicere: cū frui ipsa uel clā: aut palā/eximia iuuenis specie nequeā. Vocatis itaq; seruis & ācil lis suis ait eis. Scitis quid admiserit i me puer hebreus: quē cōstitu it uir meus sup domū suā? Voluit meū impudēter cōgredi. Nō su fecit illi potestas oīs domus meā: nīsi me quoq; separe a uiro meo conaretur. Sumptāq; ioseph tunica ostēdit uiro: probro illi dicens. Adduxisti ecce puerū istū hebreū: ut cōtumeliā inferret/illuderetq; mihi uxori tuā. Scis tu domie meus q; pudica sim: atq; ideo ānūci aui tibi. Audit̄is huiuscē calūniis uir eius: uxorū uerbis protinus credidit: ita ēē asserētis: iratusq; iussit cōtinuo uiciri ioseph: & i domū carceris mitti: maxias intētās minas: uerborū illius ac benedictionū/quā illi tū domi/tū foris propter ioseph obuenerāt/pēitus īmēmor: neq; crīmē obiectū diligēter īquirēs: sed statī aduersus eū iniustā protulit sententiā: dicēs. Ioseph in carcerē conici iubeo: nul laq; prorsus requie frui. Deus āt abrahā/isaac/& iacob: qui scruta tur oīum corda/cū ipso erat: dāeditq; illi misericordiā i oculis principis carceris: pmisitq; illū ita i carcere liberū a uiculis uiuere. Neq; enī unq; discedit bēignissimus deus nōster ab his qui metuūt illū corde pfecto. Post hāc peccauerūt pharaōi pincernū princeps: magisterq; pistorū: iussitq; rex utrūq; in carcerē trudi. Porro ioseph ministrabat illis. Cū āt illi clausi detinerētur: post dies aliquot uide rūr ābo sōnia: quid eis brēui euēturū ēēt p̄esignātia. Ioseph āt scūs

55

mīster cū ēēt cōsuero īgressus ad eos: an aduertit ābos moestos ac tristēs. Et cū moestitiae cām p̄cōtaretur: dixerūt. Sōnia uidimus: nec ē qui ea nobis expōat: ideoq; i moerore sumus. Dixit āt eis. Istud quidē dei ē: obscura quāq; reserare timētibus eū. Dicite mībi sōnia urā: ut ea uobis p me deus meus apiat. His audit̄is pīcernū & pīstorū princeps: dixerūt sōnia ioseph/ quā uiderāt ambo. Ioseph aut̄ paucis uerbis exposuit eis exactissima fide quāq; illis a rege even tura erāt: ut postmodū rei probauit euētus. Nāq; pīcernū pīcipē honori suo/officōq; restituit: pistorū uero magistrū tradidit morti. Cūq; pīcernā uētura p̄adiceret: orabat eū dicēs. Memēto mei corā pharaone: regiq; de me celeriter suggeste: ut me hic educat. Nihil. n. peccaui: neq; mali quippiā feci: quia innectus in domū carceris sū. O semen electū atq; brīssimū: quid a mortali hōie auxiliū quāris? omisso deo hominē rogas? Certe exptus es auxiliū dei: quādo ēt pudicitiae tunicā intactā/iuolatāq; seruasti. Cur oro castitatis liliū deficiis aio: cū deus tibi regnū gloriāq; prouideat? Quo āt tēptati onē fortius toleras: eo illustrior tibi uictoriae corona cōtexitur. Ut āt iuxta quod p̄adixerat ioseph ipleretur sōniorū utriusq; solutō: post tridiū fecit pharaō cōuiū oībus optimatibus suis: recordat̄usq; inter epulas/pistorū magistri/& pīcernū pīncipis: alterū quidē in priorē restituit gradū: alterū uero tradidit morti. Cum āt oblitus esset pīcerna interpr̄at̄is sui: per dei prouidentiā post du os ānos uidit pharaō somnia magna: quā sapientum omniū ægyptiorum: omniūq; magorum artem omnem intelligentiaq; tranſcēderent. Experrectus autem pharaō: sapientes omnes accersiri ius sit. Quibus cum somnium ānunciasset: nemo uim somnii explicare ualuit. Rege itaq; moerente/ atq; confecto: nunciauit ei pīcernarum princeps/omnia de ioseph. Eis audit̄is pharaō/gauisus est gaudio magno: iussitq; continuo illum ad se adduci. Et cum processisset ex carcere: dixit illi pharaō corā optimatibus suis. Audiui de te q; uir sapiens ac prudētissimus sis: & qui somnia obscura cōicere noueris. Respondit autem ioseph pharaoni. Indultoris sapiētiae dei ēēt exponere somnia. Dixit aut̄ pharaō somnia sua coram

ioseph & oibus magnatibus suis: audiuitq; cōtinuo somniorū ex positionē ex ore ioseph: ueluri ex ore dei. Stupefactus pharao ad tantā adulescētis sapiētiā: excellēsq; cōsiliū: siquidē illi cōsuluerat uīnū unū cōstituere sapientē: atq; intelligentē: ut ægypti frumēta col ligeret: futurā quippe famē ingentē: ut hērent fruges plurimas / i tē pus præssuræ seruatas. Ait ad illū. Teipsū cōstituā hodie sup oēm ægyptū: qui tale cōsiliū reperisti: atq; ad tui oris iperū / & ægyptus & ois domus mea disponetur. Tūc iposuit illū in currū suū: oēsq; magnates partim ārecedebāt currū: parti circūdabant eū/una pgē tes: maxime cū ex ore pharaonis accepist̄: secundū eē illū ægypti regē. Vidēs aut̄ pētefres qui ioseph pnis i carcerē miserat: mirādū spectaculū: q; sedisset ioseph in pharaonis currū: timuit ualde: sensimq; se ex medio principū subducens: currū in domū suā cū meru maximo se recepit: aperiensq; os suū ait uxori. Vidisti o mulier si gnū mirabile & isperatū: ex quo timor nobis magnus incūbit? Ioseph enī ille qui quondā noster fuerat seruus: dnūs noster effectus ē: totiusq; ægypti. Et ecce cū gloria/pharaonis iuehitur currū: & rāq; rex honoratur ab oibus. Ego autē cū illius ferre nequirē aspectus: sensim me subripui: claimq; discessi. His cōpertis uxor: uīnū metu re leuabat/ita dicens. Notū tibi sit hodie peccatū meū: quod ego ad misi. Ego sū quæ pulcherrimū ioseph/pudicissimūq; illū adamauī. Cūq; per singula momēta blanditiis plurimis & ornatibus uariis castissimo isidiarer adulescēti: ut illo frui possem: eiusq; eximia pul chritudie satiari: neq; oīno efficere id quirē: ut uel uerbo pudicitia proderet: ui illū tenere cōtendi: ut me uel modice toleraret. Verum ille dimisso pallio i māibus meis aufugit. Ego enī erā quæ uim illi iferre uoluerā: quādo tibi palliū eius ostēdi. Ego itaq; illi auctor sū bonoru: quæ sibi & regnū præstiti: & maximā gloriā. Nisi. n. ego ita amassē ioseph: in carcerē cōiectus nō fuisset: imo uero & grās mihi hēre debet: quæ fui gloriæ ipsius causa. Iustus ac pius & scūs ē ioseph: qui ēt calūniā passus nemī prodidit. Exurge itaq; ac pge gaudēs: & eū una cū magnatibus aliis adora securus. Surgēs āt pente fres studiose cucurrit: & ioseph sanctum reuerenter adorauit. Inter

83

hēc ipletis iam ānis illius ubertatis maximæ: ualuit fames i tota terra chanaā: moestusq; erat iacob cū filiis suis. Audiens aut̄ q; ali mēta uēderētur i ægypto ad omnē copiā: dixit liberis suis. Audiui q; i ægypto frumēti plurimū sit. Pergite igitur illuc: & emite nobis escas: ne oēs fame moriamur. Acceptis mādatis pris filii iacob: de scenderūt oēs emere sibi cibos. Cūq; in ægyptū puenissent: accesserūt ad ioseph cū reliquis: ut triticū emerent. Non aut̄ agnoscebant illū q; eēt frater suus. Ut aut̄ uidit ioseph frēs suos: protinus agnuit oēs: & ait fremēs. Hi decem uiri exploratores pessimi sunt: atq; ideo igrēssi ægyptū sunt. Cōprehendite illos igitur: & i uincla conicite. Ingressi enī sunt ad explorandā terrā. Hoc illi aspiciētes cōtre muerūt: & cū metu ingēti respōderūt ei dicētes. Absit hoc a nobis domine. Omnes frēs unanimes sumus: filiūq; dilecti pris unius uitī iusti. Fuimus aliquādo duodecī numero. Ex his unus pulcherri mus / & amātissimus patti/a bestia mala perēptus ē: lugetq; illū pater usq; i hanc diem. Frater autē alius cū patre nostro ē in terra chanaan: relictus i solatiū pris. Respōdit illis rursus ioseph cū iracunda dicēs. Quoniā quidē ego deū scim timeo & colo: istud uobis idulgeo. Sumite igitur escas & cōtinuo ad prēm urūm pgite: si uera dicitis: fratreq; uestrū minimū quē ille amat adducite ad me huc: ac sic demū credā uobis. Sumētes āt triticū: ad prēm suū cū merore profecti sūt i terrā chanaā: nūciauerūtq; ei suspicionē pessimā & ira cūdiā uīn. Vehemēter āt hac illorū ralatōe tristatus ē pater: aitq; cū gemitu. Quid hoc fecistis? Utquid dnō ægypti aliū uos hēre frēm dixistis? Qui respōdentes dixerūt ei. Ipse interrogauit nos: cognationēq; nrām scire diligētissie uoluit. Dicit eis iacob. Moriat magisq; bēiami ex sinu tollatis meo. Cū uero famē urgeret: dixit eis iacob Si ego filiis ex rachel orbarus sū: meisq; carissimis libens priuatus ut dicitis: surgite: tollētesq; mūera i māibus uris pgite simul. Fece rāt āt sicur præcepat eis iacob. Cūq; uēissēt i ægyptū: oēs cū timore magno adorauerūt corā ioseph. Qui postq; uidit frēm suū bēiamī cū metu ac formidie adstātē: cōmota sūt uīscera eius: cupiebatq; ilū cōplecti atq; osculari: interrogabatq; eū summo cū affectu dicēs.

Viuit pater? Qui ait. Viuit seruus tuus parer noster. Dicit ei rursū. Num hēt adhuc ioseph i corde? Et ille. Vehemēter inquit illū hēt fi xum in aio: cōsumiturq; ipsius desiderio. Cū uero illū amplecti nō posset: neq; ultra interrogare: ingressus i cubiculū suū/copiosas profudit lachrymas. Qua enī hora uidit frēm suū: cōtinuo recordatus ē pris sui iacob: dicebatq; cū lachrymis. Beati qui uidere merētur diuinā sāctā tuā senectutis effigiē/dulcissime pater. Neq; enī rotū regnū meū/oisq; gloria conferti pōt canis tuis/ o nimiū dilecre deo. Optauī addiscere ex ore bēiamī/an me gestares i corde: sicut & ego te. Icciro frēs meos arte coegi secū adducere bēiamī frēm meū. Nō n. illis credidi dicētibus mihi de te: q; hērent prēm/& mīmū fratrē: putabāq; illos iuidia cōcitaros ēt filiū tuū miorē bēiamī occidisse: atq; i maiorē luctū aium tuū iieciſſe: quēadmodū & me proposito malæ uolūtaris occiderū. Oderāt quippe nos duos: q; uterni eſſe mus: ego atq; beniamī. Scio pater quia nī gratia uehemēterāgenis & sollicitudie cumularis: & nūc maxie cruciatuſ ſenectus tua propter frēm meū beniamī. Et ipſe enī magno cruciatuſ afficior dū conſidero neminē noſtrū tuā ſenecturi i præſētariū aſſistere. Nō ſuffici ebat tibi luctus meus: adiectus ē tibi pater & hic. Ego gemituū tuorū atq; ſiglūtuū ſū auctor. Dure nimis ac crudeliter feci: beniamī ad me uēre præcipiēs: dū addiscere cupio an uere uiueret pater meus. Quis mihi dabat tuā ſcam rursus effigiē cernere: & iſatiabiliter itēdere i āgelicā faciē tuā? Deide cū amarissime i cubiculo fleuiſſet: lora iterū facie prodit hilariſ. Iubetq; i trudiſ oēs i domū ſuā: ut cū illo cōuiuiū iniirēt. Audire frēs quō illos ūdiq; i formidinē ipel lit ioseph. Iubet illos accūbere: ſingulos nominati uocās: & per ordinē ſicut fuerāt geniti ſtatūes: utebaturq; per unūquēq; quodam quaſi diuinaſtōis modo. Propoſitus erat illi ſcyphus argēteus: quē tenens ille manu: atq; in leuam transferens: pulsabat eum dextrā digito manus. Cūq; pulsaretur ſcyphus: magnū ſonitum edebat in aures omniū aſſistentium. Semel igitur pulsans ait. Horū oium primus ruben ē. Primus ipſe in honore diſcūbat. Pulsauit ſecūdo: & ſecundi nomen edixit. Simeon inquiens ſecūdus natu est: ipſe

87

quoq; ſecūdo diſcūbat loco . Tertio de hinc tinnitū digito exprō mēs. Leui ait diſcūbat & tertio honoretur loco . Atq; ita ſingulos accūbere fecit: nomie illos per ordinē uocās. Quāobrē illos in stu porē cōuertit: maioriq; formidine i pleuit: adeo ut puratē ipsū oia ſcire: dicerētq; ad inuicē. Putas ne agnouit ex calice: nos ſibi ātea eſſe mēritos: cū diceremus ioseph a fera pefſima deuoratū eſſe: magnaq; cogitationū tēpeſtate fluctuabāt. Ut aut̄ hac eos ſuſpicione leuaret: ex mēſa ſua partes eis tradit: ap̄liorēq; partē fratn ſuo beniamī: ita ut maiorē decuplo quā cāteris misent. Cur itaq; hoc i oſeph frībus fecit: ut ex ſcypho nomia diceret ſingulorū: ut. f. illorū crīmē augeret. Tunc iubet diſpēſatori ſuo: ut frumēti copiā frībus abſq; precio daret: atq; in ſacco beniamī clam deponeret ſcyphū: eosq; gaudētes cōtinuo ab ſe dimitteret. Haud lōge a ciuitate diſceſſerāt hilares: cū illos ille curſu iſecutus obiurgare coepit atq; iſe ctari: grauesq; intētare minas: fures eos appellās: & collati ſibi ho noris idignos. Respondētes at diſpēſatori i oſeph frēs dixerūt. Aut̄ etiā quod iuenimus i matſupiis ntis: retulimus domio noſtro. Nūc ſcyphū domini tui qua rōne furati eēmus? Abſit hoc a ſeruis tuis. Dixit at eis. Sacculos urōs deponite: ſcrutādosq; permittite. Festinato illi ſaccos depoſuere ex iumētis: iuentusq; ē ſcyphus in ſacco beniamī. Quod illi cū uidiffēt: ſciderūt uestimēta ſua: coepe runtq; minas multas & probra & iniurias inferre ei: neq; iſum ſolum: uerū & rachel ſimul & i oſeph cum patre iſimula bāt dicentes. Vos ſcandalū fuiftis patri noſtro: tu & i oſeph filii rachel. I oſeph enī regnare ſuper nos uoluit: & merito a fera comeſtus eſt. Tu aut̄ rursus frater eius: in ignominia & probro nos eē fecisti. Nōne uos eftis filii rachel: quāe pris ſui idola furata: ſe ea furatā eē negauit? Extollens autē uocē ſuam beniamī cū gemitu & lachrymis: ſatiffa cere ſigulis coepit/ ac dicere. Ecce deus ipſe patrū noſtrorū ſcī qui aſſumpsit rachel/ quēadmodū ipſe uoluit: qui pulcherrimi i oſeph mortē mīme ignorat: ipsūq; mō conſolatur inuifibiliter: qui uidet nrā oia: qui ſcrutatur corda & renes: ipſe iquā ſcī quia nō hūc ſcyphū ut diſcītis furatus ſū: neq; tale aliq; cogitaui: ita uideā pris

iacob sanctam uenerandāq; canitiē:ut cū gaudio scā illius osculer genua:ut scyphū istū furatus nō sū. Heu heu rachel:quid contigit filii tuis? Ioseph pulcher a fera ut aiunt occisus ē:ecce ego iterum mater fur repete dū nescio factus sū: & nescio quo pacto i terra aliena seruus derineor. Ioseph i heremo cū dispereretur a bestia: clamauit ut iueniret qui se liberaret:& nō iueuit. En ego rursus o dulcis mater: fribus meis fatissimo: nec ē qui audiat me: credatq; mihi fili tuo. Sumpto itaq; beniam: regresi sunt i ciuitatē ad ioseph: nihil habētes quod respōdere possent. Respondēs āt ioseph irato similis ait eis. Hecce est beneficiorū meorū retributio: Iccirco honoraui uos: ut mihi scyphū meū i quo uaticinor auferretis? Nōne dixi uobis: nō es̄tis pacifici:sed exploratores? Propter timorē dei hoc agam uobiscū: eū qui furatus ē calicē meū:seruū meum esse iubeo. Accedēs aut̄ unus ex eis iudas nomie: posito genu orabat eū dicēs. Ne quæso irascaris domiesi loquar. Interrogasti nos seruos tuos dicens. Habetis patrē aut fratrē: diximusq; tibi domio nrō. Est nobis pater seruus tuus: qui duos filios hūit: quos super oēs nos diligit. Alterū ex his fera pessima dispergit i mōtibus: lugeretq; illū horis sigulis pater:& i dolore ac gemitu nūc usq; persistit: atq; adeo ut terra ferme dixerit ad uoces eius lugere uideatur. Alterum secū deriet domi: i solatiū prioris filii. Nūc sicut iussisti adduximus frēm hūc nostrū:& iuēti sumus serui tui grauissimi sceleris rei Oro āt ut ipse seruus tuus sim pro puero isto: mō puer cū fribus revertatur ad prēm. Ipsū enī ego suscepī a patre meo: & sine ipso ad prēm redire nō possum: ne uideā pris mei amarissimā mortē. Cū audiisset ipseph uerba iude: uideretq; eos oēs uultibus i humū demissis assistere: aspiceret itē beniam: scissa tunica cū gemitu procidētē adstatiū genibus: ut ipsi ioseph exoraret: & ad patrē cū fribus eū redire permitteret: nimis oīno turbatus est: cōmotusq; uisceribus adstātes omnes protinus abire iussit. Quibus abeūtibus: leuauit uocē suā ioseph cum fletu dicēs eis. Ego sum ioseph frater uester. Nō sum comestus a fera:ut mō dixistis. Ego sū qui a uobis i lacū projectus sum nudus. Ego sum quē ismaelitis uēdidistis: qui cum

oīum uestrū genibus uestigiisq; prouoluerer: nemo fuit ex uobis qui tūc i illa pressura misereretur mei: sed ut ferē belua in me iuasi sit. Verū tamē frēs mei nemo uestrū timore turbetur: magis āt gaudete mecū & exultate. Et quēadmodū dixistis pri nrō prius q̄ ego i mōtibus a fera iterfectus eēm: ita rursus lāri renūciate iacob dicētes: ioseph filius tuus uiuit: & ecce sedet i curru regni: sceptrū regis ægypti manu tenēs. Cū uero uocē ioseph audissēt frēs eius: prēpā uore ac formidie facti sūt uelut mortui. Accedēs aut̄ ioseph uerus sāctæ propaginis palmes: osculabatur unūquēq; eorū magno affe ctu: nihil prioris iniuriæ memor: ut sibi cōgruū erat: eosq; & donis & honoribus lātiores fecit: magnoq; cū gaudio remisit oēs ad partē dicēs. Nolite i uia cōtēdere oīo: sed magis festinato properate ad prēm nostrū: & dicite illi. Hāc dicit filius tuus ioseph: fecit me deus regē rotius ægypti. Accede cū gaudio pater: & aspice filiū tuum. Veni pater i lātitia cordis: ut uideā sāctæ senectutis tuæ agelicam faciē. Abeūtes uero cū festinatō: renūciauerūt iacob uerba ioseph. Auditō ioseph nomie: suspirauit iacob: lachrymasq; profundi ait eis. Quare cōturbatis spūm meū: ut rursus recolā effigiem ioseph pulcherrimi & optimi filiū mei: dolorisq; flāmā iā sensi extīctā: denuo uultis accēdere? Accedēs āt bēiam: deosculatus ē illius genua & mētū dicēs. Vera sūt quā audisti pater optie & hōestissie. Ostēderūtq; illi oīa quā miserat ioseph. Tūc āt credidit uerbis beniam: surgēsq; cū oī domo festinus & gaudēs petrexit i ægyptum ad ioseph filiū suū. Ut āt audiuit ioseph: adueisse iacob prēm suū: processit urbe cū optati bus pharaōis: magnoq; obsequētiū stipatus cuneo occurrit illi. Cū uidisset āt iacob ioseph filiū suū: cecidit super collū eius: magno cū gemitu & affectu dicēs. Iam nūc lāetus moriar exquo uidi faciē tuā dulcissie fili. Adhuc. n. tu ueraciter uis: aboq; fleuerūt pariter & glorificauerūt deū. Et nos igitur pro his oībus referamus gloriā pri: & filio: & spūi scō: nūc & sēper: & in sācula sāculonū amē. Explicit Sermo de laudibus ioseph.

M. CCCC. LXXXI. Augusti. xxiii.

Impressum Florētiae per Antoniū bartholomei mischomini.